

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN YAYINLANMAMIŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YASEMİN GÜRSU

ANABİLİM DALI : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
PROGRAMI : TÜRK HALKBİLİMİ

KOCAELİ – 2008

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN YAYINLANMAMIŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YASEMİN GÜRSU

ANABİLİM DALI : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
PROGRAMI : TÜRK HALKBİLİMİ

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. IŞIL ALTUN

KOCAELİ – 2008

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN YAYINLANMAMIŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan : Yasemin GÜRSU

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Kurulu Tarihi ve No :
02.07.2008-2008/19

Prof. Dr. Erman ARTUN **Yrd. Doç. Dr. Işıl ALTUN**

Doç. Dr. Metin ÖZARSLAN

KOCAELİ - 2008

ÖNSÖZ

Âşık tarzı şiir geleneğinin Türk Edebiyatı içerisindeki yeri, sözlü kültür geleneğini yaşatıyor olması bakımından önemlidir. Bu önemi, Âşık tarzı şiir geleneğini, yüzyıllar ötesinden bugüne; Orta Asya'dan Anadolu coğrafyasına taşımıştır.

Sözlü kültür geleneği içinde önemli bir yer tuttuğuna inandığımız Âşık tarzı şiir üzerine çalışmayı seçmemizin sebebi, ozan-baksıdan âşığa gelene dek geleneğin hâlâ bu canlılığını koruyor olmasıdır.

Çalışmamızın konusu olan Âşık Mevlüt İhsanî, geleneğin yaşayan son ve önemli temsilcilerinden biridir denebilir. Elli yılı aşkın süre gözleri görmüyor olmasına rağmen diyar diyar gezmiş, beş yüzden fazla şiir söylemiştir. Geleneğin devam etmesinde önemli bir görev üstlenmiş ve bu görevi yerine getirmiştir. Bu, geleneksel ölçülerde âşıklığa devam eden Âşık Mevlüt İhsanî'nin şiirleri üzerine çalışmamız için yeterli bir sebep olmuştur.

Mevlüt İhsanî, hakkında çalışma yapılmış âşıklardan biridir. Özellikle 1998'e kadar yaşadığı Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'nde yapılan lisans tezleri önemlidir. Çalışmamızda Âşık Mevlüt İhsanî'nin Erzurum'dan İzmit'e göçtüğü 1998 yılından itibaren söylediği şiirleri derledik.

Çalışma, 2004 - 2007 yılları arasında derlediğimiz 320 şiiri içermektedir. Tespit edilen 320 şiirin 318'i Âşık Mevlüt İhsanî ile ilgili daha önce yapılmış hiçbir çalışmada yer almamıştır. İki şiiri (10 ve 95 nolu şiirler) daha önce yayınlanmış olmasına rağmen, "*dilim"i* ayaklı şiiri, bir yaşnâme olması; "*gülme zârıma"* ayaklı şiiri de cinaslı uyak örneği olması dolayısıyla çalışmada kullanmayı uygun bulduk.

Çalışma bir alan çalışmasının ürünüdür. Bu dört yıl içinde âşığın evinde kendisi, eşi, çocukları, çırakları, kız kardeşi ve yakın çevresiyle yaptığımız görüşmelerden elde ettiğimiz bilgi, defter, kitap, stüdyo kayıtlarından yola çıkarak 320 şiirini derledik. Derlediğimiz bu şiirler dışında tespit ettiğimiz serbest ölçülü şiirler ve elli hikâyeli şiir çalışmamızda değerlendirmeye alınmamıştır. Bu şiirler başka bir çalışmada kullanılmak üzere şahsî arşivimizde mevcuttur.

Derleme çalışmalarına başladığımızda, Âşık Mevlüt İhsanî'ye ait sahip olduğumuz malzemeler şunlardı:

1-Gizli Defterim: Âşığın adını kendisinin verdiği 101 sayfa olan bu defterde çocukluğunun ayrıntıları ve ilk dönem şiirleri yer almaktadır.

2-Kırmızı-Siyah Defter-1: Bu defterde 98 adet şiir bulunmaktadır.

3-Kırmızı-Siyah Defter-2: 40 adet şiirin bulunduğu bu iki defter, kızları ve torunları tarafından kaleme alınmıştır.

4-Gri Defter: 23 şiirin yer aldığı bu defter eşi Sırma Şafak tarafından kaleme alınmıştır.

5-Pembe Defter: 99 adet şiir yer almaktadır.

6-Kırmızı Defter-1: 326 şiir yer almaktadır.

7-Kırmızı Defter-2: 319 şiir yer almaktadır.

Kırmızı Defter -1 ve Kırmızı Defter-2'de yer alan şiirler, Mevlüt İhsani'nin âşıklığı boyunca yazdığı bütün şiirlerini içermektedir.

1990 yılında basılan ve 60 adet şiirinin yer aldığı **Çağlayan Dere,** 1989'da basılan ve 140 şiir ile hayatından kesitlerin yer aldığı **Eski Halı** ve Dilâver Düzgün'ün 1997'de yayımladığı, 200 şiirin yer aldığı **Âşık Mevlüt İhsanî Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler** âşığın şimdiye kadar yayımlanmamış şiirlerinin elenmesinde kullanıldı.

Bu malzemeye çalışmalarımız sırasında bizim tarafımızdan kayda alınan ve sonra deşifresi yapılan on iki adet ses kasetini de ilave etmek gerekmektedir.

Çalışmada öneri ve yardımlarından da faydalandığımız Prof. Dr. Erman ARTUN'un Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymanî adlı eserinde kullandığı sistem esas alınmıştır.

Çalışmada, 0. *Giriş, I. Bölüm Âşığın Kimliği, II. Bölüm Âşıklığı, III. Bölüm Âşık Mevlüt İhsanî'de Biçim, IV. Bölüm Âşık Mevlüt İhsanî'de Üslûp, V. Bölüm Âşık Mevlüt İhsanî'de İçerik* olmak üzere beş bölüm, "Metinler" ve "Sonuç" bulunmaktadır.

0. Giriş bölümünde Âşık tarzı şiir geleneğinin kaynağı ve gelişmesi çeşitli kaynaklardan derlediğimiz bilgilerle anlatılmaya çalışılmıştır.

I. Bölümde âşığın kimliği, ailevi bilgileri yer almaktadır.

II. Bölümde gelenek içinde Âşık Mevlüt İhsanî'nin yeri ve âşıklığı, şiirlerinden örneklerle anlatılmıştır.

III. Bölümde 320 şiir biçimsel anlamda incelenmiş, şekil özellikleri; konuları, kafiye düzenleri, ölçüleri, ayakları, kullandığı mahlaslar, şiirlerin dörtlük sayıları ve duraklar oluşturduğumuz bir tabloyla verilmiştir. Yine bu bölümde şiirler üzerinde, dil özellikleri bakımından yapılan ayrıştırmalar örneklerle gösterilmiştir.

IV. Bölümde âşığın üslûp özellikleri yine şiirlerinden örneklerle ortaya konulmuştur. Şiirlerinden ayrıştırdığımız sözcüklerle hangi konularda hangi kavramları kullandığı belirtilmiş, anlatım şekilleri, sanatlar, deyimler, atasözleri ve yöresel ifadeler belirlenmiştir.

V. Bölümde âşığın şiirlerinin konusal içeriği incelenmiş, şiirler konularına ve kullanılan kavramlara göre sınıflandırılmıştır.

Metin bölümünde derlediğimiz 320 şiir, şiirlerin alfabetik dizini yer almaktadır.

Sonuç bölümünde Âşık Mevlüt İhsanî'nin şiirleri üzerine yaptığımız incelemelerden yola çıkarak onun gelenek içindeki yeri, geleneğe katkıları ve şiirlerinin konularına, yapısına göre yaptığımız sınıflandırma yer almaktadır.

Bu beş bölüm, metin ve sonuç dışında âşığın hayatının dönemlerini yansıtan fotoğraflardan ve âşıklığı boyunca kazandığı ödüllerin fotoğraflarından oluşturduğumuz ekler bölümü mevcuttur.

Çalışmamızın şiirilerin yer aldığı metin ve şiirlerinden örneklerle ifade edilen bölümlerinde süregeldiği üzere imlâ kullanmadık.

Çalışmamızda enstitü kuralları gereğince sayfa altı dipnot sistemini kullanılmıştır. Ancak alıntı metinlerimizin içinde, alıntının yazarı tarafından kullanılan APA (American Psychological Association) kaynak gösterme şeklini metni bozmamak adına aynen kullanmayı uygun bulduk.

Dört yıldır devam eden çalışmamda bana kaynaklık eden Âşık Mevlüt İhsanî'ye, bir anne şefkatiyle bizi ağırlayan, yardımlarıyla İhsanî'nin kalem tutan eli, gören gözleri olan eşi Sırma Şafak'a, kızlarına, çalışmam sırasında bana fikirleriyle

yol gösteren değerli hocalarım, Prof. Dr. Erman ARTUN'a, Doç Dr. Metin ÖZARSLAN'a, Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'ya; yaptığımız telefon görüşmeleri sırasında Mevlüt İhsanî'yle yaptığı çalışmanın tecrübesini bizimle paylaşan Doç. Dr. Dilâver DÜZGÜN'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak beni bu alanda çalışmaya özendiren ve teşvik eden danışmanım Yrd. Doç.Dr. Işıl ALTUN'a da teşekkür ederim.

Yasemin GÜRSU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **I**
İÇİNDEKİLER ..... **V**
ÖZET ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
SUMMARY ..... **IX**
KISALTMALAR ..... **X**
GİRİŞ ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
BİRİNCİ BÖLÜM **6**
1.ÂŞIĞIN KİMLİĞİ **7**
1.1. Adı-Soyadı, Lakabı, Mahlası **7**
1.2. Doğum Yeri, Doğum Tarihi **7**
1.3. Ailesi, Soyu, Akrabaları **7**
1.3.1. Baba Tarafı 7
1.3.2. Anne Tarafı 7
1.4. Öğrenim Durumu **7**
1.5. Askerliği **8**
1.6. Geçim Durumu, İşi **8**
1.7. Ailesi **9**
1.7.1. Evliği 9
1.7.2. Çocukları 9
1.8. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Tarikat ve Zümre İlişkisi **9**
İKİNCİ BÖLÜM **12**
2-ÂŞIKLIĞI **13**
2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler **13**
2.1.1. Âşıklığa Başlama 13
2.1.2. Sazlı Sözlü Ortam 16
2.1.3. Âşık Havaları 33
2.1.4. Usta-Çırak İlişkisi 35
2.1.5. Saz 36
2.1.6. Rüya-Bade, Mahlas 36
2.1.7. Hikâyeciliği 40
2.2. Diğer Âşıklarca Bilinip Tanınması **40**
2.3. Aldığı Ödüller **49**
2.4. Hakkında Yazılan Yazılar, Kitaplar, Şiirlerinin Yayımlandığı Kitap ve Dergiler **49**
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **51**
3. BİÇİM **52**
3.1. Nazım Biçimi **52**
3.1.1. Koşma tipi şiirler 52
3.1.2 Bentlerden oluşan şiirler 53
3.2. Ölçü- Durak **53**
3.3. Uyak, Redif, Ayak **56**
3.3.1. Uyak 56
3.3.1.1. Yarım uyak 57
3.3.1.2. Tam uyak 57
3.3.1.3. Zengin uyak 57
3.3.1.4. Tunç uyak 58
3.3.1.5. Cinaslı uyak 58

3.3.2. Redif ... 58
3.3.3. Ayak ... 61
3.4. Şiirlerin Biçimsel Dağılımı ... 67
3.5. Ses Olayları ... 78
4. ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'DE ÜSLÛP ... 81
4.1. Kelime Kadrosu ... 82
4.1.1. Maddi Aşkın İşlendiği Şiirler ... 83
4.1.2.İlahi Âşkın İşlendiği Şiirler ... 83
4.1.3.Nasihat Konulu Şiirler ... 84
4.1.4. Adlar ... 85
4.1.4.1. Doğudaki Yer ve Şahıs Adları ... 85
4.1.4.2. Kocaeli'ye Göçtükten Sonra Söylediği Şiirlerde Kullandığı Yer ve Şahıs Adları ... 85
4.1.4.3.Türk Kültürü ve Tarihinden Alınan Adlar ... 85
4.1.4.4. İslâm Kültüründen Alınan Adlar ... 86
4.1.4.5. Tasavvuf Kültüründen Alınan Adlar ... 86
4.2. Âşık Mevlüt İhsani'de Anlatım Şekilleri ... 86
4.2.1. Nasihat ve Hitap Yoluyla Anlatım ... 86
4.2.2. Doğrudan Anlatım ... 87
4.2.3. Tahkiye ... 88
4.2.4. Karşılıklı Soru Cevap ... 89
4.2.5. Delil ve İspat Yoluyla Anlatım ... 90
4.3. Âşık Mevlüt İhsani'de Anlatım Kalıpları ... 92
4.3.1. Tekrir (Yineleme) Yoluyla Anlatım ... 92
4.3.2. Anlam ve Söz Sanatlarıyla Anlatım ... 94
4.3.3. Atasözleri ... 96
4.3.4. Deyimler ... 97
4.3.5. Alkış ve Kargışlar ... 99
4.3.6. Halk Söyleyişleri Ve Yerel Dille Anlatım ... 100
BEŞİNCİ BÖLÜM ... 103
ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN ŞİİRLERİNDE İÇERİK ... 103
5.ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN ŞİİRLERİNDE İÇERİK ... 104
5.1. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Maddi Aşk ve Sosyal Konulu Şiirleri ... 104
5.1.1. Şiir Çevresi ... 104
5.1.2. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Şiirlerinin Tasnifi ... 104
5.1.2.1. Âşık Tarzı Halk Şiiri ... 104
5.1.2.2. Dîni-Tasavvufî Halk Şiiri ... 117
5.1.3. Âşık Mevlüt İhsanî'de Maddi Aşk ... 117
5.1.3.1. Aşk ... 119
5.1.3.2. Sevgili ... 119
5.1.3.3. Âşık ... 121
5.1.3.4. Maddi Aşk Teması ... 122
5.1.4. Âşık Mevlüt İhsanî'de Doğa İle İlgili Kavramlar ... 127
5.1.5. Âşık Mevlüt İhsanî'de Nasihat ... 138
5.1.6. Âşık Mevlüt İhsanî'de Toplumsal ve Kişisel Eleştiri ... 140
5.1.6.1. Taşlama ... 141
5.1.6.2. Eleştiri ... 142
5.1.7. Âşık Mevlüt İhsanî'de Kahramanlık ... 143
5.1.8 Âşık Mevlüt İhsanî'de Âşık Tarzı Şiirin Divan Şiiriyle Ortak Kavramları ... 146
5.1.9. Âşık Mevlüt İhsanî'de Tekke Edebiyatı'yla İlgili Kavramlar ... 148
5.1.10. Âşık Mevlüt İhsanî'de Yaşamın Dönemleri ... 149
5.2. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Dîni-Tasavvufî Şiirleri ... 150
5.2.1. Âşık Mevlüt İhsanî'de Din Kültürüyle İlgili Kavramlar ... 150
5.2.1.1. Tanrı'nın Adları ... 150
5.2.1.2. İslâm ve İmanın Şartları ... 151
5.2.1.3. Peygamberler ve Onlarla Birlikte Kullanılan Kavramlar ... 152

5.2.1.4. Cennet-Cehennemle İlgili Kavramlar 153
5.2.1.5. İslâm Ahlâkıyla İlgili Kavramlar 153
5.2.2. Âşık Mevlüt İhsanî'de Tasavvuf Kültürüyle İlgili Kavramlar 154
5.2.2.1. Dünya ile İlgili Kavramlar 154
5.2.2.2. Tekkede Bulunan Kişiler 155
5.2.2.3. Tekvinle İlgili Kavramlar 157
5.2.4.4. Aşk ve Gönülle İlgili Kavramlar 157
SONUÇ ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ŞİİRLERİN DİZİNİ **162**
ŞİİRLER **173**
EKLER **548**
FOTOĞRAFLAR **549**
KAYNAKLAR **558**
ÖZGEÇMİŞ **561**

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN YAYINLANMAMIŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

Âşık edebiyatı, sözlü geleneğimizin en önemli temsilcileri olan âşıklar tarafından XV. yüzyılın sonlarından günümüze kadar getirilmiş, Türk kültürünün ve dilinin zenginliklerini taşıyan önemli bir edebiyattır.

Âşık tarzı şiir geleneğinin etkinliğini sürdürdüğü coğrafya içerisinde önemli bir yere sahip olan Erzurum'da doğup yetişen Âşık Mevlüt İhsanî ise âşık tarzı şiir söylemede günümüzün usta âşıklarındandır. Âşık Mevlüt İhsanî, altmış yılı geçen âşıklığı süresince beş yüzden fazla şiir, elliden fazla hikâye söylemiştir.

Bu çalışmada, Mevlüt İhsanî'nin daha önce yayınlanmamış 320 şiiri yapısal ve içerik bakımından incelenmiştir. Bu inceleme sonunda, şiirlerin biçimsel dağılımı bir tablo ile gösterilmiştir. Aşığın şiirlerinin incelenmesinin yanında hayatı ve gelenek içerisindeki yeri de araştırılmış, değerlendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Mevlüt İhsanî, Âşık, Âşık şiiri, Erzurum âşıklık geleneği.

Tezi Hazırlayan : Yasemin GÜRSU

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Işıl ALTUN

Tez Kabul Tarihi ve No : 02.07.2008-2008/19

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Erman ARTUN

Doç. Dr. Metin ÖZARSLAN

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

A RESEARCH ABOUT ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'S UNPUBLISHED POEMS

SUMMARY

The Âşık literature is the important one which transported the Turkish oral folk tradition which extends from about the 16th century until today by the most significant representers of the oral folk tradition bards that it has brought along Turkish culture and richness of the language.

As for Âşık Mevlüt İhsanî, who was born and trained in Erzurum where it is one of the most important places of maintaining the style of âşık poetry tradition, is the contemporary master of the bards. Âşık Mevlüt İhsanî has more than five hundreds poems and fifty stories along his about sixty years minstrel life.

In this study, Mevlüt İhsanî's unpublished 320 poems have been analysed on respect to structure and content. At the result of the study, formal dispersal of the poems was shown with the means of the chart. Besides this study also contains a research about Mevlüt İhsanî's life and his situation in the tradition and an evaluation itself.

Key words: Mevlüt İhsanî, The Bard, The Bard poetry, The local Erzurum bard tradition.

Tezi Hazırlayan : Yasemin GÜRSU

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Işıl ALTUN

Tez Kabul Tarihi ve No : 02.07.2008-2008/19

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Erman ARTUN

Doç. Dr. Metin ÖZARSLAN

KISALTMALAR

Age **:**Adı geçen eser

Agg **:**Adı geçen görüşme

Agm **:**Adı geçen makale

Ans :Ansiklopedi

Bkz **:**Bakınız

Haz **:**Hazırlayan

s **:**Sayfa

ss **:**Sayfalar arası

S. **:** Sayı

TDK **:**Türk Dil Kurumu

Yay **:**Yayınevi

vb **:**Ve benzeri

vd **:**Ve diğerleri

GİRİŞ

Âşıklar tarafından yüzyıllar boyunca icra edilmiş olan Âşık edebiyatı, Türk sözlü kültürünün ve Türk halk edebiyatının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Türk milletinin geçirdiği tarihi ve coğrafi değişim, değişik adlarda kurdukları devletlerin yaşantı modelleri, göçebe hayatından yerleşik düzene geçiş süreçlerinin sözlü kültüre etkileri kuşkusuz 'kam'dan, 'âşık'a değişim ve dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Âşıklık geleneğinin geçmişi Türk kültür tarihi içinde V. yüzyılın ilk yarısına kadar gitmektedir.

"Tonguzların Şaman, Moğol ve Boryatların Bo veya Bugué, Yakutların Oyun, Altay Türklerinin Kam, Samoitlerin Tadibei, Finovaların Tietoejoe, yani –bakıcı, Kırgızların Baskı Bakşı, Oğuzların Ozan dedikleri şâirler sihirbazlık, rakkaslık, musikişinaslık, hekimlik gibi birçok vasıfları kendilerinde toplamaktadırlar. (...) Şaman yahut baksı, yaptığı ayinlerde birtakım şiirler okumakta, onları kendi musiki aletiyle çalmakta; beste ile beraber sihirli bir mahiyeti haiz sayılan güfteler, Türk şiirinin en eski şeklini teşkil etmektedir. Türklerin muhtelif dinleri kabul ettiklerinde baksı-ozanların mevki ve ehemmiyetleri, içtimai mevkileri, dini vazifeleri de değişmektedir."[1]

Bunun sonucu olsa gerektir ki, XV. yüzyılda yazıldığı tahmin edilen Dede Korkut'ta karşımıza çıkan Türklerin pîri, Oğuz'un bilicisi Korkut Ata, büyük bir ozan, büyük bir velî'dir.

Fuad Köprülü'ye göre, Selçukîlerin ordularında görülen ozanlar, Anadolu'daki Türk Beylerinin saraylarında XV. asır ortalarına kadar görülmektedir. Ondan sonra gerek Azerbaycan'da, gerek Anadolu'da âşık kelimesi, ozan kelimesinin yerini almış, saraylarda Acem taklitçisi şâirler, tekkelerde mutasavvıflar, kahvelerde meddahlar, kıssahanlar, âşıklar o muhtelif vazifeleri görmeye başlamıştır.

"XV. asra kadar varlığını devam ettiren ozanın yerine XIII. asırdan başlayarak yavaş yavaş yerleşen ve XVI. asırda belirginleşen âşık terimi, bu asırdan itibaren belli özelliklere sahip şâirlerin genel adı haline gelmiştir. XVI. asırdan itibaren

---

[1] Daha geniş bilgi için bkz: M.Fuad Köprülü, **Edebiyat Araştırmaları 1,** 4. Basım, Ankara: AkçağYayınları, 2004, ss. 64-219

göçebe ve köylü halk çevrelerinde varlıklarını sürdürmekte olan ve eski bir geleneğin son temsilcileri sayılan, kopuz eşliğinde kahramanlık türküleri ve destanları okuyan ozanlardan kendilerini ayırmak isteyan saz şâirleri, âşık unvanını almışlardır."

Halk şâirlerinin âşık adını almaya başladıkları bu dönemi ve sonrasını incelemeye başlamadan önce ***Âşık*** teriminin çeşitli kaynaklarda verilmiş tanımları şöyledir:

Âşık: Kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyeleri anlatan saz şairi. Âşıkları yetiştikleri ve temsil ettikleri çevrelerle eserlerindrki belirgin özellikler bakımından bazı gruplara ayırmak mümkündür.

1-Kasaba ve şehir çevrelerinde yetişen âşıklar: Bunlar divan edebiyatının etkisinde kalmış, okumuş çevrelerde de ilgiyle dinlenen, konaklara hatta saraylara dahi kabul edilen lerdir. Daha çok yeniçeri çevrelerinde yetişen bu âşıklar halk topluluklarıyla ancak şehirlerin âşık kahvelerinde karşılaşırlardı.

2-Göçebe veya yarı göçebe çevrede yetişen âşıklar: Özellikle Güney Anadolu Türkmen boyları içinden yetişen âşıklardır. Bunlar daha çok aşiret beylerinin hizmetinde bulunur ve aşiretten aşirete gezerlerdi.

3-Köylerde yetişen âşıklar: Büyük şehirlerden uzak kalmış ve ya oralarda yetişme özelliklerini kaybetmeyecek kadar kısa bir süre bulunmuş âşıklardır. Düğünlerde, köy odalarında, ağaların ve beylerin meclislerinde bulunurlardı.

4-Mezhep ve tarikat âşıkları: Bunlar bilhassa Alevî-Kızılbaş şairler, Bektaşî şairleri ile diğer tarikatlara mensup ve bu tarikatların özelliklerini şiirlerinde dile getiren şairlerdir.[2]

Âşık: Işk veya aşk: sevgiden; seven kimse.

Tasavvuf terimi: Allah'ın cemâl ve celâl sıfatlarına, yani azamet ve heybet sıfatlarına tutkun olan.

Edebiyat terimi: Bir hazırlığı olmaksızın (irticalen) şiir söyleyen, ekserisi saz eşliğinde şiirlerini okuyan veya halk hikâyelerini anlatan şahıslar bu isimle anılmışlardır. [3]

[2] İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 3. Cilt, İstanbul 1991, ss. 547-548.
[3] Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler/isimler/Eserler/Terimler), İstanbul: Dergah Yay., 1. Cilt, 1977, s. 184.

İslâmiyetin kabulü ve Anadolu'ya yayılmasıyla, bu dinin ve etkilerinin sözlü kültüre yansıması, günümüz âşık şiiri ve âşıklık geleneğinin de bugünkü şeklinin temellerini oluşturmuştur.

"Dinî-tasavvufî Türk edebiyatının başlangıcı Ahmet Yesevî ve Yesevîlikle olmuştur. 12. yüzyılda Türkistan'da ortaya çıkmış ilk Türk tarikatı olan Yesevîlik'le İslâmi bilgi, ahlâk ve tasavvuf prensiplerini geniş halk kitlelerine öğretip telkin eden Ahmet Yesevî ve halifeleri olmuştur. 11. yüzyılın sonuna doğru Anadolu'da tekkelerini kuran dervişler Anadolu'ya yayılmışlar ve Mevlevîlik-Bektaşîlik gibi başlıca iki tarikat etrafında kollar oluşturmuşlardır. 13. yüzyılda Anadolu'daki siyasi ve ekonomik çöküntü ortamında dinî-tasavvufî düşüncelerle beslenen bir zemin üzerinde Mevlâna ve Yunus Emre gibi iki büyük sanatçı yetiştirmiştir.

13. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar tasavvuftan doğan usul, erkân ve âdap itibarıyla tarikat şairleri, İslâmiyet öncesi inanç sistemleri ile Mevlâna ve Yunus Emre'nin temeli üzerine zengin bir edebiyat yaratmışlardır". [4]

Abdülbaki Gölpınarlı'ya göre 13. yüzyıl, Anadolu'da Türk diliyle meydana gelen edebiyatın bir dönüm, bir ayrım noktasıdır: "*Bu yüzyılda Yunus Emre yeni kavram, motif, hayal ve imge dünyasıyla Anadolu'ya bir ilham kaynağı sunmuş, Âşıklar sazlarıyla Türk dilini şiirleştirip halkın duygularını dile getirmiştir."*[5]

Fuad Köprülü de Tekke Edebiyatının en dikkate şayan kısmı olan Bektaşî Edebiyatı'nın diğer tarikat edebiyatlarından sonra Âşık Edebiyatını vücuda getirmiş olduğu üzerinde durmakta[6] ve "âşık edebiyatı" dendiği zaman da XVI-XX, hatta XVII-XX. asırlar esnasında Anadolu'da yetişen, çok fazla olan eserleri ve edebi an'aneleri zamanımıza kadar devam edip gelen saz şaşirlerine mahsus şiir tarzını kastetmektedir.[7]

Âşık Mevlüt İhsanî'nin yaşadığı dönem olan XX. yüzyıl âşık tarzı şiir geleneği açısından şu özellikleri taşımaktadır:

XX. yüzyıl Türkiye sahası âşık edebiyatında kimi bölgeler öne çıkmıştır ve âşıklık geleneğinin güçlü temsilcileri bu öne çıkan bölgelerde yoğunluklu olarak

---

[4] Erman Artun, **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, 2.Baskı, İstanbul: Kitabevi Yay., Ekim 2005, ss.18-19.
[5] Abdülbaki Gölpınarlı, **100 Soruda Tasavvuf**, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1995, ss. 1-78.
[6] M.Fuad Köprülü, **Edebiyat Araştırmaları 1,** 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2004,, ss.65-219
[7] M. Fuad Köprülü, **Saz Şairleri**, 3.Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2004,s. 37

yetişmiştir. Bunlar arasında: 1) Kars ve civarı, 2) Erzurum ve civarı, 3) Artvin ve civarı, 4) Sivas ve civarı, 5) Kayseri ve civarı, 6) Gaziantep ve civarı, 7) Adana ve civarı, 8) Çorum ve civarı, 9) Kastamonu ve civarı, 10) Tokat ve civarı, 11) Kahramanmaraş ve civarı sayılablir. Anadolu'nun diğer yörelerinde de âşık yetişmiş olmasına karşılık, usta çırak ilişkisi, saz çalma, doğaçlama şiir söyleme, atışma yapma gibi âşıklığın belirleyici özelliklerine sahip güçlü âşıkların büyük çoğunluğu bu bölgelerde yetişmişlerdir ki bu bölgeler geçmişte de âşıklık geleneğinin güçlü olduğu kültür merkezleridir. Dolayısıyla denilebilir ki yüzyılı biçimlendiren âşıklar, kendi bölgelerindeki geleneğin izinden giderek yetişmişlerdir.[8]

Mevlüt İhsanî, Erzurumlu bir âşıktır. Onun doğup büyüdüğü, geleneğe girdiği, yaşadığı bu şehir aynı zamanda âşıklık geleneğinin Türkiye'deki kaynağı ve günümüzde de halen yaşatıldığı şehirlerdendir.

Doğu Anadolu bölgesinin en önemli şehirlerinden ve Azerbaycan-İran-Suriye hattı üzerinde yer alan Erzurum coğrafî konumu itibariyle –Kars, Atvin, Bayburt ile birlikte- bu geleneksel sanatın oluşmaya başladığı merkezî bir yerleşim birimi durumundadır. Öte yandan âşık tarzı şiir geleneğine bağlı edebiyatın başlangıcıyla aynı döneme rastlayan ve XVI. yüzyılda teşekkül ettiği bilinen büyük halk hikâyelerinde Erzurum mekân olarak kendini gösterir. [9]

Anadolu'da İslâmiyetin yayılamasıyla şekil değiştiren âşıklık geleneği ve âşıklar, artık hekimlik, büyücülük, bilge kişi olmak gibi özelliklerinden sıyrılıp, köy köy, şehir şehir gezerek sanatlarını icra etmeye, kültürü saz ve sözleriyle taşımaya başlamışlardır. Artık şehirlerde âşıkların toplanıp icraları yapacakları kahvehaneler açılmaya; halk, buralarda toplanarak şiirler, atışmalar ve halk hikâyeleri dinlemeye başlamıştır. Özellikle âşıklık geleneğinin en önemli mekânlarından biri olan Erzurum'da âşık kahveleri geleneğin yaşatıldığı ortamlar olmuştur.

Kahvehaneler, yakın zamanlara kadar insanların serbest vakitlerini değerlendirdikleri bir mekân olmaktan başka, müdavimlerini kültürel açıdan besleyen, duygu yönünü tatmin eden, sözlü kültür geleneğinin geniş kitlelere ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan bir müessese konumundaydı. Bu kültür müesseselerinin ilk akla gelen eğitimcileri de âşıklardır. Âşıklar bir yandan köy

[8] M. Öcal Oğuz, **"Âşık Şiiri (XVI-XXyüzyıl), Ozan-baksı'dan Âşık'a Dönüşüm"**, Türk Edebiyatı Tarihi Ansiklopedisi, 2. Baskı, İstanbul: TC Kültür Bakanlığı Yayınları, 2.Cilt, 2007, ss.138-178

[9] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1.Baskı, Ankara:Akçağ Yay., 2001, s.56.

oturma odalarında, düğünlerde çeşitli dost meclislerinde sanatlarını icra ederken, öbür yandan şehir merkezlerindeki belli başlı kahveleri mekân tutmuşlar, buralarda kendilerini ilgiyle izleyen insanlarla beraber olmuşlardır.[10]

Erzurum'da âşıklık geleneği ve onun gerekleri halen yaşatılmaktadır. Ancak son yıllarda İhsanî'nin de içinde olduğu bazı âşıklar gerek sosyal ve ekonomik, gerekse ailevi nedenlerden batıya göçmüşlerdir. İhsanî de kızlarına da yakın olması sebebiyle İzmit'e yerleşmiştir.

Mevlüt İhsanî 1928 yılında dünyaya gelmiş, geleneğin en canlı yaşatıldığı devrede âşıklığa, âşıklığın gereklerini yerine getirerek –rüya görmüş, rüyasında bade içmiş, imkânsız bir aşkın ateşine düşmüş, birçok çırak yetiştirmiş- başlamış ve ustalık mertebesine ulaşmıştır.

Ailesinin yardımlarıyla şiirlerini ve hikâyelerini yazıya dökme imkânı bulmuştur. Âşık Mevlüt İhsanî, âşıklığı yalnızca para kazanacağı bir iş olarak görmemiştir. Onun şiirlerinde dünya görüşünü, ahlâk anlayışını, insanlık ideolojisini açıkça görürüz. Şiirlerine tecrübelerini, tecrübelerini de gelecek nesillere aktarmaya çalışmıştır. Hem yaşadığı dönemin sosyal yapısını hem de kendi inançlarını şiirlerine yansıtmıştır.

[10] Dilaver Düzgün, **"Erzurum'da Âşık Kahvehanesi Geleneği"**, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, Folkloristik, Ankara, 1998, ss. 205–224.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.ÂŞIĞIN KİMLİĞİ

1.1. Adı-Soyadı, Lakabı, Mahlası

Âşığın gerçek adı Mevlüt Şafak'tır. Âşık olduktan sonra İhsanî mahlasını almıştır.

1.2. Doğum Yeri, Doğum Tarihi

Âşık Mevlüt İhsanî Şafak 1928'de Erzurum'un Şenkaya ilçesine bağlı Gaziler (Bardız) bucağının Çermik (Kaynak) köyünde doğmuştur. [11]

1.3. Ailesi, Soyu, Akrabaları

1.3.1. Baba Tarafı

İhsanî'nin babası Seyfal Bey, Bardız'ın Zakim Köyü, Alagiller sülâlesinden, çiftçilikle uğraşan Kurban Bey'in oğludur.

1.3.2. Anne Tarafı

Âşık Mevlüt İhsanî'nin annesi Güllü Hanım, Erzurum'un Çat köyü, Zorbalar sülâlesinden Reşit Bey'in kızıdır. Gülüzar Hanım, yedi yaşlarındayken, annesi ile babası Ermeniler tarafından öldürüldüğü için, kardeşleriyle birlikte köyün zengini Köse Ağa tarafından bakılıp büyütülmüşlerdir. Yirmili yaşlarına geldiğinde ise Seyfal Bey'le evlendirilmiştir.

1.4. Öğrenim Durumu

İhsanî, okul yaşı geldiğinde, yaşıtlarıyla birlikte okula başlar. Ancak on yaşına geldiğinde, sokakta, kucağında kardeşi olduğu halde, arkadaşlarıyla oynarken

[11] Daha geniş bilgi için bkz: Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yay., 2007, ss. 3-17.

savaş yıllarından kalma bir bomba kapsülü eline geçer. Kapsülü açmaya çalışırken elinde patlar ve hem gözlerini hem de sol elinin üç parmağını kaybeder. Bu talihsiz olaydan kız kardeşi Dilber küçük yaralarla kurtulur. Ailesin onu doktora götürecek parası olmadığından komşularının uyguladığı kocakarı yöntemlerine başvururlar. Mumla göktaşını (şap) karıştırarak gözlerine sürerler ve az da olsa var olan görme ihtimalini tamamen kaybeder. Artık okula gidemeyecektir.

1.5. Askerliği

İhsanî, çocuk yaşta gözlerini kaybettiği için askerlik görevini yerine getirememiştir.[12]

1.6. Geçim Durumu, İşi

Mevlüt İhsanî, gözlerini kaybettikten sonra, saz çalmayı, şiir söylemeyi öğrenmiştir. Âşık kahvelerine gide-gele küçük yaşta ustalaşmıştır. Kısa sürede görenin aranan âşıklarından olmuş ve bu yoldan para kazanmaya başlamıştır.

Bunun yanında; âşıklığıyla Kars ve çevresinde çok ünlendiği dönemde, Sarıkamış'lı kahveci Cuma'nın kahvesine çalıp söylemeye gittiği bir gün, kahvecinin; "Neden devlette işe girmiyorsun, bir yerine bir şey olsa ne yapacaksın?" telkini üzerine 1974'te Kars Çimento Fabrikası'nda santralci olarak işe girer. 1981'de malulen emekli olur.Halen bu emekliliğinden maaş almaktadır.[13]

Âşıklığından kazandığı parayla köyde bir ev yapabilmiş, bir aşık kahvesine ortak olmuştur. Yine bu geliriyle çocuklarının ikisini okutmuştur. [14]

[12] 20 Ekim 2004 tarihinde evinde yaptığımız görüşmede: "Eğer gözlerim görseydi, okuyup da yapmak istediğim üç şey vardı, birincisi pilot olup bu ülkenin göklerinde uçak uçurmak, ikincisi tanıdığım tüm fakirlere yardım etmek, üçüncüsü isi insanlığa, tüm insanlara hizmet etmek" diyerek okumaya verdiği önemi dile getirmiştir. 20 Şubat 2006 tarihinde yapılan görüşmede; ilkokulda sınıfın en çalışkan öğrencisi olduğunu, öğretmeninin onu tüm sınıfa örnek gösterdiğini, kendisinin de öğretmenine hayran olduğunu, kendisine öğretmenini örnek aldığını anlatmıştır. Öyle başarılıdır ki öğretmeni ona sınıf atlatmıştır.

[13] Çalışma hayatıyla ilgili daha fazla bilgi için bkz. Işıl Altun, a.g.e.

[14] 20 Eylül 2006 tarihli görüşme kayıtlarından. Gizli Defterim adını verdiği defterinden.

1.7. Ailesi

1.7.1. Evliği

Mevlüt İhsanî, çocukluğundan ilk gençliğine kadar, köyün zenginlerinden birinin kızı olan Saniye'ye aşıktır. Ancak gerek fakirlik gerekse de körlüğü nedeniyle Saniye'yle evlenemez, aşkına karşılık bulamaz. Saniye'ye olan aşkını dile getirdiği mektuplarını onun için taşıyan amcasının kızı Sırma Çıldız ile yirmi bir yaşında evlenir. Eşi Sırma da halasının oğlu ile nişanlıyken, İhsanî'yi sevdiği için nişanlısını bırakıp ona kaçar.[15]

1.7.2. Çocukları

Mevlüt İhsanî Şafak ve Sırma Şafak'ın, evliliklerinden yedi kızları dünyaya gelmiştir. Bir de erkek çocukları olmuş fakat bu çocukları birkaç aylıkken hastalanmış ve hayatını kaybetmiştir.

İhsanî ve Sırma Şafak'ın, kızlarından yedi erkek, beş kız, on iki torunları bulunmaktadır.

1.8. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Tarikat ve Zümre İlişkisi

Âşıklık geleneği içinde yer edinmiş âşıkların birçoğu tarikat, zümre ve mezheplerle ilişki içindedir.[16] Bu ilişki, karşımıza bir tarikatın mensubu olmak ya da tarikat, zümre ve mezheplerle âşıklık sanatı gereği münasebet içinde olmak şeklinde çıkar. Herhangi bir tarikata mensup olmasa da âşıklar hemen hepsinin kural ve

---

[15] Daha geniş bilgi için bkz: Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yay., 2007, ss. 3-17.

[16] -İlhan Başgöz, **Âşık Ali İzzet Özkan**, İndiana Üniversitesi, İstanbul, Türkçe Programı Yay. 1994.
-Doğan Kaya, **Âşık Veysel**, Sivas, Sivas Valiliği, 2004.
-Metin Karadağ, **Erzurumlu Emrah, Yaşamı Sanatı Şiirleri**, Ankara, Ayyıldız Yay., Başvuru Dizisi 4, Şubat 1996.
-Doğan Kaya, **Âşık Ruhsâtî**, Sivas, Sivas İli Kangal İlçesi Deliktaş ve Çevre Köyleri Yardımlaşma, Dayanışma Kültür ve Turizm Derneği, III.Baskı, 2005
-Mevlüt İhsanî'nin pîri Alvarlı Şeyh Mehmet Efendi de Nakşibendî'dir. (27.11.2007 tarihli görüşme kayıtlarından)
-Dr.Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Ankara, Akçağ Yay., 2001
-Erman Artun, **Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymanî**, Adana, Adana Valiliği İl Kültür Müd. Yay., 1996.

gereklerine hakimdirler. İşte İhsanî de bu âşıklardan biri olarak gelenek içinde yerini almıştır.

Âşık Mevlüt İhsanî, tez çalışmalarımız süresince yaptığımız görüşmelerde, gelenekten en çok Müdamî ve Sümmanî'nin etkisinde kaldığını belirtmiştir.[17] Belki bu hayranlığından olacak, o da yıllar sonra Sümmanî gibi Rufâî tarikatına girmeye karar verir.[18] Kars Çimento Fabrikası'nda çalıştığı yıllarda (1974-81) on arkadaşıyla birlikte Adıyaman'a gider. Rufâî tarikatı şeyhi Mehmet Reşit Efendi ile görüşür. Bu görüşme sonunda şeyh ona tarikatın gereklerinden olan bir dizi ödev verir. Her ne kadar kendisi de ibadet etmeye, zikir çekerek sabahlamaya alışık olsa da verilen ödev istendiği şekilde yerine getiremeyeceği kadar ağırdır. Öğretilerini beğendiği Rufâî tarikatında akıl önemlidir, ilm-i ilâhi akıl ile elde edilir, amelin iyisi, iyi ahlâk, gönül temizliğidir.[19] Bu fikrî temelin üzerine kurulan tarikatta bedenen yapılan zikirlerde vardır. Körlüğü dolayısıyla yalnızca okumaları yapmak istese de buna da gücü yetmez ve tarikata girmekten vazgeçer. Herhangi bir tarikata üye olmadığı halde bir çok tarikatın şeyh ve müridleriyle inancı ve sanatı gereği görüşerek tüm terbiyelerini edinir. Nakşibendî tarikatı üyesi olan pîri Alvarlı İmam Şeyh Mehmet Efendi ile birlikte, onun diğer üyelerle gizli yer ve tarihlerde yaptığı ayinlere fiziki yetersizliği nedeniyle katılmaz. Yine farklı zaman ve yerlerde çeşitli münasebetlerle Kadîri ve Bektaşilerle de görüşür. Bu görüşmelerden edindiği bilgileri, öğretici sözleri şiirlerinde kullanmıştır.

Mevlüt İhsanî gözlerini kaybettikten sonra Kur'an-ı Kerimden âyetler ezberleyerek dini bilgilerini güçlendirmiş, Allah'a olan bu kuvvetli inancı ve bu inançtan aldığı güçle hayata tutunmuş, âşıklığı da böyle başlamıştır.[20]

Onun zümre toplantılarında bulunuş sebebi yine âşıklığıdır. Âşıklar için düzenlenen bayramlarda bulunmuş, söyleşi ve yarışmalara katılmıştır. Yine çeşitli zamanlarda Alevî-Bektaşî derneklerinin âşıklık geleneği çevresindeki toplantılarında bulunmuştur.[21]

---

[17] 22.12.2004 tarihli görüşmemizde İhsanî, Âşık Müdamî'nin hikâyecilikte en önde olduğunu, onun bir umman olduğunu söylemiş, hikâyede ve ilim bağlamada çok iyi olduğunu, hikâyeciliğe ondan ve Sümmanî'den dinlediği hikayelerin etkisinde kalarak başladığını belirtmiştir.

[18] 27.11.2007 tarihli görüşme kayıtlarından.

[19] Erman Artun, **Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı**, İstanbul, Kitabevi Yay., Eylül 2006, s.61.

[20] 12.03.2005 tarihli görüşme kayıtlarından.

[21] 27.11.2007 tarihli görüşme kayıtlarından.

Âşık, ustalar arasında yerini aldıktan sonra uzun yıllar üst üste, yurdun bir çok şehrinde düzenlenen 'Âşıklar Bayramları'nda aldığı ödüllerle âşık zümrelerindeki yerini bize açıkça göstermektedir.[22]

[22] Ödülleri ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yay., 2007, ss. 13-16.

İKİNCİ BÖLÜM

2-ÂŞIKLIĞI

2.1 Âşıklığını Hazırlayan Ortam ve Etmenler

2.1.1. Âşıklığa Başlama

Âşık Mevlüt İhsanî, geleneğe adını yazdırmış birçok âşık gibi, önce ustalardan duyarak merak saldığı âşıklığa, yeteneği ve onu bu yolda ilerlemeye iten fiziki şartların etkisiyle başlamıştır.

"Âşık Edebiyatı başından beri bir okul ciddiyeti içinde gelişmiş ve gelişmektedir. Bu edebiyata meraklı çocuklar önce usta âşıklar veya gelenek taşıyıcısı durumunda olan âşıkları dinleyerek ve seyrederek usta malı deyişleri ve hikâyeleri doğru nakletmeyi öğrenirler. Âşık tarzı şiirin teknikleri yanında gerekli bilgileri de öğrenerek yeterli olgunluğa ulaşanlar yaratıcılık kabiliyetine sahipseler orijinal deyişler söylemeye başlarlar. Yaratıcılık gücüne sahip olmayanlar gelenek taşıyıcılığı rolünü benimseyerek usta malı deyişleri aktararak geleneği canlı tutmağa hizmet ederler. Usta âşıklardan da yeri geldiği zaman hatasız ve eksiksiz usta malı deyişlerden nakletmeleri beklenir."[23]

Prof. Dr. Umay Günay bu açıklamasında âşıklığa başlamanın gereklerini genel olarak belirtmiştir. Dr. Metin Özarslan ise bu genellemenin dışında âşıklığa başlamanın fiziki sebeplerini şu şekilde verir:

"Âşıklığa başlayıştan ziyade âşıklığa yöneliş şeklinde adlandırılabilecek bu süreçte çırak adayı, doğuştan gelen dürtüler neticesinde ruhî, fizikî ve sosyal bir takım sebeplere bağlı olarak âşıklığa yönelir. Bu yöneliş sebeplerini 'sevda', 'rüya', 'tevarüs', 'gelenekten etkilenme veya kendiliğinden'i 'hasret duygusu', 'kazayla veya doğuştan gelen körlük' ve 'fakirlik' başlıkları altında toplamak mümkündür."[24]

İhsanî, bu sınıflandırmada birden çok gruba dahil edilebilir, çünkü o hem *sonradan gözlerini kaybederek* hem de *rüya görerek* âşık olmuştur.

Mevlüt İhsanî'nin çocukluğu birçok âşık gibi sıkıntı ve fakirlik içinde geçmiştir. Dört çocuklu bir ailenin ikinci çocuğudur. İlkokul yıllarında, oyun

[23] Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, 3. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s.156.
[24] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1.Baskı, Akçağ Yay., Ankara 2001, s.112.

oynarken bulduğu bomba kapsülü elinde patlar, gözlerini kaybeder ve sol elinin üç parmağı sakatlanır. İşte onun âşıklık serüveni de bu olaydan sonra başlar.[25]

Küçük yaşta olmasına rağmen, bu halinin ona güçlük çıkaracağını anlamıştır.[26] Çocuğunun geleceği için endişelen babası onu köyün muhtarı marangoz Kerim Usta'nın yanına çırak olarak verir. Çırak olarak çalıştığı günlerde annesinden öğrendiği manilerle derdini dile getirmeye başlar. On üç-on dört yaşlarındayken bir yandan dinleyerek Kur'an'dan ayetler ezberler, bir yandan da köyünde saz çalıp türkü söyleyenlerden etkilenerek saza merak salar. Köyüne gelen âşıkların şiirlerini ezberler. Daha sonra bir gün Karacaoğlan'ın ;

Ela gözlerini sevdiğim dilber
Ben güzel görmedim senden ziyade
Bir huri misin gökten mi indin
Bugün güzelliğin dünden ziyade

dörtlüğünü ezbere okurken ustası onu duyar ve "*Sen git âşık ol!"* der. Bu söz onu âşıklığa yöneltir. Babası ona bir saz alır, telleri elektrik kablosundan olan bu saz onun artık can yoldaşıdır. On yedi-on sekiz yaşlarına geldiğinde artık sazı kendine has bir şekilde çalmaya başlamıştır. Bütün bunların üzerine, köyün zengini Sakıp Ağa'nın kızı Saniye'ye olan aşkı da karşılık bulmayınca, onun âşıklığının temelleri oluşmuş olur.

1945 yılında, İzmir'deki körler okuluna gitme girişimi de sonuçsuz kalınca köyüne döner ve sevdiğin kızın başkasıyla nişanlandığını öğrenir. Büyük bir umutsuzluğa düşen İhsanî, en kederli, en ayrılık kokan, aşkı en güzel anlatan şiirlerini bu dönemde yazmaya başlar. Tam da umutsuzluğa düştüğü bu günlerde Kars'ın Sarıkamış İlçesinin Boyalı Köyü'nden Alişan Usta ile tanışır. Onun evinde kırk gün kalarak ondan eğitim alır, âşıklık yeteneğini geliştirir. Bu günlerden sonra artık dost meclislerinin aranan âşıklarından biri olmuştur.

Mevlüt İhsanî bu acı günlerini, hayata atılmasını ve âşıklığa başlamasını aynı zamanda Doğan Kaya'nın, *"Âşıklar tarafından ortaya konulan ve insan hayatının*

[25] Âşıklığıyla ilgili daha fazla bilgi için bkz. : Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**,Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul, Doğu Kütüphanesi Yay., 2007 ss.3-47
[26] 09.12.2007 tarihli görüşme kayıtlarından.

ana rahmine düşmesinden ölümüne kadar olan safhaların yaş kademelerine göre konu edindiği destanlardır,"[27] şeklinde tanımladığı bir yaşname örneği olan şu şiirinde dile getirmiştir:

Bin üç yüz kırk dörtte geldim anadan
Yazdırdılar tarih ile yılımı
Dokuz ay bir sene geçti aradan
Mevla yürü dedi açtı dilimi

Çiçek gibi yavaş yavaş büyüdüm
Adım adım korka korka yürüdüm
Anam babam nazarında biridim
Beslerlerdi çabuk açsın gülümüz

Üç yaşında bilmez hata işledim
Beş yaşında ahbabımı taşladım
Yedisinde okumaya başladım
Bilmez idim kaderimin dalını

İki yıl okulda verdim başarı
Asla arkadaştan kalmadım geri
Okul petek oldu ben oldum arı
Çalışırdım çabuk yapam balımı

Hala seçmemiştim sağ ile solu
Verdiler elime bomba kapsulu
Patladı elimde bilmedim dolu
Yaktı gözlerimi kesti elimi

Anam kayalara çaldı özünü
Çok söyledi tutan yoktu sözünü
Ay geçmeden ağ bürüdü gözümü
On yaşında zindan etti yolumu

[27] Dr. Doğan Kaya, **Yaşnameler**, 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004, s.11.

On üç on dördüne girince yaşım
Nice kayalara çok değdi başım
Gelmezdi yanıma yaren yoldaşım
Ahbaplarım sormaz oldu halimi

On yedide yavaş yavaş saz çaldım
Gâhi devam ettim gâhi az çaldım
Yirmisinde bir ustadan ders aldım
Derdim ile ayar ettim telimi

Mevlüt'üm ah ile geçer çağlarım
Fidanıdım bar vermedi bağlarım
Yapraksızdır kuş beslemez dallarım
Kader eğdi doğrultamam belimi

2.1.2. Sazlı Sözlü Ortam

Mevlüt İhsanî gözlerini kaybettikten sonra köy kahvelerine gelen usta âşıklardan türküler dinlemeye başlar. En çok Âşık Nihanî, Narmanlı Sümmanî, Âşık Yusuf, Şavşatlı Deryamî, Posoflu Müdamî'den etkilenir. Bu âşıkların şiirlerini ailesi yazıya geçirir, kendisi de bunları ezberler. Köy kahvelerinde ve düğün-derneklerde dinleyerek etkilendiği bu âşıklar gibi, kendisi de babasının ona aldığı sazla yine onlardan öğrendiği şiirleri söyleyerek sazlı-sözlü ortamlarda boy göstermeye başlar.

Annesinin bahçelerinde yetiştirerek sattığı patateslerden geçimlerini sağladıkları günlerde Sarıkamış'ın Boyalı Köyü'nden Alişan Usta onlardan patates almaya gelir. Onun saz çaldığını görür ve yanına saz öğretmeye çağırır. Alişan Usta'dan aldığı dersler sonucunda düğünlerde, dost meclislerinde aranan bir âşık olmuştur. Hazırlıksız şiir söyleme yeteneği onun çok hızlı bir şekilde usta âşıklarca kabul edilmesinde etkili olmuştur. Artık köylerden davetler almaya başlamış, âşıklığından para kazanır olmuştur. Kars'taki köy düğünlerinde, kız tarafı erkek tarafına, düğünde âşık olarak Mevlüt İhsanî'nin bulunması şartını koyarlar.[28]

Gerek memleketindeki sazlı sözlü ortamlarda, gerek davet edildiği diğer illerdeki sazlı sözlü ortamlarda ve gerekse yurdun çeşitli yerlerinde düzenlenen

[28] 30.11.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.

âşıklar bayramlarında bulunmuştur. Onun bu ortamlarda tanınmasının en güzel örnekleri ise diğer âşıklarla yaptığı atışmalar, ustalıklarını sergiledikleri dost meclislerinde söylediği leb değmezlerdir:

Ilıca 20 Mart 1957 Necmettin Aksakal'ın kahvesinde, âşıklar toplantısında Reyhani ile İhsanî atışıyor.

Birinci bölüm:

İhsanî

Nazar ettim seher vakti baktım her yana bir
Her taraftan seda gelir çağırır divane bir
Yetmiş iki millet vardır dilleri ayrı ayrı
Aslımız Hz. Adem ata birdir ana bir.

Reyhanî

Ben bu aşkın mecnunuyum mızrak vurdu cana bir
Türlü türlü derdim vardır dediler lokmana bir
Yaram birdir saran birdir dert de bir derman da
Eylemem tabibe minnet el atarsa cana bir.

İhsanî

Ta ezelden illa dedik var bizim ikrarımız
Lâ diyenler küfre gider olur mu inkârımız
Nebiler bize delildir vardır kitaplarımız
Yüz dört kitap geldi ama hepsinde mana bir.

Reyhanî

Gece gündüz eylediğim zar ile figan benim
Aşk ile canan yoluna feda olsun can benim
Düşmüşüm bu zar u aha çekilen kervan benim
Bütün dünya delil olsa götürür divane bir.

İhsanî

Bize ayet ayet geldi ol Kur'an-ı nur kelâm
Evvel bismillahı yazdı azametiyle kalem
Yer gök bile bakır olsa rızk için çekmem alem
Mevkiler ayrı ayrıdır lakin ab u dane bir.

Reyhanî

Gel Reyhani benlik etme benliğini geri çek
Eğer ciddi âşık isen dermanı bin bir çiçek
Hakikatli dost olursa elinden zehir içek
Kudreti göstermiştir Hazreti Lokman'a bir.

İhsanî

Mevlüt İhasan gafil olma olursun yere yeksan
Yaşasan altın sarayda olsan Sultan Süleyman
Küllü nefse meft buyurmuş ezelden gani Sübhan
Zengin fakir belli olmaz yapılacak hane bir

Reyhanî

Benim sözüm hakikattir bunda göstermem hilaf
Âşık olan âşık ise boşuna söylemez lâf
Ta ezel bezm-i eletse bağlamışız saf-i saf
Çünkü aşkı ihsan etti bu âşık Reyhana bir

İkinci bölüm:

İhsanî

Gafil olma şaşkın uyan gafletten
Bütün cihan Elif baya dolanır
İste dileğini dile kudretten
Mü'min olan bir ilâyla dolanır

Reyhanî

Cahil kullar benim diyer âlemde
Bilmem ki dünyada neye dolanır
Sadık kullar zikrolunur kalemde
Süre yüzün hak-i paya dolanır

İhsanî

Kime dolanırsın gezersin yaya
Ne sebebe söyle geldin dünyaya
Karataş üstüne vursan da boya
Sonu yine künüyaya dolanır

Reyhanî

Meskenim olmadan ol rahm-i mağder
Alnıma yazılmış takdir-i kader
Nice bin evliyâ nice peygamber
Bir habib-i kibriyaya dolanır

İhsanî

Dünya cilvecidir bizi kandırır
Gaflet gömleğidir hep dolandırır
Hayat merdivendir geri indirir
Nice hükümdarlar yaya dolanır

Reyhanî

Çalışanlar hakkın alır götürür
Hakikat insanı dosta yetirir
Bir gün müddet dolar gelir götürür
Herkes bir taksime paya dolanır

İhsanî

Mevlüt İhsanî'yim kalmazam naçar
Ömür rüzgâr gibi tez gelir geçer
Kâmiller pınarın bendinden içer
Ahmak kabın almış suya dolanır

Reyhanî

Reyhani sözünden varıp hisse al
Gördüğün kâmilin huzurunda kal
Sevda âşıkları etmiştir hilâl
Mecnûn gezer bir Leylâ'ya dolanır

Üçüncü bölüm:

İhsanî

Bilirim bu esrar çetindir çetin
Kimin ene haddi var emri kudretin
Yüz bin Lokman olsa yüz bin Eflâtun
Çare olmaz bulamazsın dermanı

Reyhanî

Dağ odur ki duman ola kar ola
Âşık odur âşığına yar ola
İmkan var mı kuldan kula kahrola
Sen bilemezsin sende olan düşmanı

İhsanî

Bülbüllerde feryat ola zar ola
Bahçe derim kış gününde bar ola
Güzel odur düşkünlere yar ola
Bilemezsin candan yakın olanı

Reyhanî

Âşık odur maşuğunu tanıya
Hayatın encamı rüyadır rüya
Yüz yaşadı Hazretî Adem hani ya
Bir saatten çabuk geçti zamanı

İhsanî

Böyle emretmiştir nur-i tecelli
Dünyanın ahvali ezelden belli
İstersen yüz yaşa ister yüz elli
Bize budur hidayetin fermanı

Reyhanî

Reyhani nedir gördüğün deva
Yaptın mı bir mekan kurdun mu yuva
Derler ki satılık köşküdür dünya
Gam bağlamış keder dolu her yanı

İhsanî

Mevlüt der dünyadan murat alınmaz
Ne esrardır ne hikmettir bilinmez
Öyle bir menzildir geri gelinmez
Birer birer devrediyor insanı

Dördüncü bölüm:

Reyhanî

El çek tabib el çek sinem yaralı
Bilmezsin derdimi yaram içerden
Derdimi söylesem ağyara karşı
Yiğidi öldürür verem içerden

İhsanî

Eğleşme Eflâtun vurma neşteri
Yüzüm gülmez bahtı karam içerden
Bana Hüda yazmış böyle kaderi
Zevk ü sefa ziynet haram içerden

Reyhanî

Var mıdır dünyada bir murat alan
Aldım diyen varsa yalandır yalan
Sevda âşıklarda olsaydı yalan
Ah çekip yanmazdı Kerem içerden

İhsanî

Âşıklar içinde bir garip güldü
Mecnûn gözyaşını ah ile sildi
Ne cerrah anladı ne lokman bildi
Hasılı vesselâm yaram içerden

Reyhanî

Âşık Reyhan şansın belli değildir
Saysam derdim kırk beş-elli değildir
Dışardan çıbanım belli değildir
Sargı tutmaz nasıl saram içerden

İhsanî

Ateşi olmayan tutuşup yanmaz
İhsanî derdinden bıkmaz usanmaz
Ahbabım inanmaz sevgilim kanmaz
Açma tabib yok idarem içerden

Beşinci bölüm:

Reyhanî

Ben Reyhani yar itirdim ararım
Tahtı bozuk ne diyarda bulunur
Kesildi kalmadı sabr-ı kararım
Ne semada ne de yerde bulunur

İhsanî

Her ne diler isen dile Mevlâ'dan
Lutf u ihsan ol dîdarda bulunur
Yüz bin derdin olsa birdir dermanı
Ne istersen o gaffarda bulunur

Reyhanî

Ben görmedim o diyarı gezeni
Ne tamam okuyup ne de yazanı
Terazisi kayıp nerde mizanı
Ne tartıda ne ayarda bulunur

İhsanî

Hiç gördün mü arşı kürsü gezeni
Kaderin kim okur kimdir yazanı
Akıl terazidir nerde mizanı
Vicdan ile bu kullarda bulunur

Reyhanî

Vücudu görünmez ayağı belli
Reyhani bağlanmış tuzağı belli
Nakışı yeldir bayağı belli
Yetmiş iki renk boyar da bulunur

İhsanî

Akıldır görünmez ayağı belli
Kafa yedi eza bayağı belli
Yetmiş iki hüner durağı belli
Mevlüt İhsan her ayarda bulunur

Altıncı bölüm:

Reyhanî

Ben seni tutarım her türlü sözde
Kabul etmem itirazı arkadaş
Bugün bir ciddiyet başladı bizde
Korkarım verirsin sazı arkadaş

İhsanî

İyiliği severim yapmam kötülük
Kemliğe değilim razı arkadaş
Aslan meydanında olur mu benlik
Göster ben göreyim sizi arkadaş

Reyhanî

Yakarım canını Âşık İhsanî
Hayatta başlattık bu imtihanı
Eğer sadık isen bekle yaylanı
Dikkat ile bekle bizi arkadaş

İhsanî

Gelse de baharım gelse de yazım
Has olur bu cilvem hoş olur nazım
Ovada çiçeğim yaylada kuzum
Beni götürürler size arkadaş

Reyhanî

Aç gözünü İhsan bak sözlerime
Maharet lazımdır muteberime
Arkadaş ol çobanların yerine
Issız koyma sürümüzü arkadaş

İhsanî

Asla yüreğimden gitmez bu sızı
Çobanlar önünde ben körpe kuzu
Tortum deresinde bulurlar sizi
Ben tanırım sırtı bozu arkadaş

Reyhanî

Gel dostum hakikat kisven kuşan
Doğru söz tatlıdır gitmez yokuşan
Gezerken önümden kalktı tavuşan
O zaman aradım sizi arkadaş

İhsanî

Bütün milletlerde ağayım beyim
Fabrikalar gayet vermiş emeğim
Sen ayağı palağı ben tüfeğim
Salarım bağrına közü arkadaş

Reyhanî

Her zaman nasihat olsun bu bize
Akıla imana lisana göze
Biri 'f'dir, biri 'a'dır, biri 'z'
Bu da ismindeki yazı arkadaş

İhsanî

Yine derunuma saldın bir sızı
Kurtcul köpek diye söylerler siz
Ben ceylan yavrusu sen kırık tazı
Bilirim tutarsın bizi arkadaş

Yedinci bölüm:

Reyhanî

Aç gözünü gir meydana İhsanî
Öldürürüm diri diri ben seni
Bir ağaç yaş iken eğilir derler
Yondururum kuru kuru ben seni

İhsanî

Ben bir mazı oldum sen de bir teker
Oldururum iri iri ben seni
Eğer mazılansan seni kim çeker
Döndürürüm her tarafa ben seni

Reyhanî

Azizim sözünde mücevher taşı
Aç gözün hasmını zannetme nası
Vururum dimağan yağlı şebeşi
Götürürüm geri geri ben seni

İhsanî

Âşıklar meydanda yaparlar ülfet
Kâmiller her söze ederler dikkat
Ben bir aygır isem sen de kancık at
Öttürürüm boru boru ben seni

Reyhanî

Reyhani bu sözden hisse almalı
Evvela sözünü kendin bilmeli
Ben tanımam coşkun akan bir seli
Keşfederim duru duru ben seni

İhsanî

Mevlüt İhsanî'yim ederim efkâr
Sevda benim ile gelir beraber
Sen testi biçimi ben canlı pınar
Doldururum yarı yarı ben seni

Sekizinci bölüm:

İhsanî

Ta ezelden ehl-i aşkın mihmanı derler bize
Açmışım sarraf pazarı dükkanı derler bize
Benlik eden insanların hasmıyım düşmanıyım
Kemali mahir olanın kurbanı derler bize

Reyhanî

Küçük yaştan aşka düştüm giryani derler bize
Âşıklarının pazarının meydanı derler bize
Gâhi yendim gâh yenildim öğrenmeye âşığı
Ülkemde şairim şair destani derler bize

İhsanî

Dikkat eyle düşürürler bir girdaba gemini
Alamazsın bu dünyanın sonunu encamını
Uyma nefsinin sözüne benliğe şeytan derler
Bu sebepten turabla hâk yeksanı derler bize

Reyhanî

Hayat bir muammadır kimse soramaz geçer
Bütün dünya tabib olsa yara sarmadan geçer
Sermayesiz esen yeller bizi görmeden geçer
Aşk elinden gelen derdin hazanı derler bize

İhsanî

İlaç ile ey olur mu âşıkların yarası
Çıkar kamil huzurunda sözünün ibaresi
Vilayetim Erzurum'dur yerim Bardız deresi
Çermik köyünde yetişen İhsanî derler bize

Reyhanî

Herkese hürmet ederim böyle benim adetim
Ahlakta iyi ol dedi amiralim üstadım
Köyüm Alvar kazam [Hasan] Kale Erzurum vilayetim
Kırk altı yılından beri Reyhani derler bize

Dokuzuncu bölüm:

İhsanî

Reyhası güldedir şavkısı ayda
Güzelliği tabandadır tabanda
Lezzeti baldadır şerefi dilde
Methi onun Kur'an'dadır Kur'an'da

Reyhanî

Çark-ı felek nice kervanı yordu
Ne duran eğlendi ne geçen durdu
Halife tahtına çıktı oturdu
Sıddık Ömer Osman'dadır İhsanî

İhsanî

Kudret güneşiyidi dünyadan aştı
Varıp gidip Mevlâsına kavuştu
Bu dünyaya irşad için doğmuştu
Bizi bekler divandadır divanda

Reyhanî

Ali'ye verdi aslanlık tacı
Niran kapısında oldu devacı
Güzel tabiatın büyük ilacı
Sabreyleyen insandadır İhsanî

İhsanî

Sıddık-ı ekbere bidirdi sırrı
Ömer'e adalet Osman'a nuru
Ali'ye Fatıma hem Zülfikâr'ı
Tarikatı merdandadır merdanda

Reyhanî

Hakikat yolunda geçer zamanı
Yüksek cebellerin kalkmaz dumanı
Büyük şehitlerin asıl fermanı
Hüseyin ile Hasan'dadır İhsanî

İhsanî

Haktan emir gelir vuranda Sûr'u
Kurulur o divan olur mahşeri
Ashabı çar-yârı nur-ı muhtarı
Ümmet için mizandadır mizanda

Reyhanî

Âşık Reyhan böyledir adım
Öyle bir ah et ki olsun selâmet
Yalınız beş vakit değil ibadet
Mü'min her an divandadır İhsanî

İhsanî

Haram ile zehirleme karını
Mevlüt İhsan hele düşün yarını
Habib ümmetini Hakk didarını
Zevk ü sefa cinandadır cinanda

Onuncu bölüm:

İhsanî

Güç ver cevabımı Âşık Reyhani
O hangi kantarın darası yedi
Sekize gitmenin yolu bir tane
O nedir dünyada yarısı yedi

Reyhanî

Bütün eşya su üstünde eğleşir
Kudret kantarının darası yedi
Sekiz cennet sever bir yolu tutan
Bismillah harfinin süresi yedi

İhsanî

Bin sene seyretti yedi ayağı
Yedidir kefkefi yedi boyağı
Beş yüz yıl ne idi neyin uzağı
Yedi kat semanın arası yedi

Reyhanî

Keramet minberin yedi ayağı
Yedi cehennemin yedi boyağı
Ol kalemin beş yüz yıllık uzağı
Arşın tabakası arası yedi

İhsanî

İhsanî toprağa yatmadan evvel
Sorgusu suali bitmeden evvel
Cenazem kabire gitmeden evvel
İnsanın yüzünün karası yedi

Reyhanî

Reyhani de koşar koşar yorulur
Mü'minlere yedi hamın verilir
Yedi yerde komşu hakkı sorulur
Evinen musalla arası yedi

On birinci bölüm:

İhsanî

Elestü bezminde divane geldik
Hakk'a ikrar verdik imana geldik
Herkes payın aldı ab u daneden
Kudretin lutfuyla cihana geldik

Reyhanî

O bezm-i eletse canana geldik
İsbatım kassemdir nurana geldik
Kan oldum yürüdüm rahm-i maderde
Dokuz ay müddetle mekana geldim

İhsanî

Gelince zamanım müddet-i vade
Emroldu Hüda'dan durma burada
Halk ettim rızkını ara dünyada
Dokuz ay seferim meydana geldik

Reyhanî

Rahm-i maderimde bak meydanıma
Hiç kimseyi dost almadım yanıma
Nasıl girmiş idim ceset damına
Yazıldım kayıta fermana geldim

İhsanî

Nicesi gelmiştir ya gelmemişler
Nicesi ağlamış ya gülmemişler
İhsanî emanet eylenmemişler
Devredip çekilen kervana geldik

Reyhanî

Kırk altıda kadem bastım cihana
Kırk sekizde ikrar verdim bu kana
Elli yedi işte geldim bu ana
Reyhani'yim bugün bu yana geldim

Âşık Deryamî'nin 3 Kasım 1958 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde, Mevlüt İhsanî için yazdığı şiiri:

Gülde gülizârı olan efkârı
Bülbüldeki zârı bana öğretme
Âşığın şemnârı, barı, didârı
Şairdeki varı bana öğretme.

Doluyu, yağarı, boşu, kovanı
Şiiri, sağını, tanı ağanı
Şeydayı, muğanı, her saksağanı
Şiirdeki şairi bana öğretme.

Softayı, falanı, büyük yalanı
Her sazı alanı, elde çalanı
Tarlayı, harmanı, çürük samanı
Sözünde değeri bana öğretme.

Odayı, arayı, beton sarayı
Dereyi, tepeyi, tartı darayı
Orayı, burayı, ille şurayı
Bağındaki barı bana öğretme.

Çıktı çok şairler, susuz nehirler
Hep kuru kayınlar, taş cevahirler
Deryami duyanlar, bozuk ayarlar
Yar ile ağyarı bana öğretme.

İhsanî'nin Deryami'ye cevabı:

Gülde edavatı, cilveyi, nazı
Bülbülde efkarı, zarı bilirim
Şiddetli şifayı, baharı, yazı
Gazeli, dikeni, harı bilirim.

Doluyu, yağmuru, çok fırtınayı
Deryayı, denizi, yıldızı, ayı
Şahini, turnayı, kara kargayı
Akrebi, keneyi, marı bilirim.

Sadığı, sofuyu, mü'min olanı
İtikat sahibi sahi kılanı
Mereği, ambarı, bağı, bağbanı
Fakiri, yoksulu, varı bilirim.

Kaleyi, kuleyi, iyi aileyi
Sümbülü, nergisi, solmaz laleyi
Vatanı, meskeni, güzel sılayı
Kurban olan fedakârı bilirim.

Akıllı insanlar, çoktur hünerler
Sonsuz derya, akıl, söz mücevherler
İhsan kimlerdir, şaşkın eserler
Temelli bergerar, yari bilirim.

2.1.3. Âşık Havaları

Âşıklık geleneğinin ayrılmaz bir parçası olan şiir, müzikten ayrı düşünülemez. Şiiri yazan âşık onun bestesini de yapar. Âşıklar gerek şiirin konusuna göre gerek yazıldığı ortama göre ona yakıştırdıkları ezgilerde besteler yaparlar.

Prof. Dr. Umay Günay, âşık müziğinin, onu diğerlerinden ayıran düzenini; *"Âşık tarzı şiirin kendine has ezgi düzeni vardır. Bu deyişler daima saz eşliğinde âşık düzeni veya âşık ayağı adı ile anılan özel bir akort sistemi içinde çalınmaktadırlar. Âşık ezgileri uzun havalarla kırık havalar arasında yer almaktadırlar. Özellikle sistemli değişmelerde ezgi konuşma üslubuna uyarak güfteye geriden eşlik etmektedir. Serbest deyişlerde ezginin ön plana geçerek ağırlık kazandığı örnekler vardır, "*[29]şeklinde tanımlamıştır.

Âşık havası, değişik şekillerde tanımlanmıştır.

Metin Özarslan, Doğu Anadolu'daki âşıklık geleneğini anlattığı çalışmasında makamı şu şekilde tanımlar:

"Âşıklık geleneğinin Kuzeydoğu Anadolu bölgesi, Orta Anadolu bölgesi ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin batısında kalan bazı kesimlerde sürdürüldüğü günümüzde Kuzeydoğu Anadolu'da sürdürülen âşıklık geleneğinde usta malı söz ve müzik özellikleri, usta-çırak ilişkisi içinde yaşatılmaya çalışılmaktadır. Erzurum-Kars ve yöresinde âşık ezgilerine âşık havaları, âşık makamları veya âşık hacavatları (hecevat) adı verilmektedir. Özellikle Azerbaycan etkisinde kalan Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde âşıkların kullandığı ezgi kalıpları için 'makam' terimi kullanılmaktadır. Ancak bu terimin / terimlerin klasik Türk müziğindeki makamlarla hiçbir ilgisinin bulunmadığını ve bu tip kavramların âşık dinleyici çevre ilişkisinde ortak adlamalarla ortak referans noktası oluşturduğunu belirtmek gerekir."...[30]

Mevlüt İhsanî'nin çıraklarından olan Nuri Çırağî, ustası hakkında konuşurken ustasının makamları çift taraflı olarak (Azeri, Türkmen, Erzurum ağızlarının hepsi) bildiğini söylemiştir. İhsanî'nin makam söyleyişi açısından inkilâp yaptığını, Kars bölgesine Erzurum ve Türkmen ağzını tanıttığını dile getirmiştir.

---

[29] Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,** 3. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. Sonuç bölümü.

[30] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1.Baskı, Akçağ Yay., Ankara 2001, s.162

Günümüzde İhsanî ve Şeref Taşlıova'dan başka makam sayacak âşığın hemen hemen kalmadığını, ustasının yetmişe yakın makam bildiğini söyler. Bunun yanında ustasının hem kendi ürettiği hem de usta malı şiirler söylediğini ama bunu yaparken makamın sahibi ustanın adını da zikrettiğini, doğrusunun bu olduğunu ona öğrettiğini söyler.[31]

Mevlüt İhsanî'yle 27.11.2007 tarihinde evinde yaptığımız görüşmede Kültür Bakanlığı'na elli makam kaydı yaptırdığını belirtmiştir. Ancak bu kayda ulaşamadık. Daha sonra yine evinde 09.12.2007 tarihinde yaptığımız görüşmede bize on beş makam çalmış, diğerlerini hatırlayamadığını belirtmiştir. Bu görüşmede kaydettiğimiz türküleri ve notalarını başka bir çalışmada kullanmayı uygun bulduğumuzdan burada kullanmayacağız.

[31] 17.11.2007 tarihinde Nuri Çırağî'nin evinde yapılan görüşme kayıtlarından.

2.1.4. Usta-Çırak İlişkisi

İhsanî gelenek içinde ustalığını kanıtlarken ders almadığı âşık olmadığını, Âşık Nihani, Âşık Müdami ve Âşık Deryami'nin kendisinden çok usta olduğunu ve onlardan çok etkilendiğini; Kars bölgesindeki bir çok âşığı da kendisinin etkilediğini belirtmiştir.[32] Kendi ustalığını geliştirirken bir yandan da geleneği yeni kuşaklara aktarmayı üstlenecek çıraklar yetiştirmeye başlamıştır. Otuz yaşında başladığı yetiştiriciliği altmış yaşına kadar sürdürmüş ve sekiz âşığa ustalık yapmıştır. Ona göre usta-çırak ilişkisinde, çırak ustanın evladı, usta da çırağın babasıdır. Kendi yetiştirdiği sekiz çırağını da evinde ağırlamış, eşi Sırma onları kendi çocuklarından ayırmamıştır.

İhsanî, çırağın bir ustaya hizmet etmeden bu işin kotarılamayacağını, çırağın kendini boşluktan çıkaramayacağını ve çırak olunmadan asla usta olunamayacağını söyler. Ustasına öyle bağlıdır ki bağrını yarıp onu içine almak istediğini belirtir. Çırakları arasında yanında en uzun süre kalan Nuri Cihan Karataş da tıpkı İhsanî gibi ustalara hayranlığını her fırsatta dile getirir ve Âşık Sümmani ile Âşık Şenlik'in âşıklığın anayasasını yazdığına daha sonra da İhsanî'yle Reyhani'nin geleneği günümüze taşıdığına inandığını söyler.

İhsanî, ustalarından çok şey öğrenmiştir, aynı şekilde kendisi de çıraklarına bilgilerini aktarmıştır. Çırakları, onun yanında kaldıkları sürenin dışında da onunla görüşmeye devam etmiş, onu hiç yalnız bırakmamışlardır. Çırağî, ustasının nasıl bir yetiştirici olduğunu sorduğumuzda çok disiplinli olduğunu ve sert bir yöntem kullandığını belirtmiş ve bir anısını aktarmıştır: *"Kahvede oturmuş arkadaşlarımla kâğıt oynuyordum, ustam içeri girdi ve beni sordu. Ben de yok demelerini işaret ettim, benim için yok dediler. O, benim olduğum tarafa dönüp, burada oturup kâğıt oynamak mı seni yetiştirir, yoksa sazı eline alıp çalışmak mı? Çabuk düş önüme! dedi. O günden sonra bir daha kahveye hiç gitmedim."*

Yine Nuri Çırağî on üç-on dört yaşlarındayken ustasına, çalıp söylediği halde neden kendisi gibi olamadığını sormuş, İhsanî ona âşık olmanın anahtarının güzel sevmek, vurgun olmak olduğunu söylemiştir.[33]

[32] 22.12.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.
[33] 17.11.2007 tarihinde Nuri Çırağî'nin evinde yapılan görüşme kayıtlarından

Âşık Mevlüt İhsanî'nin otuz sene boyunca yetiştirdiği çıraklar ve çıraklık süreleri şu şekildedir:

1. Mehmet Hünkarî (üç yıl)
2. Nuri Çırağî (sekiz yıl)
3. Kenan Sağır (üç yıl)
4. İhsan Yavuzer (beş yıl)
5. Rahim Baykara (üç yıl)
6. Halis Şahin (üç yıl)
7. Mustafa Aydın (yedi buçuk yıl)
8. Erol Şahiner (Yanında kalmamış, gidip gelerek ders almıştır.)

Bunun yanında, yanında kalmadan, kısa süre eğittiği çırakları da vardır.

Sonuç olarak, Mevlüt İhsanî Doğu Anadolu'da yaygın olan âşıklık geleneğini önceleri usta malı söyleyerek, daha sonra kendi ürettiklerini söyleyerek batıya taşımış, bu şekilde kendi âşıklığına yer edinirken geleneği gelecek kuşaklara aktaracak çıraklar da yetiştirmiştir. Böylece geleneğin tüm gereklerini yerine getirmiştir

2.1.5. Saz

Mevlüt İhsanî şiirlerini söylediği icra ortamlarında 'kara kaplım' dediği sazını yanından hiç ayırmaz. İrticalen şiir söyleme sırasında önce dinleyicileri hazırlamak için çalar, bu sırada da düşünmek için kendine zaman yaratmış olur. Saz çalmada, şiir söylemede olduğu kadar usta değildir. *İyi saz çalanların sanatçılar olduğunu, âşığın iyi saz çalmak zorunda olmadığını* [34] söyler.

2.1.6. Rüya-Bade, Mahlas

Âşıklık geleneği içinde adını saydığımız âşıklardan birçoğu rüyasında pîr elinden bade içtiğini, böylece şiir yazıp hikâye söylemeye başladığını dile getirir.

"Rüya motifi, âşıklık geleneğinde sık karşılaştığımız bir motiftir. Bazı âşıklar maddi aşktan manevî aşka geçerken, saz çalıp söylemeye başlarken, ilâhî araçlarla

[34] 29.03.2005 tarihli görüşme kayıtlarından.

yani, bir mürşidin, bir pirin, Hızır Peygamberin rüyada tecellisiyle âşık olup saz çalmaya başladıklarını söylerler. Bunlar, halkın inanışına göre ilham kaynakları 'ilâhî' olan âşıklardır."[35]

Âşıklık geleneğinde birçok âşıktan dinlediğimiz rüya görerek âşık olma motifi üzerine yapılan çalışmalardan Prof. Dr. Umay Günay'ın Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi adlı kitabında rüyanın tanımı ve türleri ortaya koyulmuştur.

Mevlüt İhsanî'nin gördüğü rüyaları bu gruplamada incelediğimizde, üç rüyasından onu âşıklık mertebesine ulaştırdığına inandığı son iki rüyasının, *"Kehanet bildiren veya bir teamül koyan kutsal nitelik taşıyan rüyalar. Bu tür rüyalarda açıkça ve doğrudan doğruya bir nasihat veya bir emir verilmektedir,"*[36] maddesine anlatılan türde rüyalar olduğunu söyleyebiliriz.

İhsanî badeli âşıklardandır. Gelenekte yer alan birçok âşık gibi o da âşıklığa merak saldıktan bir süre sonra rüyalar görmüş, kendi deyimiyle bu rüyalardan sonra gözündeki sis perdesi kalkmış ve hikâyelerini yazmaya, en güzel şiirlerini söylemeye başlamıştır.

Âşıklığında rüyalarının çok yardımı olmuştur. Saz çalmayı yeni öğrendiği sıralarda dinlediği usta âşıklar kadar rüyalarından da istifade eder. Ona göre görmeyenlerde rüya iki çeşittir. Anadan görmeyenlerde rüya sadece sesten ibarettir. Sonradan görmeyenlerde ise gözü açıklar gibi görüntü de vardır. Onun rüyaları, sonradan gözlerini kaybettiği için tıpkı görenler gibidir.

Gördüğü üç rüyayı şu şekilde sıralayabiliriz:

İlk rüyasını on beş-on altı yaşlarındayken görmüştür. Bu rüyada, sevdiği ama kavuşamadığı, onun âşık olmasındaki etkenlerden biri olan Saniye vardır:

"Bir gece rüyamda okulun önünden geçiyordum, bir baktım Saniye yüzünü pencereye dayamış bana bakıyor. Bu rüyadan sonra kendi şiirlerimi yazmaya başladım."

[35]Fuad Köprülü'den aktaran Erman Artun, **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı,** Genişletilmiş 2. Baskı, İst. Kitabevi Yay., Ekim 2005, s.59

[36] Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,** 3. Baskı, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s.89.

İkinci rüyasını on sekiz yaşındayken görür, bu rüya dini içerik taşıyan ilk rüyasıdır:

"Rüyamda yeşil tarlalara, yamaca, yenişe gidiyordum. Ekinlerin arasından geçtim, yardan aşağı indim, indim ki aşağıda bir mağara var. Mağaranın kapısı yeşil ipek perdeyle örtülü. Üstünde siyah yazıyla Bismillahirrahmanirrahim yazılı. Birinci perdeyi açtım, ikinci perdeyle karşılaştım. Onda da Elhamdülillahirabbilalemin yazılı. Onu da açtım, üçüncü perdeyle karşılaştım. Onda La ilahe illallah Muhammeden Resulullah yazıyordu. Daha üçüncü perdeyi açmadan bir ses duydum: 'Geriye dön de bir bak!' diyor. Döndüm ki, benim geçtiğim yeşil perdeler cam olmuş, tekrar aynı ses: "İşte dünya burada, seyret" dedi. Baktım bütün dünyayı seyrettim. Her yeri gördüm. Bütün memleketleri ismiyle gördüm. Seyrettikten sonra: ' içeri gir artık' dediler. Üçüncü perdeyi de açtım, içeri girdim. Bir oda, odada bir pınar akıyor. Pınardan su içmeye davrandım, içmeden sağdan bir kapı açıldı, bir gölge geldi. Dediler ki: 'Hz.Peygamber Efendimiz geldi.' Sade gölgesini görüyorum, bana sordu: 'Sen ne istiyorsun?' ben de âşıklık istiyorum dedim. 'Senin annen senin için şeyhlik istiyor, sen neden âşıklık istiyorsun?' dedi. Ben bunun üzerine cevap veremedim."

Son ve onu âşıklık mertebesine yükselttiğine inandığı rüyasını ise yirmi beş yaşındayken görür:

"Rüyamda, Erzurum'da Alvar imamı Şeyh Mehmet Efendi'nin dergâhına gidiyorum. Lâkin üç tane nöbetçisi var, onar metre aralıkla duruyorlar. Her geçene soruyorlar: 'İbadet ediyor musun, kimsenin hakkı var mı üstünde, annene hürmet ediyor musun?' Ama bu soruları bana sormadılar. En son nöbetçinin yanından geçerken, 'bende galiba keramet yok, bana soru sormuyorlar' diye içimden geçirdim. Üçüncü nöbetçi bana 'Gel buraya!' dedi. Ben de korktum, dergâha doğru kaçtım. Mehmet Efendi'nin odasını bulamadım, kırk odalıydı dergâh. Dergâhın fırın odasına girdim. Karşıdan bir kapı açıldı. Mehmet Efendi yanıma geldi. Bir tenekeyle bana şeker verdi. Dedi ki: 'Bu şekerleri ben sana veriyorum, sen de halka dağıt.'

Rüyadan uyandım, kalktım, ben o zaman Bardız/Çermik'teki doğduğum evimdeyim."

İhsanî, bu rüyalarından çok etkilenir, rüyasında gördüğü Mehmet Efendi'ye gidip rüyalarını anlatmaya karar verir. Bu ziyaret sonunda mahlasını da almış olacaktır.

"Türk halk şiirinde ve buna bağlı olarak âşıklık geleneğinde âşık/şâirlerin isimleri yerine ikinci bir isim kullanma veya bir tür imza sayılabilecek tapşırma veya mahlas alma geleneğinin Türk kültüründe 'ad alma' geleneği ile yakından ilgili olup, kökeninin totemizm ve destanî devirlere dayanmakta olduğu bilinmektedir…

Âşıklık geleneğinde âşıkların mahlas alması, yaygın ve kabul edilen bir görüşe göre 1) Şeyh veya pir tesiriyle 2) Üstadlar veya imamlarla 3) Kendi kendine olmak üzere üç şekilde gerçekleşmektedir."[37]

Mevlüt İhsanî'nin mahlasını alması aşağıda kendi ifadesinden de anlaşılacağı gibi metinde belirtilen mahlas alma şekillerinden *imamdan alma* yani Alvar İmamı olan Mehmet Efendi tarafından verilmesiyle gerçekleşmiştir:

*"Rüyadan uyanınca kalktım, Erzurum'daki Mehmet Efendi'nin dergâhına gittim. Çok cemaat vardı, ben de oturdum, öğle yemeği geldi. Mehmet Efendi tam benim yanımda oturdu, beraber yemek yedik. Bana: 'Niçin geldin buraya?' dedi. Ben de seni ziyarete geldim dedim. 'Sizin köylerde ziyaret edecek kimse yok muydu da sen buraya geldin?' dedi. Ben cevap veremedim. Bana bir türkü söylememi emretti. Orada irticalen türkü söyledim, kalktım, elini öptüm. Müsaade istedim. O da elini sırtıma koydu, '**Allah ihsan etsin İhsanî**' dedi. **Adımı İhsanî diye o koydu**.*

Bundan sonra ben sanki bağım açılmış gibi oldum. Hikâye yazmaya da bu rüyadan sonra başladım. Şiirlerim de daha iyi oldu."[38]

Bu olaydan sonra âşıklığına olan inancı artan İhsanî, âşıklığı tarif eden şiirler de yazar:

On beş yaşlarında geldi su sesi
Bir gölge seslendi koş bu pınara
Ne bardak verdiler ne de su tası
Eğil kana kana iç bu pınara

Ne ayağı belli ne de başı var
Ne kenarı belli ne de eşi var
Ne toprağı belli ne de taşı var
İnsanların kalbi taç bu pınara

[37] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1.Baskı, Akçağ Yay., Ankara 2001, **ss.** 117-118.
[38] 20.09.2006 tarihli görüşme kayıtlarından.

Bu pınardan asla içmez ayıklar
Bundan içen gece gündüz sayıklar
Bunun ayağında işler kayıklar
Bütün canlı cinli kuş bu pınara

Başında Aslı var yanında Leyla
Onlardan sual et onlardan söyle
Bu aşkın ezeli devreder böyle
Her gelen akıtır yaş bu pınara

Mevlüt İhsanî'yim hayatım anık
Bu sudan içenin yüreği yanık
Bu pınarın suyu kandan bulanık
Binlerce kesildi baş bu pınara (21)

2.1.7. Hikâyeciliği

Âşık Mevlüt İhsanî, şiirleriyle olduğu kadar hikâyeleriyle de tanınan bir âşıktır. Hikâye anlatmanın yaygın olduğu yıllarda, kahvelerde gerek usta malı hikâyeleriyle gerekse kendi tasnif ettiği hikâyeleriyle adından söz ettirmiş, aranan bir âşık olmuştur.[39]

İhsanî, hikâye tasnif ederken çevresinde yaşayan insanlar ve onların başlarından geçenlerden yola çıktığını gerisini de hayal gücüne bıraktığını söyler.[40]

2.2. Diğer Âşıklarca Bilinip Tanınması

Tanınan bir âşık olmasının yanı sıra yetiştiriciliğiyle de gelenek içinde yer edinen İhsanî, birçok âşığın yazdığı şiirlerde yer bulmuştur. Şairnamelerde adına

[39] Daha geniş bilgi için bkz: Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yay., 2007, ss. 3-17.
[40] 03.05.2005 tarihli görüşme kayıtlarından.

sıkça rastladığımız İhsanî, doğrudan kendisi için yazılmış şiirlerle de gelenek içinde kendisinden söz ettirmiş, diğer âşıklarca bilinip tanınmıştır.

Onu âşıklıkta örnek alan genç âşıklar arasında yalnızca yetiştirdiği çırakları yoktur. Diğer genç âşıklar arasından da onu usta ve pir kabul edip kendisine örnek alan isimlere rastlamak mümkündür. İspirli genç âşık İlhami Coşkun katıldığı özel bir televizyon programında, Mevlüt İhsanî'yi âşıklığın yaşayan ustaları ve pirleri arasında gördüğünü belirtmiştir.[41]

Bizim kendisiyle yaptığımız görüşmelerde çalışmak üzere bize verdiği şiir defterleri arasından derlediğimiz, kendisi için diğer âşıklarca yazılmış yedi şiir dışında daha önce yapılmış çalışmalarda yer almış, şairname ve şiirler şunlardır:

Şairnameler: [42]

*Murat Çobanoğlu, **Mevlüt İhsanî***
Şimdi onlardadır sözün meydanı
Hayal olmuş bir güzelin nişanı
Alvar Köylü Âşık Reyhan'da ise (Reyhani)

Yaşı seksen beş Nihani
Bardız'dır onun meskeni
*Çermikli **Mevlüt İhsanî***
Divani Narman'a geldi (Reyhani)

Nihani de Mihriban'ın arardı
Sevda hançeriyle bağrın yarardı
***Mevlüt İhsan** aşkı için sarardı*
Şimdi Yusuf gibi zindana geldi (Hüseyin Sümmanioğlu)

Bardız'dan Nuri Çırağı
Âşıklığın umut dağı
Sarıkamış'tır durağı
*Usta **İhsan**'ı görestim (Şeref Taşlıova)*

[41] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yay., 2001, s.125.
[42] Doğan Kaya, Mehmet Kardeş ve Nizamoğlu'ndan aktaran Dilaver Düzgün, **Âşık Mevlüt İhsanî, Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler**, Atatürk Üniversitesi Yay., No 851, Erzurum 1997, ss. 24-26.

Kul Gazi'm der tanıyalım Sübhan'ı
Boşa yaratmadı bunca insanı
*Unutulmaz Emrah, **Mevlüt İhsanî***
Mürşid-i kâmilden ellendi gitti (Kul Gazi)

Mehmet Gülhani'nin gençlik çağıdır
Feyzullah Pervani gamlar dağıtır
*Mustafa, **İhsan**'ın son çırağıdır*
Bağlanmış Mevla'ya ikrar bilirim (Püryani)

Beyaz baston aldı Âşık Ruhani
Lebdeğmezi yuttu Ali Rahmani
*Çırpındı dövündü **Mevlüt İhsanî***
Elinde bir tava kaldı duydun mu (Hasreti)

*Ehl-i kâmil olmuş **Mevlüt İhsanî***
Dürr ü cevher satar âşık Feymani
Halil Karabulut, Karslı İlhami
Gül gibi açılsın solan olmasın (Gülhani)

Kars'tan Çobanoğlu, Hamit, İlhami
Şeref Taşlıova, Âşık Mihmani
*Rüstem Alyansoğlu, **Mevlüt İhsanî***
Erzurum'dan yaşar Reyhan geliyor (Abdülvahap Kocaman)

*Ustamız **Mevlüt**'ten ayrı Reyhani*
Tortum kazasında gizli Ruhani
Ahir zamandaki mazlum Rahmani
Var gönlüme girme, gönlüm dert dolu (Nizamoğlu)

Şiirler:

Âşıklığın temelini ararsan
Yirminci asırda al İhsanî'den
Gerçeğe bakarsan, yara sararsan
Göz yaşıyla merhem çal İhsanî'den

Âşıklık bahçedir sulayan sevda
Çok avcı avlandı çıktığı avda
Hayat işkencede gönüller tavda
Yıllardır çıkmıyor hal İhsanî'den

Çoğunda sermaye çoğunda fasıl
Kiminde parçası kiminde asıl
Edep erkan töre ağız makam dil
Dükkân elin ama mal İhsanî'den

Çiçeği mevsimsiz ararsa arı
Demez ki kırmızı demez ki sarı
Onu da yakıyor sevdanın narı
Hedaye kültüre bal İhsanî'den

Nizamoğlu boyan aynı boyadan
Kimi der badeden kimi rüyadan
Doğrusunu bilir ulu Yaradan
Bu biz deki çıkan fal İhsanî'den

Remzi Özkaya'dan (10 Şubat 1956);

(Remzi Özkaya, Mevlüt İhsanî'nin öğretmen olan kardeşi Rüstem Şafak'ın kaynıdır. Kendisi de astsubaydır. Erzurum'da kahvede sohbet ederken yazmış.)

Bütün millet tebrik etti o günü
Bir hafta çekmiştir toyu, düğünü
Her yana dağıldı, şerefi ünü
Hele nice nice alâmet gördüm.

Mevlüt İhsanî'nin budur destanı
Şeref doldurdu bütün her yanı
Başa kadar mesut etsin divanı
Dilde tarif olmaz bir kıymet gördüm.

Müslüm Köse'den, Mayıs 2000;

(Müslüm Köse, İhsanî'nin şair arkadaşıdır, Sarıkamış'ın Karakurut köyündendir. Daha sonra İstanbul'a göç etmiş, Sultançiftliği'ne yerleşmiştir. 2000 yılında İhsanî bir âşık toplantısı için İstanbul'a gittiğinde kahvede karşılaşırlar. İhsanî'yi görünce bu şiiri yazar.)

Yıllar oldu aşk peşinde yoruldun
Buldun mu derdine çare İhsanî
Bu sevda beni de etti perişan
Ciğerlerim pare pare İhsanî.

Bir zaman her yerde söylendi adın
Ya ne idi arzun, nedir muradın
Kimler dersin verdi, kimden irşadın
Neden düştün ah u zara İhsanî.

Her zaman çekerim ah ile zarı
Ayıp ettim elimde devleti varı
Elalem yürüdü geçti ileri
Ben de böyle kaldım sonra İhsanî.

Her zaman faninin yalandır ahtı
Nice sultanların kayıp oldu tahtı
Ta ezelden Kara Müslüm'ün bahtı
Teslim eder kara yere İhsanî.

Feramuz Şahbazoğlu'ndan (25 Şubat 1996);

(Âşık Reyhani'nin damadıdır.Erzurum 'da âşıklar kahvesinde otururken yazıp, İhsanî'ye hediye etmiştir.)

Aşkıma tercüman yıllar
Çözüyor Mevlüt İhsanî
Onu sever dertli kullar
Geziyor Mevlüt İhsanî.

Açmış okuyor bir kitap
Sohbeti çok ağır hitap
Gönül gözüyle dûr dökmüş
Yazıyor Mevlüt İhsanî.

Tasa olmuş âşıklara
Yasa olmuş şâşıklara
Masa olmuş kâşıklara
Süzüyor Mevlüt İhsanî.

Feramuz'um varsa yerim
Sana hürmet, benim kârım
Her gün elinden öperim
Seziyor Mevlüt İhsanî

Ünali …'den[43] (22 Mart 2003);

Bilmese alem, duymasa cihan
Bu benim dünyamda sezdimse yeter
Kudretin balıdır koca İhsanî
Aşkın peteğinden süzdümse yeter.

Yüz bin tarif etsem diyemem amma
Kim ki tarif ettim dese inanma
İhsanî dediğin büyük muamma
Gücüm yettiğince çözdümse yeter.

Ünali sanadır hakkın İhsanî
Herkesten sana yakın İhsanî
Tarihler yazmışsa adın İhsanî
Gönül defterine yazdımsa yeter.

Ziyaettin Yıldız'dan;

Dinle beni ne diyeyim ey dostlar
Dünyada efkârı bitmez İhsanî
Acı oldu günler, zehirdi yıllar
Sanki bir hayaldir, yetmez İhsanî.

Durmadan ağlandı hep zarı zarı
Nice zulmetiyle büyüttü beni
Ola barış oldu hep elin yarı
Dumanı bacada tütmez İhsanî.

Duman oldun yüksek dağlara baktın
Felek vurdu yıldızı ile aktın
Bir iki demedin niceyi yıktın
Meydanlar meydanı tutmaz İhsanî.

[43] Derleme sırasında soyadını hatırlayamadığı için kayıtlarımıza alamadık.

Ziyaettin Yıldız'ın bitmez merağı
Koca İhsanî'ydin aşırdın dağı
Kavrulacak yolcu ettin sen çağı
Dert alır derdini satmaz İhsanî.

Ensar Arslan'dan;

(Mevlüt İhsanî'nin çırağı Nuri Çırağı, 2005 yılının Mayıs Ayında, Kars'ta yapılan Âşıklar bayramına gider.Orada karşılaştığı Ensar Arslan bu şiiri İhsanî için yazar ve Çırağı ile âşığa yollar.)

Yıllardır iz sürdüm görüşemedim
Kollarımı açıp sarışamadım
Belki de küskünsün barışamadım
Sana selam olsun usta İhsanî.

Âşık Muhlis Denizer'den:

Terk ettin sılayı ayrıldın gittin
Şimdi gurbet elde kalan İhsanî
Bulut gibi yağdın gül gibi bittin
Hakk'ın geçeğini bilen İhsanî

Asıl ve asalet vardı soyunda
Sevgi vardır ahlâkında huyunda
Bin üç yüz kırk dörtte Çermik köyünde
Dünyaya talihsiz gelen İhsanî

Meclislerde başköşeye geçerdin
Sesinden tanırdın dostu seçerdin
Hikâye söylerdin divan açardın
Sanki şimdi olmuş yalan İhsanî

Kutsal vatanını seversin candan
Hevesin olmadı şöhretten şandan
Asla ayrılmadın yüce Kur'an'dan
Hakk'tan nasibini alan İhsanî

Şu an için yapayalnız duruyor
Tek başına ne hayaller kuruyor
Her gün Sarıkamış seni soruyor
Rüzgâr ile selâm salan İhsanî

Çileyle yoğruldun alıştın derde
O gül gözünde silindi perde
Huzur olur senin olduğun yerde
Aşk ile yüreği dolan İhsanî

Çok ağıtlar yaktın destanlar yazdın
Âşıklığı yanlış yapana kızdın
Çırak yetiştirdin dünyayı gezdin
Gariplere yoldaş olan İhsanî

Maşukan vadı Bardız Dere'de
Yavruların her biri bir yörede
Sen burada anan baban nerede
Hasretle gözyaşın silen İhsanî

Denizer'im candan severim seni
Beş vakit duanda unutma beni
Âşık olan tutmaz nefreti kini
Her dem yüzümüze gülen İhsanî

2.3. Aldığı Ödüller

İhsanî, seksen yıllık hayatına pekçok ödül sığdırmıştır. Bu ödülleri katıldığı âşık bayramlarında yarışmalardan, çeşitli zümrelerin toplantılarından, meclislerden kazanmıştır. Yaklâşık dört yıl süren çalışmamız boyunca gerek kendisinden gerekse ailesi ve yakınlarından derleyebildiğimiz 54 adet ödülünü tespit ettik. Fakat bu ödül listesini daha önce Yrd. Doç. Dr. Işıl ALTUN'un kitabında yayınlandığından burada tekrar vermeye gerek görmüyoruz.[44]

Mevlüt İhsanî'nin bazı ödüllerini fotoğraflama şansımız oldu. Bu fotoğraflara çalışmamızın ekler-fotoğraflar kısmında yer verdik.

2.4. Hakkında Yazılan Yazılar, Kitaplar, Şiirlerinin Yayımlandığı Kitap ve Dergiler

Mevlüt İhsanî, hakkında pek çok çalışma yapılmış âşıklardan biridir. Geleneğe verdiği emekler, lisans ve yüksek tezleri, araştırma kitapları, dergilerde yayınlanan ve sempozyumlarda sunulan makaleler, âşık edebiyatı örneklerinin yer aldığı antolojiler ve kendi girişimiyle basılmış iki kitapta sunulmuştur.

Onun hakkında yapılmış çalışmaların bir kısmını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. 1989 yılında Bahattin Bilik'in önsözüyle yayınlanan "Eski Halı" adlı kitapta İhsanî'nin hayatı, başından geçenler, hayat görüşü kendi ağzından ve şiirler eşliğinde anlatılmaktadır.
2. 1990 yılında Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan "Çağlayan Dere" adlı kitapta ise 60 şiire yer verilmiştir.
3. 1997 yılında Dilaver Düzgün tarafından Atatürk Üniversitesi yayınları arasından çıkarılan "Âşık Mevlüt İhsanî, Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden

[44] Işıl Altun, **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**,Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul, Doğu Kütüphanesi Yay., 2007 s.13-16.

Seçmeler" adlı çalışmada sanatçının 200 şiirine yer verilmiştir. Bu eser, âşığın eserlerini okuyucuya sunmanın yanında, hakkında yapılan ilk kapsamlı çalışma olması bakımından önem taşımaktadır. Aynı zamanda bu eserde, İhsanî'nin hakkında bu kitap yayınlanana kadar yapılmış lisans ve yüksek lisans çalışmalarına, makalelere de yer verilmiştir.[45]

4. 2007'de, aynı zamanda bu çalışmada danışman hocam olan Işıl Altun'un Doğu Kütüphanesi yayınlarından çıkardığı "Âşık Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma" adlı kitabı onun hikâyelerini bilimsel bir çalışmada inceleyen ilk kitaptır. Bu kitapta aşk konulu üç hikâye incelenmiştir.
5. 1999 yılında Mehmet Yardımcı'nın Ürün yayınlarından çıkardığı "Başlangıcından Günümüze Halk Şiiri Âşık Şiiri Tekke Şiiri" adlı kitabında, usta-çırak geleneği içinde yetişen âşıklara verilen örnekler arasında usta olarak Mevlüt İhsanî, çırak olarak da Nuri Çırağî verilmiştir.
6. Çeşitli Âşık Şiiri Antolojileri'nde ve gelenekle ilgili yazılmış değişik konulu kitaplarda adına rastlamaktayız:
    - Dr. Metin Özarslan, "Erzurum Âşıklık Geleneği" adlı kitapta, Erzurum âşıklık geleneği içinde Mevlüt İhsanî'ye geniş yer vermiş, âşıklığı ve sanatıyla ilgili ayrıntıları ortaya koymuştur.
    - Erman Artun'un "Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı" adlı kitabında âşıklığıyla ilgili bilgi ve şiirlerinden örneklere yer verilmiştir.
    - Prof. Dr. Umay Günay'ın "Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi" adlı kitabında diğer âşıklarla yaptığı atışma örnekleri yer almaktadır.
    - Prof. Dr. Ali Berat Alptekin ve Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun birlikte çıkardıkları "Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21.Yüzyıllar)" adlı kitapta da İhsanî ve şiirlerinden örneklere yer verilmiştir.

[45] Dilaver Düzgün, **Âşık Mevlüt İhsanî, Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler**, Atatürk Üniversitesi Yay., No 851, Erzurum 1997, ss. 311-318

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİÇİM

3.1. Nazım Biçimi

İhsanî'nin şiirlerini incelediğimizde çoğunluğunun "Koşma" biçiminde yazıldığını görürüz.

3.1.1. Koşma tipi şiirler

Şiirlerin büyük bölümünü bu tip şiirler oluşturur.

abab, cccb şeklinde sıralananlar:

Destanlar söyledi yiğit methetti	a
Hep eski yıllara bizim âşıklar	b
Aşkın arkasından varıp da gitti	a
O tozlu yollara bizim âşıklar	b
Yıllardır gezerim bu ıssız dağı	a
Bu yıl kaldım boranında kışında	b
Beni ısıtmadı yanar ocağı	a
Yüz bin can yakarken her yanışında	b

abxb, cccb şeklinde sıralananlar:

Name gidersin bizim diyara	a
Selam söyle nazlı yara de gelsin	b
Eflatun el çekti sinem kan ağlar	x
İlaç olmaz derin yara de gelsin	b
Uçun kuşlar uçun sılaya doğru	a
Gurbet köşesini ah u zar bekler	b
Kaç yıl oldu ben vatandan ayrıyım	x
Şimdi yollarımı nazlı yar bekler	b

aaba şeklinde sıralananlar:

Kazan kaynayınca susmuş	a
Bakır kepçe zehir kusmuş	a
Bizim köylü topal Şakir	b
Hızan Hakk'ı inkar etmiş	a

3.1.2 Bentlerden oluşan şiirler

İhsanî, iki şirini bentlerden oluşturmuştur. Hz. Muhammed'e yazdığı methiye ve vatan konulu bu iki şiirin bent kısımları 3'er dize, bağlantı kısımları ise 2'şer dizeden oluşmaktadır.

Her iki şiir de 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

Mekke'den bir güneş doğdu cihana
Cümle kâinata bütün insana
Onu tasdik eden gelir imana
Doğdu aydınlattı Mekke güneşi
Hâşâ Muhammed'in gelmedi eşi
Ben aşığım vatanıma yurduma
Milletime bayrağıma orduma
Vatanımın kuzusuna kurduna
Vatan benim asla kötü diyemem
İnsanlıktan başkasını övemem

3.2. Ölçü- Durak

Âşık Mevlüt İhsanî, bütün şiirlerini hece ölçüsü ile yazmıştır. Şiirlerinde çoğunlukla 8, 11 ve 15'li hece ölçüsünü kullanmıştır. Bu çalışmamızda ele aldığımız 320 şiirin dördü 14'lü, üçü 16'lı, birer tanesi 13'lü ve 5'li hece ölçüsü ile oluşturulmuştur. Bu dokuz şiirin dışındaki 311 şiirin 208'i 11'li, 95'i 8'li ve sekiz tanesi de 15'li hece ölçüsü kullanılarak oluşturulmuştur. Anlaşılacağı gibi âşık, en

çok 11'li ölçüyü kullanmıştır. İhsanî, serbest ölçü ile yazılmış şiirleri şiir kabul etmez;

Pantolsuz ceketsiz donsuz gömleksiz
Her yanı apaçık çıplak şiirler[46]

dizelerinden de anlaşılacağı gibi onun şiir anlayışında serbest şiire yer yoktur. Tüm bu düşünce ve söylemlerine rağmen sekiz tane serbest şiir yazmış fakat bunları, yine bu tür şiirler hakkındaki düşüncelerini doğrulamak için yazdığını belirtmiştir. Yazdığı bu şiirleri heceli şiirleriyle karşılaştırdığında yavan bulduğunu belirtmiştir.[47]

Metin Özarslan; *"Bilindiği gibi hece vezni, şiirde mısraları oluşturan kelimelerinhece sayılarının eşitliğine dayanan ölçüdür. Hece ölçüsüyle yazılmış mısralar okunurken iki veya daha çok anlamlı bölümlere bölünür, belli yerlerde durulur. Bu yerlere 'durak' denir. Durak kelimenin sonunda yer alır ve şiirde ahengi sağlar"*[48] diyerek durağın tanımını ve şiir içindeki görevini belirtmiştir.

İhsanî'nin şiirlerinde kullandığı duraklar şu şekildedir:

8'li hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerinde en çok 4+4, az sayıda da 5+3 durağını kullanmıştır.

Hecenin 11'li ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde 6+5 ve 4+4+3 duraklarını kullanmıştır.

15'li hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde ise 4+4+4+3 durağını kullanmıştır.

Gelenek içinde oluşturulmuş tüm ölçü ve duraklara hakim olan âşık, bu bilgisini şiirlerinde açıkça ortaya koymuştur. Aynı zamanda kimi şiirlerinde durak kullanmamıştır.[49]

13'lü ölçüyle söylediği tek şiirinde 4+4+5 durağını kullanmıştır;

Kul ola da gamsız ola olur mu imkan

---

[46]Dilaver Düzgün, **Âşık Mevlüt İhsanî, Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler**, Atatürk Üniversitesi Yay., No 851, Erzurum 1997, s.18

[47] 1
,7.11.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.

[48] Metin Özarslan, "Türk Sözlü Gelenek Şiirinde Durak Meselesi ve Bir Türkü", **Folklor/Edebiyat Dergisi**, II.Cilt, Sayı: 42, ss. 197-204.

[49] Bkz. Tablo, ss. 67-77

Emretmiş Sübhan hep biridir insan

14'lü heceyle söylediği dört şiirinde de 7+7 durağını kullanmıştır;

Bahar kuşlar ötüyor seherin hevesinden
Güneş taze parlıyor dağların zirvesinden

16'lı hece ölçüsüyle söylediği şiirlerini 4+4+4+4 durağıyla yazılmıştır;

Gafil olan bu dünyada ağ karayı seçer bir gün
Huzuruna besler Huda ecel canı içer bir gün

8'li ölçüyle söylediği şiirlerinde 4+4 duraklı olanlar çoğunluktadır;

İlkbaharda yamaçlarda
Kırmızı gül sarı çiçek

5+3 duraklı az sayıda 8'li hece ölçüsüyle yazılmış şiirleri de vardır;

Bülbül konmuyor gülüme
Bağı gülşan değil miyim

11'li ölçüyle söylediği şiirlerinde en çok 6+5 durağını kullanmıştır;

Gönül bir delidir hayat pencere
Yıllardır göremez göz baka baka

4+4+3 durağını kullandığı 11 heceli şiirleri de vardır;

Sarp kayada yamaçlarda yol biter
Has bahçede bülbül ötüp gül biter

15'li heceyle söylediği şiirlerinde 4+4+4+3 durağını kullanmıştır;

Kırk iki yıl feryat ettin nalânım bülbül gibi
Birden bire rüzgar esti dilimi lâl eyledi

İhsanî'nin şiirlerinde az da olsa ölçü kusurlarına rastlanmaktadır. Örneğin şiirin tamamı 11 heceli halde bazı mısraların 10 ya da 12 heceyle oluşturulduğunu görürüz.

Şiir11 heceli olduğu halde bazı mısralarının 10 heceli olduğu durumlar.

Aldım değeneğim düştüm yollara
Dolandım yıllarda dere boyuna
Mevlam emir eylemiş kullara
Çalış da rızkını ara boyuna

Şiir 11 heceli olduğu halde bazı mısralarının 12 heceli olduğu durumlar.

Geçti bu gönlümün süruri zamanı
Hani zevki sefa adalet nerde
Her tarafı sardı bir ah dumanı
Küçüklerde hürmet itaat nerde

3.3. Uyak, Redif, Ayak

3.3.1. Uyak

"Mısraların sonlarında bulunanhecelerin seslerinin birbirine benzemesine kafiye denir. Fakat, bu heceler mânâca birbirine benzememek, başka başka olmak gerekir."[50]

"*Âşık şiirinde ağırlıklı olarak yarım uyak kullanılır."*[51] Bu özellik Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde de görülür. Ancak İhsanî tunç uyağa da yarım uyak kadar sıklıkla yer vermiştir. Bunların yanında tam, zengin ve cinaslı uyakları da kullanmıştır.

[50] Ahmet Talât Onay, **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i,** Hazırlayan: Prof. Dr. Cemal Kurnaz, I. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları, 1996, s.21
[51] Doğan Kaya, **Âşık Talibi Coşkun**, Sivas, Sivas Belediyesi Kültür Yay., 2005, s.29.

3.3.1.1. Yarım uyak

Gönül bir delidir hayat pencere
Yıllardır göremez gö**z** baka baka
Herkesin yarası kendine göre
Sarar yarasına be**z** baka baka

Kişilerde olan arzu mutlaktır
Herkesin arzusu kendine haktır
Ferhat Şirin'ine neden uzaktır
Geçirdik ömrü bi**z** baka baka

3.3.1.2. Tam uyak

Başı duman yamacı k**ar**
Hoş nakışlı ulu dağl**ar**
Sizde türlü hazine v**ar**
Hoş havalı sulu dağl**ar**

Güzel kokan menek**şe**-yim
Değmeyin bana ya**şa**-yım
Çiçeklere ben pa**şa**-yım
Güney yerler hep benimdir.

3.3.1.3. Zengin uyak

Bilirim ki dünya ya**lan**
Var mıdır temelli ka**lan**
Gurbet elde garip o**lan**
Sende bekler yolu dağlar

Hayli gündür hayli za**man**
Bende gayret sende i**man**
Ağustosta başım du**man**
Kar aldım merhamet eyle

3.3.1.4. Tunç uyak

Bostanın yeşili kirazın **alı**
Koyunun kuzusu arının b**alı**
Kavağın tahtası söğüdün d**alı**
Meyve ağacına bara gidilir

Size yuva olmuş çınar ağ**acı**
Size hoştur amma bana çok **acı**
Ne ana ne kardeş ne de var b**acı**
Ötmen kuşlar ötmen bende garibim

3.3.1.5. Cinaslı uyak

Vardım bir pazara dükkân kurulmuş
Dedim ben alayım bari **bir inci**
Alan kim satan kim hesap kimindir
Eylediler yadigârı **birinci**

Perçem kelepçesi kolların sarmış
Güzeller zülfünden igid asarmış
Gözlerin durulmuş rengim sararmış
Gülme feryadıma **gülme zarıma**

Âşık isen aç divane derde git
Eyüp isen sabur eyle **derde git**
Bülbül isen gen koncayı **der de git**
Gönder ihlâs ile **gül mezarıma**

3.3.2. Redif

Halk şiirinin ayrılmaz bir parçası olan redif şu şekilde tanımlanmıştır:

"Redif Türk edebiyatına İran edebiyatından girmiştir. Oysa kafiyenin kökeni Arap edebiyatına dayanır. Redifin en önemli görevi, kafiye bulmakta güçlük çekilen

kelimeleri dize sonunda getirebilmekte sağladığı kolaylıktır. Redif anlam ve görevi bir olan ek ve kelimelerden oluşur. Kafiyeden ayrıldığı nokta da burasıdır. Şiirde anlamın kuvvetlendirilmesi, kafiyenin zenginleşmesi ve ahengin artması çoğu zaman redife bağlıdır. Redif, şiirde uyaktan sonra tekrarlanan aynı anlamdaki kelime veya ektir. Redif asıl kafiye olan revi harfinden sonraki ses, kelime veya cümledir.

Redif, halk şiirinde en eski ve en önemli ögelerden biridir. Halk şairleri, redife uyaktan daha çok önem vermişlerdir. Bütün duygu, düşünce ve benzetmeleri rediften doğar. Halk edebiyatı ürünlerinin çoğu rediflidir. Halk şiirinde redif çeşitli şekillerde görülür. Redif genellikle dizenin sonundadır. Halk şairleri rediflerle dilin çeşitli özelliklerinden yararlanmışlar, çeşitli söz oyunlarını ve deyimleri çok çekici biçimlerde kullanmışlardır. Redif, manzumenin ana düşüncesini belirlemeye yarayan bir anahtar değeri taşır. Redif, şiirin bütün düşünce yükünü taşıyan ek ses kelime görevini yüklenir."[52]

"Kafiyeden sonra gelen birbirinin aynı kelime veya hecelerdir. Saz ve halk şairlerince kafiyenin adı ayaktır. Türk milli şiirlerinde kafiye yazılıştaki benzeyişe göre değil, kulağın duyduğu ses benzeyişlerine göre yapılır…"[53]

Âşık Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde kullandığı redifler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Yalnızca eklerden oluşan redifler

Yorgansız döşeksiz dağlarda yat**tı**
Halk için çalıştı cevherler sat**tı**
Doğruyu söyledi belaya çat**tı**
Karıştı sellere bizim âşıklar

Bu ocakta yanan kına yak**amaz**
Dünya güzel olsa dönüp bak**amaz**
Bu ocağa giren geri çık**amaz**
Burada yananlar on beş yaşında

[52] Erman Artun, **Türk Halk Edebiyatına Giriş,** İstanbul, Kitabevi Yay., Ağustos 2004, s.96, 97.
[53] Ahmet Talât Onay, **Türk Halk Şiirinin Şekil ve Nev'i**, Haz: Prof. Dr. Cemal Kurnaz, Ankara, Akçağ Yay., 1996, s.21.

Hem ek hem de sözcük şeklinde oluşan redifler

Âşık ağlar amma yaş**ı görünmez**
Dumanlı dağlardır baş**ı görünmez**
Sevenlerin aşk ataş**ı görünmez**
Bir avuç kül gördüm ocak taşında

Ötüşmeyin kuşlar kolum bağ**lar var**
Aramızda yüce yüce dağ**lar var**
Peşim sıra hasret ile ağ**lar var**
Ötmen kuşlar ötmen bende garibim.

Yalnızca sözcükten oluşan redifler

Gider oldum bu ayrılık dert **olsun**
Bensiz odan böcük olsun kurt **olsun**
Tenha yerler ıssız evin yurt **olsun**
Turna gibi feryad ile öt yârim.

Yedi yıldır müddetimiz az **olur**
Hasretle bağrım yanar köz **olur**
Erir dağlar karı bahar yaz **olur**
Neden ki bitmiyor kışın gurbet el.

Yalnızca uyağı olup redifi olmayan dörtlükler

Gözyaşlarım mürekkeptir kı**nama**
Açıl ahvalimi söyle a**nama**
Ömür bir şerittir hayat si**nema**
Tükenmeden söyle yâre de gelsin

Gözlerin menekşe gözlerin la**le**
Mevlüt İhsanî'ye çektirme çi**le**
Goncanın hasreti yeter bülbü**le**
Yeşilden maviden al çiçeklerden.

3.3.3. Ayak

Âşık şiirleri üzerine yapılan biçim çalışmalarında, ayaklar genellikle döner ayak ve tek ayak olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Biz bu çalışmamızda Metin Özarslan'ın Erzurum Âşıklık Geleneği adlı çalışmasında ortaya koyduğu ayak çeşitlerini esas alarak, şiirleri bu ayak çeşitlerine göre sınıflandırdık.

"Türk Âşık şiirinin çekirdeğini oluşturan ayakların (kafiye+redif) gerek serbest ve gerekse sistemli söyleyişlerde şiirin bütünlüğünü sağlamanın yanında, farklı fonksiyonlar üstlendiği de bilinmektedir:

Türk Âşık şiirinin teknikleri konusunda yapılan açıklamalar, şiirlerin muhafaza edilmeleri ve yeniden yaratılmaları konularına ışık tutmakla beraber şiir çekirdeği olarak kabul edilen unsurun veya unsurların neler olduğu açıkça ifade edilmemiştir. Bu tarz şiirlerde çekirdek, kafiye+redif diye tarif ettiğimiz ayaklardır. Âşık tarzı da bazen bir kelime ve ek, bazen kelime grubu, bazen de bütün bir mısra, şiir cümlesi şeklinde kullanılan ayaklar, kafiye ile sağlanan ahenk yanında, şiirde kompozisyon bütünlüğünü de sağlamaktadır. Yazılı edebiyat gelenekleri içinde yer alan şiirlerde yalnızca ahengi sağlayan kafiyelerden farklı olarak halk şiirindeki ayak, şiir içinde farklı fonksiyonlar üstlenmiştir. Ayak, şiirde ahengi sağlamanın dışında anlam bütünlüğünün kurulmasına da yardımcı olmaktadır. Ayrıca âşıklar kendi şiirlerini ve usta-malı şiirleri ezberlerken şiirin aslı ve tamamı yerine ayağı, şiirin konusunu ve nazım türünü ezberlemek gerektiği zaman şiirleri bu bilgilerle yeniden inşa edebilmektedirler. ...

... Âşıkların kullandıkları ayaklar şu şekilde sınıflandırılabilir:"[54]

1. Düz veya Geniş Ayak
2. Kapalı veya Dar Ayak
3. Cinaslı Ayak
4. İkili Ayak
5. Üçlü Ayak
6. Dörtlü Ayak

[54] Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1. Baskı, Ankara, Akçağ Yay., 2001, ss. 145-159.

7. Devrimli Ayak
8. Tekrarlı Ayak (Mukim Ayak)
9. Ters Ayak
10. Döner Ayak

İhsanî'nin şiirlerinde, bu çalışmada açıklanan on ayak çeşidinden sekizine rastlamaktayız. Devrimli ve ters ayak, âşığın bu çalışmada yer alan şiirlerinde kullanılmamıştır, kullandığı ayak çeşitleri şunlardır[55] :

1-Düz veya Geniş Ayak

"*Âşık tarzı şiir geleneği içinde en çok kullanılan ve genel olarak tek ses benzerliğine dayalı (yarım kafiye) olarak kurulan bu ayaklarda "l, s, z, r, t, k" gibi ünsüzler ile biten isimler ve fiil köklerinden oluşan kelime ve kelime grupları kullanılır."*

Âşık Mevlüt İhsanî'nin bu çalışmada incelemeye aldığımız 320 şiirinde en sık kullandığı ayaklardan biri geniş ayaktır.

Kara gün bulutu aşk fırtınası
Gitmedi başımdan e**s**ti yıllarca
Biri şimşek oldu biri kar oldu
Bağrımın barını ke**s**ti yıllarca

Sevda burak etti bağrım yarıldı
Hayat mekiğine ateş sarıldı
Ben güzele güzel dedim darıldı
Gülmedi yüzüme kü**s**tü yıllarca

Mevlüt İhsanî'yim bu oldu suçum
Günah işlemişim sevdiğim için
Bende günah nedir güzelsin niçin
Vermedi bir cevap su**s**tu yıllarca

[55] Bkz. Tablo, ss. 67-77

2- Kapalı veya Dar Ayak

"*Bu ayak, asıl amaç âşıklık geleneği içinde irticalen söyleyişlerde güç göstermeye dayalı olarak kullanılan ve ses benzerlikleri sınırlı olan kelimelerin işlenmesidir."*

Bu ayakta, daha az kullanılan seslerin benzerliği esastır.

Doğarken Mustafa okulda Kemal
Çalıştıkça aldı unva**n** Atatürk
Onun istikbali büyük istiklâl
Kaç defa yazıldı ferma**n** Atatürk

Trablusgarp'ta oldu yüzbaşı
Çanakkalesi'nde büyük savaşı
Dimdik kale gibi düşmana karşı
Çalıştı kazandı nişa**n** Atatürk (122)

3- Cinaslı Ayak

"Cinaslı ayak, şiirde ayak olarak kullanılan kelimelerin arasında ses benzerliği ve anlam farklılığının olması prensibine dayalıdır."

Perçem kelepçesi kollarım sarmış
Güzeller zülfünden igid asarmış
Gözlerim durulmuş rengim sararmış
Gülme feryadıma ***gülme zârıma***

Âşık isen aç divâne derde git
Eyüp isen sabur eyle derde git
Bülbül isen gel koncayı der de git
Gönder ihlâs ile ***gül mezarıma***

İhsanî gam yükü daşı bellisiz
Sinem yanar bu ataşı bellisiz
Mezarım nusret daşı bellisiz
Dost gelip geçende ***gül mezarıma***

4-İkili Ayak

"Âşık tarzı şiir geleneği içinde serbest ve sistemli deyişlerde sıkça kullanılan ikili ayak, her hanede işlenecek ayağı oluşturan mısrada birbiriyle tenasüplü iki kelime veya kelime grubunun kullanılması esasına dayanır."

Âşıkta hoş doğuş kemal olmalı
Dolanmak ne lazım ***divâne*** gibi
İtikat ciddiyet emel olmalı
Mey meze gezdirme ***meyhane*** gibi

5- Üçlü Ayak

"Fasılda işlenmek üzere açılan bu tür ayakta birbirine mütenasip en az üç kavram veya kelime kullanılması zorunludur."

Salınıp gezerken boyunu gördüm
Keklik miydi ***turna*** mıydı ***toy*** muydu
Eğmiş kametin yayını gördüm
Kılıç mıydı ***gamze*** miydi ***yay*** mıydı

Arasam dünyayı bulunmaz eşi
Siyah ***bulut perdeledi güneşi***
Ah dedi gözünden döküldü yaşı
Deniz miydi ***derya*** mıydı ***çay*** mıydı

6- Dörtlü Ayak

"Üçlü ayağın bir kelime artırılmak suretiyle oluşturulan şeklidir."

Bütün Ademoğlu cümle cihanda
Hakk'ın huzurunda dilektir Hızır
Biri karalarda biri sularda
Düşküne yardımcı melektir Hızır

7- Tekrarlı Ayak (Mukim Ayak)

"Kullanımı yaygın olmayan tekrarlı ayakta ayağı oluşturan kelime mısra boyunca tekrarlanmaktadır."

Ezel bahar kadem bastı cihana
Eksilir dağlardan **kar taze taze**
Ötüşür bülbüller hub avazınan
Ne düşmüştüm **ah u zara desinler**

Gül açılır neşe verir her yana
Lale sümbül mor menevşe rengarenk

Ağaçlar kuşanmış yeşil yaprağa
Bulunur üstünde **bar taze taze**
Dağlar övünürler bahar yazınan
Gül kadrini **sitemkâra desinler**

Gez hele seyran et bostanı bağı
Bir yanı yetişmiş bir yanı hevenk

8- Döner Ayak

"Şiirde kıtaların dördüncü mısraının nakarat olarak tekrar edilmesi esasına bağlı olarak yapılan ayaklara verilen isimdir."

Sende birlik egemenlik
Ey kahraman Türk ulusu
Amacın birlik düzenlik
Ey kahraman Türk ulusu

Atan ulu sen ulusun
Mertsin yiğitlik dolusun
Bu dünyanın sembolüsün
Ey kahraman Türk ulusu
……
Birkaç sene oldu değişti işler
Köyden şehirlere çekildi göçler
Felaket getirir böyle gidişler
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Şehir güzel paran malın varısa
Sanatta meslekte elin varısa
Keskin zekan döner dilin varısa
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Ağaçların susuz tarlanda hazan
Köyde ağa idin şehirde kızan
Şimdi hamallıkla hayatın kazan
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
1	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Zengin U./Tam U.	Dostluk	10	Mevlüt	
2	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt İhsanî	
3	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Ünlü Kişiler	4	……..	Nasreddin Hoca için
4	8	4+4	abab / cccb	Dar Ayak	Tunç U.	Fanilik	15	Mevlüt İhsan	
5	8	4+4	abxb/ cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Doğa	4	Mevlüt İhsan	
6	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	4	……..	
7	8	4+4	abxb / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	10	Mevlüt İhsan	
8	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Doğa	2	……..	
9	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsanî	
10	11	6+5	aaab / cccb	Cinaslı Ayak	Tam U.	Kader	3	İhsanî	
11	11	4+4+3	abxb / cccb	Dar Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	Mevlüt İhsanî	
12	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
13	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt İhsan	
14	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Dînî-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsanî	
15	14	7+7	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	7	Mevlüt İhsanî	
16	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
17	8	…….	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	3	…….	
18	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
19	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Cinaslı U.	Âşıklık	4	Mevlüt	
20	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Fanilik	16	Mevlüt İhsanî	
21	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Yarım U.	Âşıklık	5	Mevlüt İhsanî	
22	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	2	……..	
23	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Âşıklık	5	……..	Leb Değmez
24	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	2	……..	
25	11	6+5	aaab / cccb	Döner Ayak	Zengin U.	Doğa	8	……	
26	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	…….	Kahramanlık-Vatan	5	Mevlüt	
27	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
28	16	4+4+4+4	aaaa / bbba	Dar Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	2	…….	
29	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./ Tam U.	Ünlü Kişiler	3	Mevlüt İhsanî	Ali Uysal için
30	11	4+4+3	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Kader	4	Mevlüt	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
31	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	10	Mevlüt İhsan	
32	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
33	15	4+4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	Mevlüt	
34	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	…….	Öğüt Verici-Öğretici	3	Mevlüt İhsanî	
35	8	5+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Ünlü Kişiler	8	İhsanî	Âşık Sümmâni için
36	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Maddi Aşk	2	Mevlüt İhsan	
37	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
38	8	…….	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsan	
39	8	……	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt İhsan	
40	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	7	Mevlüt İhsanî	
41	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
42	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Kader	10	Mevlüt	
43	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Kader	3	Mevlüt İhsanî	
44	8	4+4	abxb / abxb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	……..	
45	8	……	abab / cccb	----------	Yarım U.	Kader	4	Mevlüt İhsan	
46	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Tam U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt İhsanî	
47	15	4+4+4+3	aaba / ccca	Geniş Ayak	Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt İhsan	
48	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Şehit	5	Mevlüt İhsanî	
49	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	……..	
50	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Gurbet-Sıla Hasreti	5	Mevlüt İhsan	
51	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt	
52	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Fanilik	14	Mevlüt İhsanî	
53	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Zengin U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	9	Mevlüt İhsanî	
54	11	4+4+3	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Ünlü Kişiler	3	Mevlüt	Prof. Dr. Muhan Bali için
55	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt İhsanî	
56	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
57	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
58	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt	
59	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Maddi Aşk	3	İhsanî	
60	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Ağıt	6	Mevlüt İhsan	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
61	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Ağıt	7	Mevlüt İhsanî	
62	11	6+5	abxb / cccb	Dar Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	9	Mevlüt İhsanî	
63	11	6+5	aaab / cccb	Döner Ayak	Yarım U.	Sosyal İçerikli	5	Mevlüt İhsanî	
64	11	6+5	abxb / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
65	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Fanilik	8	Mevlüt İhsan	
66	11	4+4+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Fanilik	9	Mevlüt İhsanî	
67	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
68	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	10	Mevlüt	
69	11	6+5	aaaa / bbba	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	9	Mevlüt	
70	11	4+4+3	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt İhsan	
71	11	6+5	abab / cccb	Üçlü Ayak	Yarım U.	Maddi Aşk	4	…….	
72	11	4+4+3	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kahramanlık-Vatan	4	Mevlüt	
73	11	4+4+3	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	11	Mevlüt İhsanî	
74	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt İhsan	
75	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
76	8	5+3	aaab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	2	……..	İlk dize 9 hecedir
77	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	5	Mevlüt Şafak	
78	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	Mevlüt İhsanî	
79	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	4	……	
80	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	3	……	
81	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt	
82	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	……	
83	11	4+4+3	abxb / cccb	Dar Ayak	Yarım U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsanî	
84	8	4+4	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	5	İhsanî	
85	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	İhsanî	
86	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Zengin U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	İhsanî	
87	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
88	11	6+5	abxb / cccb	Cinaslı Ayak	Cinaslı U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsanî	
89	15	4+4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	4	……..	
90	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	İhsanî	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
91	15	4+4+4+3	aaba / ccca	Geniş Ayak	Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsan	
92	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	6	Mevlüt İhsan	
93	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
94	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	4	Mevlüt	
95	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U./Tam U.	Hayatım	9	Mevlüt	
96	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsanî	
97	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	İhsanî	
98	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
99	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kader	5	Mevlüt	
100	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	4	Mevlüt	
101	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Maddi Aşk	4	…….	
102	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsanî	
103	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Zengin U.	Ninni	4	…….	
104	8	5+3	aab / ccb	Döner Ayak	Zengin U.	Ninni	6	…….	Kıtalar 3'er dizeden oluşmuştur
105	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	3	…….	
106	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	4	Mevlüt İhsan	
107	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	4	Mevlüt İhsan	
108	11	4+4+3	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
109	8	…….	abab / cccb	Dar Ayak	Zengin U.	Sosyal İçerikli	5	Mevlüt İhsan	
110	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kader	7	Mevlüt İhsan	
111	11	……..	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	2	…….	
112	11	4+4+3	abab / cccb	İkili Ayak	Zengin U./Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
113	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U./Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	3	Mevlüt İhsanî	
114	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Doğa	5	……..	
115	8	……..	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Doğa	5	Mevlüt İhsan	
116	11	4+4+3	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt	
117	8	4+4	aaab / cccb	Dar Ayak	Yarım U.	Kader	5	Mevlüt	
118	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	9	İhsanî	
119	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	9	İhsanî	
120	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	8	…….	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
121	11	4+4+3	…….	Tekrarlı Ayak	…….	Kader	7	Mevlüt İhsanî	
122	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Atatürk	4	……	
123	11	6+5	aaba / ccca	Dar Ayak	…….	Öğüt Verici-Öğretici	6	Mevlüt İhsanî	
124	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Kader	2	Mevlüt İhsanî	
125	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsanî	
126	11	4+4+3	abab / aaab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Kahramanlık-Vatan	6	…….	
127	11	6+5	aaab / aaab / cccb	Dar Ayak	Tunç U.	Gurbet-Sıla Hasreti	4	Mevlüt	
128	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	5	Mevlüt İhsanî	
129	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	3	Mevlüt İhsanî	
130	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	……..	
131	8	……..	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
132	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	6	……	
133	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
134	8	4+4	abab / bbxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U./Tam U.	Doğa	5	……	
135	8	5+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt İhsan	
136	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	…….	
137	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Yarım U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
138	8	4+4	abab / cccb	Dar Ayak	Zengin U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	Mevlüt	
139	8	……..	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	4	Mevlüt İhsanî	
140	8	4+4	abab / cbcb / dddb	Döner Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	8	……..	
141	8	……	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	8	Mevlüt İhsanî	
142	11	4+4+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	3	Mevlüt	
143	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	6	Mevlüt İhsan	
144	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Kader	3	Mevlüt	
145	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Yasemin Gürsu için	3	Mevlüt İhsanî	27.03.2006 tarihinde söylenmiştir.
146	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	7	Mevlüt	
147	8	5+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U./Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
148	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
149	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
150	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tunç U./Tam U.	Kader	4	Mevlüt İhsanî	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
151	11	6+5	aaab / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Kader	3	Mevlüt	
152	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	……..	
153	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	İhsanî	
154	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	7	Mevlüt	
155	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
156	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Yarım U.	Gurbet-Sıla Hasreti	5	……	
157	11	6+5	aaab / cccb	Döner Ayak	Yarım U.	Kader	7	Mevlüt	
158	11	6+5	abxb / cccb	Dar Ayak	…….	Şehit	7	Mevlüt İhsanî	
159	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Şehit	5	Mevlüt İhsan	
160	8	…….	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	2	……..	
161	11	6+5	aaab / cccb	Döner Ayak	Zengin U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt İhsanî	
162	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Zengin U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
163	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt	
164	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt	
165	8	4+4	aaab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	6	Mevlüt İhsanî	
166	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	3	İhsanî	
167	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	3	Mevlüt	
168	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Kahramanlık-Vatan	6	…….	
169	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Tam U.	Ünlü Kişiler	4	Mevlüt İhsanî	Âşık Sümmâni için
170	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U./Yarım U.	Gurbet-Sıla Hasreti	4	Mevlüt	
171	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
172	8	5+3	abab / cccb	İkili Ayak	Yarım U./Tam U.	Kader	8	…….	
173	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
174	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Kader	8	…….	
175	8	……..	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tunç U.	Kader	3	…….	
176	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Yurt-Belde	6	Mevlüt İhsanî	
177	11	4+4+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	3	……..	
178	11	6+5	abab / cccb	Tekrarlı Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	2	……..	
179	11	4+4+3	abxb / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt İhsanî	
180	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Tam U.	Fanilik	14	…….	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
181	13	4+4+5	aaba / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	10		
182	11	4+4+3	aabb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	……	
183	14	7+7	aaba / ccdd	Üçlü Ayak	Tunç U.	Atatürk	7	……..	
184	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
185	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
186	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	……	
187	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Fanilik	15	Mevlüt İhsanî	
188	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Tunç U.	Kader	5	Mevlüt İhsan	
189	11	4+4+3	abxb / cccb	İkili Ayak	……	Kader	4	Mevlüt	
190	15	4+4+4+3	…….	…….	……	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	Mevlüt	
191	11	6+5	aaab / cccb	Döner Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	6	……..	İlk dize 12 hecedir
192	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kahramanlık-Vatan	7	Mevlüt İhsanî	
193	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	5	…….	
194	8	5+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	4	Mevlüt	
195	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	7	Mevlüt	
196	14	7+7	aaaa / aaaa	?	?	Doğa	5	……..	
197	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt İhsanî	
198	11	6+5	abab / cccb	Üçlü Ayak	Yarım U./Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt İhsanî	
199	11	4+4+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Ünlü Kişiler	6	……..	Yunus Emre için
200	11	4+4+3	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Yarım U.	Gurbet-Sıla Hasreti	4	Mevlüt	
201	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	3	……	
202	8	4+4	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Doğa	4	Mevlüt İhsan	
203	11	4+4+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Doğa	4	Mevlüt	
204	8	4+4	abxb / cccb	Tekrarlı Ayak	……..	Maddi Aşk	5	…….	
205	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	Mevlüt	
206	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kahramanlık-Vatan	6	Mevlüt İhsanî	
207	8	4+4	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Zengin U.	Doğa	5	Mevlüt	
208	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Kader	3	Mevlüt	
209	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
210	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsanî	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
211	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	……..	
212	11	……..	abxb / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
213	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Doğa	4	İhsanî	
214	8	4+4	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Yurt-Belde	5	Mevlüt İhsan	
215	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Fanilik	9	Mevlüt İhsanî	
216	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	5	……..	
217	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
218	11	6+5	abxb / cccb	İkili Ayak	Zengin U.	Gurbet-Sıla Hasreti	3	Mevlüt İhsanî	
219	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
220	11	4+4+3	abab / bbbb	İkili Ayak	Yarım U./Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
221	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U.	Ağıt	6	Mevlüt İhsanî	
222	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Ünlü Kişiler	6	Mevlüt İhsan	Yunus Emre için
223	16	4+4+4+4	aaba / ccca	Dar Ayak	Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt İhsan	
224	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt İhsanî	
225	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	İhsanî	
226	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Yurt-Belde	6	Mevlüt	
227	8	4+4	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Fanilik	4	…….	
228	8	5+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Doğa	6	Mevlüt	
229	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Tunç U.	Doğa	5	Mevlüt İhsanî	
230	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Âşıklık	11	Mevlüt İhsanî	
231	11	6+5	abxb / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
232	11	6+5	abxb / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	…….	
233	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	5	Mevlüt	
234	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tam U.	Ağıt	7	Mevlüt İhsanî	
235	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
236	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
237	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	8	Mevlüt İhsanî	
238	15	4+4+4+3	aaba / ccca	Üçlü Ayak	Tam U.	Muammâ	14	Mevlüt İhsan	
239	11	……..	aaaa / bbba	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	9	Mevlüt	
240	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	4	Mevlüt	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
241	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	3	Mevlüt İhsanî	
242	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U./Yarım U.	Şehit	5	Mevlüt İhsanî	
243	11	6+5	abab / xbxb	Geniş Ayak	Tunç U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	……..	
244	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Kader	5	Mevlüt	
245	8	4+4	aaab / cccb	İkili Ayak	Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
246	8	5+3	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	…….	
247	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	Mevlüt İhsanî	
248	8	4+4	abxb / bbba	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsanî	
249	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Zengin U./Tunç U.	Gurbet-Sıla Hasreti	4	Mevlüt	
250	11	4+4+3	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	3	……..	
251	11	6+5	abxb / bbba	Geniş Ayak	Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	3	……	
252	5	…….	aaab / cccb	……	Tam U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	8	Mevlüt	
253	11	6+5	abxb / bbba	Geniş Ayak	Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	5	Mevlüt İhsanî	
254	8	…….	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Yarım U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
255	8	4+4	abab / cccb	Tekrarlı Ayak	Zengin U./Tam U.	Maddi Aşk	3	Mevlüt İhsan	
256	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	Mevlüt İhsan	
257	8	4+4	abxb / bbba	Geniş Ayak	Yarım U.	Kader	5	……	
258	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt	
259	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tunç U./Zengin U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
260	8	……..	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt İhsan	
261	11	6+5	aaaa / bbbc / ddda	İkili Ayak	Tunç U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	……..	Leb Değmez
262	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
263	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Gurbet-Sıla Hasreti	3	Mevlüt	
264	11	4+4+3	abab / cccb	İkili Ayak	Tunç U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	…….	
265	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Kader	4	Mevlüt İhsanî	
266	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Kader	6	Mevlüt	
267	16	4+4+4+4	aaba / ccca	Dar Ayak	Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	5	Mevlüt İhsan	
268	11	6+5	abab / aaab	Geniş Ayak	Zengin U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	7	Mevlüt İhsan	
269	8	4+4	abxb / cccb	Geniş/Dar Ayak	…….	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
270	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt	

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
271	8	4+4	abxb / bbba	İkili Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsanî	
272	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	4	Mevlüt	
273	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U./Tunç U.	Dînî-Tasavvûfî-Mistik	9	Mevlüt İhsanî	
274	8	4+4	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Doğa	8	……	
275	8	4+4	aaab / cccb	Dar Ayak	Zengin U.	Doğa	7	Mevlüt	
276	11	4+4+3	abab / aaab	Dar Ayak	Zengin U.	Dînî-Tasavvûfî-Mistik	7	Mevlüt İhsanî	
277	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Zengin U./Tam U.	Kader	5	Mevlüt İhsanî	
278	11	4+4+3	abab / cccb	İkili Ayak	Tunç U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
279	11	6+5	aaab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt	
280	15	4+4+4+3	aaba / cccb	İkili Ayak	…….	Öğüt Verici-Öğretici	3	İhsanî	
281	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U./Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt	
282	11	6+5	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Doğa	5	……	
283	8	4+4	abxb / bbba	Dar Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	6	Mevlüt İhsanî	
284	8	…….	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Sosyal İçerikli	16	……	
285	8	5+3	abab / cccb	Dar Ayak	Zengin U./Tunç U.	Sosyal İçerikli	2	……	
286	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Zengin U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
287	8	4+4	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt İhsan	
288	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt	
289	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	4	Mevlüt	
290	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tunç U./Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	Mevlüt İhsanî	
291	8	4+4	abab / cccb	Tekrarlı Ayak	Tam U./Zengin U.	Gurbet-Sıla Hasreti	6	Mevlüt	
292	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tam U./Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt	
293	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	4	Mevlüt İhsan	
294	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	4	İhsanî	
295	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	5	Mevlüt İhsan	
296	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	2	Mevlüt İhsanî	
297	8	4+4	abxb / bbba	Dar Ayak	Yarım U.	Öğüt Verici-Öğretici	4	Mevlüt İhsan	
298	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Ünlü Kişiler	8	Mevlüt İhsan	Dede Korkut için
299	8	4+4	aaab / cccb	Geniş Ayak	…….	Kader	7	Mevlüt	
300	8	4+4	abab / cccb	Geniş Ayak	Yarım U.	Ünlü Kişiler	5	…….	Yunus Emre için

Şiir No	Ölçü	Duraklı Beyitler	Kaf.Düzeni (İlk İki Dörtlük)	Ayak	Uyak Çeşidi	Konu	Dörtlük Sayısı	Mahlas	Not
301	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U./Yarım U.	Kader	7	İhsanî	
302	11	4+4+3	abab / cccb	Döner Ayak	Tunç U.	Kahramanlık-Vatan	5	…….	
303	8	4+4	abab / cccb	Tekrarlı Ayak	Tam U.	Öğüt Verici-Öğretici	7	……..	
304	8	4+4	abab / ccdc	İkili Ayak	Tunç U./Yarım U.	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	7	Mevlüt İhsan	
305	8	4+4	abab / cbcb / dddb	Döner Ayak	Tunç U.	Kahramanlık-Vatan	17	Mevlüt İhsan	
306	8	4+4	abab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	2	……..	
307	11	6+5	abxb / bbba	Geniş Ayak	Zengin U.	Dostluk	3	Mevlüt İhsanî	
308	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	8	Mevlüt İhsan	
309	11	4+4+3	aaab / cccb	Döner Ayak	Tam U.	Ağıt	6	Mevlüt İhsan	
310	11	6+5	abab / cccb	Üçlü Ayak	Zengin U./Tam U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
311	11	6+5	abxb / bbba	Geniş Ayak	Tunç U.	Ünlü Kişiler	2	…….	Âşık Sümmâni için
312	14	7+7	aaab / cccb	İkili Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	9	…….	
313	11	6+5	abab / cccb	Dar Ayak	Tam U./Tunç U.	Kader	4	Mevlüt	
314	8	4+4	abxb / bbba	Geniş Ayak	……	Dîni-Tasavvûfî-Mistik	6	……	
315	8	4+4	abab / cccb	Dar Ayak	Zengin U./Yarım U.	Kader	3	Mevlüt İhsan	
316	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Kader	7	Mevlüt İhsanî	
317	11	6+5	abab / cccb	İkili Ayak	Tunç U.	Kader	4	Mevlüt	
318	11	6+5	abab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Maddi Aşk	3	…….	
319	11	6+5	aaab / cccb	Geniş Ayak	Tam U.	Yurt-Belde	8	Mevlüt İhsan	
320	15	4+4+4+3	aaab / bbbb	Dar Ayak	Tam U.	Kahramanlık-Vatan	6	…….	

3.5. Ses Olayları

Ses Düşmesi

Âşık şiirinde çoğunlukla rastlanan, kâh ölçü tutturmak için kâh yöresel söyleyiş gereği kullanılan ses düşmesine İhsanî'nin şiirlerinde de sıkça rastlanır.

Tek ses düşmesi

1. ***N'olur*** merhamet et yıkma garibim (n**e** olur)

2. Mevlüt İhsanî'yim ***n'ettim*** (n**e** ettim)

3. Ucunu ta nerden ***nerye*** bağladı (ner-**e**-ye)

Çift ses düşmesi

1. ***Yalvarım*** nur-i şeb ol şahlar şaha (yalvar-**ır-**ım)

2. Ne zamandan beri ***varsız*** (varsı-**nı**-z)

Haber aldım ***ihtiyarsız*** (ihtiyarsı-**nı**-z)

Gördüz bunca kulu dağlar (gördü-**nü**-z)

3. Aşk-ı ilahın ihsan et bu gafletten ***ayılam*** (ayıla-**yı**-m)

Cürm ü günah hatam çoktur bu emelden ***sayılam*** (sayıla-**yı**-m)

4. Ötmen kuşlar ***ötmen*** ben de garibim (ötme-**yi**-n)

Ses Türemesi

İhsanî'nin şiirlerinde türeme, ünlü ve ünsüz türemesi olarak iki şekilde kullanılmıştır.

1. Hedefin doğru tut doldur ***tüfe(n)gi***

2. ***O (l)*** Kur'an dır rehberimiz, şeriat üstadımız

3. ***Sevdi(ce)ğim*** gelmiş bize

4. Gel kapında ***red(d)***eyleme yar beni

Ses Değişikliği:

1. ***Gülünen*** bağladı beni (gül ile)

Balınan bağladı beni (bal ile)

Halınan bağladı beni (hal ile)

2. ***İhsanî'yem*** bu muradı (İhsanî'yim)

3. Ne ana ne ***kardaş*** ne de var bacı (kardeş)

4. ***Koyunudum*** terk eyledim kuzumu (koyun idim)

5. Gönül ***macarası anlatım*** kime (macera) (anlatayım)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'DE ÜSLÛP

Edebiyat araştırmacıları bir âşığın biyografisini çalıştıklarında söz konusu âşığın dili ve üslûbunu ortaya koyarken aynı zamanda onun ait olduğu kültür çevresinin dil ve üslûp özelliklerini de ortaya koymuş olurlar.

"Üslubu dilden ayrı düşünemeyiz. Dil göstergelerden ve bunların kullanılışlarını belirleyen kurallar bütününden meydana gelir. Herhangi bir dil öğesinin veya bir kuralın metin içinde kazandığı değeri açıklamak için metnin tamamı yani varlık nedeni gereklidir. Metni oluşturan dil malzemesinin metin içinde yüklendikleri fonksiyonlar, kazandıkları değer ve okuyucuda bıraktığı etki önemlidir. Metnin anlam dünyasını kavramak için varlık nedenini anlamak gerekir. Şiirin malzemesi dildir. Şiir, dilin kurallarının verdiği olanak ölçüsünde sistem özelliği kazanır.

Bir şiirde dilin kazandığı değerler vardır, aynı zamanda kendi aralarında bir ilişkiler ağı kurarlar. Bir şiirde kelimelerin yan anlamları, yüklendiği duygu ve değer, okuyucuda uyandırdığı izlenimler, hatırlattığı, düşündürdüğü özellikler onun düz anlamının dışındadır. Bir sanatçının mizacı, kültürü, içinde bulunduğu ruh hali, amacı, seslendiği kitleyle ilişkisi, dilin sunduğu olanaklar arasında seçim yapması üslubunu etkiler…

…Yazı, bir estetik anlayışın, bir geleneğin uymak zorunda olduğunu hissettiği kurallar bütünüdür. Sanatçının içinde yaşadığı kültürden kaynaklanır. Üslûp; bireyseldir, kaynağını sanatçının mizacından ve deneyiminden alır. Bir sanatçının üslubu dil malzemesinin metinde doğru, güzel kendine özgü kullanımıdır…"[56]

Âşık Mevlüt İhsanî'nin üslûbu, onun yaşadığı dönemi, yöresini ve onu âşık yapan hayatının önemli olaylarını yansıtmaktadır.

Yaşadığı döneme baktığımızda, savaş sonrası etkilerin henüz yaşandığını görürüz. Öyleki savaştan kalan bir bomba kapsülü onun hayatının gidişatını toptan değiştirmiş, eserlerinde kullandığı, kendine özgü söz varlığını oluştururken ona kaynak olmuştur.

[56] Erman Artun, **Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymani**, Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.153.

Yöresi, âşıklık geleneğimizin doğup beslendiği topraklardır. Doğup büyüdüğü, gözlerini kaybettiği, âşıklığa başladığı, âşık olarak ünlendiği Erzurum; sanatından para kazandığı, geleneğe yeni eserler ve genç âşıklar kattığı Kars ve bu yörelerin yaşamından öğrenilen değerler onun birikiminin beslendiği ana kaynaktır. Büyük ustalar yetiştirmiş olan bu bölge, onu da bu ustalar arasına kabul etmiştir.

"*Bu bölgede yaşayan insanlar canlı bir tarihin şahitleridir."*[57] Tıpkı burada yaşayan tüm insanlar gibi o da büyüklerinden, türküler, hikâyeler ve savaş hatıraları dinleyerek büyümüştür.

Acılarla dolu hayatının önemli basamaklarından biri olan sevdiğine kavuşamaması ise tüm yukarıda anlattığımız etkilerle birleşerek onu geleneğin ihtiyaç duyduğu özelliklerle donatmış, iyi bir şair ve âşık olmasının zeminini hazırlamıştır.

Hayat hikâyesinde yer alan tüm bu özelliklerden yola çıkarak şiirlerine baktığımızda, kullandığı dilin âşık edebiyatının kendine özgü kavram ve söyleyiş özelliklerini de taşıdığını görürüz.

İşte tüm bu etkilerden yola çıkarak bu çalışmamızda ele aldığımız 320 şiirini üslûp bakımından incelediğimizde, yöresel söyleyiş özelliği taşıyan atasözleri, deyimler, Erzurum ağzı sözcükleri ve ifadelerine rastlamaktayız. Ayrıca dini inancının etkilerini hem dini-tasavvufi içerikli şiirlerinde yoğun olarak hem de diğer şiirlerinde sözün arka planında, içerikte görebilmekteyiz. [58]

4.1. Kelime Kadrosu

Kelime kadrosu, dört başlık altında toplanmıştır. Âşıklığının değişik dönemlerinde yazdığı şiirlerinde yaşantısının o döneminde kendisini etkileyen olayları, gerek geleneğin söyleyiş özellikleri gerekse kendi söz varlığının söyleyiş özellikleriyle yazıya dökmüştür.

---

[57] Dilaver Düzgün, **Âşık Mevlüt İhsanî Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler,** Erzurum, Atatürk Üniversitesi Yayınları No:851, Aralık 1997, s.15.

[58] Üslüp özelliğiyle ilgili daha geniş bilgi için bkz. Işıl Altun, , **Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**,Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul, Doğu Kütüphanesi Yay., 2007 s.18-47

4.1.1. Maddi Aşkın İşlendiği Şiirler

Aşk fırtınası, sevda, ateş, güzel, gönül, yara, arzu, Ferhat ile Şirin, zalim yar, kalp, Aslı, Leyla, ezeli aşk, felek, sevda çıbanı, sevdiğim, zalim, nar, aşk dağı, aşkın dileği, canan, aşk ateşi, merhamet eyle, gayret, yanmak, hüsn, ela göz dilber, mecnun, naz, taban yüz, şan pervanesi, yar diyarı, bahtiyar, ümit, dağlar başı, Kerem, yar ateşi, kül, hûb çağı, taze nevreste, bülbül, kafes, çiçek, deste, gül koklamak, salınıp gezmek, keklik, turna, toy, kamet, yay, kılıç, gamze, güneş, gözyaşı, deniz, derya, zülüf, gerdan, dilber, yıldız, ay, nazlı, zar, keder, âşık, lâl, ela göz, buse, ten, civan, zulüm, dost bağı, şeyda, yuva, gece, gündüz, çark, zalim felek, gurbet, çare, baht, Mevla, dert, dilek, dua, meftun, ok, kirpik, göz, şahan, merhamet, insaf, elvan, nakış, yanak, al lale, aht, ikrar, inci, yadigâr, tatlı dil, dil, arı, bal, Muhammet, melek, seher yıldızı, zalimin kızı, meth, ar, karakaş, menekşe, süt bilekli kol, yad, hayal, rüya, göl, ocak, dal, taş bağır, karlı dağ, kuru yaprak, fırtına, kara toprak, viran bağlar, dostun bahçesi, garip, sanem muradı, Karacaoğlan, kurban, cevher söz, Fuzuli, sahra, kamber, feryat, Emrah, düş, ibrişim, dergah, ezel bahar, aht-ı aman, biçare, güman, varmalı, gerek, akıbet, ziya, sultan, cennet, hasret, bukak, yemiş, meyve, imren bağı, sihirli gonca, sümbül, bahar, sarı, mavi, ışık, maral, sabır, ceylan, temaşa, mah u taban, yas, seyran, bağban, kemgöz, ah, hançer, teber, sine, hicran, ah u zar, name, melûl, gül beniz, gazel, emsal, keman kaş, ok kirpik, yiğit, deli, belalı baş, merhamet, tavuskuşu, kara gözlüm, gelin, fal, gönül defteri, can ciğer, cilveli, dudak, abdal, gül cemal, leb, derman, merhem, perişah, huri, gılman, ecel, şad, aşk ummanı, selvi, gül ağacı, dürdane, inci mercan, kut, zülâl, Kevser, aşk badesi, sürme çekmek, yeşil başlı suna, leb i kaymak, naçar, leyl-i bahar, can kurban, deli gönül, hüsn ü mah, mar, nar-ı niran, v.b.

4.1.2.İlahi Âşkın İşlendiği Şiirler

Kainat esrarı, arif, hakikat, esrar-ı kemal, Allah, hikmet, burç, lütuf, Kur-an, mümin, doksan dokuz, elif, şehadet, ümmet, cennet-i cihan, cemal, esma-i öz zikir, nur-i sultan, Muhammet, azam suresi, vech-i taban, aşk, giryan, hatem, Meryem, Firdevs, ferman, ravza-i kabe, hakk, hacı, muhtar, rahman, nurdan taç, mürüvvet, mühür, derman, ilahi aşk, cürm ü günah, ulu dergah, berat gecesi, feryat, kul, nur, sadık, tevhid, ilahi, günah, Habib, âlim, kamil, zerre, hisse, sırat, gafil, fani, senet,

günahkar, gaffar, ikrar, vicdan, iman, Aleyke ya Resul Allah, Mevla, la şerik, Eyyûb, İslâm, şeriat, nar, hüda, divan, hikmet, yaradan, gani, Habib-i muhtar, Sıdık, Ali, Zülfikâr, rehber, şer, sema, mahlûk, kadir, yaradan celil, çark-ı devval, yarabbi, mana, kün buyurdu, elif lam mim, hâkim, bismillah, kalem, cem-i âlem, fatiha tü'l kitap, kibar-i kalem, pir, Hz. Kur-an, arş, kürs, şeytan, vesvese, müyesser, rızık, itikat, meyhane, divane, nefis, pervane, münevver, mücevher, cenab-ı bari, meftun, ihsan, dal, ze, he, mim, hub, cenab-ı kudret, mihman, cim, Arafat, (Hz.) İsmail, (Hz.) Halil, (Hz.) Musa, (Hz.) Meryem, (Hz.) İsa, (Hz.) Yusuf, bezirgân, köle, (Hz.) Eyyûb, melek, şükür, hamd ü sena, çark-ı pervane, gizli manâ, âyân, Kudüs, Mekke, Tûr, rahim, hac, dal(harf), lütuf, celâl, nurlu iman, on emir, Arabistan, zümre, âyet, mirac, günah, namaz, nebi, hakikat, amel, evliyâ, Hatemü'l – Enbiya, ehl-i aşk, gayın, ga, vav, vaiz, caiz, yedi, münkir, ferman, yüz dört kitap, Kibriya, ruz-i mahşer, beşiret perdesi, şems ü kamer, nur tacı, nur-ı şeb, ahret, ervah-ı ezel, levh-i kalem, arş-ı alem, itikat, ibadet, arş-ı rahman, küfran, ezezi'l şeytan, huri-i gılman, pinhan, kabe, Medine, musalla taşı, ecel, nefs-i emare, esma, gıybet, Ademoğlu, (Hz.) Hızır, v.b.

4.1.3.Nasihat Konulu Şiirler

Kan uykusu, hesapsız, tembel, gafil, insan, iman, kemal, örnek al-, oğul, arif, aç, tok, arif ol-, sabır, gönül, çark-ı felek, düzen, mizan, hak terazisi, aldan-, beyhude, ehl-i kâmil, sadık, yalancı, yabancı, kilit, cahil, cevher, çürük yer, yaslan-, akıbet, haram, mana, suç, tevazu, çalış-, rızık, kalmakal, dertli âşık, murat, sefa, metin ol-, sine, yara, ölç-, biç -, nefis, günah, hata, hikmet, idrak, emek, iste-, dünya, rehber, beşik, mezar, kin güt- , kardeş, ekin, dar gün, lâzım ol-, akçe, inat et-, para, çare, ara-, kazan-, zalim, fukara, baş, yaşa-, gam eyle-, ağla-, hikmet, cehennem, cennet, nâr, lütuf, emel, yadigâr, kabahat, sefahat, ihsan, ahbabı, şad, ziyade, muhabbet, lisan-ı leb, lezzet, meclis, arkadaş sevgisi, gaflet, uyan-, nizam, düstur, hiza, divane, rıza, Hızır, günahkâr, dertli, kına-, öğün-, takdir, hisse, kadir, ceza, delil, belâ, düşman, dar, iman, figan, uçurum, ziyan, cahil gönül, virane, bülbül, kaplan, kurt, hukuk, cümle, eloğlu, bey, sultan, fayda, ödünç, tuzak, avcı, şahin, şirin lisan, nazenin muhabbet, kahraman-ı Rüstem, arı, bal, ezel bahar, öç, kuvvet, dünya işi, divan, okuyan yazan, ahkâm, kader, alın yazısı, dünya düzeni, kurbanlık koyun,

eğri boyun, taksim, gıybet, hak silahı, ana kargışı, mazlumun ahı, şer, sır, halim, hakikat güneşi, perdeli göz, keşf-i keramet, tasarruf, maksat, kırık düğme, menzil, gayret et-, ev idaresi, terbiye, mahsul, asalet, kötü ahlâk, kazanç, kumar, olur olmaz arkadaş, haklı, haksız, hancı, imtihan, ağa, boş künye, çaba, itab, mahşer günü, hesaba çek-, çark eleği, ah çek-, ağarmış saç, izahat, söz aynası, gönül kır-, hürmet, yüce, kıymet bil-, iki taşlı mezar, kudret kervanı, han, nefis yaylası, tedbir, fani, nefis rüzgârı, benlik (bencillik), tatlı aş, tenkit, öğüt, yiğit, tarumar ol-, pîr, beyhude, sarraf, perişan, âlim, devrişan (derviş), şah, baht, aht, taht, (Hz.) Süleyman, para, kadın, su sesi, savurganlık, ateş, kâr, ayıp, türlü oyun, sanatkâr, kırık sandık, delik kasa, hile, aile ocağı, dua, vakit, töre, nimet, v.b.

4.1.4. Adlar

Âşık, 1997 yılına kadar, Erzurum, Kars, Sarıkamış'ta yaşamıştır. 1997 yılında İzmit'e göçmüştür. Bu bölümde öncelikle Erzurum ve çevresi ile ilgili adlara, sonra ise İzmit ve çevresi ile ilgili adlara yer verilmiştir.

4.1.4.1. Doğudaki Yer ve Şahıs Adları

Erzurum, Erzincan, Kars, Kağızman, Oltu, Narman, Sarıkamış, Soğanlı dağları, Çoruh nehri, Şenkaya, Çıldır, Bardız, Eleşgirt, Palandöken, İspir, Çad, Aşkale, Hınıs, Tekman, Karayazı, Horasan, Gerze, Pasin, Sami kale, Karnavas köyü, Âşık Sümmani, Hacı Ali, Zinnet ana, Güllü hanım, v.b.

4.1.4.2. Kocaeli'ye Göçtükten Sonra Söylediği Şiirlerde Kullandığı Yer ve Şahıs Adları

Marmara, İzmit, Körfez, Adapazarı, Gölcük, Yalova, Tekirdağ.

4.1.4.3.Türk Kültürü ve Tarihinden Alınan Adlar

Nasrettin Hoca, Barbaros Hayrettin Paşa, Fatih Sultan Mehmet, Gazi Osman Paşa, Yavuz Selim, Âşık Veysel, Lokman Hekim, Alparslan, Karacaoğlan, Atatürk, İsmet Paşa, Kayıboyu, Bozkurt, Göktürk, Malazgirt, Oğuz, Zübeyde hanım, Dede

Korkut, Hazar, Melikşah, Dumlupınar, Çaldıran, Çanakkale, Kocatepe, Kıbrıs, Girne, Lefkoşa, Magosa, Garip Sanem, Kamber.

4.1.4.4. İslâm Kültüründen Alınan Adlar

Adem, Havva, Hz. Osman, Hz. Ömer, Hz. Muhammed, Hz. Davut, Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Yusuf, Eflatun, Kudüs, Mekke, Medine, Tûr dağı, Kabe, Arabistan, Nemrut dağı, Fuzûli, Şems, Muhtar Ahmet.

4.1.4.5. Tasavvuf Kültüründen Alınan Adlar

Hacı Bektaş-ı Veli, Hasan, Hüseyin, Nuh Peygamber, Hz. Süleyman, Yunus Peygamber, Eyyub Peygamber, İbrahim Peygamber, Hz. Ali, Yusuf, Kenan, Züleyha, Belkıs, Hz. Hızır, Hz. İlyas, Mevlâna, Yunus Emre, Erzurum'lu Emrah, Tabduk Emre, Zülfikâr, Leyla, Mecnun, Aslı, Kerem, Ferhat, Şirin, Rüstem-i Adil.

4.2. Âşık Mevlüt İhsani'de Anlatım Şekilleri

Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde kullandığı dil, halk dilidir. Şiirleri anlaşılır, verdiği mesajlar açıktır. Dini içerikli şiirlerinde dini terimler, ayetlerden alıntılar yapmıştır. Vermek istediği duyguyu ifade ederken gelenekte başvurulan anlatım şekillerini o da sıkça kullanmıştır.

4.2.1. Nasihat ve Hitap Yoluyla Anlatım

Mevlüt İhsanî ahlâki ve toplumsal konularda toplumu öğüt vererek eğitme yoluna gittiğinde bu anlatım şeklini seçer, genellikle emir kipini kullanır.

* Dinle oğul sözlerimi arif ol
* Bu dünyayı bir kazandır unutma
* Su gibi ol su gibi ol
* Dal kurudu uyanık ol

Emir kipi kullanmadığı öğüt verici şiirleri de vardır.

* Akıl fehim fikir sade azıdır
  Bunların babında vüzare lazım
  Bizi halk eyleyen hazır nazırdır
  Emrini bilmeye suara lazım

* Bakma yukarıya alçaktan yürü
  Ölüm var kardeşim ölüm var ölüm

* Mevlüt İhsanî'yim naçarım naçar
  Doğru çalışanlar kapıyı açar

4.2.2. Doğrudan Anlatım

İhsanî, öğretici özellik taşıyan şiirlerinde bu anlatım şeklini kullanır.

* Kâinat nurla süslenir
  Sadıklar Hakk'a yaslanır
  Allah kuluna seslenir
  Dertler berat gecesinde

* Denizleri geçti dalgayı yardı
  On dokuz Mayıs'ta Samsun'a vardı
  Vatan vatan diye halkı uyardı
  Lisanında egemenlik yazılı

* Bir kubbe halk etti cenabı bari
  İçini deryayı umman eyledi
  Ona meftun oldu bütün kulları
  Yaradan lütfunu ihsan eyledi

* Mekke'den bir güneş doğdu cihana
Cümle kâinata bütün insana
Onu tasdik eden gelir imana

* Ramazan kula rahmettir
Bunu tutan ol ümmettir
Ol habipi Muhammet'tir
Piri şehr-i ramazanın

4.2.3. Tahkiye

Âşık, peygamberlere ait kıssalar, destanlar ve dünyanın yaradılışıyla ilgili şiirlerinde hikâye etme (tahkiye) yoluna başvurur.

* Medet medet bin bir ismin sahibi
Emretti günümü zara bağladı
Nice dert sahibi ettin Eyyüb'ü
Sonunda derdine çare bağladı

* Hasret cana diken gibi batmaya ar etmedi
Bülbül gülün âşık'ıdır ötmeye ar etmedi
Halil'i Nemrut düşürdü kast ile nar içine
Olayın yüzü kara atmaya ar etmedi

* Ol Musa'yı tıfil iken attılar bahr-i Nil'e
Hazreti Meryem İsa'ya kaldı nurdan hamile
Yusuf da düştü kuyuya nice çok çekti çile
Bir bezirgân köle diye satmayı ar etmedi

* Gönül ne beklersin viran bağları
Dostun bahçesinde gül açtı getti
Ferhat Şirin için yardı dağları
Vurdu külüngünü yol açtı getti

* Cennete iblis verdi Adem'e ziyan
  Yedirdi haram bildirir Kur'an
  Cennetinden sürgün etti bunları yaradan
  Hem oldu üryan kaldı perişan

* Sabreden kişiler murada yetti
  Hazreti Musa da çobanlık etti
  Ethem Veli tahtı tacı tek etti
  Gafiller ne bilsin behlül danedir

4.2.4. Karşılıklı Soru Cevap

Mevlüt İhsanî, vatan konulu şiirlerinde karşılıklı soru cevap tekniğini kullanır.

* Seherde bir bülbül gördüm
  O da geldi güle güle
  Nedir senin derdin sordum
  O gösterdi güle güle

  Niçin dedim düştün dara
  Dedi benim bahtım kara
  Dedim ne ağlarsın yara
  Dedi yaktı bile bile

  Âşık söyler sözlerini
  Dert güldürmez yüzlerini
  Kör eylemiş gözlerini
  Dedi yaşım sile sile

* Yüce karlı dağlar aştım
  Ana nere Anadolu
  Gördüğüm hikmete şaştım
  Ana nere Anadolu

Oğul nere benim sözüm
Gördüğün yer Anadolu
Elma armut bir de üzüm
Gördüğün yer Anadolu

Sahibi kim bu dağların
Nişanı ne ilkbaharın
Ninni diyen anaların
Ana nere Anadolu

Sularında sazan varsa
Beş vakit de ezan varsa
Köylerinde ozan varsa
İşte ora Anadolu

Giyimi nasıl giyerler
Kahvaltıda ne yiyerler
Çağıranda ne diyerler
Ana nere Anadolu

4.2.5. Delil ve İspat Yoluyla Anlatım

Özellikle dini, tasavvufi şiirlerinde anlatmak istediklerini ayet ve hadislerle ispat yoluna seçmiştir.

* Ne gam eyle ne de ağla
Halk eyleyen Allah var ya
Canlı cinli her eşyadan
Hikmetiyle haberdar ya

* Mevlüt İhsan kanaatten
Ayrı değil kabahattan
Mahrum etmez şefaatten
Habib-i nur-ı muhtar ya

* Bu aşkınla kebap oldum candan sevdim ziyade
Esma-i öz zikrim desen nur-i sultan Muhammed
Ne gelmiştir ne gelecek senin eşin dünyada
Cismin azam suresinde vech-i tâban Muhammed

* Kaldırdı ulu dergaha
Eller berat gecesinde
Feryat eder düşer âha
Kullar berat gecesinde

Kâinat nurla süslenir
Sadıklar Hakk'a yaslanır
Allah kuluna seslenir
Dertler berat gecesinde

Müminin göz yaşı akar
Allah diye duman çıkar
Hakk'ın huzuruna çıkar
Yollar berat gecesinde

Mevlüt İhsan evvel ahir
Hakk'ın bülbülleri şakır
Allah diye tevhit okur
Diller berat gecesinde

* Hayal ipliğini dokuyan çoktur
Eşsiz bülbül gibi şakıyan çoktur
Hayat romanını okuyan çoktur
Amentü'yü bilen var mı sizlerde

* Ehli aşka sadık isen
Gel canânı zikrederek
Leyla için sahralarda
Kalan canı zikrederek

Altı gayın ga'sını vav
Hele derceyle derceyle
Kafiye dal surelerde
Evvel anı zikrederek

Her ne gelirse Hak'tandır
Fikreyle nefsini kandır
Hangi surede noksandır
Getir noksansız zikredek

4.3. Âşık Mevlüt İhsani'de Anlatım Kalıpları

Âşık Mevlüt İhsanî anlatım şekillerinin yanı sıra diğer anlatım kalıplarını da kullanmıştır.

4.3.1. Tekrir (Yineleme) Yoluyla Anlatım

Âşık tarzı şiir geleneğinde âşıklar, gördükleri bir olay karşısında hemen şiir söylerler, duygulandıklarında bu duygularını hemen şiirle dile getirirler. İrticalen söylenen bu şiirlerde bazen sözcük bulmakta zorlanan âşıklar sözcük ya da dize tekrarına başvururlar. Bu tekrarlar gelenekte sıkça kullanılan hazır kalıplar ya da âşığın kendine özgü sözleriyle sağlanır. Bu yöntem anlatımı kuvvetlendirmek, akılda kalıcılığı ve düşüncenin tüm şiirde devam etmesini sağlamak için kullanılır.

* Ah eder mahsun gezerim
Gurbet elde gurbet elde
Ölsem kim eşer mezarım
Gurbet elde gurbet elde

* Ana bu mektubum yadigar sana
Gelemezsem şehit oldum üzülme
Canım kurban olsun aziz vatana
Gelemezsem şehit oldum üzülme

*Kimi kaşığınan kimi tasınan
Bu dünyayı bir kazandır unutma
Kimi oyununan kimi yasınan
Çark-ı felek bir düzendir unutma

* Ne ayağı belli ne de başı var
Ne kenarı belli ne de eşi var
Ne toprağı belli ne de taşı var
İnsanların kalbi taç bu pınara

* Vurma hançerini akmasın kanım
Asla eyi olur mu sevda çıbanım
Yar gelsin üstüme çıkmadan canım
Gelmesin mezara girdikten sonra

* Gözyaşımla mektubumu
Yara yazdı nazlı nazlı
Kader beni taksim etti
Zâra yazdı nazlı nazlı

* Yedi yıldız yedi erza
Yedi kat gök yedi derya
Yedi kat yer yedi eşya
Seyret cihanı zikredek

Hak terazi yedi dara
Yedi sual an sora
Yedi harften yedi nara
Sekiz cihan zikredek

* Ah dağlara ben varayım
Ah Hakk'ıma yalvarayım
Ah bu dertten kurtarayım
Neden çoktur çilem benim

Ah derdimi unutayım
Ah yok mudur rahat payım
Ah yaramı iyleteyim
Gözüm halim ile benim

Ah neden ben derdi çoğum
Ah çiçeksiz kaldı bağım
Ah sarardı tez yaprağım
Sorun halim güle benim

Ah dumanlı benim başım
Ah sevda mı bu bir hışım
Ah akıyor kanlı yaşım
Döndü çeşmim sele benim

Ah Mevlüt der keder artar
Ah bu derdim dağı tartar
Ah yarabbim beni kurtar
Döndü rengim küle benim

4.3.2. Anlam ve Söz Sanatlarıyla Anlatım

Âşıklık geleneğinde âşıkların sıkça başvurduğu anlatım yöntemlerinden biri olan anlam ve söz sanatlarıyla anlatım, İhsanî'nin de sıkça kullandığı öğelerdendir

İhsanî'nin anlamı süslemek ve daha etkili söz söylemek için yer yer kullandığıan sanatlı anlatım şiirlerine ayrı bir güzellik ve farklılık katmıştır.

Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde kullandığı söz ve anlam sanatlarından bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

*Bende var mı kara yazı
Yüreğimde yoktur sızı
Ne şehittim ne de gazi
Neden kurban derler bana.

(**Tenasüb**; şehit, gazi, kurban sözcükleri birbirleriyle alakalıdır.)

*On beş yaşlarında geldi su sesi
Bir gölge seslendi koş bu pınara
Ne bardak verdiler ne de su tası
Eğil kana kana iç bu pınara.

(**Telmih**; âşıklık geleneğinde var olan, âşıklığın başlangıcı olan rüyada pîr elinden bâde içilmesine gönderme yapılıyor.)

*Yıllarım boyunca gezdim dolandım
Endişem kederim bitmedi hoca
Talih mayasını attım denize
Talihin mayası tutmadı hoca

(**Telmih**; Nasrettin Hoca'nın göle maya çalması fıkrasına gönderme yapılıyor.)

*Yar Şirin'dir ben de Ferhat
Derdim vardır gelir kat kat
Ne insaf var ne merhamet
Yakışların Leylâ gibi

*Mecnun severdi Leylâ'yı
Ondan çok çekti belâyı
Yanaklara al lâleyi
Koyuşlara Leylâ gibi

(**Telmih**; Ferhat, Şirin sözcükleri Ferhat ile Şirin; Mecnun, Leylâ sözcükleri ise Leylâ ve Mecnun hikâyelerine gönderme yapılmıştır.)

*Bu pınardan asla içmez ayıklar
Bundan içen gece gündüz sayıklar
Bunun ayağında işler kayıklar
Bütün canlı cinli kuş bu pınara

(**Tezat**; gece-gündüz, canlı-cinli sözcükleri arasında zıtlık vardır.)

*Gurbet el kahrı çekenler
Hayata boyun bükenler
Sılada çakıl dikenler
Lale görünür gözüme

(**Tezat**; gurbet-sıla, çakır diken-lâle sözcükleri arasında zıtlık var.)

*Dostum bağının bülbülü
Figânı Samikale'de
Hakikat bağının gülü
Gülşahı Samikale'de

(**Teşbih**; bülbül ve gül sözcükleri Âşık Sümmani'ye benzetme yapmak için kullanılmıştır.)

*Benim bahtı siyahıma
Gül güldü bulut ağladı
Feryat edince âhıma
Gül güldü bulut ağladı

(**Teşhis**; gül ve bulut ağlatılarak kişileştirilmiştir.)

4.3.3. Atasözleri

- Bir cahil bakırcı ne bilsin altın
- (Cahil insan iyinin kıymetini bilmez)
- Herkese kumaşın eyleme satın

  (Herkese sırrını verme)
- Tembellik sağırdır çağırsan duymaz
- Gelen gider dünya böyle

  (Gelen geçer, konan göçer)
- Tek vücutta kuvvet olmaz güç olmaz

(Tek kanatla kuş uçmaz)

- (Bu dünya) Davut oğlu Süleyman'a kalmadı

  (Bu dünya Sultan Süleyman'a kalmaz)

- Güya ki komşuya uydum

  Yalan ile eli soydum

  (El için kuyu kazan, evvela kendi düşer)

- Kara taş boyansa asla dür olmaz

  (Kötü insan kendini iyi gösterse de kötülükleri sözle saklayamaz)

- İnsan güzel olur lâkin hür olmaz

  (Özgürlük bütün güzelliklerden daha güzeldir)

- Kamil olan doğru sözü hoş görür

  (Olgun insan sözlerin gerçeğini bilir)

- Tembel işe geçer sonra boş verir

  (Tembele kapını ört demişler, rüzgâr gelir örter demiş)

- Ayık vatan bekler yatan düş görür

  (Çalışkan insan iş yapar, tembel hayal kurar)

- El gözünden ışık olmaz

  (El eliyle yılan tut, onu da yalan tut)

- Her ağaçtan kâşık olmaz

  (Herkes her işi yapamaz)

4.3.4. Deyimler

- Türk oğlu Türkleriz mayamız temiz

  (Mayası temiz olmak)

- Un sermiş urgana kurutmak için

(İpe un sermek)

- Oturduğu dalı kesti de gitti

(Oturduğu dalı kesmek)

- Nicesi yanmıştır aşk ataşında

(Aşk ateşinde yanmak)

- Ah çıktı arşı alâya

(Feryadı göğe çıkmak)

- Eli bağlı yüzü kara

(Eli bağlı yüzü karalı olmak)

- Aşkın pençesine düşenler ağlar

(Aşkın pençesine düşmek)

- Sardı biber ile tuz baka baka

(Yaraya tuz basmak)

- Hayat kervanında yolcu

Oldum ağlaya ağlaya

(Hayat kervanında yolcu olmak)

- Şimdi otururuz bizler diz dize

(Diz dize oturmak)

- Şadlık ile şimdi geldik yüz yüze

(Yüz yüze gelmek)

- Kaderine boyun bükmüş

(Kaderine boyun eğmek)

- Bu pınara yaşlar dökmüş

(Yaş dökmek)

- Yayla sümbülüne dağ lalesine

Güneş olup çalan var mı sizlerde

(Güneş olup çiçeklere değmek)

- Sırra kıdem bastı oldular pünhan

(Sırra kadem basmak)

- Ağustosta başım duman

Kar kaldım merhamet eyle

(Ağustos ayında başı dumanlı kar olmak)

- Ahlâkı halim ol kabından taşma

(Kabından taşmak)

- Çalarız kılıcı geri bakmayız

(Kılıç çalmak)

- İpeğine göre tezgahını kur

(İpeğine göre tezgah kurmak)

- Yatar çoban kan uykuda

(Kan uykuda uyumak)

4.3.5. Alkış ve Kargışlar

Alkış:

*Ya ilahi sen bilirsin bu naçara rahmeyle
Günahım dağlardan yüce gönder çare rahmeyle
Kâinatı halk eyledin habîbin hürmetine
Beni de ona bağışla atma nara rahmeyle

*Ey ulu Allah'ım sana dileğim
Sen bizi bu yerde hürmetsiz etme
Vicdanla imanla göğüs gereyim
Şanlı sancağımız kıymetsiz etme

Ecdadımız bize bu yurdu kurdu
Yıllarca savaşıp sınırda durdu
Kahraman Mehmetçik zaferli ordu
Esirge afattan kuvvetsiz etme

Biz Türk'üz tanıyor insan cin peri
Kumandamız hücum ateş ileri
Sana yalvardığım bizlerden geri
Olacak evladı gayretsiz etme

Divanın isteyim ey hüsnü cemal
Şerefli hilâle sen verme zeval
Sanadır senindir ruhum istiklal
Yarab beni yurtsuz milletsiz etme

Kargış:

İhsanî'nin bu çalışmamızda ele alınan şiirlerinde kargış örneği bulunmamaktadır. Zaten inancına göre beddua etmek doğru değildir. O zora düştüğünde sıkıntısını Allah'a havale etmenin daha doğru olacağına inanır.[59]

4.3.6. Halk Söyleyişleri Ve Yerel Dille Anlatım

-Haneden asıllı mahbup yarenler

-Bağrımın barını kesti yıllarca

-Fincan kırmayana ceza yok dedi

-Ateşli kürkünü üstüne atmış

-Kuzusu meleyip barı bitmeyen

Düşmanı olupta gücü çatmayan

[59] 15.11.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.

Aklı kestirip de eli yetmeyen

Yakar vücudunu köz baka baka

-Hayatın ışığı iğne deliği

Derdinin ilâcı ot eveliği

-Perçem kelepçesi kollarım sarmış

Güzeller zülfünden igit asarmış

-Çürük yere sırtın verip yaslanan

Akıbet düşürür taş kafasına

Haram ile yiyip içip beslenen

Konar karga gibi kış kafasına

-Ne gençliğine güven ne de varlığa

Çatar bir yokuşa düz gele gele

Ölmezsen çatarsın ihtiyarlığa

Geldik yar başına biz gele gele

-Düşmanları hep dost eder

Lisan yüksele yüksele

(Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır, atasözünün yöresel söylenişi)

-Şirin lisan baldan üstündür

-Kahraman-ı Rüstem olsan fayda ne

-Ananın kargışı mazlumun ahı

Getirir kapıya şer döne döne

(Ana ahı ve mazlumun ahını alan kötülük bulur)

-Bütün çarşı Pazar bölendi kana

-Yoksulun düdüğü ötmüyor ağa

(Yoksulun düdüğü ötmez)

-Toprak ile karışığım

Taş ile muhatab olamam

(Toprak ile karışık olan taş ile muhatap olmaz)

-Dolu ile barışığım

Boş ile muhatap olamam

(Dolu ile barışık olan boş ile muhatap olmaz)

-Çelik taşla kırılır mı?

(Çelik taşla kırılmaz)

-Pehlivanım desen kendi kendine

Eloğlu dalını yere getirir

(Kendine pehlivan diyenin sırtını eloğlu yere getirir)

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN ŞİİRLERİNDE İÇERİK

5.ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ'NİN ŞİİRLERİNDE İÇERİK

5.1. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Maddi Aşk ve Sosyal Konulu Şiirleri

5.1.1. Şiir Çevresi

Âşıkların beslendikleri kültür çevreleri onların âşıklıktaki üslûplarını, gelenekteki yerlerini de belirler. Kültür çevrelerindeki coğrafya, dil özellikleri, yaşantı biçimleri şiirlerine yansır.

Âşık Mevlüt İhsanî'nin şiir çevresi, önce doğup büyüdüğü köyü, daha sonra Doğu Anadolu Bölgesi, en son olarak da İzmit bölgesidir.

5.1.2. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Şiirlerinin Tasnifi

Âşık Mevlüt İhsanî'nin bu çalışmada ele aldığımız 320 şiirini konuları bakımından Âşık Tarzı Halk Edebiyatı ve Dîni-Tasavvufi Halk Edebiyatı olarak iki ana başlıkta toplayabiliriz.

5.1.2.1. Âşık Tarzı Halk Şiiri

Bu bölümde, Mevlüt İhsanî'nin şiirlerini, âşık tarzı şiir geleneğinde yapılan sınıflandırmadan yola çıkarak, güzelleme, nasihat, taşlama, destan, koçaklama, ninni, ağıt ve muamma şeklinde sınıflandırdık.

Güzellemeler

Âşık edebiyatında koşmanın, güzeli, güzelliği öven türüne verilen addır. Bir kişiyi, bir güzeli, bir atı, bir yeri, herhangi bir doğa parçasını övmek amacıyla söylenen koşmalardır.[60]

[60] Erman Artun , **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı,** 2. Basım, İstanbul: Kitabevi Yayınları, Ekim 2005 s.127,128

Yaprağı al göğsü kara
Hoş yakışır tarlalara
Neşe verir ilkbahara
Kırmızı gül sarı çiçek

Menekşe yakışır ezel bahara
Yaprakları mordur göğsü de kara
Derdim desteledim gönderdim yara
Acep kokladı mı yar menekşeyi

Ne güzel eladır boyu sultanın
Mevlüt der ibrişim muyu sultanın
Cennette olacak toyu sultanın
N'olur isterseler şuara bizi

Nasihatlar

Âşık edebiyatında, bir şeyi öğretmek, bir düşünceyi tanıtıp, yaymak veya bir ders vermek, doğruyu göstermek amacıyla söylenen koşmalardır. Bu tür şiirlerde uyarma, deneyini aktarma, olabilecek olumsuzlukları önceden göstererek, engellemeye çalışma isteği vardır. Âşıklık geleneğinde, âşıkların öğretici olmak gibi işlevleri vardır. Onların şiirleri, bir konuyu belletmek, bir düşünceyi tanıtmak için söylenen şiirlerdir.[61]

Dinle oğul sözlerimi arif ol
Toktan öç isteme açtan yol sorma
Her ne yana baksan kıbledir kıble
Oktan paç isteme haçtan yol sorma

Kimi kâşığınan kimi tasınan
Bu dünyayı bir kazandır unutma
Kimi oyununan kimi yasınan
Çark-ı felek bir düzendir unutma

[61] Erman Artun, **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı,** 2. Basım, İstanbul: Kitabevi Yayınları, Ekim 2005**,** s.128

Sen kendine gardaş bilme her canı
Eğer âşığısan sadığın tanı
Satmak isterisen lâli mercanı
Kara taş götürme dür bazarına

Taşlamalar

Yeren, kötüleyen, alay eden, kişisel ve toplumsal aksaklıkları konu alıp işleyen şiirlerdir. Beğenilmeyen kişileri, huyları, adetleri kötülemek, onlarla alay etmek için söylenirler.[62]

Ne kolay dünyada eser bırakmak
Nefsin aldanan idraksiz ahmak
Barutun yanında ateşi yakmak
Ateş yakmak kıvılcımlı köz hata
….
Şairler çoğaldı âşık az kaldı
Sözlerde mana yok elde saz kaldı
Elbise parladı kalpte toz kaldı
Böyle yaşamada helevet nerde

Eğer sarraf isen sadığı tanı
Dosta canı kurban sakiler hani
Mevlüt misafire gösterir hanı
Hanı han edenler tabakat nerde

Destanlar

Belli olaylar üzerine yazılmış âşık tarzı şiirlerdir. Temel özellikleri olay anlatmadır. Günlük yaşamın küçük olaylarından büyük sosyal hareketlere (savaş, deprem, salgın hastalıklar, aile ilişkileri vb.) kadar her türden olayı içine alırlar.[63]

[62] Erman Artun, **Günümüzde Adana Aşıklık Geleneği (1966-1996) ve Aşık Feymani,** Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.177

Düğün diye yaktın kandan kınayı
Belki muradımı alırım diye
Davet ettin kardeş ile anayı
Gelmedi aklına ölürüm diye

Sandığı kitlenmiş dengi bağlanmış
Nice yiğitlerin bağrı dağlanmış
Eşinden ayrılmış ciğeri yanmış
Yıllarca arasın bulurum diye

Gelinliğin bin naz ile dikmişler
Güveyilik bohçasını sökmüşler
Duvağına kara tülü çekmişler
Güvenme dünyaya kalırım diye

Nasıl gelin oldu nasıl güveyi
Nice anaların yandı yüreği
Böyle imiş güveyinin dileği
Yarim ile mesut olurum diye

Geline dediler kara bohçalı
Toprağın altında yeşili alı
Başına diktiler bir kara çalı
Bekleme geriye gelirim diye

Ecel arabası geldi yanaştı
Hayatın güneşi dağlardan aştı
Mevlüt İhsan yıllar yılı savaştı
Felekten öcümü alırım diye

[63] Erman Artun **Günümüzde Adana Aşıklık Geleneği (1966-1996) ve Aşık Feymani,** Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.177

On yedi Ağustos gece yarısı
Oldu bir zelzele tufan Marmara
Her yana bıraktı matemi yası
Geldi her taraftan figan Marmara

Böyle bir zelzele gördü mü çağlar
Kaynadı ovalar yarıldı dağlar
Bu halini gören ah çeker ağlar
Ne geldi başına aman Marmara

Doksan dokuz yılı bu sonbaharı
Binlerce kişiye çektirdi zarı
Gölcük Yalova Adapazarı
Bir anda eyledin viran Marmara

Dille tarif olmaz milletin hali
Kalmadı kimsenin devleti malı
Körfez'in İzmit'in acı zevali
Söylensin dillerde yaman Marmara

Tüpraş alevlendi Körfez alıştı
Büyük küçük birbirine karıştı
Sahipsiz yavrular dağlardan aştı
Sanki savaş oldu yaman Marmara

Feryat sesi gelir dağlar başından
Ana yavrusundan gelin eşinden
Anaların akan kanlı yaşından
Sardı her tarafı şivan Marmara

Bu nasıl afettir nasıl zelzele
Bunu gazeteler getirsin dile
Nice insanlara çektirdi çile
Nedir çektiğimiz aman Marmara

Kudretin parmağı bu çarkın kolu
Bütün her tarafa uğradı yolu
Sakarya Tekirdağ İzmit ve Bolu
Yetişin imdada yaman Marmara

Yazık oldu al duvaklı geline
Koymadı ki kına yaksın eline
Ağlayarak düştü halkın diline
Oldun her tarafa destan Marmara

Afet bulutları gökleri sardı
Konakları yıktı dağları yardı
Yalı yıkıldı deniz kabardı
Hesabı çok ağır ziyan Marmara

Felaketi duyurdular her yana
Ezildi vücutlar belendi kana
Eş değilsin Atina'ya Tayvan'a
Sendedir en büyük ziyan Marmara

Nice zenginleri yerlere çaldı
Yıkıldı iş yeri kuruşsuz kaldı
Günlük barınmaya bir çadır aldı
Kalmadı servette güman Marmara

Nice iş verenin kırıldı beli
İşçinin işinden üzüldü eli
Yıktın haneleri bozdun temeli
Bize neler yaptın yaman Marmara

Size anlatayım daha neleri
Gelmedi böylesi yüzyıldan beri
Yıkıldı camiler minareleri
Durur mu sendeki ezan Marmara

Okullar bankalar hanlar yıkıldı
Düştü bir tarafa yere çakıldı
Enkazlarda nice insan sıkıldı
Aktı topraklara al kan Marmara

Bu acı inletti vatanı yurdu
Ankara'ya telsizlerle duyurdu
Yetişti bakanlar kahraman ordu
Olur her derdine derman Marmara (23)

Koçaklamalar

Yiğitliği, yiğitleri öven, savaşlardan bahseden kahramanlık şiirleridir. Destani ögeler, halk şiirinde koçaklamalarda yaşar.[64]

Bu yüce milletin eskidir çağı
Nice kalelere dikmiş bayrağı
Parlayan ay yıldız sönmez ocağı
Oğuzhan'dır Alparslan'dır bu gençlik

Türkler cehaleti kökünden kazdı
İnanç olmasaydı kanun olmazdı
Zaferler kazandı tarihler yazdı
Yavuz Fatih Süleyman'dır bu gençlik

Diller ayrı ayrı çocuk hep birdir
Herkes anasından doğunca hürdür
Tüm dünyaya lazım olan huzurdur
Hayat gemisine kaptandır gençlik

Ana baba öğretmendir hocadır
Medeniyet gündüz gaflet gecedir
İlim irfan ibrişimden incedir
Temeldir ahlaktır nizamdır gençlik

[64] Erman Artun, **Günümüzde Adana Aşıklık Geleneği (1966-1996) ve Aşık Feymani,** Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.177

Bütün toplumların umut kaynağı
Ananın babanın bahçesi bağı
Gençliğe bıraktı yurdu toprağı
Sanatkârdır bir volkandır bu gençlik

Kesilir bağlanmaz bu gençlik hürdür
Fırat'tan coşkundur Tuna'dan gürdür
Kadını erkeği hepisi birdir
Büyük küçük kahramandır bu gençlik

Atatürk hürriyet bayrağın açtı
Milli birlik bağlarıyla birleşti
Bütün gençlik birbiriyle kaynaştı
İstiklal istikbal gümandır gençlik

Genç ihtiyar vatanının kuludur
Her millette kahramanlar doludur
Türkler yiğitliğin tek sembolüdür
Kemal'dir İsmet'tir Kenan'dır gençlik (134)

Doğarken Mustafa okulda Kemal
Çalıştıkça aldı unvan Atatürk
Onun istikbali büyük istiklâl
Kaç defa yazıldı ferman Atatürk

Trablusgarp'ta oldu yüzbaşı
Çanakkalesi'nde büyük savaşı
Dimdik kale gibi düşmana karşı
Çalıştı kazandı nişan Atatürk

On dokuz Mayıs'ta çıktı Samsun'a
Özgürlük aşkını saldı her yana
Bıraktı velvele kahpe düşmana
Tanıdı anladı her yan Atatürk

Yirmi üç Nisan günü meclis kuruldu
Geldi cumhuriyet sular duruldu
Savaş sükût etti düşman sürüldü
Kazandı ne büyük meydan Atatürk

Ninniler

Küçük çocukları uyutmak için söylenen manzum ürünlerdir. Çocuğu uyutmak için annenin kucağında, ayağında ya da beşiğinde olan bebeğine söylediği ezgili şiir türüdür.

Beşiğine yazdım yazı
Nenni gül bebeğim nenni
Baban şehit sen de gazi
Nenni gül bebeğim nenni

Bebeğin beşiği bakır
Yürütürüm takır takır
Asker olup evvel ahır
Nenni gül bebeğim nenni

Bebeğin beşiği çamdan
Yuvarlandı düştü damdan
Hicap ettim kaynatamdan
Nenni gül bebeğim nenni

Beşiğe sermişim halı
Üstündeki bayrak alı
Büyü yavrum Mehmet Ali
Nenni gül bebeğim nenni

Dağda kırarlar urganı
Hani yavrumun yorganı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar cevizi
Hani ya oğlumun çeyizi
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar fındığı
Hani ya oğlumun sandığı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar eşiği
Hani ya yavrumun beşiği
Neni küçük yavrum nenni.

Dağda eşerler toprağı
Hani ya oğlumun yalpağı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar kaşığı
Ana yavrunun âşığı
Nenni küçük yavrum nenni

Ağıtlar

Âşık edebiyatında, bir törene bağlı olsun olmasın acıklı bir olayı konu alan koşmalardır. Ağıtlar yalnız ölüm karşısında değil; savaş, yangın, sel, deprem gibi doğal afetler üzerine söylendiği gibi çeşitli kaza ve hastalıklar karşısında, askere veya gurbete gidenlerin, gelin giden kızların arkasından da söylenir.[65]

Koyun ören köylü bir Zinnet ana
Her yanda söylensin sızın duyulsun
Ezildi yavrular bölendi kana
Kaybolan dört civan kuzum duyulsun

[65] Erman Artun, **Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymani**, Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.128

Yavrulardan ayrılmışım ni'derim
Başım alıp ne diyara giderim
Bağrım parça parça kara kaderim
Beni ayrı koyan yazım duyulsun

Cefa ile minnet ile büyüttüm
Nenni dedim kollarımda uyuttum
Murada ermeden toprağa kattım
Gülmedi dünyada yüzüm duyulsun

Dört yavrumu bir araya dizdiler
Toplandı komşular mezar kazdılar
Göz yaşıyla künyeleri yazdılar
Ah ile döverim dizim duyulsun

Ben Zinnet'im koyun gibi melerim
Melerim de karlı dağı delerim
Oğul diye toprakları elerim
Dört tane yavrudur bizim duyulsun

Köyü Koyun ören kazası Narman
Bize yaratandan buymuş ferman
Mevlüt İhsanî'den bu oldu destan
Dert ile söylerim sazım duyulsun

Muammalar

Âşık edebiyatında, âşıkların düzenlediği ve bir kimsenin, bir varlığın ismini gizleyen şiire muamma denilir. Türk halkının büyük ilgi gösterdiği bilmece söylemek

ve çözmek, saz şairleri arasında bir ustalık olarak devam etmiş ve günümüze kadar gelmiştir.[66]

Bir dilberin meftuniyem derde deva onda var
Ağzı yoktur kelam eder dürlü lisan onda var
Yaprakları gülden aziz öğreneyim soyunu
Ağ gerdanlı melek sima huri gılman onda var

Lisan yok her kalemde parmakları elleri
Yetmiş iki lugat söyler güzel tatlı dilleri
Ağ gerdanda bölük bölük siyah zülfün telleri
Yüz on dört zülfünün bağı gülü rehber onda var

Kapısına varır gider bütün bahtı karalar
O her derdin hekimidir merhem bulur yaralar
Ahvalini ne bilsinler ben dahi biçareler
Kudretin haznesidir her bir ihsan onda var

Otuz bağdır otuz kapı birdir onun kalesi
Nicesini âşık etmiş gözlerinin elası
Asla solmaz gençtir çağı üç bin onun lalesi
Otuz bağdan cevlan eder türlü seyran onda var

Altı gayın yasini var daima orda hazırdır
Bir padişah huzurunda üç yüz on üç vezirdir
On dokuz bin üç yüz ağaç kudureten nazildir
Her an tezedir yemişi bağı ritvan onda var

On dokuzdur bekçileri yirmi dörttür lalesi
Her tarafa şavkı verir daim yanar lambası
Hidayet lütfuna erer bu bağın müptelâsı
Bütün nebi bütün mürsel gani sübhan onda var

[66] Nurettin Albayrak, **Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,** 1. Basım, İstanbul: L&M Yayınları, Ekim 2004, s.394,395

Kırk bin üç yüz yetmişinen dayan mevcuttur adı
On bin dört yüz on sekize de bir noktada mevcûdi
Yirmi binle tamam olur müminlerin muradı
Üç bin iki yüz doksandır aziz nişan onda var

On bin yüz doksan dokuzdur o kalenin hisarı
İki bin doksan altı hazine bir haznedarı
Üç bin dokuz yüz yetmiştir bize diyen yolları
İki bin dört yüz on altı bir mahpuban onda var

Dört bin doksan kalemdarın gece gündüz işi var
İki bin yüz yetmiş dört bağının haşhaşı var
Bin iki yüz yetmiş dört kulesinin daşı var
Altı bin yüz kırk hakimin iki de divanı var

Üç bin dört yüz doksan iki daima kararıdır
İki bin üç yüz otuz da o bahçenin barıdır
Yedi bin deryası vardır kırk bin yüz duvarıdır
Üç bin üç yüz kurnası bir derya ummanı var

Dokuz bin iki yüz yirmi daire bir tane kaleminen
İki bin yirmi sekiz vekil bir tane kaleminen
İki bin yüz seksen dolap bismillah kelâmınan
Açılsa alem bay olur türlü mercan onda var

Sekiz bin dört yüz ocağı daima durmaz yanar
Otuz saray otuz kapı otuz iki şehri var
Altı bin yedi yüz üç her tarafa akar pınar
Dokuz bin beş yüz altmıştır var temeli onda var

Üç bin dört yüz otuz iki kalenin penceresi
İki bin altmış tanedir mücevher en mazesi
Misal-i cennet gibidir gezersen her neresi
Altı bindir üstadları sırr-ı pünhan onda var

Dört bin memur hayır durur bin dokuz yüz yetmişe
Bin dokuz yüz doksan hayır gece gündüz bir işe
Üç yüz yirmi üç bin altı yüz yetmiş bir yardım eder düşmüşe
Mevlüt İhsan var oraya derde derman onda var

5.1.2.2. Dînî-Tasavvufî Halk Şiiri

Âşık edebiyatında, *"Din ve tasavvufla ilgili kavram, duygu, düşünce, ilke ve kuralları halka yaymak amacıyla bir tarikata bağlı âşıklarca yazılan şiirler"*[67] e, dînî-tasavvufi şiirler denir. Ancak çalışma konumuz olan Âşık Mevlüt İhsanî, birinci bölümde de belirttiğimiz gibi haklarında bilgi sahibi olmasına rağmen herhangi bir tarikatın mensubu değildir. Haklarında edindiği bu bilgiler, tarikat mensubu olan âşıklarla diyaloğundan ve sanatı öğrenirken örnek aldığı tarikatlı ustaların şiirlerine yansıttıkları öğretilerden kaynaklanmaktadır. Yani İhsanî'nin şiirlerinde rastladığımız tasavvufî öğeler, bu bilgiler ve yetişmesi sırasında aldığı dini eğitimin göstergesidir.

5.1.3. Âşık Mevlüt İhsanî'de Maddi Aşk

Âşık şiirinin en sık rastlanan temalarından biri olan aşk, Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde de en büyük bölümü oluşturur.

İhsanî'nin yaşamında ve âşıklığa başlamasında önemli bir yer tutan ilk aşkı Saniye, aşk konulu şiirlerinin birinci kahramanıdır. Diğer kahramansa eşi Sırma'dır. İhsanî ile yaptığımız görüşmelerde Saniye'ye duyduğu aşkın onu gerçek âşık yaptığını, çünkü ona kavuşamadığında önce kavuşma hayaliyle, sevdiği tarafından reddedildiğinde ve kavuşma hayalini kaybettiğinde de ayrılık acısıyla şiirler yazdığını söyler. Eşi Sırma'ya duyduğu aşkın ise kavuşamama ve ayrılık korkusu olmadığı için daha farklı bir aşk olduğunu dile getirmiştir. Eşi onun için çok kutsaldır, onun hem çocuklarının annesi, hem de görmeyen gözlerinin yerine gözü olmuştur.[68]

Saniye'ye duyduğu aşk, Divan şâirlerinin şiirlerinde rastlanan soyut aşka benzer. Kavuşamadıkça sevdiği onun gözünde daha güzel vasıflarla süslenir. İhsanî

[67] Erman Artun, **Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymani**, Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:3, 1996, s.178
[68] 30.11.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.

kavuşmuş olsalardı aşkının bu kadar büyük, şiirlerinin de bu kadar yoğun duygularla dolu olmayacağını belirtir.

Diğer âşıkların şiirlerinde olduğu gibi özlem teması onun şiirlerinde de sıkça kullanılmıştır. Köyündeyken yazdığı şiirlerde işlediği özlem duygusu, gurbette yazdığı şiirlerde daha da yoğun olarak karşımıza çıkar. Eşine yazdığı aşk konulu şiirlerde Saniye'ye yazdığı şiirlerden daha gerçekçi, daha ayakları yere basar bir üslûp kullanmıştır.

Mevlüt İhsanî'nin şiirindeki güzeller somut, güzel vasıflarla süslenmiş, içinde yaşadığı çevrede rastlanabilecek özellikte ve âşık tarzı şiir geleneğindeki güzel tiplemesine uygundur.

Aşağıdaki şiirinde, sevgili hem tasavvufî şiirdeki soyut özellikleri hem de gelenekteki somut özellikleri taşımaktadır:

Sırr-ı kayıpta durursun
Yar aşkınla ok vurursun
Vurma beni öldürürsün
Mezarımı kazan dilber

Hasta düşsem yar gelmiyor
Gelip dertten kurtarmıyor
Derdimi defter almıyor
Arz u hali yazan dilber

İnsaf et sevdiğim bana
Saldırdı beni ummana
Olmuş yeşil başlı suna
Çalkanıp da yüzme dilber

Giymişsin al yeşili
Leb-i kaymak baldır dili
Toplamış kokluyor gülü
Mahsun mahsun gezme dilber

5.1.3.1. Aşk

Âşık Mevlüt İhsanî'nin aşk konulu şiirlerinde aşkı nitelediği kelimeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

aşk fırtınası, sevda, gönül, yara, arzu, zalim, yara, sevda hançeri, sevda çıbanı, aşk dağı, aşk ateşi, sevda tuzağı, kara sevda, viran vb.

Kara gün bulutu aşk fırtınası
Gitmedi başımdan esti yıllarca
Biri şimşek oldu biri kar oldu
Bağrımın barını kesti yıllarca

Sevda burak etti bağrım yarıldı
Hayat mekiğine ateş sarıldı
Ben güzele güzel dedim darıldı
Gülmedi yüzüme küstü yıllarca

Mevlüt İhsanî'yim bu oldu suçum
Günah işlemişim sevdiğim için
Bende günah nedir güzelsin niçin
Vermedi bir cevap sustu yıllarca

5.1.3.2. Sevgili

Mevlüt İhsanî'nin sevgiliyi nitelerken, ona duyduğu özlemi, ayrılık zamanındaki duygularını anlatırken kullandığı kavramlar ise şu şekildedir:

yar, canan, güzel, peri, suna, dilber, al yanaklı, yıldız gözlü, keklik, bülbül sedalı, turna, toy, nazlı güzel, nazlı dilber, ela gözlü, gül, Leyla, sevdiğim, ok kirpikli, Şirin, Aslı, göğsü elvan nakışlı, menekşe, sultan, kara kaşlı, zülüf, sorgu meleği, ela göz dilber,müşkül-i amber, tâban yüz, nazlı canan, gonca, beli ince, ceylan, ak gerdanlı, cefası çok, zalım, vefasız, gönülde dolanan, cilveli, ahu göz, göze baş eğen

kaşlar, cana değen kirpikler, güzel huylu, surûri gözler, hasret, gurbet, sılada bekleyen, sevda çıbanı vb.

Hüsnünü sevdiğim ela göz dilber
Bir de nazar eyle bak bizim yere
Her yana olmuşsun müşkül-i amber
Bir de kerem eyle kok bizim yere

Mecnun olan çeker Leyla nazını
Gece gündüz tutar gider izini
Her yana gösterdin taban yüzünü
Ervah-ı taksimde yok bizim yere

Mevlüt'tür aşkının şan pervanesi
Cümleyi yaratan mahbup anası
İhsan et rahmetin katre danesi
Lütfeyle sel gibi ak bizim yere

Sevgiliye olan hasretini, kavuşma isteğini şu şekilde dile getirir:

Dedim günüm geçsin yar diyarında
Ümidim yanında ölürüm diye

Bitmedi hasretim tükenmez zarım
Yol üstünde eşin benim mezarım
Bir gün üzerime gelirse yârim
Ruhum yenilenir taze can gelir

Hasretlik sinemi etti bin pare
İster kanım çıksın ister çıkmasın
O yar ecel oldu çekti ruhumu
İster canım çıksın ister çıkmasın

Kendime yük ettim hicranı gamı
Ağlama gülersin sonu encamı
Gençlikte görmedim bir şadlık demi
İster sonum çıksın ister çıkmasın

Mevlüt'üm o yarin arzumanında
Sefilem dolanır aşk ummanında
Dert beni öğüttü değirmeninde
İster unum çıksın ister çıkmasın

5.1.3.3. Âşık

Mevlüt İhsanî, âşık töresine uygun olarak yazdığı şiirlerinin bir kısmında *âşık* kavramını nitelemiş, gelenekte adına yakışır bir âşığın hangi özelliklere sahip oluğunu da belirtmiştir. Âşıklığı anlattığı şiirlerinde şu sözcüklere yer vermiştir:

Ferhat, Kerem, Mecnun, divane âşık, kamber, dertli âşık, sinesi yara, fukara, serhoş, beyhuş, akıllı baş, talihi kara vb.

Biz âşıklar fukarayız
Bezde doku yan da ara
Türlü kumaş malımız var
Sözü dokuyanda ara

Mazlumu başta tutarız
Haksızı görür çatarız
Biz zalime ok atarız
Yayı okuyanda ara

Mevlüt araştır âtiyi
Saklarsın gizli kutuyu
Sorarsın iyi kötüyü
Bunu okuyanda ara

Mevlüt Hakk'ın edna kulu
Gâhi boştur gâhi dolu
Menekşeyi gonca gülü
Bülbül şakıyanda ara

5.1.3.4. Maddi Aşk Teması

Zalim ve Vefasız Sevgili Teması

İhsanî, sevdiğinin vefasızlığını sık sık dile getirir. Onun sevgiliye duyduğu aşk hiçbir zaman karşılık bulmamış, aynı zamanda sevdiği ve ailesi tarafından, fakir ve kör olduğu için küçümsenmiş, hor görülmüştür. Önceleri gizlice yolladığı mektuplarına karşılıklar veren Saniye, daha sonra zengin bir ailenin oğluyla evlenmeye karar vermiştir:

Gel kalbimi geri gönder
Merhamet et yüzün dönder
Zalimlere oldun önder
Yok sendedir keder bende

Mevlüt İhsan boşa yanma
Her güzele gel aldanma
Bugünkü gün sağım sanma
Kalmamıştır tutar bende

Zemheride bile coştum çağladım
Dıştan sağ göründüm içten ağladım
Bir vefasız yare gönül bağladım
Dört şeyimi sırma teller tüketti

Erişilmez Güzel Sevgiliye Özlem Teması

Âşık Mevlüt İhsanî'nin, sevdiğine kavuşamadığı için ona duyduğu özlemi dile getirdiği şiirlerinin sayısı oldukça fazladır. Bunun dışında, eşi Sırma'yla evlendikten sonra, onu ve çocuklarını bırakarak gurbete gittiği dönemlerde yazdığı özlem şiirleri de vardır:

Hasret kalan yari özler
Bülbüller baharı özler
Ağaçlar da barı özler
Özlem yaşar özlem yaşar

Özlem Adem'den Havva'ya
Ayrı atıldı dünyaya
Yıllarca düştü davaya
Özlem yaşar özlem yaşar

Sevdadır serini salan tufana
Sinemde sağ yer yok döndü çıbana
Hasret didelerim benzer giryana
Kan revan eyledi yaş ayrı kalır

Yol ver ulu dağlar aşam belinden
Şimdi gözler ela gözlü yar beni
Neler çektim hasretliğin elinden
Bırakmıyor bir kenara zar beni

Sevdiğim haberin sorsam yellere
Talih bizi attı gurbet ellere
Beni terk edip de gitse ellere
Bu düşünce öldürmez mi ar beni

Dağlar engel olmuş tutmuş aramı
Yarim cellat olmuş aşkta harami
Ölürsem kapında derin yaramı
Yu yaşınla mendiline sar beni

Mevlüt derdim ayan olun ellere
Hasret olan elbet bakar yollara
Ah sevdiğim sen de beni yellere
Gelemezsem bir gelene sor beni

Mevlüt İhsanî'yim âşıkım âşık
Ne bitti karanlık ne doğdu ışık
Siyah saçlarıma aklar karışık
Sana son hediyem tel çiçeklim gel

Zamandan, Dünyadan, Felekten Yakınma Teması

Küçük yaşta gözlerini kaybeden İhsanî, zaman zaman bu durumdan yakınmıştır, ayrıca zaman değiştikçe inanların da değişmelerinden şikayetçidir.

Görmediği için çok yerde ikinci plana atılmış, kandırılmış, kötü niyetli insanlar tarafından kullanılmıştır. Çocukluğunda İzmir körler okuluna gitmek için yola çıktığında soyulması, kimi âşık zümrelerinde yaşadıkları, İzmit' e göçtükten sonra hem sıla hasreti hem de depremin âşıklığına olan etkileri onun felekten şikayetçi olduğu olaylardandır.

Baş açtım modaya uydum
Zaman beni sarhoş etti
Veresiye koltuk aldım
Yaman beni sarhoş etti

Güya ki komşuya uydum
Yalan ile eli soydum
İmanı kenara koydum
Hemen beni sarhoş etti

Doğru insanı taşladım
Her türlü fele başladım
Ne büyük günah işledim
İsyan beni sarhoş etti

Doğrulara fel çevirdim
Söz gezdirdim ev devirdim
Dirgen attım tığ savurdum
Harman beni sarhoş etti

Mevlüt İhsan ölçtü biçti
Pamuklu kumaşı geçti
Arkadaşım tütün içti
Duman beni sarhoş etti

Taze fidan gibi ben yetişirken
Sam vurdu döküldü barımı erken
Pişirip yemeğim kendim yiyorken
Felek ağu kattı aşıma benim

Vurdu bu sineme keskin kılıcı
İçerim yaralı yüreğim acı
İstedi ver diye vermedim pacı
Vurdu yumruk ile başıma benim

Yok mudur Eflâtun bu sinem hasta
Her yanım karanlık dumanda pusta
Güldüğüm gördüz mü yastayım yasta
Baksana bu kanlı yaşıma benim

Derdim doksan dokuz derdim ziyade
Mevlüt der bulunmaz gezme piyade
Ben fena talihim gördüm rüyada
Üç gün evvel girdi düşüme benim

Dağlardan dumanlı bu benim başım
Sıla senden ayrılırım ayrılır
Garibim gözümden akıyor yaşım
Sıla senden ayrılırım ayrılır

Hasrettir bu sinem yıldıza aya
Bilmem neye geldim fani dünyaya
Genç iken ömrümü uğrattım zaya
Sıla senden ayrılırım ayrılır

Ben dertli Mevlüt'üm gözyaşım çağlar
Çiçekli yamaçlar dumanlı dağlar
Anam arkanızda kalmış kan ağlar
Sıla senden ayrılırım ayrılır

Gurbet Teması

İhsanî, memleketinden âmâ oluşundan dolayı uzun süre ayrı kalmamıştır. Yeni evlendiği günlerde kırk beş gün memleketinden ayrılmış, daha sonra da âşık toplantılarına ve bayramlara katılmıştır. Böyle evinden ayrı kaldığı günlerde söylediği şiirler duyduğu ayrılık acısını dile getirmektedir:

Gönül ne ağlarsın çeşmin çay olur
Ah ederek hayıf ömrüm zay olur
Saatler uzanır günler ay olur
Her zaman böyledir işin gurbet el

Yedi yıldır müddetimiz az olur
Hasretle yanar bağrım köz olur
Erir dağlar karı bahar yaz olur
Neden ki bitmiyor kışın gurbet el

Akıtır da çeşmin yaşı sildirir
Gah ağlatır gah yüzümü güldürür
Gurbet elde mihnetini bildirir
Bilinmez hiç dolun boşun gurbet el

Mevlüt der her yanda söylensin sözler
Ah eder nişanlın bacılar özler
Gurbette kalanın ciğeri sızlar
Türlü türlü gelir coşun gurbet el

Ben gidersem bizim dağlar görünmez
Gayet uzak olur yolu sılanın
Müzeyyen bahçeler bağlar görünmez
Açılır baharda gülü sılanın

Bize nasip midir baharlar yazlar
Yüreğim ah çeker ciğerim sızlar
Salınsın her yanda gelinler kızlar
Eksilmez yeşili alı sılanın

Ben bilirim hasretliği çekeni
Gözlerinden kanlı yaşlar dökeni
Bize lale sümbül sıla dikeni
Şirin kuru kaymak külü sılanın

Mevlüt macarayı düzmüş yazıyor
Bu feleğin kahrı bağrım eziyor
Çalkanıban sonalarım yüzüyor
Yeşil baş ördeği gölü sılanın

5.1.4. Âşık Mevlüt İhsanî'de Doğa İle İlgili Kavramlar

Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde doğa somuttur. Yaşadığı çevrenin doğa varlıklarını; ağaçlarını, dağlarını, yaylalarını, nehirlerini, kırlarını, baharda açan kır çiçeklerini aktarmıştır. Hayvanları, bitkileri, kısacası doğada yaşayan tüm varlıkları hem tasvir etmiş hem de birçok yerde sıfat olarak kullanmıştır.

Onun çevre tasvirleri iki ayrı zamanı yansıtır; gözlerini kaybetmeden önce yaşadığı çevreyi, insanları, doğayı yani hatırında kalanları anlattığı şiirleri ve gözlerini kaybettikten sonra hisleriyle algıladığı dünyayı tasvir ettiği şiirleri.

Ezel bahar yaz ayları
Gele bu günler bu günler
Şeyda bülbül çeker zarı
Çile bu günler bu günler

Güzeller yaylaya göçer
Deli gönül kaldı naçar
Yeşil yamaç çiçek açar
Lale bu günler bu günler

Akar yayla suyu akar
Aşk ateşi gönül yakar
Mevlüt İhsan çıkar bakar
Yola bu günler bu günler

Yaz gelince ağaç durur yemişe
Gövde zahmet çeker dal faydalanır
Akıl ermez bu hikmete bu işe
Dalda yuva kalır el faydalanır

İnsanlar âşıktır her türlü sese
Onun için bülbülü koyar kafese
Çıkarmaz elinden bahar gelse de
Bülbül çile çeker gül faydalanır

Mevlüt İhsana söyle hikmetten
Herkesin taksimi gelir kudretten
Her türlü sefadan bütün nimetten
Canlı bir pay alır kul faydalanır

Sor arıya baharından güzünden
Deresinden yamacından düzünden
Söğüt şerbetinden çiçek özünden
Arıya ne kalır bal faydalanır

İhsanî'nin şiirlerinde çiçekler ve ağaçlar diğer doğa varlıklarıyla aynı ortamda tasvir edilmiştir:

Kimi canlı uçar kimi sürünür
Ağaç çiçek açar güzel görünür
Bütün canlı insanlara yerinir
Meyvesiz yuvasız dal neye yarar

İlkbaharda yamaçlarda
Kırmızı gül sarı çiçek
Yeşil donlu ağaçlarda
Kırmızı gül sarı çiçek

Sarı çiçek erken çıkar
Hem de burcu burcu kokar
Gençler yakasına takar
Kırmızı gül sarı çiçek

Kar çiçeği biter karda
Erken çıkar ilkbaharda
Soğuk soğuk pınarlarda
Kırmızı gül sarı çiçek

Yetişir bahçede tasta
Bağ yapılır deste deste
Armağan gönderir dosta
Kırmızı gül sarı çiçek

Yaprağı al göğsü kara
Hoş yakışır tarlalara
Neşe verir ilkbahara
Kırmızı gül sarı çiçek

Haşhaş der ki gelinciğim
Çiçeklerden birinciyim
Kızıl renkli turuncuyum
Ova sahra hep benimdir

Tutiya der ki pembe rengim
Her çiçeğe vardır cengim
Getirin varsa dengim
Çayırlıklar hep benimdir

Lale der ki rengim sarı
Benim çiçekler dilbarı
Çektirmeyin ah u zarı
Güney dağlar hep benimdir
……
Sümbül der ki yalan sözüz
Döğüşmekte sizin gözüz
Yoksa bana bunca nazız
Hepinizden ben güzelim

Mayıs çiçek ben de sarı
Billur gibi ben suları
Soğuk soğuk pınarları
Cümle pınar hep benimdir

Papatya beyaz sarı
Ben süslerim tavlaları
Benden güzel olsaz bari
Bütün tarla hep benimdir

Mevlüt der ki vermen paye
Şimdi durduz siz kavgaya
Ben giremem bu araya
Hepinizden güzel benim
.....
Gözlerim yollarda kulağım seste
Yıllarca seslendim gel çiçeklim gel
Ana arı gibi koydun kafeste
Leylak menekşelim bal çiçeklim gel

Yeşil çimenlerin çiçeği aldır
Uzat ellerini hasreti kaldır
Dudağın kırmızı bukağın haldır
Yemişli meyveli dal çiçeklim gel

Bir cevap gelmedi seslendim bunca
Yıllardır söyledim inceden ince
İmren bağlarında sihirli gonca
Laleli sümbüllü gül çiçeklim gel

Ben de başı duman dağlar misali
Gözyaşlarım dere çağlar misali
Sen bahar zamanı bağlar misali
Sarılı mavili al çiçeklim gel

Mevlüt İhsanî'yim âşıkım âşık
Ne bitti karanlık ne doğdu ışık
Siyah saçlarıma aklar karışık
Sana son hediyem tel çiçeklim gel

İhsanî'de hayvanlar mecazi anlamlarıyla ve sıfat olarak kullanılmıştır:

Meyve vermez oldu bağlar
Dal kurudu uyanık ol
Karga güler bülbül ağlar
Gül kurudu uyanık ol

Bu yel düşmanlardan esti
Çağlayan pınarı kesti
Turna uçtu suna küstü
Göl kurudu uyanık ol (146/1-2)

Gider oldum bu ayrılık dert olsun
Bensiz odan böcük olsun kurt olsun
Tenha yerler ıssız evim yurt olsun
Turna gibi feryat ile öt yarim
……
Turnam giderseniz siz Ankara'ya
Atam yardım eder bahtı karaya
Sağ selamet geri dönsez sılaya
Bir daha Çermik'e gelin turnalar

Aşınız başından yüce dağları
Erzurum Tercan'ı düz ovaları
Güzel Erzincan'ın şirin bağları
Bir gece Fırat'ta kalın turnalar

Bu benim namemi çağlara sunun
Eğer vermeseniz alışın yanın
Görünen Sivas'tır Kayseri'nin
Biraz da orada salının turnalar

Siz de takip edin tren hatları
Seyredin çeşitli fabrikaları
Şen Kırıkkale'nin zümrüt otları
Ordan da kısmetiz alın turnalar

Görünür Elmadağ güzel Ankara
Benziyor toprağın taşın gevhere
Nice dertlilere etmiştir çare
Oradan geçecek yolun turnalar

Görürsüz meclisi Atamı benim
Affetsin hatamı varısa benim
Derde imdat eder aziz İnönü'm
Mevlüt'ün halinden bilin turnalar
…….
Şen olsun Sarkamış yansın ocağın
Buluda yükselmiş Soğanlı dağın
Çiçekli gerdanın güldür yanağın
Güzeldir baharın yazın Sarıkamış

Zümrüt ormanları hoştur havası
Çalkanan sunalar telli turnası
Bağrına yaslanmış Kars'ın ovası
Meleşir koyunun kuzun Sarıkamış

Ben senin âşığın her gün her zaman
İçerim kan ağlar görmesem her an
Ben senin sen benim olsan da duman
Gülde çiçeklensin yüzün Sarıkamış

Biraz da lütfeyle Mevlüt İhsan'a
Taramış zülfünü dökmüş bir yana
Yaz gelince güzellerin her yana
Laledir gelinin kızın Sarıkamış

Mevsimlerle ilgili şiirlerinde doğanın diğer unsurlarına da rastlarız:

Yeşil çiçek giyen dağlar
Karlar erir sular çağlar
Hoş nazenin güzel bağlar
Her nimeti hoş baharın

Menekşe gül yetişende
Bir hoş hayat olur sende
Bir güzelin aşkı bende
Öter turna kuş baharın

Dağda gezer ceylanların
Ova sahra hep onların
Cümle canlı hayvanların
Her bir zevki hoş baharın

Cennet gibi olur yaban
Çiftçinin devleti sapan
Durma çalış Mevlüt İhsan
Ne güzeldir iş baharın
…….
Çarkın eleğinden elenen insan
Erlerin eseri nişana kaleli
Aşkın şiddetinden inleyen cihan
Yaz ayları geldi kışa ne kaldı

Çıksın yaylalara eylensin eller
Kınalı gelinler kınalı eller
Nisan ayı geçti çağlasın seller
Dereye ne kaldı taşa ne kaldı

Âşıklar ataşla yarayı sardı
Ağlaya ağlaya dağları yardı
Ah çeke ah çeke saçlar ağardı
Gençliğe ne kaldı yaşa ne kaldı

Yaralı İhsan anlat halinden
Yıllar da ağladı yar hayalinden
Aşkın şiddetinden ecel elinden
İzahat insana haşa ne kaldı

Lale sümbül mor menekşe
Biter bizim yaylalarda
Yeşil başlı allı turna
Öter bizim yaylalarda

Bir yanında Kars Kağızman
Bir yanında Oltu Narman
Taze geyik yavru ceylan
Yatar bizim yaylalarda

Gümüş kemer ince belin
Kimler kınalamış elin
Al duvaklı allı gelin
Göçer bizim yaylalarda

Mevlüt İhsan çeker kahrı
Ne güzel Sarkamış şehri
Soğuk sulu Çoruh nehri
Akar bizim yaylalarda
.....
Kuşların ötüşü bağrımı deler
Dertliler ah eder dertsizler güler
Gün be gün ah ile gül benzim solar
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Ötüşmeyin kuşlar kolum bağlar var
Aramızda yüce yüce dağlar var
Peşirsime hasret ile ağlar var
Ötmem kuşlar ötmem ben de garibim

Bizim elin gelmiş burya kuşları
Akıtma didemden kanlı yaşları
Duman mıdır Soğanlı'nın başları
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Nice cerrah gördüm derdim bilen yok
Hasret ile ağlayan var gülen yok
Bizim ele ne giden var gelen yok
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Gurbet elde müşkül halim sezilse
Yad eliyle mezarımda kazılsa
Karalamam memlekete yazılsa
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Ötüyor İzmir'in şaki kuşları
Saldı bu sineme dert ataşları
Duysa anam döker kanlı yaşları
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Soğanlı dağının açsın gülleri
Sarıkamış kazası Bardız elleri
Mevlüt der ne şirin kuşlar dilleri
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim
……
Dünyanın dönüşü kudretin sırrı
Işılır gün doğar döner akşamlar
Her saatin ayrı ayrı rengi var
Ay yıldız çırası yanar akşamlar

Ara garip yolcu pınarı baştan
Su sesi geliyor karşı yamaçtan
Süzülür dereye çakıldan taştan
Eşsiz gelin gibi pınar akşamlar

Karşıki yaylada çobanın hali
Bir yırtık keçesi birde kavalı
Bir yaban tezeği bir kuru çalı
Ufaktan ateşi yanar akşamlar

Arısız bal koymuş kudret tasına
Her canlı caizdir aşk havasına
Koyun kuzusuna kuş yuvasına
Çırpına çırpına döner akşamlar

Mevlüt İhsanî'yim bir kere gülde
Yıllarca bir sızı gezer gönülde
Yenişte yokuşta bir ıssız çölde
Her zaman bir koca çınar akşamlar
…..
Düşen çok sevdanın dert belasına
Hele güzellerin müptelasına
Yayla sümbülüne dağ lalesine
Güneş olup çalan var mı sizlerde
……..
Salınıp gezerken boyunu gördüm
Keklik miydi turna mıydı toy muydu
Eğmiş kametin yayını gördüm
Kılıç mıydı kamze miydi yay mıydı

Arasam dünyayı bulunmaz eşi
Siyah bulut perdeledi güneşi
Ah dedi gözünden döküldü yaşı
Deniz miydi derya mıydı çay mıydı

Taramış zülfünü dökmüş gerdana
Yel vurdukça dalgalanır her yana
Dedim dilber yüzün çevir bak bana
Gözler yıldız al yanaklar ay mıydı

Güzel keklik gibi gezinir taşta
Sedası bülbülde avazı kuşta
Gören âşıkları yakan ateşte
Keklik miydi turna mıydı toy muydu

5.1.5. Âşık Mevlüt İhsanî'de Nasihat

Âşıklar, toplumda birçok görev üstlenmiş kişilerdir, işleri yalnızca saz çalıp insanları eğlendirmek olmamış, aynı zamanda toplumsal eğitime de katkı sunmuşlardır. Gezdikleri yerler boyunca kültürü taşıyarak hem iletişimi sağlamışlar hem de ortak kültür değerlerinin yaratılıp yaşatılmasına yardımcı olmuşlardır.

Mevlüt İhsanî, öğüt verici, eğitici şiirlerinde yapıcı bir kullanmış, büyüklerinden aldığı öğütleri ve tecrübelerini gelecek kuşaklara aktarmak üzere şiirlerine geçirmiştir:

Dinle oğul sözlerimi arif ol
Toktan öç isteme açtan yol sorma
Her ne yana baksan kıbledir kıble
Oktan paç isteme haçtan yol sorma

Sarp kayada yamaçlarda yol biter
Has bahçede bülbül ötüp gül biter
Bu toprakta meyve biter dal biter
Yoktan güç isteme tûcdan yol sorma

Mevlüt İhsanî'yim arif ol arif
İlimler arifi eylemiş tarif
Sabır bir varlıktır gönüldür zarif
Hakk'tan suç isteme pîçden yol sorma
Kimi kaşığınan kimi tasınan
Bu dünyayı bir kazandır unutma
Kimi oyununan kimi yasınan
Çark-ı felek bir düzendir unutma

Bahar gelir karlı dağa ulaşır
Çiçek çimen birbirine dolaşır
Mor koyunlar kuzusuna meleşir
Yazın sonu bir hazandır unutma

Hakkın terazisi kurulduğu gün
Süt sudan ayrılıp durulduğu gün
İğneden ipliğe sorulduğu gün
Ayıracak bir mizandır unutma

Kırılırım amma şişe değilim
Mevki ayıramam gişe değilim
Amir memur değil paşa değilim
Mevlüt İhsan bir ozandır unutma
……
Bu dünyaya âşık olup aldanma
Eli boş gidilmez bir bazarına
Beyhude ateşe yandıkça yanma
Ehl-i kamillerin gir bazarına

Sen kendine gardaş bilme her canı
Eğer âşığısan sadığın tanı
Satmak isterisen lâli mercanı
Kara taş götürme dür bazarına

Cezbe-i aşk ile kalbimde sancı
İkraran sadık ol olma yalancı
Gönül bahçesine sokma yabancı
Kilidin muhkem vur sır bazarına
Duy Mevlüt İhsanî bu senin haltın
Herkese kumaşın eyleme satın
Bir cahil bakırcı ne bilsin altın
Götürme cevherin toz bazarına
……
Çürük yere sırtın verip yaslanan
Akibet düşürür taş kafasına
Haram ile yiyip içip beslenen
Konar karga gibi kış kafasına

İnsan barındığı hane güzeldir
Arif için kitap mana güzeldir
Tavuk inci yemez dane güzeldir
Ne diyem ben onun kuş kafasına

Denizden derindir insanın içi
Kimseye göstermez yaptığı suçu
Altı aylık kuzu boynuzsuz keçi
Gelip de çatarmış koç kafasına

Mevlüt'ün tevazu etmektir kârı
Turap olanların nurdur meyarı
Arif olan kişi bakmaz yukarı
Şaşarım cahilin boş kafasına
……
Dinle sözlerimi aziz vatandaş
Dünya ekonomi başta tasarruf
Her türlü maksada ermek istersen
Yemekte tasarruf aşta tasarruf

Gayret et işine uykuda yatma
Çok sistemli çalış renk renge katma
Ekmeği az doğra ufağı atma
Damakta tasarruf dişte tasarruf

5.1.6. Âşık Mevlüt İhsanî'de Toplumsal ve Kişisel Eleştiri

Mevlüt İhsanî eleştiri konulu şiirlerinde de aslında topluma öğütler vermeyi, yeni nesli eğitmeyi amaçlamıştır. Toplumdaki yozlaşma, aile düzeninin hızla değişmesi, gençliğin davranışları onu çok etkilemiş ve bu aksayan değerleri dile getirmiştir. Aynı zamanda kendi gençliğinde ya da kararlarında yaptığı hataları da görerek kendini eleştirdiği şiirleri de vardır.

5.1.6.1. Taşlama

Ölçmeden biçmeden söylediklerim
İnsanlığa yaramayan söz hata
Nefse uyup gönül eylediklerim
Af olmayan büyük günahız hata

Ne kolay dünyada eser bırakmak
Nefsin aldanan idraksiz ahmak
Barutun yanında ateşi yakmak
Ateş yakmak kıvılcımlı köz hata
……
Geçti bu gönlümün sürûri zamanı
Hani zevki sefa adalet nerde
Her tarafı sardı bir ah dumanı
Küçüklerde hürmet itaat nerde

Eksildi kalmadı kisbet-i irfan
Dili hoş münevver n'oldu müzeyyen
Sırra kadem bastı oldular pünhan
N'oldu alimanlar secahat nerde

Açma bu derdimi olmaz netice
Onulmaz derdim var yüceden yüce
Ne sadık ne sıddık ehli hal hoca
Hani büyüklerde nasihat nerde

Söz verip de ikrarında duranlar
Bir bakışta çar köşeyi görenler
Dost yoluna canı kurban verenler
Mah-ı ışık olan hidayet nerde

Komşuda komşuya demir düzünü
Hilelik herkeste açmış gözünü
Birbirine inanmazlar rızkını
Helalı kisp-i kâr ticaret nerde

Şairler çoğaldı âşık az kaldı
Sözlerde mana yok elde saz kaldı
Elbise parladı kalpte toz kaldı
Böyle yaşamada helevet nerde

Pis sarılmış leke konmuş vicdana
Haksızlar haklıyım çıkar divana
Nasıl asır emniyet var yalana
Adil mahkemede şehadet nerde

Sarılmış dünyaya alevli bahar
Büyük sevgi ne de gençte saygı var
Kız gelinde kalmamıştır hicap ar
Hakikat yolunda hareket nerde

Anaya babaya nerde danışmak
Hani lezzet ile gelip konuşmak
Ak yüzde peçe yok ağızda yaşmak
Geçmişe sadiye ziyaret nerde

Eğer sarraf isen sadığı tanı
Dosta canı kurban sakiler hani
Mevlüt misafire gösterir hanı
Hanı han edenler tabakat nerde

5.1.6.2. Eleştiri

Sana demedim mi ey cahil gönül
El elemsiz sultan olsan fayda ne
Virane bir yerde ötse de bülbül
Kimse duymaz sedasını fayda ne

Dostu var mı kaplanların kurtların
Fikreyle sözümü sen düşün derin
Hukukun kazanmak sanma ki kârın
Tek başına aslan olsa fayda ne

Ele almış olsan cümle cihanı
Fikreyle sözünü hattını tanı
El oğlu tanır mı beyi sultanı
Sular gibi umman olsan fayda ne

Elinen ödünce düşme yaralar
İğne yıldızından seni ararlar
Geleceğin yerde tuzak kurarlar
Avcı vardır şahin olsan fayda ne

Mevlüt şirin lisan baldan üstündür
Nazenin muhabbet gülden üstündür
El var ki arşa dek elden üstündür
Kahraman-ı Rüstem olsan fayda ne

5.1.7. Âşık Mevlüt İhsanî'de Kahramanlık

Âşık Mevlüt İhsanî'nin kahramanlık şiirlerinde kahraman olarak Atatürk, şehitler ve askerler anlatılmıştır. Gazi olan babasının ve savaşı yaşamış yakınlarının anlattıklarından yola çıkarak bu şiirleri yazmıştır.

Gözleri görmediği için askerlik yapamamıştır. Bu olay, onun hayatındaki en büyük yaralardandır. Yapamadığı askerlik görevine duyduğu özlemi şiirlerinde işlemiştir. Yaptığımız görüşmelerde, eğer okuyabilseydi en büyük hayalinin asker pilot olarak ülkesinin semalarında uçak uçurarak onu korumak olduğunu belirtmiştir.[69]

[69] 17.11.2004 tarihli görüşme kayıtlarından.

Ana bu mektubum yadigar sana
Gelemezsem şehit oldum üzülme
Canım kurban olsun aziz vatana
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Sağ kalırsam yine mektup yazarım
Vatan için ölmek benim pazarım
Çanakkalesi'nden mektup yazarım
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Düşmanın gemisi bekliyor burada
Sokulmak istermiş bu aziz yurda
Batacak denize olacak hurda
Sağ kalırsam gine mektup yazarım

Çanakkale Boğaziçi kapumuz
Söz vermişiz ölmek için hepimiz
Arıburnu Çanakkale tapumuz
Sağ kalırsam gine mektup yazarım

Mevlüt İhsanî'yim çalarım sazı
Emicem şehittir atam da gazi
Her Türk vatan için ölmeye razı
Sağ kalırsam gine mektup yazarım
…….
Biz Türklere düşman karşı gelince
El tetik silahta hemen olmalı
Çelik süngümüzü salak düşmana
Tarihlerden daha yaman olmalı

Düşmanla gelince kılıç kılıca
Benzeriz çeliğe erimez tunca
Gözümüz düşmanı görmez karınca
Kılıçlar kabzesi al kan olmalı

Biz koçak Türkleriz mertoğlu mertler
Kavgada arslanız kurtoğlu kurtlar
Bileği tunç çelik göğsü polatlar
Vatan uğurunda kurban olmalı

Orman gibi düşman gelse korkmayız
Çalarız kılıcı geri bakmayız
Mevlüt der savaştan geri çıkmayız
Püskürtüp ateşi duman olmalı
……..
Rıhtımdan bir subay bindi gemiye
Nişanında egemenlik yazılı
Saçı altın başak gözleri deniz
Al kanında egemenlik yazılı

Gemi son hızıyla almıştı yolu
Ümit dolu iman dolu hız dolu
Gelen Atatürk'tür ey Anadolu
Vicdanında egemenlik yazılı
……..
Senin adın egemendir
Türk çocuğu Türk çocuğu
Atatürk Fatih sendendir
Türk çocuğu Türk çocuğu

Küçük yaştan kahramandır
Zübeyde Fatma anandır
Layık ol kendin inandır
Türk çocuğu Türk çocuğu

Bağımsızlık bayramındır
Bayrakta olan kanındır
Bütün cihan hayranındır
Türk çocuğu Türk çocuğu

İstiklaldir istikbalin
Bekçisisin sen hilalin
İzindesin sen Kemal'in
Türk çocuğu Türk çocuğu

Evin yuvan okulundur
Türksün Türkçe öz dilindir
Ata'nın izi yolundur
Türk çocuğu Türk çocuğu

Al kalemin yaz defterin
Görevidir bu gençlerin
Yiğidisin tarihlerin
Türk çocuğu Türk çocuğu

Türk çocuğu bacı kardeş
Yan yana yapmıştır savaş
Karanlığa oldu güneş
Türk çocuğu Türk çocuğu

5.1.8 Âşık Mevlüt İhsanî'de Âşık Tarzı Şiirin Divan Şiiriyle Ortak Kavramları

Âşık tarzı şiir geleneğinde, divan şiiriyle aynı kaynaktan beslenen âşıklar, dîvan şâirleriyle ortak birçok kavram kullanmışlardır. Bu sözcüklere özellikle aşk ve dinî-tasavvufî konulu şiirlerde rastlarız.

Âşık Mevlüt İhsanî de aşk ve dinî-tasavvufî konulu şiirlerinde dîvan şiirinde kullanılan kavramlara yer vermiştir. Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde yer alan bu kavramları şu şekilde sıralayabiliriz:

Leyla, Mecnun, Aslı, Kerem, Ferhat, Şirin, gül, bülbül, zulüm, gam, cemal, sırr, canan, gonca, vefasız, huri, gılman, cefa, cevr, ah ü zâr, dağ delmek, sultan, gül cemal, ocak, ateş, aşk, âşık, dürdane vb.

Gel Mevlüt İhsanî söyle dediler
Bu aşkın ocağı böyle dediler
Seven Mecnûn sevilen Leyla dediler
Gündüz hayalinde gece düşünde

Başında Aslı var yanında Leyla
Onlardan sual et onlardan söyle
Bu aşkın ezeli devreder böyle
Her gelen akıtır yaş bu pınara
……
Yar Şirin'dir ben de Ferhat
Derdim vardır gelir kat kat
Ne insaf var ne merhamet
Yakışların Leyla gibi
.....
Âşıklara attım aşka atmadım
Kıymetimi bakır diye satmadım
İyi şâiri kötülere katmadım
Severim kalbimde dürdane gibi

İhsanî bilmez mi elin kadrini
Bülbülden sormalı gülün kadrini
Aşk bir hazinedir bilen kadrini
Yıllarca saklıyor virane gibi
…….
Ezel bahar kadem bastı cihana
Eksilir dağlardan kar taze taze
Ötüşür bülbüller hub avazınan
Ne düşmüştüm ah u zara desinler
…..
Güzeller kırlara çıkmış
Hanidir benim cananım
Sordum içlerinde yokmuş
Nerede benim sultanım

5.1.9. Âşık Mevlüt İhsanî'de Tekke Edebiyatı'yla İlgili Kavramlar

Tasavvuf anlayışının, zor bir dönemden geçen halka yeni bir bakış açısı getirdiği günlerde, halka ulaşma görevini üstlenen tarikatlar, tekke şairleri ve onların halk dilinde yazdığı anlaşılır, sade şiirleri aracılığıyla etkilerini yaymışlardır. Onların din anlayışları şeriata göre daha yumuşak, sevgiye dayalı olduğu için etkileri de çok yaygın olmuştur.

Âşık Mevlüt İhsanî, şiirlerinde tasavvufî unsurlara çok yer vermiştir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, herhangi bir tarikata üye olmamasına rağmen tarikat adabına hakim âşıklardandır. Dolayısıyla bu bilgilerini şiirlerinde de göstermiştir.

Mevlüt İhsan anlayana söylersin
Büyü yavrum büyüdükçe değersin
Fidan iken her tarafa eğersin
Ustasına göre pişer çocuklar
…..

Sen aldanma bu dünyanın fendine
Düşersin birinin dar kemendine
Pehlivanım dersen kendi kendine
El oğlu dalını yere getirir
….
İnsanda var iken hisse-i zeka
Kirletmez üstünü kondurmaz leke
Yüz astar nurdandır etme teneke
Kalbi sadık ise yüzü nur olur
…..

Lalenin ağzından gül kokusundan
Menekşe içinden çıkar bu sevda
Demiri eritir suyu kaynatır
Seven gönülleri yakar bu sevda

……
Biz âşıklar fukarayız
Bezde doku yan da ara
Türlü kumaş malımız var
Sözü dokuyanda ara

Mazlumu başta tutarız
Haksızı görür çatarız
Biz zalime ok atarız
Yayı okuyanda ara

Mevlüt araştır âtiyi
Saklarsın gizli kutuyu
Sorarsın iyi kötüyü
Bunu okuyanda ara
……
Gam eğirir gam dokurum bu aşkın tezgâhına
Tarih bile yüz çevirir âşıkların âhına
Bütün dünya hayret etti Selvi'nin Emrah'ına
Sığındı içti pîrine zehiri bal eyledi

5.1.10. Âşık Mevlüt İhsanî'de Yaşamın Dönemleri

Hayatın dönüm noktalarından olan doğum-ölüm ve evlenme yani yaşamın geçiş dönemleri, Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde işlediği konulardandır. Bu şiirlerde kullandığı kavramlar şunlardır:

konar göçer, ölüm, doğum, göçüp gider, gelen gider,giden dönmez, vb.

Ela gözlü nazlı dilber
Halimden haberin var mı
İnsaf edip bir buse ver
Ölümden haberin var mı

Gözyaşlarım mürekkeptir kınama
Açıl ahvâlimi söyle anama
Ömür bir şerittir hayat sinema
Tükenmeden söyle yâre de gelsin
……
Anadan cihana geldim azmile
Gâhi şadlık gördüm gah çektim çile
Gâhi gafil oldum gah bile bile
Hayatımı fitne feller tüketti
…….
Anadan dünyaya geldiğim anda
Geceli gündüzlü yarışmaktayım
En büyük varlık bu fani cihanda
Bir ağaç dalına sarışmaktayım
……
Anadan geldim dünyaya
Ağladım rahat görmedim
Eğriye yardım çok olur
Doğruya şahit görmedim
….
Hanidir dünyada insanlar hanlar
Devi alt eyleyen yiğit insanlar
Evliya enbiya çok Süleymanlar
Göçtü gitti kabristana misafir

5.2. Âşık Mevlüt İhsanî'nin Dîni-Tasavvufî Şiirleri

5.2.1. Âşık Mevlüt İhsanî'de Din Kültürüyle İlgili Kavramlar

5.2.1.1. Tanrı'nın Adları

Âşık Mevlüt İhsanî, şiirlerinde Allah adına karşılık olarak şu kelimeleri kullanmıştır:

Cemalullah, Settar, yarabbi, Rahman, Rahim, Yaradan, Errahman, Kadir Mevlâ, Kerim, Allah, Hakk, ya İlâhi, Gaffar, Hüsn-ü Cemal, Aleyke ya Resul Allah, bin bir ismin sahibi, Hûda, Habîb-i muhtar, cihanın gülü, Resûl, Cenab-ı bârî.

Kâinat Allah'ın hikmeti varı
Doksan dokuz ismi mevcudu Kur'an
Ya ilahi sen bilirsin bu naçara rahmeyle
…..
Lütfeyle beni uyandır
Aleyke ya Resul Allah
…..
Medet medet bin bir ismin sahibi
Bir kubbe halk etti cenab-ı bari
Ol Habîbin dostu Veyis hem de Hakk'ın yareni
Rahim ellerinle kapımızı aç
Ah yarabbim beni kurtar
Cemalin kibriya zatın âlişan

5.2.1.2. İslâm ve İmanın Şartları

Hac, melek, İsrafil, Azrail, nebi, peygamber, ahiret, surr, kıyamet günü, kader, şeytan, namaz, tevekkül, Adem, Havva.

Bu ocağı yakmış Adem'le Havva
Sanki sur düdüğü aniden çaldı
Mevlüt İhsanî'yim kadere razı

Cümle nebilerin odur serveri
Allah'ın habibi hak peygamberi

Azrail elinde tar taze taze
Allah'ın buyruğu peygamber sözü
Yüz yirmi nebi-i peygamber

Nurdan halk olan melekler
İlime Adem müsait

5.2.1.3. Peygamberler ve Onlarla Birlikte Kullanılan Kavramlar

Adem, Muhammed, nebi, Sina, Tur, Eyüp, Davut, ashab, Yusuf, Kenan, Halil İbrahim, Havva, İsa, Züleyha, Nuh, Musa, Kur'an-ı Kerim, miraç, Ravza-i Kâbe, vech-i tâban Muhammed, Sıddık, Ömer, Osman.

Gören Ravza-i Kâbe'ni olurlar Hakk'a hacı
Cismin azam suresinde vech-i tâban Muhammed
Yusuf'un kuyusu Nemrut'un nârı

Gezdi bu dünyayı şer güdar etti
İnsicin mahluka verdi emretti
Karınca ejderha divana gitti
Davut oğlu Süleyman'a kalmadı

Bu toprak nicesin etmiştir hilal
Hanidir Zulgarni n'oldu Rüstem'i zal
İlme mahiridi hoca Daniyal
Mektumudur o lokmana kalmadı

Yakub'un kim bozdu sürür zevkini
Gözü görmez oldu Yusuf şekini
Kardeşleri bildirmişti meftunu
Otuz nişan o Kenan'a kalmadı
Sıddık Ömer ol Osman'a kalmadı

Halil dedi oğul verdi davet etti Arafat'a
Aldı İsmail kurbanı gitmeyi ar etmedi

Kudüs'te Mekke'de Tur'da değilim

Ervahlar safında Hakk'a etmedi iman
O gördü gir yan ezez'il şeytan
Nicesini yoldan attı ondan el aman
Mümine düşman bulursa imkân

Ol Ademe müsellestir ta ezel baştan
Bırakır taştan ey mümin uyan
Onun şerrinden çekinir hem melek insan
Cennet-i cihan huriyi kılman.

Namaz müminin ilacı
Muhammet miraçta gördü bir seçer

Yetişti ışığı bütün insana
Hazreti Muhammet Arabistan'a

Odur gönüller ilacı
Kur'an rehberimiz Muhammet gündür

5.2.1.4. Cennet-Cehennemle İlgili Kavramlar

Cennet, cehennem, huri, huri gılman, ab-ı kevser.

Dilden akar ab u kevser misaliz
Mümin cenneti doldurur günahkâra rahmeyle
Arşı kürsü cehennemi cenneti
Cennet-i cihan huriyi kılman.

5.2.1.5. İslâm Ahlâkıyla İlgili Kavramlar

helâl, haram, kemal, tasarruf, sabır, namus, şükür, zikir, hürmet, itaat, rızık,

Komşuda komşuya demir düzünü
Hilelik herkeste açmış gözünü
Birbirine inanmazlar rızkını
Helâlı kisp-i kâr ticaret nerde

Küçüklerde hürmet itaat nerde

Dinle sözlerimi aziz vatandaş
Dünya ekonomi başta tasarruf
Her türlü maksada ermek istersen
Yemekte tasarruf aşta tasarruf

Sabır gayret aşk götürü

Mevlüt'ün sözü
Yanıktır özü
Zikreyle yüzü
Esma dediler

Gönül etmez misin sen elden haya
Terk et bu ahlâkın çevril mevlâya
Yetmez mi bu kadar dolandın zaya
İnsanlarda namus ile ar olur

5.2.2. Âşık Mevlüt İhsanî'de Tasavvuf Kültürüyle İlgili Kavramlar

5.2.2.1. Dünya ile İlgili Kavramlar

Tasavvuf düşüncesinde dünya, Allah'ın tecelli ettiği yerdir. Dünyadaki canlı, cansız yaratılmış her şey Allah'ın yansımasıdır.

Bu dünya gelip geçicidir, insanlar bu misafirliklerinde gerçek dünya için hazırlanırlar. Buradaki davranışlar, gerçek dünyadaki hayatlarını belirleyecektir.

İhsanî'nin bu geçici dünya için kullandığı kavramlar şunlardır:

fani dünya, manâ alemi, hancı, han yeri, imtihan.

Sana yakın kulların var sıratta evler yapar
Benim gibi gafil olan fani dünyaya tapar

Bir dünya tanırım dünya içinde
Bir alem saklanmış içinde gezer

Bu fani dünyanın oldum kamberi

Han yeri burada hancı nerede
Bir yere bağlamış yolları hancı
Haklı haksız yaşar hep bir arada
İmtihan eylemiş kulları hancı

5.2.2.2. Tekkede Bulunan Kişiler

dergâh, meyhane, sır kapısı, pir, mürşid, pervane, divan, Yunus Emre, Taptuk Emre, mürşit, mürid, derviş, saki, kamil.

Nefis ejderhadır mara dolanma
Sana yâr olmayan yâra dolanma
Sağ yolu takip et nâra dolanma
Yanarsın ateşe pervane gibi

Piri gördüm hakikate sarıldım
Bozuldu dergahım dolaştı getti

Pirlerin elinden içmek ey bade
Verdiği çileye dayanmaz mısın

Eğer hastayısan mürşit bul ayıl

Temeli tapusu yoktur bu handa
Velâkin divana yol buradan geçer

İnsan olmalı hep Yunus türü
Herkesi sevmeli Hakk'tan ötürü

Baktım dergahına divan çağırır

Pir kapısı hak diyerek
Geldi Yunus Emre oldu
Çalıştı boyun eğerek
Oldu Yunus Emre oldu

Gurur eylemedi hâşa
Nefsinen girdi savaşa
Benlik şişesini taşa
Çaldı Yunus Emre oldu

Mürşitten alınca dersi
Hiç kalmadı dünya hırsı
Göründü arş ile kürsu
Buldu Yunus Emre oldu

Bizim dedi Edebali
Çalışan bulur kemali
Arzusu Hakk'ın cemali
Buldu Yunus Emre oldu

Binince arabasına
Hiç dönmedi arkasına
Vardı ilim deryasına
Daldı Yunus Emre oldu

5.2.2.3. Tekvinle İlgili Kavramlar

levh-i mahfuz, kün, kürs, levlake levlak.

Zemin sema levh-i kalem aşkına
Hakk yarattı o canana kalmadı

Kürs ü levmhen evveldir ol arş u rahman
Kün dedin cihana cihan oluştu

Kün deyip lütfuyla kurdun cihanı
Çark-ı pervaneyi sen demedin mi

5.2.4.4. Aşk ve Gönülle İlgili Kavramlar

aşk, gönül, muhabbet vb.
Demiri eritir suyu kaynatır
Seven gönülleri yakar bu sevda

Mevlüt İhsanî'yim arif ol arif
İlimler arifi eylemiş tarif
Sabır bir varlıktır gönüldür zarif
Hakk'tan suç isteme pîçden yol sorma

Gönül sözümü tutmuyor
Dediğim yoldan gitmiyor

Mevlüt İhsanî'yim eyledim metin
Aşkın yarasına ey olmak çetin
Ne hekim ey eder ne de Eflâtun
Âşığın sinesi yara boyuna

Bu aşkın ezeli devreder böyle
Her gelen akıtır yaş bu pınara

Hicranlı endişe aşkın ateşi
Akıtır dideden kan ile yaşı

Mevlüt İhsanî'yim adım muhabbet
Lisan-ı leblerden alırım lezzet
Meclis tamam oldu sonsuz muhabbet
Arkadaş sevgisi günden ziyade

SONUÇ

Erzurum âşıklık geleneği içinde yetişmiş Âşık Mevlüt İhsanî, âşık tarzı şiir söylemede günümüzün usta bir âşığıdır. 1928 yılında doğmuş olan âşık bugün itibarıyla seksen yaşındadır ve hayatının altmış yılından aşkın süreyi şiir ve hikâye söyleyerek geçirmiştir.

Âmâ bir âşık olan Mevlüt İhsanî, 25 yaşında İhsanî mahlasını Alvarlı İmam Mehmet Efendi'den almış, hayatını âşıklıkla kazanmıştır. Altmış yılı aşan âşıklık serüveninde bir kısmının musannifi olduğu elliden fazla hikâye anlatmış, beş yüzden fazla şiir söylemiştir. Gözlerinin görmüyor olması, eşi Sırma Şafak'ı etkin kılmış, âşığın ezberine aldığı şiirlerini, o da kaleme almıştır.

Yedi kızı olan Mevlüt İhsanî, âşıklık serüveninde her zaman ailesinin manevi yardımını görmüş; onların geçimini büyük oranda âşıklık mesleğiyle sağlamıştır.

Âşık Mevlüt İhsanî'nin âşıklığını, geleneğin etkin şekilde yaşatıldığı, memleketi olan Erzurum etkilemiştir. Âşık Nihanî, Narmanlı Sümmanî, Âşık Yusuf, Şavşatlı Deryamî, Posoflu Müdamî onu etkileyen âşıklardır. Âşık Mevlüt İhsanî'nin âmâ oluşu onun âşıklığını özellikle etkileyen faktörlerdendir.

Âşık Mevlüt İhsanî, öğretilerini beğendiği Rufai tarikatına meyyal olduğunu belirtse de âmâ oluşu buna izin vermemiştir.

Âşık Mevlüt İhsanî, bir usta tarafından yetiştirilmese bile çıraklar yetiştirmiştir. Günümüz âşıkları arasında yer alan Âşık Nuri Çırâğî, Mehmet Hünkarî, Kenan Sağır, İhsan Yavuzer, Rahim Baykara, Halis Şahin, Mustafa Aydın onun yetiştirdiği âşıklardır.

Âşıklık geleneği içinde rüya görmek, bade içmek ve mahlas almak icra töresi açısından önemlidir. Mevlüt İhsanî, rüya görmüş, Alvarlı İmam Mehmet Efendi'den İhsanî mahlasını almıştır.

Âşık Mevlüt İhsanî, halk hikâyeciliği geleneği içinde, gerek musannifi olduğu gerkse öğrenerek anlattığı hikâyelerle de geleneğin başarılı temsilcilerinden olduğunu kanıtlamıştır. Geleneğin yaşatıldığı Erzurum ve çevresinde, hikâye anlatılan mekânların aranan âşıklarından olmuştur. Âşık elliden fazla hikâye bilmektedir, bu hikâyelerin bir kısmını kendisi tasnif etmiştir.

Tanınan bir âşık olmasının yanı sıra yetiştiriciliğiyle de gelenek içinde yer edinen İhsanî, birçok âşığın yazdığı şiirlerde yer bulmuştur. Şairnamelerde adına sıkça rastladığımız İhsanî, doğrudan kendisi için yazılmış şiirlerle de gelenek içinde kendisinden söz ettirmekte, Reyhanî, Şeref Taşlıova, Kul Gazi, Püryani, Hasreti, Gülhani ve diğer âşıklarca da bilinip tanınmaktadır. Mevlüt İhsanî, gelenek içinde yer bulmasının belgesi olarak katıldığı âşık bayramlarından, yarışmalardan, çeşitli zümrelerin toplantılarından, meclislerden pekçok ödül kazanmıştır.

Âşık Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde koşma tipi şiiri tercih ettiği söylenebilir. Değerlendirmeye aldığımız 320 şiirinin 305 tanesi koşma tipindedir. Şiirlerinde yarım, tam, zengin, tunç ve cinaslı uyakların her birini kullanan Mevlüt İhsanî, en çok tam kafiyeyi tercih etmiştir. Şiirin önemli bir ritim unsuru olan redif ise âşığın şiirlerinde sıkça kullanılmıştır. Mevlüt İhsanî yalnızca ek, hem ek hem sözcük ve yalnızca sözcükten oluşan redif çeşitlerini kullanmıştır. Âşığın şiirlerinde kullandığı ayaklar; dar, geniş, ikil, üçlü, dörtlü, döner, tekrarlı ve cinaslı ayaklardır. Derlediğimiz şiirlerde sayıca en fazla geniş ve dar ayağa yer verilmiştir.

Mevlüt İhsanî şiirlerinde bütün âşıklar gibi, nerye (nereye), varsız (varsınız), ötmen (ötmeyin) gibi ses düşmelerine; tüfeng (tüfek), sevdiceğim (sevdiğim) gibi ses türemelerine ve gülünen (gül ile), İhsanî'yem (İhsanî'yim), macara (macera) gibi ses değişikliklerine yer vermiştir.

Âşık Mevlüt İhsanî üslûbunda maddi aşkı, ilâhi aşkı konu edinmiş, nasihat veren şiirler söylemiştir. Erzurum'da ikâmet edip pek çok Doğu ilini gezerken; Kocaeli'ye göçtükten sonra yazdığı şiirlerinde bu yörelere ait yer ve şahıs adlarını kullanmıştır. Türk kültür ve tarihinden, İslâm - Tasavvuf kültüründen bahsettiği şiirlerinde de bu konularla ilgili kavramlara yer vermiştir.

Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde "doğrudan", "delil ve ispat yoluyla" anlatımlar yer almaktadır. İhsanî'nin şiirlerinde "nasihat" ve "hitap" yoluyla anlatımın önemli bir yer tuttuğunu görürüz. "Tahkiye" ve "soru cevap" yoluyla anlatım şekillerinin az sayıda kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Âşık Mevlüt İhsanî, şiirlerinde anlatım kalıplarından yinelemeyi, söz sanatlarını kullanmıştır. Bunun yanında şiirlerinde "*El gözünden ışık olmaz, her ağaçtan kâşık olmaz*" gibi atasözleri ve "*Un sermiş urgana kurutmak için*, ve *kaderine boyun bükmüş*" gibi deyimlere önemli bir yer vermiştir. Şiirlerde alkış

örneğine az sayıda yer verilmiş, kargış örneği ise kullanılmamıştır. Âşık, şiirlerinde, "*Perçem kelepçesi kollarım sarmış, güzeller zülfünden igit asarmış*", "*Şirin lisan baldan üstündür" gibi* halk söyleyişlerini de kullanmıştır.

Mevlüt İhsanî'nin şiirlerinde aşk, dînî-tasavvufî ve mistik konular, kahramanlık; gurbet, fanilik, dostluk, kader gibi sosyal konular ağırlık taşımaktadır. Bu konuların dışında tabiatın işlendiği, nasihat verilen, taşlama ve eleştiri içeren şiirlere de yer verilmektedir. Dîvan şiiriyle ortak kavramlara az da olsa yer verilmiştir. Âşığın yaşlılığına denk gelen son dönem şiirleri daha çok dînî içeriklidir denebilir.

Çalışmamızda çok sayıda şiir içinden elediğimiz 320 şiirin tamamı geleneğin tüm özelliklerini taşımamakla beraber, birçok şiiri geleneğin belirlediği özelliklere sahiptir. Âşığın, nasihat, ölüm, kahramanlık, doğa ve âşıklığı tarif ettiği şiirleri güçlü bir dil özelliği taşımaktadır. Bu şiirlerde konular günlük hayattan alınmıştır; olayların yaşandığı coğrafyayı bize aktarmaktadır. Hayatının büyük bir kısmını geçirdiği Erzurum ve özellikle Soğanlı dağları; destanlarına söz konusu ettiği Erzurum, Erzincan, Sarıkamış, Kars için söylediği şiirleri dili ve tasviri gereği kuvvetlidir.

Şiirlerinde kullandığı dil, dînî-tasavvûfî şiirlerinde, konunun terimlerini de içerdiği için daha konuşma dilinden uzak; bunun dışında söylediği şiirlerde sade, akıcı ve coşkuludur.

Doğup büyüdüğü topraklar aynı zamanda âşık edebiyatının da en canlı şekilde yaşatıldığı bölgedir. Geleneğin özelliklerini içinde yaşayarak öğrenmiş, bu özellikleri kendi âşıklığına da yansıtmıştır. Çıraklar yetiştirmiş, hikâye tasnif etmiş, irtical söylemiş, atışmalar yapmıştır.

Mevlüt İhsanî'nin âşıklığını şekillendiren etkenlerden biri körlüğüdür. Okuyup yazamadığı için ezberine aldığı kavram ve kalıp ifadeleri şiirlerinde çokça kullanmıştır. Sözlü kültür geleneği içinde, bu sözünü ettiğimiz özellikleri ile kendine bir yer edinmiştir.

Âşık Mevlüt İhsanî, çağdaşları olan Reyhanî, Feymanî, Murat Çobanoğlu ve kendisi gibi âmâ olan Ruhanî gibi geleneğin ve XX.yüzyılın önemli âşıklarından biridir.

ŞİİRLERİN DİZİNİ*

Şiir No **A**

1. Şems-i ziya adil hanlar merhaba
2. Bağrımın barını kesti yıllarca
3. Oldu yol gösterdi Nasrettin Hoca
4. Sağlar söyler Erzincan'da
5. Öter bizim yaylalarda
6. Söz verir hatırı sarmaz doğuda
7. Dağda duman kan uykuda
8. Seven gönülleri yakar bu sevda
9. Sarar yarasına bez baka baka
10. Gülme feryadıma gülme zârıma
11. Oktan paç isteme haçtan yol sorma
12. Çark-ı felek bir düzendir unutma
13. Neden umman derler bana
14. Esrar-ı kemal var halden o yana
15. Yükselen bayrağımız göğün şafaklarına
16. Ehl-i kamillerin gir bazarına
17. Viran olmuş Saraybosna
18. Çalış da rızkını ara boyuna
19. Sözü dokuyanda ara
20. Geldi her taraftan figan Marmara
21. Eğil kana kana iç bu pınara
22. Eflatun u zaman lokmandır para
23. Ceht eder yarına hali kalırsa
24. Af olmayan büyük günahız hata
25. Benim arzumanım kara toprakta
26. Eser şanlı bayrak bizim Kıbrıs'ta
27. Oldum ağlaya ağlaya

* Buradaki şiirlerin tasnifi ilk dörtlüğün son dizesine göre yapılmış; Erman Artun'un Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymani kitabındaki dizin bölümünün sistemine uyulmuştur.

28. Sular akar deniz dolmaz akıl ermez bu deryaya
29. Giydirdin talihi karalı dünya
30. Nice emekleri zay etti dünya
31. Yemek ister bütün dünya
32. Hikmetiyle haberdar ya

D

33. Cismin azam suresinde vech-i tâban Muhammed

E

34. Artıyor zevkimiz bundan ziyade
35. Gülşahı Samikale'de
36. Yok sendedir keder bende
37. Doğru çalışırsa rıza içinde
38. Büyük arzu var içinde
39. Kullar berat gecesinde
40. Hayatın dizisi bir taş üstünde
41. Gözyaşımı silen var mı sizlerde
42. Küçüklerde hürmet itaat nerde
43. Geldik yar başına biz gele gele
44. Düşman yüksele yüksele
45. gösterdi güle güle
46. Dar kaldın merhamet eyle
47. Beni de ona bağışla atma nara rahmeyle
48. Gelemezsem şehit oldum üzülme
49. Şanlı sancağımız kıymetsiz etme
50. Köle görünür gözüme
51. Kimse duymaz sedasını fayda ne
52. Bakın başımıza n'oldu bu sene
53. Karışır yeşille al birbirine
54. Güç ile dokunur dal birbirine
55. Günü tamam eder yer döne döne
56. Yol olun efendim görmeyenlere

57. Yön olun efendim görmeyenlere
58. Bir de kerem eyle kok bizim yere
59. Ben ikrar etmiştim bulurum diye
60. Gelmedi aklına ölürüm diye
61. Nicesi misafir oldu bu köye

F Ğ H

62. Yemekte tasarruf aşta tasarruf
63. Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

I

64. İmtihan eylemiş kulları hancı
65. Kalkan duman kan ağladı
66. Yaralandı nice civan ağladı
67. Gül güldü bulut ağladı
68. Sonunda derdine çare bağladı
69. Gitti bu güzellik sana kalmadı
70. Savruldum rüzgara külüm kalmadı
71. Kılıç mıydı kamze miydi yay mıydı
72. Tarihlerden daha yaman olmalı
73. Al kanında egemenlik yazılı
74. Zâra yazdı nazlı nazlı
75. Ölümden haberin var mı
76. Bu atanın armağanı
77. Her yanda söylenir şerefi şanı
78. Kendi bilir yazısını
79. Gelin gibi sürmelidir baharı
80. Atatürk barajı Harran ovası
81. Bedeli gevherden vardır yapısı
82. Işık verdi bu cihana pırıltı
83. Felek ile açar idi arayı

İ

84. Bakışların Leyla gibi
85. Dikkat et insanda yüz ayna gibi
86. Mey meze gezdirme meyhane gibi
87. Gülsüz var mı benim gibi
88. Eylediler yadigarı birinci
89. Böyle yazılmış kaderim bahtım zeval eyledi
90. Yaradan lütfunu ihsan eyledi
91. Olayın yüzü kara atmaya ar etmedi
92. Ayrılıp da bölemez ki
93. Nefis bir çukura atar cahili
94. Anlat sen cerraha halini dertli
95. Mevla yürü dedi açtı dilimi
96. Bu gizli manayı sen demedin mi
97. Kıl ile bağladı beni
98. Şimdi mecnun etti vesvihal beni
99. Türlü dert geçirdi sıradan beni
100. Bırakmıyor bir kenara zar beni
101. Genç yaşımda çürütecek zar beni
102. Yüz üstü yerlerde sürüttü beni
103. Nenni gül bebeğim nenni
104. Nenni küçük yavrum nenni
105. Ne dedi de tembih etti anneni
106. Gazi diye tembih etti anneni
107. Büyüt diye tembih etti anneni
108. Para sesi kadın sesi su sesi
109. Yaman beni sarhoş etti
110. Hayatımı fitne feller tüketti
111. Bu gönül sever mi her menekşeyi
112. Bırakma köşede biçare bizi

K

113. Arada engel var güle ne uzak
114. Kırmızı gül sarı çiçek
115. Tabiatın varı çiçek
116. İçirdin bir bardak tat ettin felek
117. Senin bağrın taştır felek
118. Kalan canı zikrederek
119. Görünmeyen ateş nar savurganlık
120. Oğuzhan'dır Alparslan'dır bu gençlik
121. Lale sümbül mor menevşe rengarenk
122. Kaç defa yazıldı ferman Atatürk
123. Ocağı söndürdük havayı bozduk
124. Kaderim mi kara yazım mı bozuk
125. Onu cihan etti cihandan büyük

L

126. Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl
127. Her zaman böyledir işin gurbet el
128. Leylak menekşelim bal çiçeklim gel
129. Sana ah çekiyor ümmetin güzel
130. Su gibi ol su gibi ol
131. Gül kurudu uyanık ol
132. Devreden yüzlerce zamandır oğul
133. Nefis insanlara düşmandır oğul
134. İşte sözüm sana bülbül

M

135. Yaren olma büyük adam
136. Çağdışı dediğin adam bu adam
137. Bugünüm dünü tutmuyor ağam
138. Boş ile muhatap olamam
139. Özler sizi unutamam
140. Anam böyle derdi anam

141. Terledi döktü yaş kalem
142. Bundan başka güzel yar bulamadım
143. Türk milleti âşık sana bayrağım
144. Dokuttu keteni bez kara bahtım
145. Getir de incele Yasemen Hanım
146. Ne yerim bellidir ne de vatanım
147. Nerede benim sultanım
148. Gülü gülden sakınırım
149. Karayı doldurur yaşım
150. Bir ağaç dalına sarışmaktayım
151. Sandım ben ayığım rüyada mıyım
152. Emrini bilmeye suara lazım
153. Oymaya sinemi kama ne lazım
154. Çekip de haddeden mal yapmak lazım
155. Hasretle bağrımı yakma garibim
156. Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim
157. Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim
158. Cepheden cepheye koşar Mehmed'im
159. Oğuz Han'dır Alparslan'dır Mehmed'im
160. Doğruya şahit görmedim
161. Yok mu bana merhametin güzelim
162. Felek ağu kattı aşıma benim
163. Neden çoktur çilem benim
164. Akıttı gözümden kanlı yaş benim
165. Anam atam öğretmenim
166. Turna gibi feryat ile öt yarim
167. Gece gündüz feryat eder dillerim
168. Kervancıya at mı oldun hemşerim
169. Mektup verdim rüzgara gelirim
170. Her tarafa taşar taşmaz gelirim
171. Figanımı kabul edin böyleyim
172. Kulun insan değil miyim
173. Kaynayarak yarı oldum

174. Aman dostlar çok yoruldum
175. O da oldu gidiyorum
176. Bugünkü gün senin uyan Erzurum
177. Tarihte söylenir şanın Erzurum
178. Ölüm var kardeşim ölüm var ölüm
179. Çakılla küleği al karagözlüm

N

180. İnledi toprağın taşın Erzincan
181. Halk etti hüdam sonra buldu can
182. Korkmaz mısın karanlıkta düşmandan
183. kahpe düşmanların sen gelirsin hakkından
184. Pınarlar coş verir akar yukardan
185. Gördüm çiçeklerde iz arılardan
186. Adı var denizde iz yalan yalan
187. Eveli de saman sonu da saman
188. Yaman kayıp ettim yaman
189. Ağlayanlar belki güler bir zaman
190. Adem'e lütfetti nice çok ihsan
191. Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan
192. Türkleri sel gibi aktı Girne'den
193. Korudu düşmandan yurdu yeniden
194. Harın elinden elinden
195. Titrekli bir ses var gelir derinden
196. Şimdi ise durulmaz gür suların sesinden
197. Düzeyim gerdana hal çiçeklerden
198. Bülbül har dikene kondu mu sandın
199. Benlik kalesi bozar aşığın
200. Açılır baharda gülü sılanın
201. Yeri şehr-i ramazanın
202. Her nimeti hoş baharın
203. Ovadır her yanı düz yaylaların
204. İlla kaşların kaşların

205. Kefenim kim biçsin eller ağlasın
206. Cihanda şerefin uzun yaşasın
207. Bilmem bahtı karalısın
208. Beni öldürmekle bahtiyar mısın
209. Bilmem bu gafletten uyanmaz mısın
210. Derdime çareyi sor bizim için
211. Getir merhemini sar sefa geldin
212. Elvan tül örtünen başı güzelin
213. Konakları kekliğimin
214. İspir Çat Aşkale'n senin
215. Sis bürüdü dağı düzü Gerze'nin
216. Dindirip nemimi silen getirin
217. Turap al üstünden yel gelsin geçsin
218. İlaç olmaz derin yara de gelsin
219. Lafınan sermaye kar mı edersin
220. Göğsü turunç meme düğmeli olsun
221. Kaybolan dört civan kuzum duyulsun
222. Aşıklara izi Yunus'un
223. Cet göğsünün düğmesini vurur pençe açar bir gün
224. Kara kaşı ela gözü Güllü'nün

R

225. Var mıdır bir devlet hiç ana kadar
226. Bir daha Çermik'e gelin turnalar
227. Aşka yanan kullar ağlar
228. Bendim süslü güzel dağlar
229. Hoş havalı sulu dağlar
230. O tozlu yollara bizim âşıklar
231. Ay yıldız çırası yanar akşamlar
232. Yeşilden maviden bozdan ne anlar
233. Bana keder ah u zarı yazmışlar
234. Geldi başımıza zulüm komşular
235. Ruhu iki çeşit yanar

236. Kula yaramayan kul neye yarar
237. Özlem yaşar özlem yaşar
238. Ağ gerdanlı melek sima huri gılman onda var
239. Yoksa bir eksiğin noksanın mı var
240. Akıl ermez bin bir çeşit hali var
241. Onda bile çeşit çeşit heves var
242. Diyardan diyara serpilen mezar
243. Hikmetler kürenin dışına sızar
244. İmanım gelecek yere beraber
245. Kaşı dönmüş yaya dilber
246. Mezarımı kazan dilber
247. Bütün canı cini kul buradan geçer
248. Fazla yatan kayıp eder
249. Kendi öz yarasın bağlar da gider
250. Bu toprak öz senin vatanın asker
251. İflah etmez bu dert beni yareler
252. Dünya dediler
253. Şimdi yollarımı nazlı yar bekler
254. Gece gündüz yolu bekler
255. Çile bu günler bu günler
256. Ak ile karayı bil sana yeter
257. Omuzuma çıktın yeter
258. İnsanlar da sever sübhan da sever
259. Nedir bu tekkabun güriri gözler
260. Yazılırım elli yıldır
261. Hak ile çalışan hakkını alır
262. Kan revan eyledi yaş ayrı kalır
263. Sıla senden ayrılırım ayrılır
264. Dalda yuva kalır el faydalanır
265. Berat olduğuna kimler inanır
266. Eser hoş rüzgarlar sübhanı çağırır
267. Mekrudum hazreti muhtar muradımız ol Allah'tır
268. Düşküne yardımcı melektir Hızır

269. Uygulamak önemlidir
270. Doğru giden yol güzeldir
271. Eğri değil düz güzeldir
272. Beşiktedir amma bebek değildir
273. Öldürenler kimdir ölenler kimdir
274. Hoş tarlalar hep benimdir
275. Ova sahra hep benimdir
276. Bir müddet eylendi bana misafir
277. Ne bahar açılır ne de yaz gelir
278. Sağıra top gibi bağır ne bilir
279. Tutarisen sen önünü eylenir
280. Mevla dertli kullarının çaresini gösterir
281. Divan yüzünü kara getirir
282. Çevreni temiz tut ağaç yetiştir
283. Bazısı boş ile mutludur
284. Bütün dostlar düşman olur
285. O da ekmek aştan olur
286. Kalbi sadık ise yüzü nur olur
287. Işık ocak yanmaz olur
288. Laleyi neylesin gülü makbuldür
289. Gün be gün feryadı zara düşürür
290. Hakkın kapısıdır divandır kültür

S

291. Zarar kardaş zarar kardaş
292. Bir çelik hisardır sökülmez kardeş
293. Güzeldir baharın yazın Sarıkamış
294. Bu şerefler sana yeter Sarıkamış
295. Sözüm sevgi sözüm barış
296. Ozan hakkı inkar etmiş

T

297. Kırılmaya cam müsait
298. Almış gönüllerde yer Dede Korkut

U

299. Der ki dakka saatin bu
300. Oldu Yunus Emre oldu
301. Hicran bir yan oldu mil bir yan oldu
302. Emniyet kuvveti kahraman ordu
303. Türk çocuğu Türk çocuğu
304. İçi ziya nur dolu
305. Ana nere Anadolu
306. Ey kahraman Türk ulusu
307. Yaylalarda pınar gider dost deyu

Ü

308. Bugünlerin gider coşuma Bakü
309. Ağla anam ağla ayrılık günü
310. Yollarıma çeper çekti taş döktü
311. Köyde Sümmani'ye bir mezar düştü

Y

312. Padişah fermanları etmiş idi yurdu pay
313. Mahsun kaldı kara bağlar hey vah hey

Z

314. Her tabip eflatun lokman olamaz
315. Mümine izandır nâmaz
316. El gözünden ışık olmaz
317. da hasretinen ağlar yol vermez
318. Nice minnet ettim söz kabul etmez
319. Dillerde destan olmuş sanı Bardız
320. Ana baba bacı kardeş çalışan biz Türkler'iz

ŞİİRLER

-1-

Haneden asıllı mahbup yârenler
Dili tatlı hoş irfanlar merhaba
Dost uğruna canı kurban verenler
Şems-i ziya adil hanlar merhaba

Dilde anlatılmaz bu vesvihaliz
Sadıklıkta yoktur misl-i emsaliz
Dilden akar ab u kevser misaliz
Nazik ahbap hub yarenler merhaba

Hepiniz müzeyyen yoktur bir gade
Kiminiz efendi kimiz beyzade
Hakk'ın rızasını edersiz eda
Din uğruna can verenler merhaba

Arzunuz Kâbe'dir muradınız Hac
Kiminiz sofusuz kiminiz hüccâc
Nerde duçar görsez olursuz ilaç
Ehl-i sıddık sadığanlar merhaba

Sürün bu hükm ile nice adalet
Devran bizim oldu adil saltanat
Türkler kahramandır tarihlerde ad
Cefakârlı Türk arslanlar merhaba

Hakikatten nur doludur yüreğiz
Zül-celâle müstecaptır dileğiz
Bu cihanda büken olmaz bileğiz
Din direği pehlivanlar merhaba

Polattan kemiğiz nurdandır kanız
Türk oğlu Türkleriz mayamız temiz
Avrupa içinde vardır şanımız
Sadık kalpli temiz kullar merhaba

Teker teker methedeyim hepinizi
Yaradan methetmiş yaratmış sizi
Raime'yi saçı ile Belkıs'ı
Yusuf, Kenan, Züleyha'lar merhaba

Cümleniz Kabe'yi eyleyin tavaf
Varın siz divana durun safısaf
Gerçektir sözlerim değildir hilaf
Dili tevhid okuyanlar merhaba

Mevlüt ne çekersin söyle ah u zar
Süngü kılıç mızrak elde var
Her zerde meleğiz kavgada ejder
Bir top ateş ceriyanlar merhaba

-2-

Kara gün bulutu aşk fırtınası
Gitmedi başımdan esti yıllarca
Biri şimşek oldu biri kar oldu
Bağrımın barını kesti yıllarca

Sevda burak etti bağrım yarıldı
Hayat mekiğine ateş sarıldı
Ben güzele güzel dedim darıldı
Gülmedi yüzüme küstü yıllarca

Mevlüt İhsanî'yim bu oldu suçum
Günah işlemişim sevdiğim için
Bende günah nedir güzelsin niçin
Vermedi bir cevap sustu yıllarca

-3-

Nasreddin Hoca için;

Hocanın sözünün altın satırı
Ye kürküm varlığın vardır hatırı
Ceza yoktur ürkütmezsen katırı
Oldu yol gösterdi Nasrettin Hoca

Türkü çağırarak eşek arardı
Dağın arkasından umudu vardı
Kuyuya düştü de ayı çıkardı
Buldu yol gösterdi Nasrettin Hoca

Yıllarım boyunca gezdim dolandım
Endişem kederim bitmedi hoca
Talih mayasını attım denize
Talihin mayası tutmadı hoca

Herkes başa çıktı ben geri kaldım
Yıllardır ellerin sazını çaldım
Kendi paramınan bir kaval aldım
Nice çaldım amma ötmedi hoca

-4-

Dertli atam gamlı ana
Ağlar söyler Erzincan'da
Evimiz döndü virana
Sağlar söyler Erzincan'da

Can dayanmaz zelzeleye
Düştük çekilmez belaya
Ah çıktı arş-ı alâya
Çağlar söyler Erzincan'da

On üç Mart'ta deprem oldu
Ela gözler yaşla doldu
Bülbül sustu güller soldu
Bağlar söyler Erzincan'da

Haber sızlattı dünyayı
Doksan ikinin mart ayı
Fırat nehri Kelkit çayı
Çağlar söyler Erzincan'da

Toprak bölenmiş kanlara
Hep yabancı olanlara
Vekillere bakanlara
Dağlar söyler Erzincan'da

İyi gün gelir kötü gün götürür
Devlet evlerizi yapar bitirir
Herkes hanesine girer oturur
Millet yaranızı sarar Erzincan

Ortası ovadır etrafı dağlık
Yükseği yayladır eteği bağlık
Ölenlere rahmet kalana sağlık
Söyler bu yarayı ağlar Erzincan

Sanki sur düdüğü aniden çaldı
Binalar yıkıldı ecel can aldı
Günlerce ahali yıkıkta kaldı
Her gören karalar bağlar Erzincan

Dertlilerin hali sorulmaz oldu
Korkudan evlere girilmez oldu
Yağmurda çadırda durulmaz oldu
Acın yürekleri dağlar Erzincan

Bir anda her yana bu acı düştü
Mahmur hanelerde baykuş ötüştü
Doğu batı yardımına yetişti
Türk yurdu senin için ağlar Erzincan

Çalıştı Kızılay günlerden beri
Geldi Avrupa'dan iz köpekleri
Cenaze görünce girdi içeri
Acın yürekleri dağlar Erzincan

Her yandan köylerden geldi ahali
Onların buradan farksızdı hali
Yıkılmış ahırlar kırılmış malı
Devlet bu yarayı sarar Erzincan

TRT ekranda bir yardım açtı
Her yanda Türk olan yardıma koştu
Bu halini bütün dünya duymuştu
Söyler gelen yıllar çağlar Erzincan

Bize acı veren kanlı seneler
Nice evler yıktı nice haneler
Yavrum diye dizin döven analar
Feryadın yürekler dağlar Erzincan

On üç Mart gününde kader neyledi
Mevlüt İhsan ağlayarak söyledi
Herkes bir yakını kayıp eyledi
Derdine şahittir dağlar Erzincan

-5-

Lale sümbül mor menekşe
Biter bizim yaylalarda
Yeşil başlı allı turna
Öter bizim yaylalarda

Bir yanında Kars Kağızman
Bir yanında Oltu Narman
Taze geyik yavru ceylan
Yatar bizim yaylalarda

Gümüş kemer ince belin
Kimler kınalamış elin
Al duvaklı allı gelin
Göçer bizim yaylalarda

Mevlüt İhsan çeker kahrı
Ne güzel Sarkamış şehri
Soğuk sulu Çoruh nehri
Akar bizim yaylalarda

-6-

Yaşantı engelli kışlar çok uzun
Bu halde hiç kimse durmaz doğuda
Dört yılda bir oy avcıları
Söz verir hatırı sarmaz doğuda

Aralarda çar çur olur paramız
Zenginler çok zengin çok fukaramız
Gün be gün derine gider yaramız
Kimse yaramızı sarmaz doğuda

Arada çalınır devletin malı
Bu yüzden müşküldür devletin hali
Dostluğundan kopmaktadır ahali
Dost dostun evine varmaz doğuda

Batının hırsızı doğunun karı
Bu yüzden yaptırmaz kimseye kârı
Kurar has toprakta fabrikaları
Kimse bir iş yeri kurmaz doğuda

-7-

Bahar geldi seslenerek
Çiçek çimen kan uykuda
Kar eridi sular aktı
Dağda duman kan uykuda

Hava gürler yağmur eler
Kuş ötüşür kuzu meler
Çiçek açar bahçe güler
Yatar bağban kan uykuda

Kürkünü bir yana atmış
Altına girip de yatmış
Sürüsünü kurt dağıtmış
Yatar çoban kan uykuda

Kat üstüne yapmış katlar
Hesap olmayan icatlar
Aydan yıldızlara atlar
Bizim Osman kan uykuda

Çıkma yoldan Hakk'ı ara
Kavuşursun vara vara
Eli bağlı yüzü kara
Tembel olan kan uykuda

Dünya ahir zaman bozuk
İtikat yok iman bozuk
Gemi kırık dümen bozuk
Yatar kaptan kan uykuda

Fen ilmin seçseler de
Her düğümü çözseler de
Semaları gezseler de
Gafil insan kan uykuda

Felaket dünyadan taştı
İtikat güneşi aştı
Gafil insan yoldan şaştı
Ahir zaman kan uykuda

İman eden buldu kemal
Tarihlerden gel örnek al
Lût Kavmi'ne erdi zaval
Geldi tufan kan uykuda

Kudretin çırası yanmış
Vakit öğleye dayanmış
Bülbül kalkmış gül uyanmış
Mevlüt İhsan kan uykuda

-8-

Lalenin ağzından gül kokusundan
Menekşe içinden çıkar bu sevda
Demiri eritir suyu kaynatır
Seven gönülleri yakar bu sevda

Aşkın pençesine düşenler ağlar
Hava şimşek çakar sis olur dağlar
Rüzgâr hazin eser sular da çağlar
Coşar ırmaklara akar su sevda

-9-

Gönül bir delidir hayat pencere
Yıllardır göremez göz baka baka
Herkesin yarası kendine göre
Sarar yarasına bez baka baka

Kişilerde olan arzu mutlaktır
Herkesin arzusu kendine haktır
Ferhat Şirin'ine neden uzaktır
Geçirdik ömrü biz baka baka

Kuzusu meleyip barı bitmeyen
Düşmanı olup da gücü çatmayan
Aklı kestirip de eli yetmeyen
Yakar vücudunu köz baka baka

On beşinde bir zalime yar dedim
Oymak oymak yaralarım var dedim
Al ilacın gel yaramı sar dedim
Sardı biber ile tuz baka baka

Mevlüt İhsanî'nin yok meteliği
Hayatın ışığı iğne deliği
Derdinin ilacı ot eveliği
Sarsın bu yarama tuz baka baka

-10-

Perçem kelepçesi kollarım sarmış
Güzeller zülfünden igid asarmış
Gözlerim durulmuş rengim sararmış
Gülme feryadıma gülme zârıma

Âşık isen aç divâne derde git
Eyüp isen sabur eyle derde git
Bülbül isen gel koncayı der de git
Gönder ihlâs ile gül mezarıma

İhsanî gam yükü daşı bellisiz
Sinem yanar bu ataşı bellisiz
Mezarım nusret daşı bellisiz
Dost gelip geçende gül mezarıma

-11-

Dinle oğul sözlerimi arif ol
Toktan öç isteme açtan yol sorma
Her ne yana baksan kıbledir kıble
Oktan paç isteme haçtan yol sorma

Sarp kayada yamaçlarda yol biter
Has bahçede bülbül ötüp gül biter
Bu toprakta meyve biter dal biter
Yoktan güç isteme tûcdan yol sorma

Mevlüt İhsanî'yim arif ol arif
İlimler arifi eylemiş tarif
Sabır bir varlıktır gönüldür zarif
Hakk'tan suç isteme pîçden yol sorma

-12-

Kimi kaşığınan kimi tasınan
Bu dünyayı bir kazandır unutma
Kimi oyununan kimi yasınan
Çark-ı felek bir düzendir unutma

Bahar gelir karlı dağa ulaşır
Çiçek çimen birbirine dolaşır
Mor koyunlar kuzusuna meleşir
Yazın sonu bir hazandır unutma

Hakkın terazisi kurulduğu gün
Süt sudan ayrılıp durulduğu gün
İğneden ipliğe sorulduğu gün
Ayıracak bir mizandır unutma

Kırılırım amma şişe değilim
Mevki ayıramam gişe değilim
Amir memur değil paşa değilim
Mevlüt İhsan bir ozandır unutma

-13-

Aslım turap kartı kandan
Neden insan derler bana
Ayrılmışım bir ademden
Neden umman derler bana

Bende var mı kara yazı
Yüreğimde yoktur sızı
Ne şehittim ne de gazi
Neden kurban derler bana

Gönül sözümü tutmuyor
Dediğim yoldan gitmiyor
Aklım kendime yetmiyor
Neden irfan derler bana

Sarılıp ağa boyanım
Varamam şimdi yayanım
Şimdi dünyada ayanım
Neden pünhan derler bana

Nedir benim bu zahmetim
Yardım et muhtar Ahmet'im
Ben de bir edna ümmetim
Mevlüt İhsan derler bana

-14-

Kâinat esrarı bir şerit gibi
Ariften bir hal var halden o yana
Hakikat ummandır görünmez dibi
Esrar-ı kemal var halden o yana

Kâinat Allah'ın hikmeti varı
Üç yüz altmış burçta dolu esrarı
Ne çiçekten olmuş ne yapmış arı
Hikmetinde bal var baldan o yana

Lütfüyle kurmuş cihanı Kur'an
Hakkıyla mümindir ikrardan duran
Doksan dokuz ismi mevcudu Kur'an
Bir nokta bir elif daldan o yana

Şahadet getirdi yer ve asuman
On iki seyyare deryayı umman
Ümmete lütuftur cennet-i cihan
Lütfünde cemal var aldan o yana

Kendi hikmetinde kâinat varı
Dileği hükmünde çarkın ayarı
Gel Mevlüt İhsanî eyleme zârı
Umduğunu atma dilden o yana

-15-

Aslım soyum uludur bir şehit evlâdıyım
İnanmazsan işte sor Asya bataklarına
Enginlere sığmadım kükremiş nehir gibi
Yükselen bayrağımız göğün şafaklarına

Kahramanlık yazılı vatanın her taşına
Pelevne Malazgirt İstiklâl Savaşı'na
Atatürk rehber oldu biz de onun peşine
Asla boyun eğmedik düşman alçaklarına

Barbaros Hayrettin'i Fatih'i bile tanı
Gazi Osman savaşı Yavuz'un Çaldıran'ı
Ey sevgili aziz vatan atamın sende kanı
Baş verir çiğnetmem düşman alçaklarına

Dünyada en sevgili her canın vatanıdır
Toprağın amber kokar atalarımın kanıdır
Türkler'in aziz yurdu gaziler meskenidir
Asla çakal giremez aslan topraklarına

Kale heybeti taşır Türkler'in her bir eri
Dumlupınar cephesi yardık kare çemberi
Bütün dünya tanıdı Türkler'deki eseri
Altın kalemle yazdık tarih yapraklarına

Baltacı'nın piçleri daha var neler neler
Tarihin balıkçısı açıkta Katerinalar
Bize yiğit Türk derler büyütünce anneler
Zaten için kurban diye alır kucaklarına

Şerefli al bayrağımız göklere yükseliyor
Türklüğün adı ulu her millet heceliyor
Mevlüt İhsanî sözün asil kandan geliyor
Doğan Türklük güneşi dünya ufukları

-16-

Bu dünyaya âşık olup aldanma
Eli boş gidilmez bir bazarına
Beyhude ateşe yandıkça yanma
Ehl-i kamillerin gir bazarına

Sen kendine gardaş bilme her canı
Eğer âşığısan sadığın tanı
Satmak isterisen lâli mercanı
Kara taş götürme dür bazarına

Cezbe-i aşk ile kalbimde sancı
İkraran sadık ol olma yalancı
Gönül bahçesine sokma yabancı
Kilidin muhkem vur sır bazarına

Duy Mevlüt İhsanî bu senin haltın
Herkese kumaşın eyleme satın
Bir cahil bakırcı ne bilsin altın
Götürme cevherin toz bazarına

-17-

N’olmuş han evleri n’olmuş
Viran olmuş Saraybosna
İslâm gitmiş düşman dolmuş
Viran olmuş Saraybosna

Her yer altın şişe idi
Konaklar bey paşa idi
Her yer cennet köşe idi
Viran olmuş Saraybosna

Her yanın bölenmiş kana
Bunlar yakışır mı sana
Mesken mi oldun düşmana
Viran olmuş Saraybosna

-18-

Aldım değeneğim düştüm yollara
Dolandım yıllarda dere boyuna
Mevlam emir eylemiş kullara
Çalış da rızkını ara boyuna

Daima âşığın böyledir hali
Tükenmez dünyanın hiç kalmakalı
Kimi yeşil giydi kimisi alı
Benimse giydiğim kara boyuna

Ben dertli âşıkım yarıda kaldım
Ne bir sefa gördüm ne murat aldım
Derdimi söyledim sazımı çaldım
Yıllarca söyledim yara boyuna

Mevlüt İhsanî'yim eyledim metin
Aşkın yarasına ey olmak çetin
Ne hekim ey eder ne de Eflâtun
Âşığın sinesi yara boyuna

-19-

Biz âşıklar fukarayız
Bezde doku yan da ara
Türlü kumaş malımız var
Sözü dokuyanda ara

Mazlumu başta tutarız
Haksızı görür çatarız
Biz zalime ok atarız
Yayı okuyanda ara

Mevlüt araştır âtiyi
Saklarsın gizli kutuyu
Sorarsın iyi kötüyü
Bunu okuyanda ara

Mevlüt Hakk'ın edna kulu
Gâhi boştur gâhi dolu
Menekşeyi gonca gülü
Bülbül şakıyanda ara

-20-

On yedi Ağustos gece yarısı
Oldu bir zelzele tufan Marmara
Her yana bıraktı matemi yası
Geldi her taraftan figan Marmara

Böyle bir zelzele gördü mü çağlar
Kaynadı ovalar yarıldı dağlar
Bu halini gören ah çeker ağlar
Ne geldi başına aman Marmara

Doksan dokuz yılı bu sonbaharı
Binlerce kişiye çektirdi zarı
Gölcük Yalova Adapazarı
Bir anda eyledin viran Marmara

Dille tarif olmaz milletin hali
Kalmadı kimsenin devleti malı
Körfez'in İzmit'in acı zevali
Söylensin dillerde yaman Marmara

Tüpraş alevlendi Körfez alıştı
Büyük küçük birbirine karıştı
Sahipsiz yavrular dağlardan aştı
Sanki savaş oldu yaman Marmara

Feryat sesi gelir dağlar başından
Ana yavrusundan gelin eşinden
Anaların akan kanlı yaşından
Sardı her tarafı şivan Marmara

Bu nasıl afettir nasıl zelzele
Bunu gazeteler getirsin dile
Nice insanlara çektirdi çile
Nedir çektiğimiz aman Marmara

Kudretin parmağı bu çarkın kolu
Bütün her tarafa uğradı yolu
Sakarya Tekirdağ İzmit ve Bolu
Yetişin imdada yaman Marmara

Yazık oldu al duvaklı geline
Koymadı ki kına yaksın eline
Ağlayarak düştü halkın diline
Oldun her tarafa destan Marmara

Afet bulutları gökleri sardı
Konakları yıktı dağları yardı
Yalı yıkıldı deniz kabardı
Hesabı çok ağır ziyan Marmara

Felaketi duyurdular her yana
Ezildi vücutlar belendi kana
Eş değilsin Atina'ya Tayvan'a
Sendedir en büyük ziyan Marmara

Nice zenginleri yerlere çaldı
Yıkıldı iş yeri kuruşsuz kaldı
Günlük barınmaya bir çadır aldı
Kalmadı servette güman Marmara

Nice iş verenin kırıldı beli
İşçinin işinden üzüldü eli
Yıktın haneleri bozdun temeli
Bize neler yaptın yaman Marmara

Size anlatayım daha neleri
Gelmedi böylesi yüzyıldan beri
Yıkıldı camiler minareleri
Durur mu sendeki ezan Marmara

Okullar bankalar hanlar yıkıldı
Düştü bir tarafa yere çakıldı
Enkazlarda nice insan sıkıldı
Aktı topraklara al kan Marmara

Bu acı inletti vatanı yurdu
Ankara'ya telsizlerle duyurdu
Yetişti bakanlar kahraman ordu
Olur her derdine derman Marmara

-21-

On beş yaşlarında geldi su sesi
Bir gölge seslendi koş bu pınara
Ne bardak verdiler ne de su tası
Eğil kana kana iç bu pınara

Ne ayağı belli ne de başı var
Ne kenarı belli ne de eşi var
Ne toprağı belli ne de taşı var
İnsanların kalbi taç bu pınara

Bu pınardan asla içmez ayıklar
Bundan içen gece gündüz sayıklar
Bunun ayağında işler kayıklar
Bütün canlı cinli kuş bu pınara

Başında Aslı var yanında Leyla
Onlardan sual et onlardan söyle
Bu aşkın ezeli devreder böyle
Her gelen akıtır yaş bu pınara

Mevlüt İhsanî'yim hayatım anık
Bu sudan içenin yüreği yanık
Bu pınarın suyu kandan bulanık
Binlerce kesildi baş bu pınara

-22-

Paranın ağzını sıkı bağlama
Her türlü yaraya dermandır para
Deme ilaç yoktur derin yarama
Eflâtun u zaman lokmandır para

Irmakları kanalından taşırır
Yarı dağdan arabayı aşırır
Bin arslanı bir tuzağa düşürür
Dünyada güç çatmaz insandır para

-23-

Hicranlı endişe aşkın ateşi
Akıtır dideden kan ile yaşı
Ne ata ne ana ne de kardeşi
Ceht eder yarına hali kalırsa

Ne kara yazıdır yar aşkı kader
Kendi neşterini çaktı ne kader
Ne sızı iyleşir ne ah ne keder
Eylenir yarınan hali kalırsa

Âşıklar ne için çekerler yası
Sızlar sinesinin derin yarası
Yar ahtının nice çekti arası
Ne derler danesiz dalı kalırsa

Geceler yıldızlar çıkar sıradan
Ay dede aydınlatır aradan
Ati ışıklanır çıkar karadan
Tan yeri seherin yeli gelirse

Âşıklık gecedir aya yıldızlar
Aşk ile ah eder yarası sızlar
Çiçektir sahralar şirindir yazlar
Yeşili geriye alı kalırsa

-24-

Ölçmeden biçmeden söylediklerim
İnsanlığa yaramayan söz hata
Nefse uyup gönül eylediklerim
Af olmayan büyük günahız hata

Ne kolay dünyada eser bırakmak
Nefsin aldanan idraksiz ahmak
Barutun yanında ateşi yakmak
Ateş yakmak kıvılcımlı köz hata

-25-

Hüdâ yaratmıştır yeri gevherden
Bilmem bu verimlik sana da nerden
Bire yüz verirsin daha ziyaden
Benim arzumanım kara toprakta

Çalışan kişiyi merttir aç goymaz
Tembellik sağırdır çağırsan duymaz
Cemali güzeldir hiç kimse doymaz
Benim arzumanım kara toprakta

Ustan mı vardı böyle metin oldun
Canlı mahlukata vatan yurt oldun
Her yanın bir alem şadlıkla doldun
Benim arzumanım kara toprakta

Ovalar sahralar dağların da var
Elvanlı yemişli bağların da var
Her yanın süslenmiş edilmiş imar
Benim arzumanım kara toprakta

Cümle canlı alır senden hızını
Hepisinin sen tutarsın sözünü
Çalışanın kara etmez yüzünü
Benim arzumanım kara toprakta

Sarılır çiftçiler işler sapana
Cümlesi yönelir gelirler sana
Türlü hazineler verirsin ona
Benim arzumanım kara toprakta

Hep cümle mahlûklar severler seni
Senle bu hayatı besleriz teni
Herkese edersin türlü ihsanı
Benim arzumanım kara toprakta

Buğdayınla arpan çok nimet bize
Herkes istemeye gelir yanıza
Bu methlik Hüdâdan verilmiş size
Benim arzumanım kara toprakta

-26-

Kalkınca Mersin'de bakardım her gün
Kederim Kıbrıs'tasınız Kıbrıs'ta
Şükrolsun Hüdâ'ya geldi şanlı gün
Eser şanlı bayrak bizim Kıbrıs'ta

Söyle salkım söğüt yeşil kavaklar
Yandı tüter oldu şimdi ocaklar
Ak gelin örtünsün allı duvaklar
Gülsün murat alsın kızım Kıbrıs'ta

Magosa Ovası Beşparmak Dağı
Artık Rum'un değil Türk'ün durağı
Limon portakallı turunçlu bağı
Fındıklı zeytinli üzüm Kıbrıs'ta

Gittik özgürlüğe gittik barışa
Küheylanlar hazırladık yarışa
Bu toprak Türk'ündür ta baştan başa
Şehidim Kıbrıs'ta gazim Kıbrıs'ta

Mevlüt der kahraman Türkler'in eri
Ceddin yadigârı ata eseri
Savaştık çarpıştık bin yıldan beri
Nice eserimiz bizim Kıbrıs'ta

-27-

Ben anamdan bu cihana
Geldim ağlaya ağlaya
Hayat kervanında yolcu
Oldum ağlaya ağlaya

Üç satırlık kara yazı
Taksimime etti razı
Elime verdiler sazı
Çaldım ağlaya ağlaya

Döğün Mevlüt İhsan döğün
Ben anamdan geldiğim gün
İşte o gün işte bu gün
Kaldım ağlaya ağlaya

-28-

Gel efendim dikkat eyle tabiat benzer simaya
Kanın derya kalbindir göl azaların benzer aya
Çağın mevsim gönlün Kâbe gözler gündeki kızıya
Sular akar deniz dolmaz akıl ermez bu deryaya

Seher vakti sulara bak gün aşanda seyret dağı
Türlü hikmet ile dolu her çiçeğin bir yaprağı
Geceyi yıldızlar süsler her türlü nimet toprağı
Aklın idrakin var ise boşuna düşme davaya

-29-

Ali Uysal için;

Ne diyeyim ahvalimi halimi
Bıraktın sen beni yaralı dünya
Giyemedim bayram günü alımı
Giydirdin talihi karalı dünya

Talihim mi böyle yazım mı zalim
Okunsun defterde yazılı halim
Ölçülmez bilinmez bu istikbalim
Bıraktın sen benden aralı dünya

Mevlüt İhsanî'yim bu kalmakala
Eridi bu cismim döndü hilâla
Tanımayan sorsun Ali Uysal'a
Şu Mevlüt İhsanî nereli dünya

-30-

Çok akıttım gözlerimin yaşını
Kattırdı ceyhana çay etti dünya
Çoğunun kayıp etti mezar taşını
Nice emekleri zay etti dünya

Nuh'u kaptan ettin yüzdürdün gemi
Yakup'a çektirdin hasretlik demi
Du cihan sıdami nur-i hatemi
Bana haber ver ki ne ettin dünya

Nicesinin çemberini çevirdin
Nice Süleyman'ı yıktın devirdin
Kiminden aldın kimine verdin
Bu kadar devleti ne ettin dünya

Yunus'u suçlattın attın ummana
Yusuf'u götürdün koydun zindana
Eyyüb'ün yarası bölendi kana
Mevlüt'ün gününü ay ettin dünya

-31-

Madem yemek içmek vardır
Emek ister bütün dünya
Hayatın varlığı nedir
Yemek ister bütün dünya

Rehber olmaz para kadar
Cennet ile nara kadar
Beşikten mezara kadar
Ekmek ister bütün dünya

Suyu koşarlar bent ile
Sanat ile bin fent ile
Varlığını kement ile
Çekmek ister bütün dünya

Gütmeyelim kimseye kin
İnsanoğlu kardeş yekün
Ayın üzerinde ekin
Ekmek ister bütün dünya

Sözün olsa bohça bohça
Dar günde lazımdır akçe
Suda inci Merih'te bahçe
Dikmek ister bütün dünya

Gel sözüme etme inat
Handa öküz çayırda at
İnsan oğlu taktı kanat
Uçmak ister bütün dünya

Her şeyin başıdır para
Kazanmaya çare ara
Tembeller kalır fukara
Ekmek ister bütün dünya

İnsanoğlunun hızları
Geçti gitti yıldızları
Kayaları denizleri
Geçmek ister bütün dünya

Bu çağımız füze çağı
Yakın eyledi ırağı
Havayı suyu toprağı
Açmak ister bütün dünya

Mevlüt İhsan akıllı baş
Hep bir bacı hep bir kardeş
Ne top tüfek ne de savaş
Yaşamak ister bütün dünya

-32-

Ne gam eyle ne de ağla
Halk eyleyen Allah var ya
Canlı cinli her eşyadan
Hikmetiyle haberdar ya

Yakındır şah damarından
Akrabandan öz yarinden
Korkmam cehennem narından
Allah kullarına yar ya

İyilik eyle öz elinden
Eksik koyma emelinden
Lütuf bekle cemalinden
Hakk Kur'an'ı yadigar ya

Mevlüt İhsan kanaatten
Ayrı değil kabahatten
Mahrum etmez şefaatten
Habib-i nur-ı muhtar ya

-33-

Bu aşkınla kebap oldum candan sevdim ziyade
Esma-i öz zikrim desen nur-i sultan Muhammed
Ne gelmiştir ne gelecek senin eşin dünyada
Cismin azam suresinde vech-i tâban Muhammed

Methin kimler son ederler lisanınan sözünen
Muharrirler yazabilmez görseler de gözünen
Senin aşkın kül eyledi yaktı beni közünen
Ta ezelden ümmetinim yolan giryan Muhammed

Ali Karani söyledi cesedinin boyunu
Aldı göğe götürdüler o hatemin mûyunu
Meryeminen o Firdevs'te görebilsen toyunu
Sen lütfeyle davet eyle gönder ferman Muhammed

Gören Ravza-i Kâbe'ni olurlar Hakk'a hacı
Türlü devlet var sendedir bay edersin muhtacı
Dili elif kaşı rahman başında nurdan tacı
Hak mürüvvet mührüdür sende nişan Muhammed

Dahi şimdi ok olur mu ezel bahtı karalar
Göz göz oldu sıralandı sinemdeki yareler
Dertlilerin ilacısın sen lokmanda çareler
Yarelerim oyuldular sende derman Muhammed

Aşk-ı ilâhın ihsan et bu gafletten ayılam
Cürm ü günah hatam çoktur bu emelden sayılam
Ben Mevlüd'em her ne desen senin yolan gailem
Yoktur sana bir hediyem canım kurban Muhammed

-34-

Neşeli günümüz hoş alemimiz
Dahi ihsan var mı bundan ziyade
Ahbapla müşerref toy düğünümüz
Artıyor zevkimiz bundan ziyade

Şimdi otururuz bizler diz dize
Şâye-i devlettir ahbaplar bize
Şadlık ile şimdi geldik yüz yüze
Bu günkü zevkimiz dünden ziyade

Mevlüt İhsanî'yim adım muhabbet
Lisan-ı leblerden alırım lezzet
Meclis tamam oldu sonsuz muhabbet
Arkadaş sevgisi günden ziyade

-35-

Âşık Sümmâni için;

Dostum bağının bülbülü
Figânı Samikale'de
Hakikat bağının gülü
Gülşânı Samikale'de

Seni söyleyecek çağlar
Giden gitmiş kalan sağlar
Her sözünde ırmak çağlar
Ummanı Samikale'de

Ablak kayasında yatmış
Hikmetli rüyaya çatmış
Kendi almış kendi satmış
Mercanı Samikale'de

Erzurum Otlu Narman'da
Türkiye'de her bir yanda
Gülperi'si Bedişhan'da
Sümmâni Samikale'de

Kaderine boyun bükmüş
Bu pınara yaşlar dökmüş
Hakk'ın huzuruna çekmiş
Kervanı Samikale'de

Maksudu eliftir mimdir
Aşkta âşıka hekimdir
Bu dünyada kalan kimdir
Bir namı Samikale'de

Sevda Sümmâni neylemiş
Aşk ile gönül eylemiş
Mücevher kelam söylemiş
Destanı Samikale'de

Bana derler âşık söyle
Gelen gider dünya böyle
Kültür müdürü Bilal Bey'le
İhsanî Samikale'de

-36-

Gel kalbimi geri gönder
Merhamet et yüzün dönder
Zalimlere oldun önder
Yok sendedir keder bende

Mevlüt İhsan boşa yanma
Her güzele gel aldanma
Bugünkü gün sağım sanma
Kalmamıştır tutar bende

-37-

Uyan da gafletten seyret bu hana
Nizamlı düsturlu hiza içinde
Kendini şaşırıp olma divane
Doğru çalışırsa rıza içinde

Geleni Hızır bil günahkâr bilme
Dertliyi kınama üstün öğünme
Hakk'ın takdirine sakın üzülme
Hisse payı vardır kaza içinde

Her işe kadirdir cenab-ı bâri
Asla sorulur mu sırles narı
Yusuf'un kuyusu Nemrut'un nârı
Lûtf u ihsan vardır ceza içinde

Kâinat bir nokta sırr-ı sübhandır
Kitaplar delilim nûr u Kur'an'dır
Halkın eşrefi o da insandır
Yüz bin hikmet vardır ceza içinde

Gel Mevlüt İhsanî yapma davayı
Söyle okudun mu elif'i ba'yı
Kapı yaptı Adem ile Havva'yı
Kâinat bir nokta göze içinde

-38-

Yar ile yan yana gelsen
Dağ başında kar içinde
Ferhat gibi dağı delsen
Büyük arzu var içinde

Âşıklarda sevda eser
Olursa yara müyesser
Karlar yağar tipi eser
Yanar sönmez nar içinde

Aşk dağını yaramazsın
Arz edersin varamazsın
Sarmak lazım saramazsın
Yıllarca yanar içinde

Bu işin nedir gereği
Böyle mi aşkın dileği
Canan mı sorgu meleği
Sanki bir mezar içinde

Mevlüt İhsan olma asi
Aşk ateşi dağ havası
Ne hamam var ne de tası
Yıkanırsın yar içinde

-39-

Kaldırdı ulu dergaha
Eller berat gecesinde
Feryat eder düşer âha
Kullar berat gecesinde

Kâinat nurla süslenir
Sadıklar Hakk'a yaslanır
Allah kuluna seslenir
Dertler berat gecesinde

Müminin göz yaşı akar
Allah diye duman çıkar
Hakk'ın huzuruna çıkar
Yollar berat gecesinde

Mevlüt İhsan evvel ahir
Hakk'ın bülbülleri şakır
Allah diye tevhid okur
Diller berat gecesinde

-40-

Boşuna dünyayı gezip dolaşma
Çağların mazisi bir taş üstünde
Danış bir bilene yolundan şaşma
Hayatın dizisi bir taş üstünde

Kaya parçasının deme nesi var
Geçmiş nesillerin bunda sesi var
Yaşamış her çağın kitabesi var
Tarihin yazısı bir taş üstünde

Kayanın üstünde bir koyun meler
Geçmişten bizlere anlatır neler
Bilim hesap eder bunu inceler
Ayrılmış kuzusu bir taş üstünde

Demir kaleminen yazmış kayayı
Atın üzerinde elinde yayı
Hangi umudunan gezmiş dünyayı
Kederi arzusu bir taş üstünde

Dünya yaradanın hikmet müzesi
Devreder eskisi gelir tazesi
Bir beşik ağacı bir müsellesi
Ölüm sızıntısı bir taş üstünde

Bu dünya nice bin çağı eritmiş
Nice devlet kurmuş hüküm yürütmüş
Nice kale yapmış hayat çürütmüş
Kuvveti pazısı bir taş üstünde

Mevlüt İhsanî'nin gönül müzesi
Ruhuna getirdi geçmişten sesi
Dünya devredecek bütün herkesi
Anane sızısı bir taş üstünde

-41-

Gönlümde bir sızı gönlümde ateş
Bu yarayı bilen var mı sizlerde
Dilim eyvah eder gözlerimde yaş
Gözyaşımı silen var mı sizlerde

Hayal ipliğini dokuyan çoktur
Eşsiz bülbül gibi şakıyan çoktur
Hayat romanını okuyan çoktur
Amentü'yü bilen var mı sizlerde

Düşen çok sevdanın dert belasına
Hele güzellerin müptelasına
Yayla sümbülüne dağ lalesine
Güneş olup çalan var mı sizlerde

Bize emri budur ilm-i ezelin
Yaklaşma ceryana kaptırır elin
Sevda cehennemdir duvaklı gelin
Güveyi olup alan var mı sizlerde

Mevlüt İhsanî'yim bu dünya fani
Eğer arif isen haddini tanı
Bizden evvelkiler nic'oldu hani
Devran sürüp kalan var mı sizlerde

-42-

Geçti bu gönlümün sürûri zamanı
Hani zevki sefa adalet nerde
Her tarafı sardı bir ah dumanı
Küçüklerde hürmet itaat nerde

Eksildi kalmadı kisbet-i irfan
Dili hoş münevver n'oldu müzeyyen
Sırra kadem bastı oldular pünhan
N'oldu alimanlar secahat nerde

Açma bu derdimi olmaz netice
Onulmaz derdim var yüceden yüce
Ne sadık ne sıddık ehli hal hoca
Hani büyüklerde nasihat nerde

Söz verip de ikrarında duranlar
Bir bakışta çar köşeyi görenler
Dost yoluna canı kurban verenler
Mah-ı ışık olan hidayet nerde

Komşuda komşuya demir düzünü
Hilelik herkeste açmış gözünü
Birbirine inanmazlar rızkını
Helalı kisp-i kâr ticaret nerde

Şairler çoğaldı âşık az kaldı
Sözlerde mana yok elde saz kaldı
Elbise parladı kalpte toz kaldı
Böyle yaşamada helevet nerde

Pis sarılmış leke konmuş vicdana
Haksızlar haklıyım çıkar divana
Nasıl asır emniyet var yalana
Adil mahkemede şehadet nerde

Sarılmış dünyaya alevli bahar
Büyük sevgi ne de gençte saygı var
Kız gelinde kalmamıştır hicap ar
Hakikat yolunda hareket nerde

Anaya babaya nerde danışmak
Hani lezzet ile gelip konuşmak
Ak yüzde peçe yok ağızda yaşmak
Geçmişe sadiye ziyaret nerde

Eğer sarraf isen sadığı tanı
Dosta canı kurban sakiler hani
Mevlüt misafire gösterir hanı
Hanı han edenler tabakat nerde

-43-

Ne gençliğe güven ne de varlığa
Çatar bir yokuşa düz gele gele
Ölmezsen çatarsın ihtiyarlığa
Geldik yar başına biz gele gele

Derdimi söyledim bir tellal gibi
Akıbette kaldım kuru dal gibi
Açarsam bağrımı portakal gibi
Bağrım parça parça söz gele gele

Mevlüt İhsanî'yim dumandır başım
Yıllarım boyunca akıttım yaşım
Gelmedi baharım geçmedi kışım
Sanmam hayatıma yaz gele gele

-44-

Tabiata zarar verir
Duman yüksele yüksele
Bir gün başa bela olur
Düşman yüksele yüksele

Yaşama fayda getirir
İnsan yüksele yüksele
İnsanı dardan kurtarır
İman yüksele yüksele

Kişiye bela getirir
Figan yüksele yüksele
Sonu büyük uçurumdur
Ziyan yüksele yüksele

Kulu devlete yetirir
Nişan yüksele yüksele
Düşmanları hep dost eder
Lisan yüksele yüksele

-45-

Seherde bir bülbül gördüm
O da geldi güle güle
Nedir senin derdin sordum
O gösterdi güle güle

Niçin dedim düştün dara
Dedi benim bahtım kara
Dedim ne ağlarsın yara
Dedi yaktı bile bile

Âşık söyler sözlerini
Dert güldürmez yüzlerini
Kör eylemiş gözlerini
Dedi yaşım sile sile

Mevlüt İhsan kalmış naçar
Derdini bilene açar
Ah ile ömrümüz geçer
Gün savuşur böle böle

-46-

Kırk yıl oldu senden uzak
Yar kaldın merhamet eyle
Sevdan bana oldu tuzak
Dar kaldın merhamet eyle

Hayli gündür hayli zaman
Bende gayret sende iman
Ağustosta başım duman
Kar kaldım merhamet eyle

Mevlüt İhsanî'yim n'ettim
Diyar diyar varıp gittim
Odun gibi yandım bittim
Zor kaldım merhamet eyle

-47-

Ya ilahi sen bilirsin bu naçara rahmeyle
Günahım dağlardan yüce gönder çare rahmeyle
Kâinatı halk eyledin habîbin hürmetine
Beni de ona bağışla atma nara rahmeyle

Âlim olan kamil olur zerreden hisse kapar
Sana yakın kulların var sıratta evler yapar
Benim gibi gafil olan fani dünyaya tapar
Mümin cenneti doldurur günahkâra rahmeyle

Gaffar isminle rahmeyle günahın darasına
Sensin derman sensin ilaç her kulun yarasına
Yazdır sabit et kalsın salihler arasına
Ol habîbin hürmetine ben kuluna rahmeyle

Mevlüt İhsan gözüm yaşlı yüreğimde sızım var
Ancak sadık defterimde üç beş satır yazım var
Günahkârım boynum eğri elimde bir sazım var
Birliğine ikrarım var ben şu ara rahmeyle

-48-

Ana bu mektubum yadigar sana
Gelemezsem şehit oldum üzülme
Canım kurban olsun aziz vatana
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Sağ kalırsam yine mektup yazarım
Vatan için ölmek benim pazarım
Çanakkalesi'nden mektup yazarım
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Düşmanın gemisi bekliyor burada
Sokulmak istermiş bu aziz yurda
Batacak denize olacak hurda
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Çanakkale Boğaziçi kapumuz
Söz vermişiz ölmek için hepimiz
Arıburnu Çanakkale tapumuz
Gelemezsem şehit oldum üzülme

Mevlüt İhsanî'yim çalarım sazı
Emicem şehittir atam da gazi
Her Türk vatan için ölmeye razı
Gelemezsem şehit oldum üzülme

-49-

Ey ulu Allah'ım sana dileğim
Sen bizi bu yerde hürmetsiz etme
Vicdanla imanla göğüs gereyim
Şanlı sancağımız kıymetsiz etme

Ecdadımız bize bu yurdu kurdu
Yıllarca savaşıp sınırda durdu
Kahraman Mehmetçik zaferli ordu
Esirge afattan kuvvetsiz etme

Biz Türk'üz tanıyor insan cin peri
Kumandamız hücum ateş ileri
Sana yalvardığım bizlerden geri
Olacak evladı gayretsiz etme

Divanın isteyim ey hüsnü cemal
Şerefli hilâle sen verme zeval
Sanadır senindir ruhum istiklal
Yarab beni yurtsuz milletsiz etme

-50-

Gurbet elin her safası
Çile görünür gözüme
Olsa da para babası
Köle görünür gözüme

Gurbet el kahrı çekenler
Hayata boyun bükenler
Sılada çakır dikenler
Lale görünür gözüme

Garip olan döker yaşı
Vatanımın yavan aşı
Boz yamacı kara taşı
Kale görünür gözüme

Yükselen yıldıza aya
Adem dağılsa dünyaya
Köyüm vermem Avrupa'ya
Ela görünür gözüme

Öğün Mevlüt İhsan öğün
İster bayram ister düğün
Gurbet elde kaldığım gün
Sıla görünür gözüme

-51-

Sana demedim mi ey cahil gönül
El elemsiz sultan olsan fayda ne
Virane bir yerde ötse de bülbül
Kimse duymaz sedasını fayda ne

Dostu var mı kaplanların kurtların
Fikreyle sözümü sen düşün derim
Hukukun kazanmak sanma ki kârın
Tek başına aslan olsa fayda ne

Ele almış olsan cümle cihanı
Fikreyle sözünü hattını tanı
El oğlu tanır mı beyi sultanı
Sular gibi umman olsan fayda ne

Elinen ödünce düşme yaralar
İğne yıldızından seni ararlar
Geleceğin yerde tuzak kurarlar
Avcı vardır şahin olsan fayda ne

Mevlüt şirin lisan baldan üstündür
Nazenin muhabbet gülden üstündür
El var ki arşa dek elden üstündür
Kahraman-ı Rüstem olsan fayda ne

-52-

Bu gün dumanlanmış dağların başı
Ne yaman zalimdir Şırnak'ın kışı
Nice ela gözden akıttı yaşı
Bakın başımıza n'oldu bu sene

Kader mi buyudu çığ sebep oldu
Kayalar inledi dereler doldu
Nice yavruların gül benzi soldu
Anadan ayrıldı kaldı bu sene

Düzüldü askerler gider yollara
Verin haberini karakollara
Karıştı tipiye karıştı kara
Kara yas kapıyı çaldı bu sene

Yıkıldı yok oldu nice haneler
Yavruyu bağrına basmış analar
Nice asker yolu bekler sonalar
Nicesi saçını yoldu bu sene

Şırnak Uludere Şemdin deresi
Derin oldu memleketin yarası
Döver dizlerini asker anası
Ne büyük felaket oldu bu sene

Felâkete dağlar dayanamaz ki
Kundakta yavrular uyanamaz ki
Bunu görmeyenler inanamaz ki
Dereler çığ ile doldu bu sene

Tipiden gözleri göremez oldu
Dozerler karları yaramaz oldu
Telefon haberi veremez oldu
Nice evler viran oldu bu sene

Doksan iki yılı şubat ayında
Oldu bu felaket sabah çayında
Nice insan kaldı canın hayında
Karlar arasında dondu bu sene

Askerler taşırdı memleketine
Büyük acı oldu Türk milletine
Can yanar vatanın felaketine
Çok evler virana döndü bu sene

Geldi acı haber Sert'ten Şırnak'tan
Gelin cenazemi alın uçaktan
Bize emri budur Cenab-ı haktan
Başımıza neler geldi bu sene

Kara imiş güneydoğu yazısı
Memlekete acı verdi sızısı
Hepisi de birer ana kuzusu
Nice yavru öksüz kaldı bu sene

Şanlı devletimiz oraya vardı
Kızılay her türlü yarayı sardı
Öleni defnetti sağı kurtardı
Tarihte izleri kaldı bu sene

Günlerce seslendi TRT basın
Acısı her yanda bu kara yasın
Dostlar kara giysin ana ağlasın
Yiğitlere mezar oldu bu sene

Söyledi ağladı Mevlüt İhsanî
Bu acı sızlattı bütün vatanı
Bir anda kaybettik nice civanı
Nice çok çiçekler soldu bu sene

-53-

Bulutlar şahlanır dereler coşar
Birikince olur sel birbirine
Bahar tabiata halıyı döşer
Karışır yeşille al birbirine

Çiçekler açılır bülbüller öter
Sever goncasını âşıktan beter
Neden ki har diken arada biter
Bırakmaz yaslana gül birbirine

Bütün canlı sever ezel baharı
Çalışır her yandan getirir karı
Macunu çiçekten taşıyan arı
Yapar karıştırır bal birbirine

Düşman ayağını basar ayırır
Ağaçtan dalını keser ayırır
Zalim bir kasırga eser ayırır
Yoksa dokunur mu dal birbirine

Fırtınada ayak olmaz uç olmaz
Merhamette iyilik olur öç olmaz
Tek bilekte kuvvet olmaz güç olmaz
Değer ses çıkarır el birbirine

Dünyada görünen nice icatlar
Ayı keşif ederek yıldıza atlar
Arada olmazsa kahpe fesatlar
Düşmanlık eder mi kul birbirine

Dünyanın her işi insanda biter
İnsanın sorgusu divanda biter
Divanın sonucu sübhanda biter
O zaman kavuşur yol birbirine

Dünyada okuyan yazan olmazdı
Ahkâm olmasaydı düzen olmazdı
Gökte uçan suda yüzen olmazdı
Eğer anlaşmazsa dil birbirine

Mevlüt İhsanî'yim kadere razı
Benim gördüklerim anlımda yazı
Dünyanın düzeni âşığın sazı
Uyuşmazsa çalmaz tel birbirine

-54-

Prof. Dr. Muhan Bali için;

Tek vücutta kuvvet olmaz güç olmaz
Değer ses çıkarır el birbirine
Bir yanda eserse rüzgar şiddetli
Güç ile dokunur dal birbirine

Dünyada görünen nice icatlar
Hele kat üstüne yapılan katlar
Arada olmazsa muhbir fesatlar
Düşmanlık eder mi kul birbirine

Sayın profesör Muhan Bali'den
Almış taksimini imam Ali'den
Ne beklenir Mevlüt gibi deliden
Kavuşur karışır yol birbirine

-55-

Üç yüz altmış beş gün on iki aydır
Getirir seneyi per döne döne
Bir yanı karanlık bir yanı aydın
Günü tamam eder yer döne döne

İnsan kaderine kurbanlık koyun
Hayatı boyunca eğdirir boyun
Herkese bir türlü oynatır oyun
Kulun hayatına zar döne döne

Taksim yaradanın dileğindedir
Gayret insanların yüreğindedir
Ekmek her kişinin bileğindedir
Gelir kapısına kâr döne döne

Sakın gıyab etme alma günahı
Kader insanlara hakkın silahı
Ananın kargışı mazlumun ahı
Getirir kapıya şer döne döne

Bu işin bendini hikmette ara
Bulur arzusunu kul vara vara
Bir anda zengindir bir an fukara
Bulur insanları sır döne döne

Dikkat et sözüme yolundan şaşma
Ahlakı halim ol kabından taşma
Hakikat güneştir geriye kaçma
Bulaşır yakana kir döne döne

Mevlüt İhsanî'nin gözünde perde
Keşf-i kerametle ayık mezarda
Yarın kıyamette ruz-i mahşerde
Gelir divanına er döne döne

-56-

Cümlenin sahibi Cenab-ı Hakk'tır
Kader insanlara sonsuz tuzaktır
Sana yakın ama ona uzaktır
Yol olun efendim görmeyenlere

Bir yolcu geliyor şaşırmış yolu
Ya gözü görmüyor ya kırık kolu
Havalar bozulmuş yağacak dolu
Dal olun efendim görmeyenlere

Kim yardım isterse dilerse aman
Onun imdadına yetişin hemen
Elinde ya saz var ya kuru keman
Tel olun efendim görmeyenlere

Köşede bir hasta günlerce bekler
Halini öğrensen yanar yürekler
Kalkar düşer çocuk gibi emekler
El olun efendim görmeyenlere

Mevlüt İhsanî'yim gücüm çatamaz
Kimse kaderini baştan atamaz
Halini diyemez dert anlatamaz
Dil olun efendim görmeyenlere

-57-

Hayatı zindandır ömrü karanlık
Gün olun efendim görmeyenlere
Gözleri yaşlıdır yüreği yanık
Yön olun efendim görmeyenlere

Geçmiş günlerini unutamazlar
Kaçırtır fırsatı hiç tutamazlar
Dertleri çok amma anlatamazlar
Dil olun efendim görmeyenlere

Görmeyen kişiler yaşayan ölü
Ne baharı açar ne gonca gülü
Gündüzü kar yağar gecesi dolu
Dal olun efendim görmeyenlere

Hayatı arz eder lakin varamaz
Yarini sevse de yüzün göremez
Yavrusunu kundaklayıp saramaz
El olun efendim görmeyenlere

Mevlüt İhsanî'yim çoktur acımız
Aynı dertten kardeşimiz bacımız
Sizler bizim kuvvetimiz gücümüz
Kol olun efendim görmeyenlere

-58-

Hüsnünü sevdiğim ela göz dilber
Bir de nazar eyle bak bizim yere
Her yana olmuşsun müşkül-i amber
Bir de kerem eyle kok bizim yere

Mecnun olan çeker Leyla nazını
Gece gündüz tutar gider izini
Her yana gösterdin taban yüzünü
Ervah-ı taksimde yok bizim yere

Mevlüt'tür aşkının şan pervanesi
Cümleyi yaratan mahbup anası
İhsan et rahmetin katre danesi
Lütfeyle sel gibi ak bizim yere

-59-

Ben o dosta söz vermiştim ezeli
Yar senin diyaran gelirim diye
Sermayesiz sevemezsin güzeli
Ben ikrar etmiştim bulurum diye

Asla meylim yoktur dünya varında
Herkesin derdi var barabarında
Dedim günüm geçsin yar diyarında
Ümidim yanında ölürüm diye

Âşığım kavuşmak ihtiyar olur
İhsanî bulursa bahtiyar olur
Ümitle bu çağım ihtiyar olur
O nazlı cananı bulurum diye

-60-

Düğün diye yaktın kandan kınayı
Belki muradımı alırım diye
Davet ettin kardeş ile anayı
Gelmedi aklına ölürüm diye

Sandığı kitlenmiş dengi bağlanmış
Nice yiğitlerin bağrı dağlanmış
Eşinden ayrılmış ciğeri yanmış
Yıllarca arasın bulurum diye

Gelinliğin bin naz ile dikmişler
Güveyilik bohçasını sökmüşler
Duvağına kara tülü çekmişler
Güvenme dünyaya kalırım diye

Nasıl gelin oldu nasıl güveyi
Nice anaların yandı yüreği
Böyle imiş güveyinin dileği
Yarim ile mesut olurum diye

Geline dediler kara bohçalı
Toprağın altında yeşili alı
Başına diktiler bir kara çalı
Bekleme geriye gelirim diye

Ecel arabası geldi yanaştı
Hayatın güneşi dağlardan aştı
Mevlüt İhsan yıllar yılı savaştı
Felekten öcümü alırım diye

-61-

İsmin Hacı Ali köyün Karnavas
Yaşında kaç yolcu geldi bu köye
Kaçı gülmüş idi kaçı çekti yas
Nicesi misafir oldu bu köye

Kimi yazı kader kimisi de ah
Herkes kaderini görmüştü mutlak
Bunu tayin eder Cenab-ı mutlak
Nice yolcu temel oldu bu köye

Sor şu mezarlığa karşı yamaçtan
Şu yüce kayadan dökülen taştan
Şu ela gözlerden dökülen yaştan
Nice kara haber geldi bu köye

Allı gelin oldu komşunun kızı
Nice yüreklerde açıldı sızı
Nice çok koyundan ayrıldı kuzu
Nice akşam sabah oldu bu köyde

Nice kervan geldi çok yolcu geçti
Nice konak oldu isim değişti
Nice çok hastalar suyundan içti
Derdinin çaresin buldu bu köyde

Sorup öğreneyim Hacı Ali'den
Bana haber ver ki n'oldu bu köyde
Allah'ı seversen bir anlat den den
Niceleri gelin oldu bu köyde

Mevlüt İhsanî'den oldu destanı
Seksen beş yılından geldi bu yanı
İsmail Aktürk'ün kahvesi hanı
Nicesi ağladı güldü bu köyde

-62-

Dinle sözlerimi aziz vatandaş
Dünya ekonomi başta tasarruf
Her türlü maksada ermek istersen
Yemekte tasarruf aşta tasarruf

Gayret et işine uykuda yatma
Çok sistemli çalış renk renge katma
Ekmeği az doğra ufağı atma
Damakta tasarruf dişte tasarruf

Bir gömlek yerine ikiyi takma
Düğme kırık diye atma bırakma
Menzilinden fazla benzinin yakma
Gayret eyle her gidişte tasarruf

Tasarruf köylerden haneden başlar
Evin idaresi anadan başlar
Masıraf terbiye sonradan başlar
İçerde tasarruf dışta tasarruf

Asil rençber mahsulünü çürütmez
Akıllı baş kötü ahlak yürütmez
Kazancını karlar gibi eritmez
Baharda tasarruf kışta tasarruf

Sabreyle sebepsiz kimseye çatma
Gelişi güzele malını satma
Küfretme kimsenin dalından atma
Ahlakta tasarruf suçta tasarruf

Kula yemek içmek helaldir amma
Bir lira yerine beşi harcama
Hayat karaborsa düşerse zama
Bize lazım her bir yaşta tasarruf

Eğer alırsan da faizli para
Bir işe gayret et gitme kumara
Gün gelir edersin yüzünü kara
Ziyafette arkadaşta tasarruf

Mevlüt İhsanî'yim sözüm unutma
Olur olmaz yerde arkadaş tutma
İş yerin kitleme bağın kurutma
Doluda tasarruf boşta tasarruf

-63-

Birkaç sene oldu değişti işler
Köyden şehirlere çekildi göçler
Felaket getirir böyle gidişler
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Şehir güzel paran malın varısa
Sanatta meslekte elin varısa
Keskin zekan döner dilin varısa
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Ağaçların susuz tarlanda hazan
Köyde ağa idin şehirde kızan
Şimdi hamallıkla hayatın kazan
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Yaptığın güçlükle bir gecekondu
Bir kedisi vardı soğuktan dondu
Hayat direğini törpüsüz yonttu
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

Mevlüt İhsâni'nin sazı da sensin
Dağların baharı yazı da sensin
Bahçede koyun da kuzu da sensin
Köylü kardeş rençberlik et koyun sağ

-64-

Han yeri burada hancı nerede
Bir yere bağlamış yolları hancı
Haklı haksız yaşar hep bir arada
İmtihan eylemiş kulları hancı

Dünya han yeridir hep baştan başa
Allah'ı ispat et insanca yaşa
İstersen ağa ol istersen paşa
Verir boş künyeyi ellere hancı

İnsanlar bu handa çok hisse kapar
Kimin burda kimin hayratın yapar
Kimin başa iman Allah'a tapar
Böylece devreder yılları hancı

Mevlüt İhsanî'yim yaptığım çaba
Çalış da kendini koyma itaba
Yarın mahşer günü çeker hesaba
Bir bir konuşturur dilleri hancı

-65-

Saat yedi çağlarında
Nice insan kan ağladı
Erzurum'un dağlarından
Kalkan duman kan ağladı

Yüreklere koydu sızı
Ne kara yazılmış yazı
Genç ihtiyar gelin kızı
Çok nevcihan kan ağladı

Bakın ki köylere n'oldu
Emri Hak'tan ferman oldu
Nice çok tazeler soldu
Bağda gülşen kan ağladı

Nicesi giydi karalı
Eşinden kalmış aralı
Çıkınca ezik yaralı
Gördü lokman kan ağladı

Yol çıkmaz oldu köylere
Ovada açıldı dere
Acı saldı görenlere
Ahbap yaren kan ağladı

Nice emek gitti boşa
Acı verdi gökte kuşa
Horasan'ı, Sarıkamış'ı
Pasin, Narman kan ağladı.

Bu hikmeti gören şaştı
Akşam oldu gün de aştı
Koyunla kuzu meleşti
Nice bin can kan ağladı

Duyunca bin oldu derdim
Canımdan azizdir yurdum
Şanlı ordu etti yardım
Mevlüt İhsan kan ağladı

-66-

Kim sebeptir Kars'ta olan ziyana
Bütün çarşı pazar bölendi kana
Kimi atam diyor kimisi ana
Yaralandı nice civan ağladı

Benzin ambarına bir ateş düştü
Bu hali görenler imdada koştu
İmdada gidenler yandı tutuştu
Hûdanın emri bu ferman ağladı

Kundakta sebiler duydu uyandı
Nice anaların ciğeri yandı
Yaralılar iki yüze dayandı
Nice ana nice sübyan ağladı

Doldu yaralıdan hastaneler
Sızlaşır bacılar ağlar analar
Öksüz kalan yavru melûl haneler
Feryad eder ah u figan ağladı

Öğle çağı sis bağladı havayı
Çok geçmeden figan sardı ovayı
Zalim felek bozdu nice yuvayı
Bu ahvali duyup yazan ağladı

Bidon parçaları sanırsın dolu
Kiminin bacağı kiminin kolu
Yüz elli yaralı ellisi ölü
Bir ben değil bütün duyan ağladı

Garipleri bilen yoktur nereli
Kimin hafif kimin ağır yaralı
Kimisi can verir gayet dar hali
İlaç saran tabip lokman ağladı

Elli üç yılının Eylül kazası
Umulmaz acıya saldı bu Kars'ı
Yabandan topladık vücut parçası
Kefen biçen mezar kazan ağladı

Nice ela gözler yaş ile doldu
Ana evladını tanımaz oldu
Nice yiğitlerin gül benzi soldu
Sarkamışlı Mevlüt İhsân ağladı

-67-

Benim bahtı siyahıma
Gül güldü bulut ağladı
Feryat edince ahıma
Gül güldü bulut ağladı

Kader beni saldı zâra
Talihimi etti kara
Heveslendim ağaçlara
Dal güldü bulut ağladı

Mevlüt İhsan günün aştı
Gözyaşım kanaldan taştı
Bahar geldi çiçek açtı
Gül güldü bulut ağladı

-68-

Medet medet bin bir ismin sahibi
Emretti günümü zara bağladı
Nice dert sahibi ettin Eyyüb'ü
Sonunda derdine çare bağladı

İslamlık lezzetli baldan incedir
Şeriat yapraklı gülden incedir
Sırat nâr üstünde kıldan incedir
Bize köprü dedi nura bağladı

Hûda'nın hikmeti çoktur bilinmez
Emretti divana suçla gelinmez
Sırat uzun ince baksan görünmez
Ucunu ta nerden nereye bağladı

Her hikmet senindir yaradan Hûda
Bir damla zikrimsin derin hülyada
Kullar için neler verdin dünyada
Türlü nimet devlet vara bağladı

Gönderdin çok delil eyledin emir
Noksansız dünyayı eyledin memur
Altın gümüş dedin aslı bir demir
Kağıtta şerefine tura bağladı

Kullara bu para ettin sim u zar
Bunu sebep ettin verdin devlet var
Her hikmet senindir ya gani gaffar
Dört azayı bir muhtara bağladı

Habib-i muhtardır cihanın gülü
Sıdık-ı Faruk'u damadı Ali
Bize rehber oldu gösterdi yolu
Zülfikâr'ı ol haydana bağladı

Hepsi şer üste başımızda taç
Hepimiz dergahan kula mı muhtaç
Gönderdin ezayı yaptırdın ilaç
Nice merhem koydu yara bağladı

Lütfünden zemini semayı kurdu
Resul'ü Kur'an-ı rehber buyurdu
Her canlıya şirin göründü yurdu
Emretti mahluku yere bağladı

Mevlüt ne ağlarsın düştün mü dara
Dövünüp çırpınmak eylemez para
Gâhi çimen gâhi duman dağlara
Yazın çiçek kışın kara bağladı

-69-

N’oldu ey ilkbahar çiçeğin n’oldu
Açılan laleler güllerin soldu
Sonbahar kuzunu elinden aldı
Gitti bu güzellik sana kalmadı

Her yanın ah eder düşmüştür zara
Çok geçmez bölenir her yanın kara
Dönmüşsün yüz yaşlık sen ihtiyara
Gençlik baki olup cana kalmadı

Dağlar başız ne dumanlı paralı
Yoktur bu dünyanın sabit gareli
Cemusap eline han şah maralı
Tahtı da ber yarar ona kalmadı

Gezdi bu dünyayı şer güdar etti
İnsicin mahluka verdi emretti
Karınca ejderha divana gitti
Davut oğlu Süleyman’a kalmadı

Bu toprak nicesin etmiştir hilal
Hanidir Zulgarney n’oldu Rüstem Zal
İlme mahir idi hoca Daniyal
Mektumudur o lokmana kalmadı

Yakub’un kim bozdu sürür zevkini
Gözü görmez oldu Yusuf şekini
Kardeşleri bildirmişti meftunu
Otuz nişan o Kenan’a kalmadı

Ben olaydım ayağının turabı
Havarı zemini gezen arabı
Heyber kan suyunu güreş gurabi
Tıra vuran ol aslana kalmadı

Ebedi dünyada göster duranı
Akıbet yüklenir göçer kervanı
Cen eden cüzları aziz Kur'an'ı
Sıddık Ömer ol Osman'a kalmadı

Mevlüt neden didelerin yaş yine
Nasihat almazsın bağrın taş yine
Zemin sema levh-i kalem aşkına
Hakk yarattı o canana kalmadı

-70-

Mecnun gibi çıkam dağlar başına
Kesildi takatim halim kalmadı
Yaktı Kerem gibi yar ataşına
Savruldum rüzgara külüm kalmadı

O yarin hûb çağı taze nevreste
Beni bülbül gibi koydu kafeste
Herkesin çiçeği elinde deste
Benim koklamaya gülüm kalmadı

O yar benden Adana'dan nar ister
Hasta düşmüş Soğanlı'dan kar ister
Yare kavuşmaya elde var ister
Sim u zer eyyamı pulum kalmadı

Mevlüt İhsan neden işim zor oldu
Derdi demek benim için ar oldu
Aşacağım yüce dağlar kar oldu
Dahi bir taraftan yolum kalmadı

-71-

Salınıp gezerken boyunu gördüm
Keklik miydi turna mıydı toy muydu
Eğmiş kametin yayını gördüm
Kılıç mıydı gamze miydi yay mıydı

Arasam dünyayı bulunmaz eşi
Siyah bulut perdeledi güneşi
Ah dedi gözünden döküldü yaşı
Deniz miydi derya mıydı çay mıydı

Taramış zülfünü dökmüş gerdana
Yel vurdukça dalgalanır her yana
Dedim dilber yüzün çevir bak bana
Gözler yıldız al yanaklar ay mıydı

Güzel keklik gibi gezinir taşta
Sedası bülbülde avazı kuşta
Gören âşıkları yakan ateşte
Keklik miydi turna mıydı toy muydu

-72-

Biz Türklere düşman karşı gelince
El tetik silahta hemen olmalı
Çelik süngümüzü salak düşmana
Tarihlerden daha yaman olmalı

Düşmanla gelince kılıç kılıca
Benzeriz çeliğe erimez tunca
Gözümüz düşmanı görmez karınca
Kılıçlar kabzesi al kan olmalı

Biz koçak Türkleriz mertoğlu mertler
Kavgada arslanız kurtoğlu kurtlar
Bileği tunç çelik göğsü polatlar
Vatan uğurunda kurban olmalı

Orman gibi düşman gelse korkmayız
Çalarız kılıcı geri bakmayız
Mevlüt der savaştan geri çıkmayız
Püskürtüp ateşi duman olmalı

-73-

Rıhtımdan bir subay bindi gemiye
Nişanında egemenlik yazılı
Saçı altın başak gözleri deniz
Al kanında egemenlik yazılı

Gemi son hızıyla almıştı yolu
Ümit dolu iman dolu hız dolu
Gelen Atatürk'tür ey Anadolu
Vicdanında egemenlik yazılı

Şahlan Karadeniz suların kara
Karıştı gemimiz bu dalgalara
Bazı içe gider bazı kenara
Dümeninde egemenlik yazılı

Samsun'da rıhtıma çıkan umudun
Şimşekler çakarak yağan bulutun
Atılan merminin yanan barutun
Dumanında egemenlik yazılı

Denizleri geçti dalgayı yardı
On dokuz Mayıs'ta Samsun'a vardı
Vatan vatan diye halkı uyardı
Lisanında egemenlik yazılı

Ölmek var dönmek yok yazılı yazı
Düşman yurda girmiş olamam razı
Amasya'yı Erzurum'u Sivas'ı
Vatanında egemenlik yazılı

Başkent Ankara'da yirmi üç Nisan
Toplandı her yandan Meclis-i Mebusan
Toplar hücum yazdı âşıklar destan
Destanında egemenlik yazılı

Milli egemenlik milli irade
Bütün insan hakkı mevcut burada
Her kim kullanırsa yeter murada
Düzeninde egemenlik yazılı

Yayladan kışlaya köyden kazaya
Toplanır yurt seven hep bir araya
O zaman iyi olur gönülde yara
Dermanında egemenlik yazılı

Cennet vatanımın her bir köşesi
Ağacı altunu bunun şuşesi
Kadını erkeği beyi paşası
Çobanında egemenlik yazılı

Gel Mevlüt İhsanî düşünme derin
Vatanına kurban olan askerin
Ata'nın izinden giden gençlerin
Vicdanında egemenlik yazılı

-74-

Gözyaşımla mektubumu
Yara yazdı nazlı nazlı
Kader beni taksim etti
Zâra yazdı nazlı nazlı

Yaram hep gitti derine
Bak gönlümün kederine
Hayat beni defterine
Kara yazdı nazlı nazlı

Ara gülenleri ara
Derdin söyle aşikâra
Gelip geçen âşıklara
Çare yazdı nazlı nazlı

Mevlüt İhsan hal eyledi
Dillerini lâl eyledi
Gözyaşını sel eyledi
Dere yazdı nazlı nazlı

-75-

Ela gözlü nazlı dilber
Halimden haberin var mı
İnsaf edip bir buse ver
Ölümden haberin var mı

Nazik tenin çürür yerde
Civan canım kalır darda
Yarın cüzi ol mahşerde
Zulümden haberin var mı

Âşıklar gezmez beyhude
Yardımcıdır ona Hüdâ
Dost bağında öten şeyda
Gülümden haberin var mı

Mevlüt'üm ah u amanım
Geçti sürûrlu zamanım
Leyla'ya çıktı dumanım
Külümden haberin var mı

-76-

Yirmi üç nisan egemenlik
Ne esenlik ne de benlik
Bundadır birlik düzenlik
Bu Ata'mın armağanı

Yirmi üç nisan Türklük günü
Dünyaya dağıldı ünü
Çocuk bayramı düğünü
Bu Ata'mın armağanı

-77-

Şükrolsun mevlâya bulduk adalet
Her yan alavlandı Türkler selâmet
Yılmaz ve yıkılmaz çelikten devlet
Her yanda söylenir şerefi şanı

Bize ilan etti Cumhuriyeti
Millet onu sevdi o da milleti
Çalışır yükselir bu Türk devleti
Doldurdu şöhreti ta asumanı

Düşmanlar bakıyor bize geriden
Türk'ün askerini önde yürüten
Oldu İnönü'den hem Atatürk'ten
Parladı göğsünde zafer nişanı

Çıkardı karalar giydirdi allar
Virane bağlarda öttü bülbüller
Önemli şehirler tren hat yollar
Neler yaptıracak Türk kahramanı

Türkiye parlayan güneşi yıldız
Kazam Sarıkamış nahiyem Bardız
Adım Mevlüt Şafak söylemem boş söz
Göreceğiz mutlu günü devranı

-78-

Bu dünyaya gelen insan
Herkes bulur yazısını
El yazarsa söyler lisan
Kendi bilir yazısını

Neden insan olamadık
Varıp Hakk'ı bulamadık
On saate alamadık
Bir tek olur yazısını

Mevlüt İhsanî'yim neye
Boynumuzu eğe eğe
Dünya benzer muhasebeye
İster gelir yazısını

-79-

Şanlı Erzurum'u tarif edeyim
Sayılmaz nimeti sayılmaz varı
Yükseğine elif elif kar yağar
Gelin gibi sürmelidir baharı

Yamaçları türlü renkle bezenir
Yaylaları her bir yana uzanır
Çalışanlar maksadını kazanır
Varır her taraftan getirir kârı

Yedi kapısında yapılan hanlar
Burada kalırdı gelen kervanlar
Alırdı satardı mal bezirgânlar
Meşhur idi her bir yanda tüccarı

Her mevsimde ayrı ayrı neşen var
İster kışın olsun ister baharı
Ovanda ırmağın yaylanda pınar
Aras Fırat Çoruh olur suları

-80-

Allah'ın nimeti devletin varı
Atatürk barajı Harran ovası
Diyarbakır Antep Urfa diyarı
Atatürk barajı Harran ovası

Barajın suları gümüştür akar
Ağaçlar açılır çiçekler kokar
Sular yürüdükçe hazine çıkar
Atatürk barajı Harran ovası

Dünyada söylenir Gap Projesi
Hazine doludur Türk'ün ülkesi
Bereket doludur Halil sofrası
Atatürk barajı Harran ovası

-81-

Geçeni düşünüp olma divana
Her ne derdin varsa hak merhem ona
Kara taştan burcun virana
Bedeli gevherden vardır yapısı

Her işe kadirdir yaratan celil
Bir işe sevk eder gönderir delil
Her iş ol Hûda'nın elindedir bil
Cümle alem bağlı ona hepisi

Sadık ol ey gafil yolundan dönme
Cümle noksan ile benim edna kul
Gece gündüz çalış maksudunu bul
Güvenme dünyaya yoktur tapusu

Sen Mevlüt usandın bu tatlı candan
Akar göz yaşlarım doludur kandan
Affeyle yarabbi çıkar zindandan
Berat et sen kurtar n'olur hapisi

-82-

Allah kün buyurdu kainat oldu
Yazıldı mehüza manâ pırıltı
Güneş ondan aldı ay ondan aldı
Işık verdi bu cihana pırıltı

Evvela yazılan Elif Lam Mim'dir
Öğren ariflerden sebebi kimdir
Hakk'ın kâinata hükmü hakimdir
Nakış oldu asumana pırıltı

Evvel Bismillah a vurunca kalem
Onda mevcut oldu bu cem-i âlem
Fatiha't'ül kitap kibar-i kalem
Yol gösterdi her insana pırıltı

Kâinatı nurdan dünyayı taştan
Esrar bir noktadır ta ezel baştan
Dünya mamûr oldu her iki eşten
Bu sebepten ata ana pırıltı

İnsanoğlu bu dünyaya er gelir
Reis gelir alim gelir pir gelir
Yüz senede yüz kişide bir gelir
Bu dünyaya dane dane pırıltı

-83-

Bu halimi görse idi sevdiğim
Terk ederdi ısıttığı yuvayı
Benim için olur idi tercüman
Felek ile açar idi arayı

Sorma bana dertlilerden yamanım
Çoktan geldi geçti gençlik zamanım
Geceler ayazım gündüz dumanım
Gün çalanda duman sardı ovayı

Zalim felek çarkı böyle döndürür
Ben bilirim çok ateşi söndürür
Ahım ile gökte kuşu indirir
Gel sevdiğim artık uçma havayı

Ben düştüm gurbete sen çare ara
Senin bahtın aktır benimki kara
Mevlâyı seversen gitme pınara
Gözyaşlarım dolduracak kovayı

Mevlüt İhsanî'yim bir yol beklerim
Derdimin üstüne derdi eklerim
Hiç kabul olmadı bu dileklerim
Yıllar geçti ben yaparım duayı

-84-

Sevdiğim bu sözüme kan
Sana meftun oldu bu can
Ok kirpikler gözler şahan
Bakışların Leyla gibi

Yar Şirin'dir ben de Ferhat
Derdim vardır gelir kat kat
Ne insaf var ne merhamet
Yakışların Leyla gibi

Yarin arzusudur kaşları
Aslı aslı bakışları
Göğsü elvan nakışları
Ara kaşları Leyla gibi

Mecnun severdi Leyla'yı
Ondan çok çekti belayı
Yanaklara al laleyi
Koyuşları Leyla gibi

İhsanî ahtı yarınan
Durur musun ikrarınan
Çıkarırsın kan terinen
Yokuşları Leyla gibi

-85-

Kulun arkasından teke vuranlar
Doğru düşündün mü söz ayna gibi
Kalbi incitenler gönül kıranlar
Dikkat et insanda yüz ayna gibi

İster erkek olsun isterse dişi
Kişinin aynadır gördüğü işi
Halkın arasında gelip gidişi
Görünür her leke göz ayna gibi

Hürmetim sonsuzdur arif olana
Sırrını söyleme cahil kalana
Sen dilini alıştırma yalana
İnsan çok yücedir öz ayna gibi

Söz doğru söyle Mevlüt İhsanî
Bize ne buyurur Hakk'ın Kur'an'ı
Nur ile yaratmış yaradan seni
Görünsün içerin düz ayna gibi

-86-

Âşıkta hoş doğuş kemal olmalı
Dolanmak ne lazım divâne gibi
İtikat ciddiyet emel olmalı
Mey meze gezdirme meyhane gibi

Nefis ejderhadır mara dolanma
Sana yâr olmayan yâra dolanma
Sağ yolu takip et nâra dolanma
Yanarsın ateşe pervane gibi

Hakiki âşıklar olur münevver
Vicdanı mahkeme sözü mücevher
Lekesiz insanı Allah da sever
Dolan ak yüz ile merdane gibi

Âşıklara attım aşka atmadım
Kıymetimi bakır diye satmadım
İyi şâiri kötülere katmadım
Severim kalbimde dürdane gibi

İhsanî bilmez mi elin kadrini
Bülbülden sormalı gülün kadrini
Aşk bir hazinedir bilen kadrini
Yıllarca saklıyor virane gibi

-87-

Bağlarında şeyda bülbül
Gülsüz var mı benim gibi
Ocağında duman tütmez
Gülsüz var mı benim gibi

Ne tatlıyım ne de acı
Ne sofuyum ne de hacı
Dünyanın bütün ağacı
Dalsız var mı benim gibi

Mevlüt İhsan çektim zarı
Kederdir âşığın karı
O yar çiçek arzum arı
Balsız var mı benim gibi

-88-

Vardım bir pazara dükkan kurulmuş
Dedim ben alayım bari bir inci
Alan kim satan kim hesap kimindir
Eylediler yadigarı birinci

İnciyi alınca durmadım koştum
Hemen yol üstünde bir kahve açtım
Soyundum sığandım güçle çalıştım
Getirmedi asla karı birinci

Her türlü rengi var biri de kara
Oyun öğrenince başladım zara
Her ne attım ise kaldı dubara
Hesap ettim bu zararı birinci

Alev alev yanan ocaklar gibi
Annesi yavrusu kucaklar gibi
Ufak fısıldayan dudaklar gibi
Çok ağlatmış âşıkları bir inci

Mevlüt İhsanî'yim o tatlı diller
Her anda yar için çarpan gönüller
İster çirkin olsun ister güzeller
Herkesin sevdiği yari birinci

-89-

Kırk iki yıl feryat ettin nalânım bülbül gibi
Birden bire rüzgar esti dilimi lâl eyledi
Gözyaşlarım pınar oldu bağrım yandı kül gibi
Böyle yazılmış kaderim bahtım zeval eyledi

Bu gelen mahlûkatın toprak oldu anası
Ömür biter her şey biter kesilir nişanesi
Gözyaşıyla karar etmiş bu çarkın pervanesi
Gelen gider giden gelmez gör ki ne hal eyledi

Gam eğirir gam dokurum bu aşkın tezgâhına
Tarih bile yüz çevirir âşıkların âhına
Bütün dünya hayret etti Selvi'nin Emrah'ına
Sığındı içti pîrine zehiri bal eyledi

Türlü nimet bahşeyledi adem oğullarına
Kendin çalış kendin eriş işte dünya varına
Akıl hakkın hazinesi vermiştir kullarına
İlim irfan insanlara lütf u kemal eyledi

-90-

Bir kubbe halk etti cenab-ı bari
İçini deryayı umman eyledi
Ona meftun oldu bütün kulları
Yaradan lütfunu ihsan eyledi

O deniz her yanda coştu çağladı
Ol atmadı hep cihanı bağladı
Nice noksanları kendi sağladı
Gezdi her tarafa evlân eyledi

O ummanda yüzer nice çok gemi
Nihayetsizlerin yoktur encamı
Sayılmaz sayısı gidip gelenin
Yedi baca üç kapısı bir de kaptan eyledi

O umman coştu çağladı
Dal'ı dal üstüne ze'ye bağladı
Ze de magalahta he'ye bağladı
Mim'i de doladı nişan eyledi

Onda mevcut oldu otuz hurufat
Onu hub yaratmış cenabı kudret
Bu nasıl hikmettir bu nasıl nimet
Kendi ismi ile mihman eyledi

İhsanî'den sorarsanız kim verdi
Elif'ten hediye geldi cim verdi
Ancak bu varlığa insanlar erdi
Hesap olmaz ticareti ziyan eyledi

-91-

Hasret cana diken gibi batmaya ar etmedi
Bülbül gülün âşıkıdır ötmeye ar etmedi
Halil'i Nemrut düşürdü kast ile nar içine
Olayın yüzü kara atmaya ar etmedi

Hakk'ın sırrına ermez akıl ermez bu hikmete
Ateşi gülistan eder narı benzetir cennete
Halil dedi oğul verdi davet etti Arafat'a
Aldı İsmail kurbanı gitmeyi ar etmedi

Ol Musa'yı tıfil iken attılar bahr-i Nil'e
Hazreti Meryem İsa'ya kaldı nurdan hamile
Yusuf da düştü kuyuya nice çok çekti çile
Bir bezirgân köle diye satmayı ar etmedi

Ol Eyyüb'un yaraları bölendi icran kana
Melekler sabrına şaştı bütün geldiler seyrana
Ümidin kesmedi Hak'tan şükretti kâni yazdana
Gece gündüz hamd-ü senâ etmeyi ar etmedi

Bana derler Mevlüt İhsan kimler sarsın yaranı
Ol Habîbin dostu Veyis hem de Hakk'ın yareni
Bağdat Yemen ellerini gezdi Veysel Karani
Bin deveyi bir akçeye gütmeyi ar etmedi

-92-

İnsanoğlu doğar bahar
Kıymetini bilemez ki
Hayatında dört mevsim var
Ayrılıp da bölemez ki

Geçer bahar gelir yazı
Olur oğlu olur kızı
Yüreğinden gitmez sızı
Gülem der de gülemez ki

Olur akşam açar sabah
Kâinatın sitemi bak
Neler oldu ne olacak
Kimse bunu bilemez ki

İnsanoğlu nice olur
Yükselir de yüce olur
Ömrü ki netice olur
Giden geri gelemez ki

Bugün varsın yarın varsın
Saç ağarır ihtiyarsın
İki taşlı bir mezarsın
Buna çare olamaz ki

Hani Mevlüt İhsan hani
İnsan kudretin kervanı
Dünya yaradanın hanı
Üç günden çok kalamaz ki

-93-

Nefis yaylasından esen rüzgarlar
Hiç aman vermeden tutan cahili
Dövünür çırpınır yorulur terler
Nefis bir çukura atar cahili

Ot gibi büyüyen ot gibi yaşar
Bakar etrafına kendine şaşar
Nice tedbir alsa tuzağa düşer
Alır beş paraya satar cahili

Dünyanın işi bu öteden beri
Aldanıp faniye olma serseri
Ağzından gözünden nefis rüzgarı
Toz toprak içine katar cahili

Gel Mevlüt İhsanî düşme peşine
Benlik zehir katar tatlı aşına
Asılsız geçse de köşe başına
Benlik ejderhası yutar cahili

-94-

Varıp diyarından yabana göçme
Muhannet köprüsü dar olur geçme
Derdi bilmeyene derdini açma
Anlat sen cerraha halini dertli

Dertliler bellidir şâd olup gülmez
Dertsizler bellidir gül benzi solmaz
Yürek yanmayınca göz yaşta dolmaz
Şaşırır ovada yolunu dertli

Dünya ahvalinden çoktur bilenler
Bazı mahzunlanıp bazı gülenler
Her husus bilirler arif olanlar
Tutarlar dertlinin elini dertli

Yüreğinde vardır gamı ateşi
Mevlüt der gülmemiş kavgalı başı
Hanidir ahbabı yaren yoldaşı
Bulamaz vatanı elini dertli

-95-

Bin üç yüz kırk dörtte geldim anadan
Yazdırdılar tarih ile yılımı
Dokuz ay bir sene geçti aradan
Mevla yürü dedi açtı dilimi

Çiçek gibi yavaş yavaş büyüdüm
Adım adım korka korka yürüdüm
Anam babam nazarında biridim
Beslerlerdi çabuk açsın gülümüz

Üç yaşında bilmez hata işledim
Beş yaşında ahbabımı taşladım
Yedisinde okumaya başladım
Bilmez idim kaderimin dalını

İki yıl okulda verdim başarı
Asla arkadaştan kalmadım geri
Okul petek oldu ben oldum arı
Çalışırdım çabuk yapam balımı

Hala seçmemiştim sağ ile solu
Verdiler elime bomba kapsulu
Patladı elimde bilmedim dolu
Yaktı gözlerimi kesti elimi

Anam kayalara çaldı özünü
Çok söyledi tutan yoktu sözünü
Ay geçmeden ağ bürüdü gözümü
On yaşında zindan etti yolumu

On üç on dördüne girince yaşım
Nice kayalara çok değdi başım
Gelmezdi yanıma yaren yoldaşım
Ahbaplarım sormaz oldu halimi

On yedide yavaş yavaş saz çaldım
Gâhi devam ettim gâhi az çaldım
Yirmisinde bir ustadan ders aldım
Derdim ile ayar ettim telimi

Mevlüt'üm ah ile geçer çağlarım
Fidanıdım bar vermedi bağlarım
Yapraksızdır kuş beslemez dallarım
Kader eğdi doğrultamam belimi

-96-

Kün deyip lütfuyla kurdun cihanı
Çark-ı pervaneyi sen demedin mi
Yine yıkmaya da kadirsin ani
Bu gizli manayı sen demedin mi

Buğdayın mayası bir damla kandır
Ruhun cilasıdır lütf u ihsandır
Cennette haramdır dünyada nandır
Yeme bu daneyi sen demedin mi

Cennet güzel ama kıla bağladın
Nefsi zalim ettin kula bağladın
Bülbülü okşadın güle bağladın
Baykuşa viraneyi sen demedin mi

Hikmetim ayandır perde değilim
Kudüs'te Mekke'de Tur'da değilim
Cennette semada yerde değilim
Gönülde haneyi sen demedin mi

Mevlüt İhsâni'yim lütfuna muhtaç
Rahim ellerinle kapımızı aç
Cennette anahtar dünyadaki hac
Atayı anayı sen demedin mi

-97-

Bir dilberin âşıkıyım
Dil ile bağladı beni
Cihan gelse ayıramaz
Kıl ile bağladı beni

Böyle emretmiştir Hüdâ
Âşıklar gülmez dünyada
Adım bülbül kendim şeyda
Gülünen bağladı beni

Daim arz ederim yari
Gezerim her bir diyarı
Canan çiçekten ben bir arı
Balınan bağladı beni

İhsanî'yem bu muradı
Canandır dünyanın tadı
Dilimde zikrimdir adı
Halınan bağladı beni

-98-

Evvelden tenkiti öğüt sanardım
Bağıran haylazı yiğit sanardım
Ben selvi çınarı söğüt sanardım
Şimdi mecbur etti vasfihal beni

Cahillik adamı eder tarumar
Yok idi sinemde mühleti karar
Ne vicdan ne fikir ne de namus var
Etmişti perişan kalmakal beni

Piri gördüm hakikate sarıldım
Eski ahvalimden bıktım darıldım
Beyhude çok gezdim boşa yoruldum
Çok yorgun bıraktı uzun yol beni

Mevlüt der sarraflık buldurdu nişan
Cahillik evveli etti perişan
Gâh âlim ederdi gâhi dervişan
Seher zamanında esen yel benim

-99-

Nedir bu endişe nedir bu keder
Bu nasıl talihtir bu nasıl kader
Gün be gün her işim aksine gider
Türlü dert geçirdi sıradan beni

Kime anlatayım vesvi halimi
Göz yaş ile yazdım arzu halimi
Âşık oldum aşka attım elimi
Yazdı defterime oradan beni

Böyle yazılmıştır talihim baştan
Onun için kurtulamam gamdan ataştan
Elin elbisesi hastan kumaştan
Biçilmiş yeleğim karadan benim

Akar didelerim doludur kandan
Hüdâ şek olmasın usandım candan
Yusuf gibi beni kurtar zindandan
Koyma bu darlıkta yaradan beni

Ben Mevlüt'üm okuyup da yazanım
Ateşsiz odunsuz kaynar kazanım
Çok çalıştım karar tutmaz mizanım
Kurtarmaz mizandan daradan benim

-100-

Yol ver ulu dağlar aşam belinden
Şimdi gözler ela gözlü yar beni
Neler çektim hasretliğin elinden
Bırakmıyor bir kenara zar beni

Sevdiğim haberin sorsam yellere
Talih bizi attı gurbet ellere
Beni terk edip de gitse ellere
Bu düşünce öldürmez mi ar beni

Dağlar engel olmuş tutmuş aramı
Yarim cellat olmuş aşkta harami
Ölürsem kapında derin yaramı
Yuy yaşınla mendiline sar beni

Mevlüt derdim ayan olun ellere
Hasret olan elbet bakar yollara
Ah sevdiğim sen de beni yellere
Gelemezsem bir gelene sor beni

-101-

Muhannet kalbime bıraktın sızı
Yar melek misali seher yıldızı
Bana bir insaf et zalimin kızı
Genç yaşımda çürütecek zar beni

Kanime doymadım bakmakla sana
Methini getirdim her an lisana
Sevdiğim merhamet etsene bana
Sen vazgeçtin çürütecek ar beni

Beni mecnun eden kara kaşların
Menekşe destesi sanki saçların
Bir yıl oldu ben sevdana başların
Süt bilekli kollarında sar beni

Cemilem sırrımı söylemem yada
Gündüz hayalimde gece rüyada
Benim için eşin yoktur dünyada
Gel kapında reddeyleme yar beni

-102-

Ben akmaz göl idim çağladım aktım
Bir zalim yüzünden evim bıraktım
Kayadan kayaya yüzümü çaktım
Yüz üstü yerlerde sürüttü beni

Sevda bir ocaktır ateşli tren
Bizi vagon etti yandadır fren
Boşa yetiremez bu hızla süren
Taktı peşinsine yürüttü beni

Bir değil bu derdim hangisin sayam
Sevda hiç yüzüme etmedi ayan
Ben bir ağaç oldum yar esen
Estikçe dalımda kuruttu beni

İnsafa gelmedi neden bağrı taş
Daima benimle eder bir savaş
Ben bir karlı dağım yar oldu güneş
Vurdukça böğrüme eritti beni

Mevlüt İhsanî'yim ahvalime bak
Yar bir fırtınadır ben kuru yaprak
Ben bir ağaç oldum yar kara toprak
Sakladı bağrında çürüttü beni

-103-

Beşiğine yazdım yazı
Nenni gül bebeğim nenni
Baban şehit sen de gazi
Nenni gül bebeğim nenni

Bebeğin beşiği bakır
Yürütürüm takır takır
Asker olup evvel ahır
Nenni gül bebeğim nenni

Bebeğin beşiği çamdan
Yuvarlandı düştü damdan
Hicap ettim kaynatamdan
Nenni gül bebeğim nenni

Beşiğe sermişim halı
Üstündeki bayrak alı
Büyü yavrum Mehmet Ali
Nenni gül bebeğim nenni

-104-

Dağda kırarlar urganı
Hani yavrumun yorganı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar cevizi
Hani ya oğlumun çeyizi
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar fındığı
Hani ya oğlumun sandığı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar eşiği
Hani ya yavrumun beşiği
Neni küçük yavrum nenni.

Dağda eşerler toprağı
Hani ya oğlumun yalpağı
Nenni küçük yavrum nenni

Dağda kırarlar kaşığı
Ana yavrunun aşığı
Nenni küçük yavrum nenni

-105-

Kalk şehit yavrusu uyan gafletten
Atan ne aht ile bıraktı seni
Sen beşikte ninni ile uyurken
Ne dedi de tembih etti anneni

Şehit oğlu Mehmet düşün atanı
Atan vatan için akıttı kanı
Sor öğren cephede şehit yatanı
Şehit olanların çürümez teni

Okudun mu kundağında yazıyı
Yiğit anam nice çekti sızıyı
Vatan için büyütmüştü gaziyi
Al tüfeğin sen de koru vatanı

-106-

Türk şehit yavrusu uyan uykudan
Atan ne aktile bıraktı seni
Vatan için ölmek varlığımızdır
Gazi diye tembih etti anneni

Büyü de öcünü sen al atanın
İşte bekçisiyiz aziz vatanın
Oğlusun cephede şehit yatanın
Yurt için ölenin çürür mü teni

Gazi diye annen verdi bu sütü
Yurt için can vermek ata öğüdü
Aslana ne yapar bir sokak iti
Yurdumuza bırakmayız düşmanı

Gayretin neşedir Mevlüt İhsan'a
Vicdanın silahtır elin cephane
Yumruğun süngüdür bölensin kana
Ataların böyle aldı vatanı

-107-

Kalk şehit yavrusu uyan uykudan
Atan ne ahtıyla bıraktı seni
Sen beşikte ninni ile uyurken
Büyüt diye tembih etti anneni

Büyü de öcünü sen al atanın
Oğlusun cephede şehit yatanın
Düşmanlara çiğnettirme vatanın
Tarih yazar yurdu için öleni

Gazi derdi annem verince sütü
Yurt için can vermek ata öğüdü
Cephe kahramanı Türk'ün yiğidi
Yurt için ölenin çürür mü teni

Gayretin neşedir Mevlüt İhsan'a
Uyuma unutma tembihim sana
Yumruğun süngüdür kahpe düşmana
Ataların böyle aldı vatanı

-108-

Gelin dostlar gelin beni neyledi
Para sesi kadın sesi su sesi
Deliyi şah beni aptal eyledi
Para sesi kadın sesi su sesi

Her gün gelir sabahları yeniler
Gözüm görmez kulaklarım çınılar
Yıllar geçse inim inim iniler
Para sesi kadın sesi su sesi

Yiğitler hep dert yanarlar bahtından
Ben usandım hayatımdan ahtımdan
Süleyman'ı indirmişti tahtından
Para sesi kadın sesi su sesi

Melüt İhsanî'yim böyledir adı
Bütün canlıların budur muradı
Herkes geldi kendisine aradı
Para sesi kadın sesi su sesi

-109-

Baş açtım modaya uydum
Zaman beni sarhoş etti
Veresiye koltuk aldım
Yaman beni sarhoş etti

Güya ki komşuya uydum
Yalan ile eli soydum
İmanı kenara koydum
Hemen beni sarhoş etti

Doğru insanı taşladım
Her türlü fele başladım
Ne büyük günah işledim
İsyan beni sarhoş etti

Doğrulara fel çevirdim
Söz gezdirdim ev devirdim
Dirgen attım tığ savurdum
Harman beni sarhoş etti

Mevlüt İhsan ölçtü biçti
Pamuklu kumaşı geçti
Arkadaşım tütün içti
Duman beni sarhoş etti

-110-

Anadan cihana geldim azmile
Gâhi şadlık gördüm gah çektim çile
Gâhi gafil oldum gah bile bile
Hayatımı fitne feller tüketti

Asla görünür mü feleğin fendi
Durmayan bu çarkı çeviren kendi
Yaşım yükseldikçe ömrüm tükendi
Genç ömrümü geçen yıllar tüketti

Dağlara kar düştü kışa ne kaldı
Saçlara ak düştü yaşa ne kaldı
Varlığım çoğaldı aklım azaldı
Hayatımı gurbet eller tüketti

Her âşık hayattan ah u zar etti
Dünya nicesini ihtiyar etti
Erimez tunç iken bir top kar etti
Güneş vurdu esti yeller tüketti

Kendi ahvalime kendim de şaştım
Sonsuz olan bir mezara yaklaştım
Ayva kızılcıktan tez çiçek açtım
Faydası yok yedi eller tüketti

Zemheride bile coştum çağladım
Dıştan sağ göründüm içten ağladım
Bir vefasız yare gönül bağladım
Dört şeyimi sırma teller tüketti

Mevlüt İhsanî'yi zara bıraktı
Oydu vücudumda yara bıraktı
Karşı dağlar gibi dere bıraktı
Gözyaşımdan akan seller tüketti

-111-

Ben yar için karşı dağlara vardım
O çiçekten o çiçeğe konardım
Aram aram sevdim tek tek kopardım
Bu gönül sever mi her menekşeyi

Menekşe yakışır ezel bahara
Yaprakları mordur göğsü de kara
Derdim desteledim gönderdim yara
Acep kokladı mı yar menekşeyi

-112-

Ey sevdiğim sana aht-ı amanım
Atma defterinden kenara bizi
Hakk aşkına senden kesmem gümanım
Bırakma köşede biçare bizi

Herkes sevdiğine varmalı gerek
Varıp da yüzünü görmeli gerek
Bugün bugün yarın yarın diyerek
Akıbet götürür bu yana bizi

Beni aptal eden sendeki ziya
Asla eşin gelmemiştir dünyaya
Huzuran gelmeye ister hedaya
Yazma defterine avare bizi

Ne güzel eladır boyu sultanın
Mevlüt der ibrişim muyu sultanın
Cennette olacak toyu sultanın
N'olur isterseler şuara bizi

-113-

Çıkarım yüceden bakarım ama
Dağlar dalda durmuş sıla ne uzak
Bülbül ceht eder ki güle kavuşa
Arada engel var güle ne uzak

Gözlerimde kanlı yaşlar çay oldu
Çok emeğim boşa gitti zay oldu
Yardan ayrılalı üç beş ay oldu
Günlerim bitmiyor yıla ne uzak

Mevlüt İhsanî'yim yetmez mi bana
Sinem göz göz oldu döndü çıbana
Eşinden ayrılmış yeşil baş sona
Kırılmış kanadı göle ne uzak

-114-

İlkbaharda yamaçlarda
Kırmızı gül sarı çiçek
Yeşil donlu ağaçlarda
Kırmızı gül sarı çiçek

Sarı çiçek erken çıkar
Hem de burcu burcu kokar
Gençler yakasına takar
Kırmızı gül sarı çiçek

Kar çiçeği biter karda
Erken çıkar ilkbaharda
Soğuk soğuk pınarlarda
Kırmızı gül sarı çiçek

Yetişir bahçede tasta
Bağ yapılır deste deste
Armağan gönderir dosta
Kırmızı gül sarı çiçek

Yaprağı al göğsü kara
Hoş yakışır tarlalara
Neşe verir ilkbahara
Kırmızı gül sarı çiçek

-115-

On bir ay yerde saklanır
Bekler ilkbaharı çiçek
Gelin gibi duvaklanır
Tabiatın varı çiçek

Açılır dala yaslanır
Gören ona heveslenir
Bahar seninle süslenir
Al yeşilli sarı çiçek

Yeşilin içinde alı
Boz yamaçlar olur halı
Büyüdükçe verir balı
Sonra konar arı çiçek

Lale bitmiş ara ara
Yaprağı mor göğsü kara
Bir deste gönderin yara
Senden yadigarı çiçek

Düşün Mevlüt İhsan düşün
Güzeller solar mı kışın
Gonca gülün al haşhaşın
Her yiğidin yâri çiçek

-116-

Eremedim senin çirkin huyuna
Çeki düzen verdin siyah muyuna
Leblerinden südgar ezdim suyuna
İçirdin bir bardak tat ettin felek

Eyledin bahçıvan gördürdün hizmet
Kapında sayılam sen eyle himmet
Bir bülbül kafeste verdin emanet
Onu da tenimden yad ettin felek

Bu dünya var imiş bildim giderim
Gâh ağladım gâhi güldüm giderim
Üç gün sana konak oldum giderim
Dünyaya geldiğim ad ettin felek

Benimle cennetin yada bildirdin
Gafilden ok atıp yada bildirdin
Genç yaşımda gül benzimi soldurdun
Her yanım ateşte od ettin felek

Mevlüt der her yandan methin duyarlar
Ahbaplarım geldi kabir oyarlar
Biçtiler kefenim tenim yuyarlar
Dost ağlattın düşman şad ettin felek

-117-

Gencim ama yüzüm gülmez
Tabip gelse merhem bilmez
Bana lütf-i rahim gelmez
Senin bağrın taştır felek

Aldanılır mı sözüne
Nicesin toprak gözüne
Gazel indirdin yüzüne
Senin bağrın taştır felek

Çektirdin bana kahırı
İçirdin talih zehiri
Bu dünyanın yaz baharı
Bana her an kıştır felek

Yürüttün kendi sözünü
Kimin güldürdün yüzünü
Yarama sargı bezini
Merhem vur açtır felek

Mevlüt sana emin olsun
İster sefne gemin olsun
İster dünya benim olsun
Ayırın ki boştur felek

-118-

Ehli aşka sadık isen
Gel canânı zikrederek
Leyla için sahralarda
Kalan canı zikrederek

Hakk'ın sırrı adaleti
Kurdu cihanı cennetti
Lütfü ile kainatı
Yaratanı zikrederek

Altı gayın ga'sını vav
Hele derceyle derceyle
Kafiye dal surelerde
Evvel anı zikrederek

Her ne gelirse Hak'tandır
Fikreyle nefsini kandır
Hangi surede noksandır
Getir noksansız zikredek

Okuyanlar eder vaiz
Hakikat sadığa caiz
Haydari kırar ferayız
Getir aslanı zikredek

Yedi yıldız yedi erza
Yedi kat gök yedi derya
Yedi kat yer yedi eşya
Seyret cihanı zikredek

Hak terazi yedi dara
Yedi sual an sora
Yedi harften yedi nara
Sekiz cihan zikredek

Hakk'ın ihsanı kullara
İhsan yetti türlü vara
Tacı resulü serdara
Aziz nişandan zikredek

Nurundan arş-ı eladır
Sadık ferazi illadır
İhsanî sözün delildir
Getir Kur'an-ı zikredek

-119-

Vardım memleketi gezdim dolandım
Ey olmaz bir yara var savurganlık
Ele yapma dedim kendim de yandım
Görünmeyen ateş nar savurganlık

Ne sözlere bakar ne karnı doyar
Servetin altını sel gibi oyar
Parayı tüketir perişan koyar
Yaptırmaz kimseye kâr savurganlık

Görünmez gözlere kayıptır kayıp
Yıkar servetleri düşünmez ayıp
Bir ucu vidyodur bir ucu teyip
Yağar başımıza kar savurganlık

İnce makam çalar saz ile gelir
Türlü oyun ile naz ile gelir
Oğul ile gelir kız ile gelir
Her işin başında var savurganlık

İşçisi köylüsün bütün ne ki var
İç gelir harcamayı gereksiz yapar
Amiri memuru sanatkâr tüccar
Herkesin önünde şer savurganlık

Varınca bankaya kapısın açtı
Memuru kandırdı çekip de kaçtı
Bir anda dünyayı gezdi dolaştı
Büsbütün her yanda var savurganlık

Anlamaz kanunu saymaz yasayı
Yapar eğlenceyi dizer masayı
Kırar sandıkları deler kasayı
Cüzdanları kesen var savurganlık

Alıp modaları bizlere geldi
Göze görünmeden kapıyı çaldı
Bize kardeş oldu beraber kaldı
Bizden ayrılmayan yar savurganlık

Mevlüt İhsanî de bu halden anlar
Hak versin sözüme beni duyanlar
Valiler vekiller cümle bakanlar
Herkesin evinde var savurganlık

-120-

Bu yüce milletin eskidir çağı
Nice kalelere dikmiş bayrağı
Parlayan ay yıldız sönmez ocağı
Oğuzhan'dır Alparslan'dır bu gençlik

Türkler cehaleti kökünden kazdı
İnanç olmasaydı kanun olmazdı
Zaferler kazandı tarihler yazdı
Yavuz Fatih Süleyman'dır bu gençlik

Diller ayrı ayrı çocuk hep birdir
Herkes anasından doğunca hürdür
Tüm dünyaya lazım olan huzurdur
Hayat gemisine kaptandır gençlik

Ana baba öğretmendir hocadır
Medeniyet gündüz gaflet gecedir
İlim irfan ibrişimden incedir
Temeldir ahlaktır nizamdır gençlik

Bütün toplumların umut kaynağı
Ananın babanın bahçesi bağı
Gençliğe bıraktı yurdu toprağı
Sanatkârdır bir volkandır bu gençlik

Kesilir bağlanmaz bu gençlik hürdür
Fırat'tan coşkundur Tuna'dan gürdür
Kadını erkeği hepisi birdir
Büyük küçük kahramandır bu gençlik

Atatürk hürriyet bayrağın açtı
Milli birlik bağlarıyla birleşti
Bütün gençlik birbiriyle kaynaştı
İstiklal istikbal gümandır gençlik

Genç ihtiyar vatanının kuludur
Her millette kahramanlar doludur
Türkler yiğitliğin tek sembolüdür
Kemal'dir İsmet'tir Kenan'dır gençlik

-121-

Ezel bahar kadem bastı cihana
Eksilir dağlardan kar taze taze
Ötüşür bülbüller hub avazınan
Ne düşmüştüm ah u zara desinler

Gül açılır neşe verir her yana
Lale sümbül mor menevşe rengarenk

Ağaçlar kuşanmış yeşil yaprağa
Bulunur üstünde bar taze taze
Dağlar övünürler bahar yazınan
Gül kadrini sitemkâra desinler

Gez hele seyran et bostanı bağı
Bir yanı yetişmiş bir yanı hevenk

Sinem hasta düştü her yan iniler
Girdi hatırıma yar taze taze
Nazlı yar sallanır yüz bin naz ile
Ayrı düşmüş bir biçare desinler

Benim eski defterimi yeniler
Kirpikler ok atar kaşlar cenge cenk

Ne ettin nazlı yar açtın yaramı
Eğer lokman isen sar taze taze
Deldi bu sinemi yar aşkı teber
Ciğerimi pare pare desinler

Sen ki vurdun sen bulursun çaremi
Halların hekimdir merhem lebilenk

Yar ile kalmakal zulümdür bana
Lütfeyle hatırım sor taze taze
Ezelden yazılmış böyledir kader
Ne gülmemiş bahtı kara desinler

Felek kast eyledi kattı dumana
Savurdu toz gibi eyledi pelenk

Dünya bir ummandır insan da balık
Azrail elinde tar taze taze
Dünyaya gelenler n'oldu bu kadar
Ölüm için var mı çare desinler

Kimin ne haddi var emretmiş halık
Ne adem ne murgu ne kalır semek

De Mevlüt İhsanî işte böyledir
Bize de çevrilir zar taze taze
Çektiğim hasretlik yeter bu kadar
Öz halimi mir muhtara desinler

Felek bir yıkılmaz zorlu kaledir
Ne kılıç kar eder ne de top tüfenk

-122-

Doğarken Mustafa okulda Kemal
Çalıştıkça aldı unvan Atatürk
Onun istikbali büyük istiklâl
Kaç defa yazıldı ferman Atatürk

Trablusgarp'ta oldu yüzbaşı
Çanakkalesi'nde büyük savaşı
Dimdik kale gibi düşmana karşı
Çalıştı kazandı nişan Atatürk

On dokuz Mayıs'ta çıktı Samsun'a
Özgürlük aşkını saldı her yana
Bıraktı velvele kahpe düşmana
Tanıdı anladı her yan Atatürk

Yirmi üç Nisan günü meclis kuruldu
Geldi cumhuriyet sular duruldu
Savaş sükût etti düşman sürüldü
Kazandı ne büyük meydan Atatürk

-123-

Her şeyin aslına hile düşündük
Kısbeti değiştik şiveyi bozduk
Aile ocağıdır hayatın varı
Ocağı söndürdük havayı bozduk

Maden aramaya dağları yardık
Cevherin üstüne bakırı sardık
Altını kapattık boya çıkardık
Çiçekli verimli ovayı bozduk

Herkes sattı bahçesini bağını
Güzel yerler oldu kaya yığını
Denize bağladık kir ayağını
Suları kirlettik havayı bozduk

Tahsili yarıda kestik bıraktık
Gececilik yaptık on birde kalktık
Memura kızınca oranı yaktık
Yalancı şahitle davayı bozduk

Nedendir gülmüyor kimsenin yüzü
Allah'ın buyruğu peygamber sözü
Anadır atadır davanın özü
Hürmeti kaybettik duayı bozduk

Senin de bozuldu İhsanî huyun
Beraber yaşar mı kurt ile koyun
Tadını değiştik her akar suyun
Destileri kırdık kovayı bozduk

-124-

Neden ki sesime ses vermir teller
Hava mı bulanık gözüm mü bozuk
Bu benim derdimi ne bilsin eller
Kaderim mi kara yazım mı bozuk

Mevlüt İhsanî'yim dalım göremem
Çiçeğim göremem balım göremem
Kırk beş yıl oldu ki yolum göremem
Hava mı bulanık gözüm mü bozuk

-125-

Cihan halk olundu eşya dizildi
Var mıdır bir nesne insandan büyük
Kattı çar enasır halk oldu Adem
Onu cihan etti cihandan büyük

Bir dane ekersin bin dane biter
Açılır yeşerir bir günde iter
Ne kuvvet başarır ne para yeter
Var mıdır bir nesne fermandan büyük

Münkirler la demiş payın almamış
Bazı mümin ikrarına kalmamış
Hâşa onun gibi yaratılmamış
Gelmemiş cihana sultandan yüksek

Allah'tan kullara en büyük eser
Arif bu hikmete olur müyesser
Hem şahitlik yapar hem suçun keser
Var mıdır dünyada vicdandan büyük

Mevlüt İhsanî'den alın selamı
İnsanlar kudretin nurdan kalemi
Yüz dört kitap geldi hakkın kelamı
Ve lâkin gelmedi Kur'andan yüksek

-126-

Gün olur mu su akıta arkımız
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl
Ölü ile nedir bizim farkımız
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

Yıllar boyu tükenmedi sızımız
Kara yerde okunacak yazımız
Kan ağlayan şehidimiz gazimiz
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

Haksız olan inkâr eder hakları
Doğruların bir gün döner çarkları
Anlayamaz bu davayı çokları
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

Böyle midir bilemem ki yazımız
Vatan sevmek gönüldeki sızımız
Hapislerde çürümekte gazimiz
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

Vatanına âşık olan sürüldü
Vicdansızlar iş başına kuruldu
Ozanları sustu diller yoruldu
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

Yıllar boyu tükenmedi tasamız
Haksızlara hak vermekte yasamız
Bir kalem bir defter kaldı masamız
Sen sürgünsün o toprakta biz de lâl

-127-

Gönül ne ağlarsın çeşmin çay olur
Ah ederek hayıf ömrüm zay olur
Saatler uzanır günler ay olur
Her zaman böyledir işin gurbet el

Yedi yıldır müddetimiz az olur
Hasretle yanar bağrım köz olur
Erir dağlar karı bahar yaz olur
Neden ki bitmiyor kışın gurbet el

Akıtır da çeşmin yaşı sildirir
Gah ağlatır gah yüzümü güldürür
Gurbet elde mihnetini bildirir
Bilinmez hiç dolun boşun gurbet el

Mevlüt der her yanda söylensin sözler
Ah eder nişanlın bacılar özler
Gurbette kalanın ciğeri sızlar
Türlü türlü gelir coşun gurbet el

-128-

Gözlerim yollarda kulağım seste
Yıllarca seslendim gel çiçeklim gel
Ana arı gibi koydun kafeste
Leylak menekşelim bal çiçeklim gel

Yeşil çimenlerin çiçeği aldır
Uzat ellerini hasreti kaldır
Dudağın kırmızı bukağın haldır
Yemişli meyveli dal çiçeklim gel

Bir cevap gelmedi seslendim bunca
Yıllardır söyledim inceden ince
İmren bağlarında sihirli gonca
Laleli sümbüllü gül çiçeklim gel

Ben de başı duman dağlar misali
Gözyaşlarım dere çağlar misali
Sen bahar zamanı bağlar misali
Sarılı mavili al çiçeklim gel

Mevlüt İhsanî'yim âşıkım âşık
Ne bitti karanlık ne doğdu ışık
Siyah saçlarıma aklar karışık
Sana son hediyem tel çiçeklim gel

-129-

Hüsnüne lâyıktır mübüvvet nişan
Bunlardır kemalin izzetin güzel
Cemalin kibriya zatın alişan
Sana ah çekiyor ümmetin güzel

Senin için kurdu semayı arzı
Ümmete buyurdu sünneti farzı
Uzanır semaya müminin avazı
Sensin anahtarı cennetin güzel

Mevlüt İhsâni'yim bırakma darda
Yarın divanında rûz-i mahşerde
Kalkınca gözlerden beşiret perde
Görünür cemali kudretin güzel

-130-

Gece gündüz çağlar akar
Su gibi ol su gibi ol
Ondan yağmur ondandır kar
Su gibi ol su gibi ol

Çoğu denizdir yüzülür
Azından şerbet ezilir
Onsuz kâinat çözülür
Su gibi ol su gibi ol

Ondan halk oldu melekler
Onsuz kül olur yürekler
Canlı cansız onu bekler
Su gibi ol su gibi ol

Onsuz durur vücutta kan
Onsuz olmaz ilaç derman
Dağda kuzu çölde arslan
Su gibi ol su gibi ol

Her can araştırır arar
Haviyli her şeye yarar
Her nesnede eseri var
Su gibi ol su gibi ol

-131-

Meyve vermez oldu bağlar
Dal kurudu uyanık ol
Karga güler bülbül ağlar
Gül kurudu uyanık ol

Bu yel düşmanlardan esti
Çağlayan pınarı kesti
Turna uçtu suna küstü
Göl kurudu uyanık ol

Düşman çoğaldı baş olmaz
Eski düşman kardeş olmaz
Tek el ile savaş olmaz
Yol kurudu uyanık ol

Mevlüt İhsan yaza yaza
Derdimi anlattım saza
Kaç defa söyledim size
Dil kurudu uyanık ol

-132-

Dünyanın ezeli tek bir aile
Hazreti Havva anandır oğul
Nice çağ savaşmış çekilmiş çile
Devreden yüzlerce zamandır oğul

Doğru büyü çirkin ahlâka alışma
Üret büyüt yıkmak için çalışma
Sağlam yetiş çürüklere karışma
Dinle nasihatım amandır oğul

Komşuyu incitme hayvanı dövme
Küfüre alışma kimseye sövme
Sakata yardım et fakiri kovma
Merhamet en büyük imandır oğul

Kapında bulunur köpekle kedi
Kızıp bağırma ki falanı yedi
Sen büyük mahlûksun insansın dedi
İnsan bu dünyaya sultandır oğul

İşinde çabuk ol çok fazla yatma
Kimsenin aşına soğuk su katma
Sokağa tükürme çöpleri atma
Hastalık kötülük bundandır oğul

İnsanlar hep birdir diller ayrıdır
Divan birdir amma yollar ayrıdır
Kâinat bir ağaç dallar ayrıdır
Herkes bir çiçekli fidandır oğul

-133-

İnsanı sevene dünya hoş olur
Kısa düşünene emek boş olur
Kimiler akıllı kim sarhoş olur
Nefis insanlara düşmandır oğul

Her şey aşikârdır saklı değildir
İnsanı ayıran haklı değildir
Hiç kimse kimseden farklı değildir
Herkes yaratılmış insandır oğul

Ayrı düşünceler ayrıdır dertler
Toplum teşkil eder birikir fertler
Fertlerden kurulur şehirler yurtlar
Sevilen aile vatandır oğul

Aile toplumun temel taşıdır
İnsan birbirinin öz kardeşidir
Bütün toplumların anne başıdır
Mevlüt İhsâni de atandır oğul

-134-

Bu dağlarda dertli ötme
Değer sedan cana bülbül
Bizim elden yâda gitme
İşte sözüm sana bülbül

Uçma bülbül uçma bülbül
Bizim elden göçme bülbül
Benim derdim çok derindir
Tazeleyip açma bülbül

Yersin bahçe güllerinden
Korkarsın har dallarından
Bal akıyor dillerinden
Lezzet verir bana bülbül

Çıkma bahçeden ararlar
Yad elde tuzak kurarlar
Avcılar seni vururlar
Bölenirsin kana bülbül

Uçma bülbül uçma bülbül
Bizim elden göçme bülbül
Benim derdim çok derindir
Tazeleyip göçme bülbül

-135-

Yuvarlak renkli yalana
Seçen olma büyük adam
Zehirli kurnaz yılana
Yaren olma büyük adam

Senindir her hakkın azı
Yağlayarak eder razı
Hem tilkidir hem de tazı
Gel inanma büyük adam

Onlar haçlılardır haçlar
Eskisine yeni başlar
Müslüman olanı taşlar
Talan olma büyük adam

Lânet okurum kaşına
Yiyer de kusar tasına
Çatal demir arkasına
Tren olma büyük adam

O motordur sen tekersin
Yıllardır bunu çekersin
Yine de boyun bükersin
Fren olma büyük adam

Ne varısa doğu batı
Hep de birbirinden katı
Ak olmaz çirkin sıfatı
Saran olma büyük adam

Sorarsan Mevlüt İhsan'dan
Sakın ayrılma Kur'an'dan
Çıkarsın dinden imandan
Viran olma büyük adam

-136-

Ondan örnek aldı hep bütün cihan
Çağdışı dediğin adam bu adam
Kelamı hadistir buyruğu Kur'an
Çağdışı dediğin adam bu adam

Haşâ bu cihana gelmedi eşi
Şahadet getirdi onun gelişi
Ay ile yıldızı geçti güneşi
Çağdışı dediğin adam bu adam

Onun hürmetine oldu kâinat
Onunla bulmuştur insanlık kıymet
Gidişi Hak yolu kanun şeriat
Çağdışı dediğin adam bu adam

Cihan örnek aldı ta baştan başa
Allah Allah dedi girdi savaşa
Vaktini kazaya koymadı haşâ
Çağdışı dediğiz adam bu adam

-137-

Yıllarım boyunca çaldım çığırdım
Hayatın çilesi bitmiyor ağam
Hayat teknesinde ezdim yoğurdum
Bugünüm dünü tutmuyor ağam

Bilmem neye varır böyle gidişler
Halkın arasında sevilir güçler
Suçun büyüğünü sorumsuz işler
Bu işe akıl yetmiyor ağam

Kuvvetli olanlar hasmını yıkar
Onun arkasına el yardım çıkar
Fakir kendisini ateşe yakar
Yoksulun düdüğü ötmüyor ağam

Doğrusunu anlatırsam söz olur
Söylemesem yüreğime köz olur
Haksızlığa arka çıkan yüz olur
Saymakla derdimiz bitmiyor ağam

Mevlüt İhsanî'yim ey olmaz yaram
Halkın arasında çoktur macaram
Yalan söz söylemek haramdır haram
Haramsız hiç kimse satmıyor ağam

-138-

Toprak ile karışığım
Taş ile muhatap olamam
Dolu ile barışığım
Boş ile muhatap olamam

Toprakta gül bitiririm
Alır dosta götürürüm
Dostla kalkar otururum
Kuş ile muhatap olamam

Mevlüt'üm sazı severim
Şükreder azı severim
Baharı yazı severim
Kış ile muhatap olamam

-139-

Yastığa gelmeden başım
Yorgana dökülür yaşım
Dost yarenim arkadaşım
Özler sizi unutamam

Arkada bıraktım çağlar
Giden gitmiş kalan sağlar
Boz yamaçlar karlı dağlar
Düzler sizi unutamam

Çok ezildim sağda solda
Yıllar boyu gözüm yolda
Kardeşlerim İstanbul'da
Gözler sizi unutamam

Mevlüt İhsanî'yim hanem
Ah ile kavrulan sinem
Yavrularım atam anam
Sızlar sizi unutamam

-140-

Düşman bizi parçaladı
Anam böyle derdi anam
Yaktı yıktı hem taladı
Anam böyle derdi anam

O günler gitsin gelmesin
Anam böyle derdi anam
Düşmanın yüzü gülmesin
Anam böyle derdi anam

Çoktur çektiğimiz acı
Anam böyle derdi anam
Yedi kardaş üç de bacı
Anam böyle derdi anam

Ciğer acısına yandık
Anam böyle derdi anam
Her tarafa parçalandık
Anam böyle derdi anam

Kızlarda kızlık kalmadı
Anam böyle derdi anam
Gelinler murat olmadı
Anam böyle derdi anam

Düşman sardı bütün yurdu
Anam böyle derdi anam
Cephelerden toplar kurdu
Anam böyle derdi anam

Düşman bize etti oyun
Anam böyle derdi anam
Herkes oldu deli koyun
Anam böyle derdi anam

Aç susuz düştük dağlara
Anam böyle derdi anam
Bin kişiyi bir mezara
Anam böyle derdi anam

-141-

Kâinat ondan var oldu
Allah'ın sırrı baş kalem
Alem ondan izhar oldu
Terledi döktü yaş kalem

Kalemdir ilmin ezeli
Ondadır kudretin eli
Bütün güzeller güzeli
Senden doğdu güneş kalem

Yazar emrini yürütür
Hem yeşertir hem çürütür
Demir dağları eritir
Senden çıkan ateş kalem

Her iş onla olur ayar
Kalbinden geçeni duyar
Dağı yarar taşı oyar
Dinlemez demir taş kalem

Kalemle bütün insanlar
Pazar okur yapar anlar
Buyrulur nice fermanlar
Sen yaparsın savaş kalem

Bütün hikmetleri çözer
İnceden inceye süzer
Tatlı söyler tatlı yazar
Düşmanı yapar kardeş kalem

Kalem Allah'tan esersin
Her bir ilme müyessersin
Yüceltirsin suç kesersin
Kestirirsin çok baş kalem

Mevlüt İhsâni'yim nurdur
Yazı ayrı kalem birdir
Bütün kainat da hürdür
Her insana hoştur kalem

-142-

Gözüm gördü sevdim şems ü kameri
Gönlüm bu güzelden gelmedi geri
Başında nur tacı belde kemeri
Bundan başka güzel yar bulamadım

Ezelden halk olmuş nurdandır özü
Dilinde Bismillah tatlıdır sözü
Yanında liveyül önde terazi
Sıra gelmemişti tartılamadım

Ela gözlerini sevdim kaşını
Nice bin kişiler tutmuş peşini
Hûda yaratmadı daha eşini
Mevlüt der çok gezdim ben bulamadım

-143-

Gece gökyüzünde gündüz de yerde
Dalgalanır her bir yana bayrağım
Hazar'da seferde her an her yerde
Türk milleti âşık sana bayrağım

O nurlu yüzünden alırız hızı
Allah bahşeyledi ayı yıldızı
Biz de feda ettik öz canımızı
Şehitler boyadı kana bayrağım

Selçuklu Türkler'i taşıdı tuğlar
On altı devlette başlar başbuğlar
Osmanlı hükmetti biledi tığlar
Sen onlara oldun ana bayrağım

Al bayrağın al kılıcın al atın
Kale gibi eğilmeyen heybetin
Ata yadigarı Hakk emanetin
Vatan sana sen vatana bayrağım

Bütün hudutlarda sen sınır taşı
Heybetli ezelsin düşmana karşı
Süslersin cepheyi süslersin arşı
Dikilirsin hür meydana bayrağım

Mevlüt İhsan layık oldu methine
Sönmez şafakların kuduretine
Bütün yeryüzünde Türk milletine
Sen bir yana dünya bir yana bayrağım

-144-

Talihin şerbeti zehirden acı
Hep bütün güttüğü dostun amacı
Bazı kumaş yapar olur çulhacı
Dokuttu keteni bez kara bahtım

Ahvalim bu derdinen tutuşam
Gitti avum peşissine yetişem
Mor menekşe çiçeklere katışam
Olmadı baharı yaz kara bahtım

Sefil Mevlüt düştün dilden dillere
Atıldın küçükken gurbet ellere
Şeyda bülbül gibi gonca güllere
Edersin cilveyi naz kara bahtım

-145-

Bugün İhsanî'ye oldu misafir
Bırakmaz dincele Yasemen Hanım
Bütün kucağında kitaplar dolu
Getir de incele Yasemen Hanım

Bütün âşıklardan neden naçarım
Dertlerimi alimlere açarım
Cahil kişilerden geri kaçarım
Arifsin güncele Yasemen Hanım

Mevlüt İhsanî'ye sor neler bekler
Asla boş olur mu sizde emekler
Yetişen ağaçlar açan çiçekler
Kitap da goncala Yasemen Hanım

27 Mart 2006 tarihinde Mevlüt İhsanî'nin evinde, Yasemin Gürsu için söylenmiştir.

-146-

Üç gün oradayım bir gün burada
Ne yerim bellidir ne de vatanım
Perişan dolandım gezdim arada
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Türküler söyledim destanlar yazdım
Yağmur ile yağdım sel ile aktım
Gam ile uyudum gam ile kalktım
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Şu karlı dağları ter ile aştım
Bu nasıl hayattır hayretle şaştım
Su gibi yürüdüm kanaldan taştım
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Dünya varlığından ümidim kestim
Bir kırık sazım var duvardan astım
Çılgın tayfun gibi durmadan estim
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Nice âşıkla durdum davaya
Kara bulut gibi çıktım havaya
Çağladım sel oldum indim ovaya
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Göçümü yükledim katarlar tuttum
Çıktım yaylaların başında öttüm
Vardım gurbet ele yari unuttum
Ne yerim bellidir ne de vatanım

Mevlüt âşık oldum sözü becerdim
Ağır meclis yaptım sazı becerdim
Bir koyundan yedi kuzu becerdim
Ne yerim bellidir ne de vatanım

-147-

Güzeller kırlara çıkmış
Hanidir benim cananım
Sordum içlerinde yokmuş
Nerede benim sultanım

Baktım görünmez maralım
Kalmadı sabrım kararım
Şimdi ne yana varalım
Yoktur ela göz ceylanım

Baktım ki kızlar paşasız
Yoktur yarim ben neşesiz
Dağlar puslu tamaşasız
Hanidir mah u tabanım

Mevlüt dar mı başan dağlar
Tuttu yası kara dağlar
Yar gelmemiş diye ağlar
Nerede sevdiğim benim

-148-

Sevdiğim çıkma seyrana
Seni elden sakınırım
Bağda görünme bağbana
Gülü gülden sakınırım

Dileğim budur sizlerden
Komşu gelini kızlardan
Ay güneşten yıldızlardan
Esen yelden sakınırım

Kem gözler kem bakar sana
Düşünürsün kana kana
Ak bukağı ak gerdana
Değen yelden sakınırım

Mevlüt yanar ataşından
Ezme bağrımı başından
Hem atamdan kardeşimden
Seni kuldan sakınırım

-149-

Dokunmayın ben ağlarım
Dereyi doldurur yaşım
Dünya üç payı suyumuş
Karayı doldurur yaşım

Derdimi derde katsalar
Üstüme el uzatsalar
Akdeniz'i boşaltsalar
Orayı doldurur yaşım

Mevlüt İhsan oldum âşık
Şafak atmaz doğmaz ışık
Biri mağrib biri maşrık
Arayı doldurur yaşım

-150-

Anadan dünyaya geldiğim anda
Geceli gündüzlü yarışmaktayım
En büyük varlık bu fani cihanda
Bir ağaç dalına sarışmaktayım

Anadan doğarken billur su idim
Alem menzil aldı ben de uyudum
Evvel içilirdim ben yudum yudum
Şimdi kirli suya karışmaktayım

Yola düştüm her kervana karıştım
Eller ile şöhret için yarıştım
Sazı kalkan ettim vurdum vuruştum
Nefsime aldanıp vuruşmaktayım

Mevlüt İhsanî'yim ne ettim n'oldum
Bazı bulut gibi yağmurda doldum
Bazı gün açıldım bazı gün soldum
Kırk yaşından sonra buruşmaktayım

-151-

Baktım ki ağlayan bu bahtım gülmüş
Yarelerim melhem bulup ey olmuş
Bana başka bir görünmez hal olmuş
Sandım ben ayığım rüyada mıyım

Ben bir yola düş olmuşum görünmez
Bilenler de hiç bu aşka yerinmez
Çok yakındır üç ayda da varılmaz
Menzile ermeye piyade miyim

Mevlüt şimdi daldan dala göçeyim
Varıp cebel dağlarını geçeyim
Teyyarem yok diyor diyor uçayım
Yoksa şahin gibi havada mıyım

-152-

Akıl fehim fikir sade azıdır
Bunların babında vüzare lazım
Bizi halk eyleyen hazır nazırdır
Emrini bilmeye suara lazım

Ara erbabını bilene danış
Yüz sürüp payine ifaden konuş
Tembellik el vermez oldu tez çalış
Bu cihan mülküne idare lazım

Yüz bin hazineye değer huyu sultanın
Adil alişandır soyu sultanın
Olanca cennette toyu sultanın
N'olur Sümmani şuare lazım

-153-

Güler mi bu yüzüm derdim beraber
Açsam durumumu nice ahım var
Sevda hançer oldu düşünce teber
Oymaya sinemi kama ne lazım

Sevgilim zülfünü estirmiş derler
Hicranım bedeni bastırmış derler
Şu âşık yarini küstürmüş derler
Yar küse küsmeye kime ne lazım

Ol Hüdâ'nın varlığını bilmeyen
Tasdik edip beş vaktini kılmayan
İkrar verip şahadetle ölmeyen
Ondan kenar dolaş yuma ne lazım

İhsanî dolanır ah u zarınan
Karar eder edebinen arınan
O yar benim ile ben ki yarınan
Arada vasıta name ne lazım

-154-

Yaradan kıymetli yaratmış tenin
Sırr-ı hafiyesi nura hatemin
Türlü servet mücevherin madenin
Çekip de haddeden mal yapmak lazım

Servetin mücevher malıdır amma
Gönlün vesveseden halıdır amma
Hudâ'nın rahmeti selidir amma
Eyleyip önünü sel yapmak lazım

Bağban olup öz bağını beslemek
Bar vermek istersen eder sinemek
Türlü çiçek ile bağı süslemek
Bülbüle münasip gül yapmak lazım

Çektirme millete sitem kahrın
İrfan meclisinde hiç olmaz yerin
Ağzında dolmuşsa acı zehrin
Halledip hıfzında bal yapmak lazım

İpeğine göre tezgahını kur
Eksiğin var ise bilenlere sor
Eyleme mağrurluk sen etme gurur
Helali kispi kar şal yapmak lazım

Hûda sen çektirme kederi yası
Silinsin kalbimin kalmasın pası
Şen olsun bu gönlüm gelsin havası
Çıkartıp karayı al yapmak lazım

Mevlüt neden düştün sen böyle aha
Yalvarayım nur-ı şeb ol şahlar şaha
Rah yer bulunmaz benim günaha
Ahrete varacak yol yapmak lazım

-155-

Ardahan elinde gördüm bir güzel
Yavru melûl melûl bakma garibim
Sararıp gül benzin olmuştur gazel
Hasretle bağrımı yakma garibim

Bu derdim Mecnun'dan Ferhat'tan çoktur
Dolandım her yanı emsalin yoktur
Kaşların kemandır kirpiğin oktur
Getirip bağrıma çakma garibim

Âşık olan terk eder mi yârini
Bülbül çeker gülün ah u zârını
Bu civan ömrümün çardı varını
N'olur merhamet et yıkma garibim

Mevlüt'ü bendetmiş zülfün telleri
Nasıl terk edeyim sizin elleri
Âşık olan elbet gözler yolları
Sallanıp karşıma çıkma garibim

-156-

Kuşların ötüşü bağrımı deler
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim
Dertliler ah eder dertsizler güler
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Ötüşmeyin kuşlar kolum bağlar var
Aramızda yüce yüce dağlar var
Peşim sıra hasret ile ağlar var
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Size yuva olmuş çınar ağacı
Size hoştur amma bana çok acı
Ne ana ne kardaş ne de var bacı
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Küçük yaştan kurtulmadım çileden
Ağlayarak ayrı düştüm sıladan
Kader böyle kurtaramam beladan
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Acıyan yok gözlerimde yaşıma
Ötüşerek dolaşmayın başıma
Garip ölsem konma mezar taşıma
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

-157-

Kuşların ötüşü bağrımı deler
Dertliler ah eder dertsizler güler
Gün be gün ah ile gül benzim solar
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Ötüşmeyin kuşlar kolum bağlar var
Aramızda yüce yüce dağlar var
Peşirsime hasret ile ağlar var
Ötmem kuşlar ötmem ben de garibim

Bizim elin gelmiş burya kuşları
Akıtma didemden kanlı yaşları
Duman mıdır Soğanlı'nın başları
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Nice cerrah gördüm derdim bilen yok
Hasret ile ağlayan var gülen yok
Bizim ele ne giden var gelen yok
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Gurbet elde müşkül halim sezilse
Yad eliyle mezarımda kazılsa
Karalamam memlekete yazılsa
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Ötüyor İzmir'in şaki kuşları
Saldı bu sineme dert ataşları
Duysa anam döker kanlı yaşları
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

Soğanlı dağının açsın gülleri
Sarıkamış kazası Bardız elleri
Mevlüt der ne şirin kuşlar dilleri
Ötmen kuşlar ötmen ben de garibim

-158-

Türk'te adet budur ta ezel baştan
Asker doğar asker yaşar Mehmedim
Zamanı gelince sırtlar çantayı
Cepheden cepheye koşar Mehmed'im

Yakasına takar kısa bir yazı
Ölürse şehittir kalırsa gazi
Yiğit kaderine razıdır razı
Nice karlı dağlar aşar Mehmed'im

Yürü Türk askeri büyüksün büyük
Senin vicdanındır sırtındaki yük
Ya istiklâl ya ölüm dedi Atatürk
İstiklâl senindir başar Mehmed'im

Soğanlı Dağı'nda tipide karda
Yurdun her yanında Dumlupınar'da
Çanakkalesi'nde coşkun sularda
Heybetine dünya şaşar Mehmed'im

Kendi şehit olmuş çok eski yılda
Mezarı kayıptır söylenir dilde
İslam aleminde bütün gönülde
Kıyamete kadar yaşar Mehmed'im

Defteri topraktır yazısı kandan
Toprağını seven geçmiştir candın
Bir şimşek bakışlı yiğit kumandan
Düşman karşısında coşar Mehmed'im

Kahramanlık damarında kanında
Tüfek avucunda süngü yanında
Mevlüt İhsanî'yim savaş anında
Dalgalı denizdir taşar Mehmed'im

-159-

Bu yüce milletin eskidir çağı
Nice kalelere dikmiş bayrağı
Parlayan ay yıldız sönmez ocağı
Oğuz Han'dır Alparslan'dır Mehmed'im

Türkler cehaleti kökünden kazdı
İnanç olmasaydı kanun olmazdı
Zaferler kazandı tarihler yazdı
Fatih Yavuz Süleyman'dır Mehmed'im

Ana baba öğretmendir hocadır
Medeniyet gündüz gaflet gecedir
İlim irfan ibrişimden incedir
Kahramandır bir volkandır Mehmed'im

Bağlanmaz zincire bu gençlik hürdür
Fırat'tan coşkundur Tuna'dan gürdür
Kadını erkeği hepisi birdir
Büyük küçük kahramandır Mehmed'im

Atatürk hürriyet bayrağı açtı
Mevlüt İhsan arzusuna ulaştı
Bütün gençlik bir biriyle kaynaştı
Sendedir en büyük güman Mehmed'im

-160-

Anadan geldim dünyaya
Ağladım rahat görmedim
Eğriye yardım çok olur
Doğruya şahit görmedim

Kime verdim ise aldı
Yahut daldaladı çaldı
Karnı doydu gözü kaldı
Asla kanaat görmedim

-161-

Bir güzel sevmişem başı vallalı
Güzel seven yiğit olmaz mı deli
Güzel sevenlerin başı belalı
Yok mu bana merhametin güzelim

Kokusu menekşe yanağı güldür
Seni sevenleri ağlatma güldür
Ya bir çift buse ver ya da vur öldür
Yok mu bana merhametin güzelim

Mevlüt İhsâni'yim darılma güzel
Tavus kuşu gibi kurulma güzel
Varıp da yadlara yar olma güzel
Yok mu bana merhametin güzelim

-162-

Taze fidan gibi ben yetişirken
Sam vurdu döküldü barımı erken
Pişirip yemeğim kendim yiyorken
Felek ağu kattı aşıma benim

Vurdu bu sineme keskin kılıcı
İçerim yaralı yüreğim acı
İstedi ver diye vermedim pacı
Vurdu yumruk ile başıma benim

Yok mudur eflatun bu sinem hasta
Her yanım karanlık dumanda pusta
Güldüğüm gördüz mü yastayım yasta
Baksana bu kanlı yaşıma benim

Derdim doksan dokuz derdim ziyade
Mevlüt der bulunmaz gezme piyade
Ben fena talihim gördüm rüyada
Üç gün evvel girdi düşüme benim

-163-

Ah dağlara ben varayım
Ah Hakk'ıma yalvarayım
Ah bu dertten kurtarayım
Neden çoktur çilem benim

Ah derdimi unutayım
Ah yok mudur rahat payım
Ah yaramı iyleteyim
Gözüm halim ile benim

Ah neden ben derdi çoğum
Ah çiçeksiz kaldı bağım
Ah sarardı tez yaprağım
Sorun halim güle benim

Ah dumanlı benim başım
Ah sevda mı bu bir hışım
Ah akıyor kanlı yaşım
Döndü çeşmim sele benim

Ah Mevlüt der keder artar
Ah bu derdim dağı tartar
Ah yarabbim beni kurtar
Döndü rengim küle benim

-164-

Ervah-ı ezelde levh-i kalemde
Bildim bu gülmemiş garip baş benim
Bilmem ki ne hikmet var idi bende
Akıttı gözümden kanlı yaş benim

Yaş ile karışık akıyor kanım
Evvelim karanlık ışık mı sonum
Sefinem sel aldı var mı limanım
Her taraf set kenar yoktur baş benim

Talihte benimle kavgaya durdu
Sakladı süngüyü ok ile vurdu
Döktü yaprağımı burcumu kırdı
Saklanmaz dalında daha kuş benim

Hayat benim ile açtı savaşı
Sinem bahardı getirdi kışı
Sis oldu her yanım tuttu güneşi
Yok mu taksimimde ay güneş benim

Mevlüt der bir derdin olmuştur elli
Ne talihin vardır ne de tecelli
İnsanın bahtsızı her yerde belli
İstikbalsiz kara bağrım taş benim

-165-

Duyun beni yavrularım
Hayatım devletim varım
Gülüm çiçeğim baharım
Anam atam öğretmenim

Öğretmen başta taç olur
Herkes ona muhtaç olur
Her yaraya ilaç olur
Anam atam öğretmenim

Öğretmenin yoktur eşi
Yapıp öğretmektir işi
Odur dünyanın güneşi
Anam atam öğretmenim

Öğrenciden bu olacak
Sevgi saygı kucak kucak
Dili tatlı kalbi sıcak
Anam atam öğretmenim

Kur'andır ilmin anası
İki cihan hülâsası
Ol hatamel embiyası
Anam atam öğretmenim

Çalıp söylediğim türkü
Hep anlatır Atatürk'ü
Mevlüt İhsanî diyor ki
Anam atam öğretmenim

-166-

Gider oldum bu ayrılık dert olsun
Bensiz odan böcük olsun kurt olsun
Tenha yerler ıssız evim yurt olsun
Turna gibi feryat ile öt yarim

Nesip havalandı eyledi teyyar
Biraz da dolansın diyar ba diyar
İpek mendil sana verdim yadigar
Ağla göz yaşınla yuy ıslat yarim

İhsanî'yim tamam ettim sözümü
Gam kederden açamadım gözümü
Mahperi yavrumu küçük kuzumu
Bas bağrına kana kana öp yarim

-167-

Nedir bu feleğin cengi benimle
Vurdu kelepçeyi bağlı kollarım
Kalbim doldu hicranınan kanınan
Gece gündüz feryat eder dillerim

Hala doymadın mı atarsın taşı
Didemden akıttın hem kanlı yaşı
Sen benden gizledin ayı güneşi
Ne karanlık zindan ettin yollarım

Aradı şu felek Mevlüt'ü buldu
Deste deste etti çiçeğim yoldu
Tomurcuk güllerim açmadan soldu
Döküldü yaprağım kırdı dallar

-168-

Senin adın Alparslanlar Muratlar
Köşelerde kurt mu oldun hemşerim
Göğe haykırırdı bindiğin atlar
Kervancıya at mı oldun hemşerim

Çok uzun yaşadın çok iş başardın
Zamanına göre dağları yardın
Korkusuz ürküsüz şanlı yaşardın
Derelerde ot mu oldun hemşerim

Kayılar Kınıklar Bozkurtlar Oklar
Türk'e boyun eğdi dünyada çoklar
Geldi adam oldu yamyamlar yoklar
Sen onlara hat mı oldun hemşerim

Karşıki yamaçtan beraber aştık
Allah Allah dedik küfürden kaçtık
Düşmanla sırt sırta verdik savaştık
Sen kendine Kürt mü oldun hemşerim

Ayet yazılıdır sancağımızda
Ay ile yıldız var bayrağımızda
Minare cami var toprağımızda
Sokaklarda put mu oldun hemşerim

Çerkez de bir Çeçen de bir Kürt de bir
Gürcü de bir Türkmen de bir Türk de bir
Dinimiz bir kitap da bir yurt da bir
Ayrı gezme fert mi oldun hemşerim

-169-

Âşık Sümmâni için;

Gel çekme sevdiğim dünyadan âlem
Ne düşmüşsün ah-u zâra gelirim
Gözyaşım mürekkep hicrandır kalem
Mektup verdim rüzgara gelirim

Dilim eyvah eder dîdem kan ağlar
Bülbülsüz goncalar sahipsiz bağlar
Bana yol vermiyor aşayım dağlar
Kar erisin bu bahara gelirim

Saldın vücuduma hasreti nârı
Sadık olan güzel gözler yolları
Bırakmaz bağına yabancıları
Gül koklatma sen yadlara gelirim

Söyle yarasını Mevlüt İhsanî
Soldu mu dert ile Baba Sümmâni
Bunca âşıklarda kavuşan hani
Müddetimiz o mahşere gelirim

-170-

Muhabbet kazanı aşkın ocağı
Dost yemeği pişer pişmez gelirim
Köpürdü kaynadı gönül kaymağı
Her tarafa taşar taşmaz gelirim

Niyetim Erzurum arzum Ankara
Eğer gitmek için bulursam çare
Şimdi müddetimiz eriyen kara
Hünkar yolu aşar aşmaz gelirim

Sevgilimsen mihnet eyleme bana
Koyun kuzu dağılmadan yabana
Şen çiftçiler öküzünü sapana
Tarlasına koşar koşmaz gelirim

Mevlüt'e çok açılır mı bu sırlar
Huzurunda kabul müdür özürler
İnleyen dereler otsuz bozkırlar
Kar erisin coşar coşmaz gelirim

-171-

Ne baharım belli ne de yazım var
Dumanımı kabul edin böyleyim
Gözlerim kanlı yaş kalpte sızım var
Figanımı kabul edin böyleyim

Dertlerimi bilenlere açarım
Hayatımdan perişanım naçarım
Dertlerimden başım alıp kaçarım
Noksanımı kabul edin böyleyim

Dertlerimi söyleyecek halim yok
Ağacım var çiçeğim var dalım yok
Gönül viran bülbülüm yok gülüm yok
Amanımı kabul edin böyleyim

Ben âşıkım böyle yürür katarım
Gah ovada gah yaylada yatarım
Çalarım söylerim alır satarım
İşte beni kabul edin böyleyim

Mevlüt İhsanî'yim böyle kaderim
Sual et efendim niçin giderim
Dokuz nüfusum var anam pederim
Destanımı kabul edin böyleyim

-172-

Bülbül konmuyor gülüme
Bağı gülşan değil miyim
Mevlam lütfeyle halime
Kulun insan değil miyim

Cürüm ata işlemişim
Sadıkları taşlamışım
Ben onları boşlamışım
Şimdi pişman değil miyim

Gani'r-ül Rezzak ilahi
Bize nasip et dergahı
Bana çok görme günahı
Zihni noksan değil miyim

Sahip elif mü'min vardır
Âşıklar aşkına yardır
Senden başka kimim vardır
Bir ruh bir ten değil miyim

Tende bu ruh etmez karar
Nice bunda gördüm zarar
Görür cismin olur hilal
Yere noksan değil miyim

İçer şerbeti tas ile
Koyar anası yas ile
Gezsem atlas-ı has ile
Sonu üryan değil miyim

Çoktur benim günah hatam
Tevhitle yontup atam
Nasıl rahat edip yatam
Aşka giryan değil miyim

Yolum engelli aşamam
Faydasız nedir yaşamam
Varıp dosta kavuşamam
Şem'e pervan değil miyim

-173-

On beşinde ozan gibi
Güzel seven biri oldum
Elli yıldır kazan gibi
Kaynayarak yarı oldum

Odunsuz ocağım yandı
Gördü kurnazlar uyandı
Hem ısındı faydalandı
Kurum tutmuş boru oldum

Toplandı âşık dediler
Yüzüme güldü adiler
Aldı balımı yediler
Boş kovanda arı kaldım

Her kişiyi dosttur sandım
Yüze gülene aldandım
Haya eyledim utandım
Onun için de geri kaldım

Mevlüt İhsanî'yim varım
Vardır Allah'a ikrarım
Bulanmayan bir pınarım
Çağladıkça duru kaldım

-174-

Dağdan göçtüm indim eve
Aman dostlar çok yoruldum
Yalçın kaya yüklü deve
Aman dostlar çok yoruldum

Koşuldum görülmez çarka
Yol yürüdüm düşe kalka
Kaydım gittim takla takla
Aman dostlar çok yoruldum

Yola düştüm gün karardı
Bülbül sustu gül sarardı
Duman yaylaları sardı
Aman dostlar çok yoruldum

Ne evim var ne de yurdum
Her pınara çadır kurdum
Çağırdım seslendim durdum
Aman dostlar çok yoruldum

Beş köprülü yola vardım
Yardım et Allah'ım yandım
Kendim açtım kendim sardım
Aman dostlar çok yoruldum

Ne boylu ne de ince
Bir dedim yola girince
Onu gündüz elli gece
Aman dostlar çok yoruldum

Yol yürüdüm en son hızda
Takatim kalmadı dizde
Gâh karada gâh denizde
Aman dostlar çok yoruldum

Şaşırdım yolumdan kaydım
Geleni kadere saydım
Kendim dilden dile yaydım
Aman dostlar çok yoruldum

-175-

Nöbete geldim cihana
Vakit doldu gidiyorum
Sözlerim kalsın nişane
O da oldu gidiyorum

Ruhu toprak bağrı taştım
Gönlü gamlı gözü yaştım
Karanlıkta çiçek açtım
Açtım soldum gidiyorum

Bu dünyada neyim kaldı
Herkes verdiğini aldı
Felek kapımızı çaldı
Akşam oldu gidiyorum

-176-

Şükrolsun mevlâya erdik bugüne
Zevkimiz bir iken erişti bine
Şimdi her günümüz benzer düğüne
Bugünkü gün senin uyan Erzurum

Sana neylemişti o zalim düşman
Çağlayan dereler dolmuştu al kan
Kesildi binlerce sayısız insan
Bu halin tarihte beyan Erzurum

Ne kılıç kalmıştı ne de top tüfek
Ellerde kalmıştı balta değenek
Yaralı aç susuz çok ettik emek
Biz seni fethettik yayan Erzurum

Nice çok camiler yandı yakıldı
Nice minareler evler yıkıldı
Nice gencin kayalarda sıkıldı
Adeta olmuştu viran Erzurum

Aziziye tepesinde savaşın
Kanıyla yoğrulmuş toprağın taşın
Kâzım Rüştü Paşa oldu kardaşın
Geldi imdadına yayan Erzurum

Mevlüt İhsâni der dumanlı başım
Ela göz gelinin şanlı dadaşın
Tarihler boyunca çok aktı yaşın
Sen buldun yarana derman Erzurum

-177-

Erzurum'un temelinde erlik var
Suyu Fırat nehri dağlarında kar
Ciridi güreşi dadaşında bar
Tarihte söylenir şanın Erzurum

Sende vardır erenlerin duası
Tabiatın güzel hoştur havası
Aslanlar meydanı şahin yuvası
Dillerdedir kahramanın Erzurum

İklimin yayladır eskidir yaşın
Buluta yükselen dumanlı başın
Nice çok kavimler yapmış savaşın
Şehit dolu her bir yanın Erzurum

-178-

Bakma yukarıya alçaktan yürü
Ölüm var kardeşim ölüm var ölüm
Göçtü bu dünyadan nice bin biri
Ölüm var kardeşim ölüm var ölüm

Sakın mağrurlanıp yukarı bakma
Düz yürü kardeşim yolundan çıkma
Lisanın temiz et gönüller yıkma
Ölüm var kardeşim ölüm var ölüm

-179-

Otuz yıldır bizim elden göç ettin
Baharın yaylaya gel karagözlüm
Sallana sallana suya giderdin
Çakılla küleği al karagözlüm

Gönül rüzgarına hız verdiğin gün
Kapıda koyuna tuz verdiğin gün
Bir yarım yamalak söz verdiğin gün
Sulakta şahittir sal karagözlüm

Uzat bu elime elin demişti
Senin gönlündeki gelin demişti
Sevdiğin olacak elin demişti
Çingene açtırdım fal karagözlüm

Mevlüt İhsanî'yim derin sızım var
Gönül defterimde solmaz yazım var
Nice can ciğerim oğul kızım var
Ağlaya ağlaya kal karagözlüm

-180-

Yarıldı ovalar kaynadı dağlar
Yine dumanlandı başın Erzincan
Ata dizin döver ana kan ağlar
İnledi toprağın taşın Erzincan

Ak olmadan gamlı bahtın karası
İyi olmadan yüreklerin yarası
Elli sene çekti derdin arası
Akıttı al kan ile yaşın Erzincan

Herkes kaderine olmalı razı
Senin talihinde buyumuş yazı
Bütün memlekete bıraktın sızı
Dumanlı boranlı kışın Erzincan

Ya evlat acısı ya eş sızısı
Derinden derine yaran Erzincan
Kanayan yarayı saranlar olur
Gönüllü olur mu saran Erzincan

Kaç defa yapıldın kaç defa yıktın
Nice yürekleri ateşe attın
Küçük yavruları yetim bıraktın
Niyetin olmak mı viran Erzincan

Nedir bu ahvalin nedir bu halin
Bitmez tükenmez mi senin zevalin
Bir anda yas oldu yeşilin alın
Binlerce derdini saran Erzincan

Viran oldu elvan saray haneler
Yavrum diye bağrın döver analar
Gelinlere kan yayıldı kınalar
Ağladı halini gören Erzincan

Doksan iki senesinin Mart ayı
Acı haber inletmiştir dünyayı
Kimisin anayı kimin yavruyu
Çok gördüm ağlayıp soran Erzincan

Hava bulanıktı kara bir gündü
Şebeke bozuldu lambalar söndü
Bir anda her taraf zindana döndü
Unutulmaz bahtı karan Erzincan

Eski acın bitmez elli yıl oldu
Nice nevcihanlar sarardı soldu
Nice ela gözler yaş ile doldu
Olur mu bu derden çare Erzincan

Şöhretin var idi senin her yanda
Gözlerin yaş döker ellerin kanda
Sanatın söylenir bütün cihanda
Eşsiz marifetin işin Erzincan

Bütün Avrupa'da söylenir adın
Deprem acısına dayanamadın
Uykuya yatmıştın uyanamadın
Bu yıl kara oldu düşün Erzincan

Acıdım ağladım emeklerine
Kundak sarayıdım bebeklerine
Dertli anaların yüreklerine
Acı koydun kaldır başın Erzincan

Zelzeleye güçler çatamaz oldu
Korkuyu o hali atamaz oldu
Kimse yatağında yatamaz oldu
Yıllar boyu bu telaşın Erzincan

-181-

Kul ola da gamsız ola olur mu imkân
Emretmiş Sübhan hep birdir insan
Gam türabı çar-enasır balçıktan Adem
Halk etti Hüdâm sonra buldu can

Ruh girince cesedine eyledi gıyam
Hak verdi lisan eyledi şükran
Her bir türlü var Adem de olur mu noksan
Nice nimet nam vermiştir yaradan

Ol Habib'in hürmetine halk oldu cihan
Arş-ı alemi cennet-i cihan
Halk nazar kıldı gevheri eyledi duan
Cihan bir an çekmedi zaman

Kürs ü levmhen evveldir ol arş u rahman
Halk etmiş Sübhan olur mu noksan
Hakk ruhları halk eyledi mayası Kur'an
İkrarlar iman inkarlar küfran

Ervahlar safında Hakk'a etmedi iman
O gördü gir yan ezez'il şeytan
Nicesini yoldan attı ondan el aman
Mümine düşman bulursa imkân

Ol Ademe müsellestir ta ezel baştan
Bırakır taştan ey mümin uyan
Onun şerrinden çekinir hem melek insan
Cennet-i cihan huriyi kılman.

Cennete iblis verdi Adem’e ziyan
Yedirdi haram bildirir Kur’an
Cennetinden sürgün etti bunları yaradan
Hem oldu üryan kaldı perişan

Düştü serendip dağına gece-i zindan
Çok etti figân yaş oldu revan
O karanlık geceydi oldu üryan
Duyunca taban eyledi şükran

Nice müddet ah eyledi bu halim ayan
Suçuma pişman affeyle Sübhan
Ol Habîbin hürmetine af oldu Adem
Havva ile hem buluştu encam

Buğday cennete haramdır bu dünyada nan
Emretti Rahman bu imiş ferman
Adem ata bin yaşadı san oldu pinhan
Terk etti cihan hak ile yeksan

-182-

Garip yolcu akşam yakın dar vakit
Belinde silah yok elinde yakıt
Yoldaşın yok çok sevdiğin insandan
Korkmaz mısın karanlıkta düşmandan

Hakkı hakikati inkar ederdin
Nefsin istediği yere giderdin
Varlığa güvenir benimdir derdin
Kaçınmazdın günah olan isyandan

Kötüyü getirir eye katardın
Övünerek methederek satardın
Küçük yan bakana hemen çatardın
Çabuk çabuk bahsedersin vicdandan

Söylerdin yalanı çalardın sazı
Türlü makam ile yaptın avazı
Böyle kullarından hak olmaz razı
Belli olan neyin vardır imandan

Vaden dolar göç edende mezara
Kalırsın köşede sen yüzü kara
Yakandan tutar da atarlar nara
Nefse uyar ayrılmazsın şeytandan

-183-

İlk zaferin bugünü hürriyeti yakından
Ey yaralı Mehmetçik kılıcı çıkar kından
Köpüren dalgaların kükremiş nehir gibi
O kahpe düşmanların sen gelirsin hakkından

Atomun enerjisi Atatürk'ün hızıdır
Ufuklardan yükselen ay ile yıldızıdır
Ey kahraman süvari sür atını denize
İşte atamız Fatih geliyor yüze yüze

İçinde bir yiğit var onun Kemal'dir adı
Esir düşen vatanı kurtarmaktır muradı
Çalıştı gece gündüz kurtardı vatanını
Altın kalemler yazdı Türk'ün ulu şanını

Er şimşek bakışların bulutu kamçılıyor
Annelerin gözyaşı toprakları suluyor
Atatürk'ün her sözü hızımıza hız kattı
Samsun'dan doğan güneş her yanı aydınlattı

Vatanın her tarafı yaralı hastaydı
Anneler kan ağlıyor atalar yastaydı
Erzurum'da kuruldu yeni bir hastane
Ondan ilaç dağıldı yaralıya her yana

Cephelere dağıttık bir avuç ordumuzu
Balta ile koruduk silahsız yurdumuzu
Her taraftan çıkardık o kahpe düşmanları
Tarihte izi belli çizmemizin kanları

Kuruldu Cumhuriyet Ankara başkent oldu
Ata ismi yazıldı ebedi gönlümüze
Çizdik ata resmini kalemsiz kalbimize
Çalsın İhsâni sazı destan söylesin size

-184-

Baharın ovayı çiçekler bürür
Rahmet yağmayınca nebadet kurur
Ne hikmet sularda yenişe yürür
Pınarlar coş verir akar yukardan

Herkes kendi için yapar çalışır
Adım adım gider ele karışır
Ağaçlar kökünden yanar alışır
Velâkin dumanı çıkar yukardan

İlm-i kemalette ağarsa başım
Cehalet hor dinlemez yaşın
Başında amirin olsa kardeşin
Seni hakir görür bakar yukardan

Yaklaşma cahile top gibi patlar
Binanın duvarı temelden çatlar
Mevlüt İhsanî'yim çoktur ispatlar
Duvar köşesini yıkar yukardan

-185-

Çalışması örnek hüneri balda
Gelin öğrenelim biz arılardan
Menekşe topladım koklamak için
Gördüm çiçeklerde iz arılardan

Koru kovanını küf ile pastan
Fazla gürültüden dumandan sesten
Üstünü çatı et önünü bostan
Kilo kilo balı süz arılardan

Güneş doğar doğmaz yürür kervana
Zümrüt ovalara gider her yana
Devşinir çiçeği döner kovana
Dolar dere tepe düz arılardan

Arı gayret eder yapar dalağı
Nemden pek hoşlanmaz sevmez kurağı
Çiçekli ovalar dere kenarı
Her mecliste olur söz arılardan

Mevlüt İhsanî'den sorun adını
Kokla çiçekleri al muradını
Yazın sevdasını balın tadını
Al da defterine yaz arılardan

-186-

Selçuklu Asya'dan Fırat'ı geçti
Kanûni Tuna'nın suyundan içti
Barbaros deryada yelkenler açtı
Adı var denizde iz yalan yalan

Her kim ki şöhrete olsa müyesser
Tarihe bırakır onulmaz eser
Ölümün rüzgarı durmadan eser
Hakk'tan başka olan söz yalan yalan

Âdem'den Havva'dan oğullar kızlar
Ondan zuhur ettik dünyaya bizler
Hani Mevlânalar hani Yunuslar
Oğul yalan yalan kız yalan yalan

-187-

Dinleyin ağalar ah u zarımı
Perişan eyledi beni de saman
Alın da saklayın yadigarımı
Eveli de saman sonu da saman

Yazın tarihlere bu müşkül halı
Ne kilim ne keçe ne koydu halı
Tüketti parayı öldürdü malı
Cesedi de saman canı da saman

Kışı çok uzattı gelmedi yazı
Elli altı yılı ağlattı bizi
Ne koyun ne dana ne kaldı kuzu
Hayatı da saman kanı da saman

Samanı olanlar dökerler yüzü
Merhaba demezdi görünce bizi
Gece satış yapar sevmez gündüzü
İmanı da saman dini de saman

Saman ne durursun yüceden yüce
Mübarek yüzüne çekilmiş peşe
Uzaktan uzağa görünür gece
Geçti yıldızı da günü de saman

Kilo ile daldalarda satıldı
Tuz olup da yemeklere katıldı
Birden bire ileriye atıldı
Şerefi de saman şanı da saman

Hereğe koymadım koydum mendile
Çıldırdı Arpaçay ah u zar ile
Çeker hasiretin Ardahan Göle
Görünmez gözlere hanı da saman

Mübarek zatına yenilmez yaya
Senden mahrum kaldı Oltu Şenkaya
Varısa dostuna gönder hedaya
Geçti şekeri de unu da saman

Gayet müşkül oldu milletin hali
Tutarsız çaresiz kaldı ahali
Yanında hiç oldu Bardız'ın balı
Daha unutmayız seni de saman

Nice sürülerin belini büktü
Bu yıl rençberlerin ömrünü söktü
Saman mart demeden suyunu çekti
Rençberlerin köyneyi donu da saman

Arpaçay Bardızlı çekti yasını
Bu dert aldı Eleşgirt'i Pasin'i
Geldim Horasan'dan duydum sesini
Ziyaret eyledim seni de saman

Ne mutludur saman seni görene
Hediyem var müjdesini verene
Gelmiş bin naz ile binmiş trene
Gezer Erzurum'u Van'ı da saman

Girdin telislere bindin arkaya
Üç saatlik yola taşındın yaya
Avuç avuç dağıtıldın hedaya
Dünyanın şöhreti şanı da saman

Kimse çatmamıştı böyle bir kışa
Kilosu satıldı altmış kuruşa
Sakın unutma ki çıktın genişe
Evveli de saman sonu da saman

Köy köy dolaştırdı Mevlüt İhsanî
Param ile alamadım samanı
Zay etme mahsulün zay etme onu
Hepimizde tanıdık seni de saman

-188-

Gençlik elde büyük varlık
Aman kayıp ettin aman
Geldi çattı ihtiyarlık
Yaman kayıp ettim yaman

Bir kimseye yaramadım
Yitiğimi bulamadım
Bir arzuma varamadım
Zaman kayıp ettim zaman

Yük yükledim yola düştüm
Bin çeşit engeli geçtim
Nefsin girdabına düştüm
İman kayıp ettim iman

Hayat düştü dalgalara
Çok usandım vara vara
Çıkamadım bir kenara
Dümen kayıp ettim dümen

Mevlüt İhsan yolum aldım
Nice sağa sola çaldım
Varıp bir kenarda kaldım
Liman kayıp ettim liman

-189-

Gel ağlama nazlı kardeş halime
Elbet yıllar gelir geçer bir zaman
Nice yıldır ben aşkına yanarım
Ağlayanlar belki güler bir zaman

Bu sevdanın yayı ağır çekilmez
Aktı gözlerimin yaşı dökülmez
Aşkın hisarı tunçtandır sökülmez
Kara günler gelir geçer bir zaman

Sevdanın elinden kavruldum yandım
Elin siteminden bıktım usandım
Bir zaman da diyar diyar dolandım
Vaktiyle geçer bu kem gün bir zaman

Mevlüt'ün bakın hele siz derdine
Dağlar dayanmaz ki benim zarıma
Yükledim ben gamı hak kervanına
Uzun yollar yakın olur bir zaman

-190-

Lâ-mekan menzilden geldin zuhura ayan beyan
Oldu aslı türabı balçıktan yapıldı insan
Geldin hükmünü yürüttün oldun aleme sultan
Adem'e lütfetti nice çok ihsan

Oldun üç yüz altmış sinir aza biriktin birden
Nedir mağrur gururlar makaslı turab değil misin
Seni yaptı çar enasır lemyezel gani Sübhan
Ab u ateş hak-i rüzgar fikirle verdi lisan

Verdi hizmeti eline nice eşya nice can
Seni naz ile besledi nice verdi türlü can
Şükreyle gani yazdana aslı turab değil misin
Sana nurundan nur kattı nasip etti cenneti

Koltuğundan hava verdi birbirine şevk etti
Verdi cinanı bağında sana türlü lezzeti
Buğday danesini yeme dedi haram etti hakkati
Dileği emri bu idi türlü Hakk'ın hikmeti

Şeytan tavus meleğiydi ona taktı laneti
Ta ezelden hak buyurdu Adem'in müsalleti
Adem ekletti buğdayı üryan kaldı cesedi
Atıldı serendip citte nice çekti zahmeti

Kırk yıl sonra kavuşturdu yine verdi ziyneti
Cümle insan ondan geldi Adem'in zürriyeti
Aldandın şeytan sözüne bağrı kebap değil misin
Mevlüt mağrurlanıp gezme sonu harap değil misin

-191-

Yirmi üç nisan bizim mutlu günümüz
Bize hayat veren tatlı günümüz
Milli bayramımız hoş düğünümüz
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

Artıyor vatanın gün be gün varı
İzmir Kocatepe Dumlupınar'ı
Vatandan çıkardık Yunanlılar'ı
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

Atatürk İnönü plan çizdiler
Her tarafa mektup şifre yazdılar
Ayıltıp milleti asker düzdüler
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

Göğe dayanmıştı milletin zarı
Birikti yurt seven verdi kararı
O zaman çıkardık Yunanlılar'ı
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

Öksüzüdük sahip çıktı vatana
Elinde ilaç var saracak sana
Ayıl kardeşine sen bak Atana
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

Bugünümüz bize yoktan var oldu
Yurdun her tarafı şadlıkla doldu
Sürdük düşmanları yurt devlet buldu
Sevgisi kalplerde yirmi üç nisan

-192-

Jetler akın etti gökler yarıldı
Ordumuz Kıbrıs'a çıktı Girne'den
Eoka şaşırdı beli kırıldı
Türkleri sel gibi aktı Girne'den

Beşparmak Dağı'nı sarmıştı duman
Düşman kendisine ederdi güman
Süngü tak ileri yürü kahraman
Türkler şimşek gibi çaktı Girne'den

Lefkoşa Erenköy Lefke kuşandı
Mücahit sevindi düşmanlar yandı
Şanlı asker Magosa'ya dayandı
Türk eri düşmanı yıktı Girne'den

Kıbrıs mücahiti özgürlük bekler
Yeşerdi ağaçlar açtı çiçekler
Çalıştı arılar al kelebekler
İlk zafer kokusu geldi Girne'den

Kıbrıs Türk'ün oldu sonu encamı
Magosa'da zindan Lefke'de cami
Semadan uçaklar denizden gemi
Fetheyledik payitahtı Girne'den

Yürüdük denizler düzler yokuşlar
Uçuştu özgürlük bekleyen kuşlar
Al bayrak adada oldu nakışlar
Türklük ışığını yaktı Girne'den

Mevlüt İhsanî'yim Türkler'in yurdu
Can verir yurt vermez kahraman ordu
Çizdi yeşil hattı karargâh kurdu
Çekildi düşmanlar çıktı Girne'den

-193-

Milli hakimiyet şuurlarında
Kavuştu dar güne ordu yeniden
Kahraman Türk genci budur vazifen
Korudu düşmandan yurdu yeniden

Yıkıldı saltanat kuruldu düzen
Hürriyet güneşi doğmuştur yüzen
Milli iradene sahip oldun sen
Gençlik temelini kurdu yeniden

Ne gam var ne keder ne de telaşlar
Dindi göz yaşları dikildi başlar
Çalışıp yücelmek vazifen gençler
Çağdaş uygarlığa vardı yeniden

Milli hakimiyet öz milletindir
Yürü ilelebet söz milletindir
Yolu Atatürk'ün göz milletindir
Gaflet zincirini kırdı yeniden

Yirmi dokuz ekim yirmi üç nisan
Yürü Türk gençliği sende şeref şan
Öğünsün bu millet öğünsün vatan
Gençlik her güçlüğü yardı yeniden

-194-

Âşığın ömrü beyhude
Zarın elinden elinden
Goncasız olamaz şeyda
Harın elinden elinden

Hasreti ne bilsin taşlar
Dayanamaz gökte kuşlar
Mahzun sam değen ağaçlar
Barın elinden elinden

Hasret çeken kara bağlar
Yüzü gülmez her an ağlar
Dertli gamlı neden dağlar
Karın elinden elinden

Mevlüt ne düşmüşsün zara
Bu tecelli bahtın kara
Sinem göz göz çapraz yana
Yarin elinden elinden

-195-

Bir gece yarısı titreyen kale
Kıvılcım sıçradı at izlerinden
Çekti gürzüsünü çat çat vurunca
Titrekli bir ses var gelir derinden

Subayı seslendi burası Ani
Gelen yiğitler de Türkler'dir tanı
Duydun mu Oğuz'u sen Alparslan'ı
Gelenler Asya'nın Göktürkleri'nden

Ne o ne o kimdir diye seslenmiş
Yüzleri de mum hisiyle hislenmiş
Subayları bir köşeye yaslanmış
Gözleri parladı korkularından

Ani kapısında üç gün savaştık
Yıktık hisarları kapıyı açtık
Sel gibi çağlayıp her yana taştık
Kaleler eğildi Türk askerinden

At sürdük savaştık tipide karda
Tuna boylarında nice dağlarda
Malazgirt Çaldıran Dumlupınar'da
Harman yaptık düşman kellelerinden

Çözün yelkenimin direklerini
Çekin kadırgamın küreklerini
Duyun Barbaros'un dileklerini
Kan aksın Akdeniz köpüklerinden

Bu yurda Göktürkler Ani'den doldu
Kars cennet vatanın kapısı oldu
Al bayrak yükseldi düşmanlar soldu
Mevlüt de Asya'nın Göktürkleri'nden

-196-

Bahar kuşlar ötüyor seherin hevesinden
Güneş taze parlıyor dağların zirvesinden
Vadiler kararmıştı zalim kışın sisinden
Şimdi ise durulmaz gür suların sesinden

Dağlar esir kurtarmış zemheri pençesinden
Her taraf amberlenmiş baharın reyhasından
Bütün toprak giyinmiş yeşil ipek hasından
Memnun edecek bizi mahsulü sebzesinden

Bu yıl irallı mal verecektir toprağın
Ahtı sözü zenginletecek bizi
Sürer eker biçeriz müsiri toprakları
Tumduna taşkınlanır ekinin yaprakları

Bu yıl toprak söz verdi mahsulü bol verecek
Bütün çiçek kuşanmış şirin bahçe ova düz
Rençberler uyku bilmez bahar yaz gece gündüz
Çalışırız yatmayız genç ihtiyar kadın kız

Çalışmak bizim için neşe verir hoş gelir
Biliriz ki yaz geçer yine zorlu kış gelir
Bütün canlı çekinir kar tipi hilesinden
Uyuyup da aç kalmak bunu böyle bilelim
Daha fena değil mi düşmanın güllesinden

-197-

Keklik kayalardan indin çimene
Dikkat et kırarsın dal çiçeklerden
Nice meth eylesem layıktır sana
Düzeyim gerdana hal çiçeklerden

Cilveli olmalı yiğidin yari
Koynu andırmalı ezel baharı
Ne güzel yaratmış yaradan Tanrı
Koymuş dudağına bal çiçeklerden

Gözlerin menekşe yanağın lale
Mevlüt İhsanî'ye çektirme çile
Goncanın hasreti yeter bülbüle
Yeşilden maviden al çiçeklerden

-198-

Dağlara kış geldi ova sis tuttu
Muhabbet pınarı dondu mu sandın
Güller yaprak döktü bahçe yas tuttu
Bülbül har dikene kondu mu sandın

Sevda nicesinin belini büktü
Nice yaş akıttı nice saç döktü
Nice kaya yardı nice diş çekti
Seven sevdiğinden döndü mü sandın

Sabreden kişiler hakka yaklaştı
Çalışan yol buldu dağlardan aştı
Nefis akıl ile durdu savaştı
Gönül iradeyi yendi mi sandın

Mevlüt İhsanî'yim çekerim yası
Doğru kul olur mu Allah'a asi
Hayat denizinin gönül dalgası
Eğlendi tükendi dindi mi sandın

-199-

Yunus Emre için;

Yunus Emre izin aldı pîrinden
Hidayet fermanı geldi birinden
İnsanı ayırmaz biri birinden
Benlik kalesi bozar aşığın

Gelir diye kâinata seslenmiş
Hakikatin çiçeğiyle süslenmiş
Vatan için bir köşeye yaslanmış
Toprakta kaybolan mezar aşığın

Destan söyler yiğidine erine
Kan akıtır vatanına yerine
Aşkın kelamını aşk defterine
Kalemsiz divitsiz yazar aşığın

Elinde asası sırtında sazı
Varıp diyar diyar gezer aşığın
Hakkına şükreder kadere razı
Arifler sarrafı sezer aşığın

Hakkın sevgisidir aşkın temeli
Ateşli halkadan tutunmuş eli
Mevlâna Kuddusî Bektaş-ı Veli
Sayısı yüzlerce hezar aşığın

Aşk talihine çatar mı çatar
Gönül kervanında dert katar katar
Gönül köşesinde gam alır satar
Aşkın sahasında pazar aşığın

-200-

Ben gidersem bizim dağlar görünmez
Gayet uzak olur yolu sılanın
Müzeyyen bahçeler bağlar görünmez
Açılır baharda gülü sılanın

Bize nasip midir baharlar yazlar
Yüreğim ah çeker ciğerim sızlar
Salınsın her yanda gelinler kızlar
Eksilmez yeşili alı sılanın

Ben bilirim hasretliği çekeni
Gözlerinden kanlı yaşlar dökeni
Bize lale sümbül sıla dikeni
Şirin kuru kaymak külü sılanın

Mevlüt macarayı düzmüş yazıyor
Bu feleğin kahrı bağrım eziyor
Çalkanıban sonalarım yüzüyor
Yeşil baş ördeği gölü sılanın

-201-

Kâinatın ziyasıdır
Nûru şehri ramazanın
Sadık müminlerin gönlü
Yeri şehr-i ramazanın

Ramazan kula rahmettir
Bunu tutan ol ümmettir
Ol Habîbi Muhammet'tir
Piri şehr-i ramazanın

Odur gönüller ilacı
Namaz müminin ilacı
Mahşerde ümmetin tacı
Nûru şehr-i ramazanın

-202-

Yeşil çiçek giyen dağlar
Karlar erir sular çağlar
Hoş nazenin güzel bağlar
Her nimeti hoş baharın

Menekşe gül yetişende
Bir hoş hayat olur sende
Bir güzelin aşkı bende
Öter turna kuş baharın

Dağda gezer ceylanların
Ova sahra hep onların
Cümle canlı hayvanların
Her bir zevki hoş baharın

Cennet gibi olur yaban
Çiftçinin devleti sapan
Durma çalış Mevlüt İhsan
Ne güzeldir iş baharın

-203-

Methedem ben Kars'ın boylu boyunu
Düğününü bayramını toyunu
Dağlarını yaylasını suyunu
Ovadır her yanı düz yaylaların

Türlü elvan atlas giyer gezerler
Soğuk sular ile şerbet ezerler
Dostu tebrik edip mektup yazarlar
Her yanı eğlence saz yaylaların

Her yandan geliyor kisb ü kârın var
Kovanda peteğin işlek arın var
Gizli yerlerinde saklı karın var
Soğuktur suları buz yaylaların

Mevlüt der şu Kars'ın düz ovaları
Sayısız kuşların var yuvaları
Asr-ı hanedanı hesapsız varı
Methi neticesiz yaz yaylaların

-204-

Bir gezgine gerebilsem
Güzel kaşların kaşların
Abdalıyım gül cemalin
İlla kaşların kaşların

Yanağın cihan aldatır
Lebin lezzeti baldadır
Kirpikler göze daldadır
Güzel kaşların kaşların

Mislin gelmemiş cihana
Cismine yoktur bahane
Dilin uygundu cihana
İlla kaşların kaşların

Arzum kaşın karasına
Ne yazılmış arasına
Derman aşkın yarasına
Güzel kaşların kaşların

Sende bulunan nişana
Merhem olur perişana
Vermem bin huri gılmana
Güzel kaşların kaşların

-205-

Felek çekticeğim senin elinden
Terk eylettin vatanımdan elimden
Zulmün bile çoktur senin ölümden
Kefenim kim biçsin eller ağlasın

Koymadın ki bir murada yeteyim
Ceht eyledim bir gün evvel tutayım
Garip bülbül gibi nerde öteyim
Hasrete yanan güller ağlasın

Derdim çoktur muharrirler yazmıyor
Dağlar çekmez bu zulüme az diyor
Susuz yerde bir ördeğe yüz diyor
Kurumuş perişan göller ağlasın

Kadir mevlam budur sana niyazım
Ne fena talihim yazılmış yazım
Dağ iken derdi var çoğu ceylanın
Geyiksiz maralsız çöller ağlasın

Mevlüt ne dayandın felek zoruna
Değil gonca kondurmadı harına
Çekti tabancası vurdu serime
Genç yaşta bükülen beller ağlasın

-206-

Cevher et bileğin altın kalemin
Tarih yaprağında sözün yaşasın
Düşünerek söyle her bir kelamın
Cihanda şerefin uzun yaşasın

Vatana hizmet et kesme ağacı
Bütün gelenlere vurursun acı
Yardım et herkese olsun duacı
Koyunun yaşasın kuzun yaşasın

Koru düşün milletini ordunu
Yeşil bağ et çoraklatma yurdunu
İlim bilir yüksek dağın ardını
Düşüncen yaşasın tezin yaşasın

Akıl izan vermiş insan demiş hak
Kaza birden gelir değildir ırak
Deprem üstü dayanıklı ev bırak
Gelinin yaşasın kızın yaşasın

Yiğit odur istiklali kazana
Şair derim ona marşı yazana
Vatan seven halkla bütün ozana
Ya ölüm istiklal sözün yaşasın

Mevlüt İhsanî'yem ben bahtı kara
Herkesin gönlünde vardır bir yara
El uzat düşküne sen hastalara
Lokman hekim gibi izin yaşasın

-207-

Boynu eğik nazik sümbül
Bilmem kalbin yaralısın
Ne ağlarsın azıcık gül
Bilmem bahtı karalısın

Bilmem ki kara kaderim
Gün be gün artar kederim
Ağlarsın ki yaram derin
Yoksa kalbi paralısın

Kokun gelir esen yelden
İsmin vardır her an dilde
Deste deste her güzelde
Sorarlar ki nerelisin

Nedir böyle süzülüşün
Mest eder beni duruşun
Ela gözde siyah kaşın
Soğanlı'nın maralısın

Mahzun mahzundu duruşun
Güzel top top oturuşun
Neden akar kanlı yaşın
Sen Mevlüt'ten yaralısın

-208-

Sevda zincirini taktı boynuma
Benle dolanmaya ah u zar mısın
Cellat gibi susamışsın kanıma
Beni öldürmekle bahtiyar mısın

Aşkınla yananlar yüzünden belli
Ezelden insana kaldı temeli
Kendini bir tanı temrani elli
Elinden inlerim sen duyar mısın

Mevlüt der dünyaya basınca kadem
Elinden çok yandı Hazreti Adem
Seninle endişe seninledir gam
Yaşın hesap olmaz ihtiyar mısın

-209-

İstenmeyen yere varıp da gitme
Lüzumsuz her şeyi tekerrür etme
Cihan yarıştadır uyku da yatma
Bilmem bu gafletten uyanmaz mısın

Çalışan kişiler istikbal bulur
Yetişir murada türlü lâl bulur
Hakk'ın Kur'an'ında emri de budur
Otuz cüz Kur'an'a innamaz mısın

Lütfundan yaradan etmesin cüda
Her iş elindedir Hakk'ı irade
Pirlerin elinden içmek ey bade
Verdiği çileye dayanmaz mısın

Çalış ki dünyada eserin kalsın
Öğrensin şu millet hünerin alsın
Herkes ziyareten kabrine gelsin
Mevlüt bu sözlere sen kanmaz mısın

-210-

Kardeşim gidersen Kâbe şehrine
Yüzünü yerlere sür bizim için
Yıllardır boşuna geçti ömrümüz
Derdime çareyi sor bizim için

Bizim arzumuz da Mekke Medine
Canım kurban olsun güzel adına
Ziyaret eyle de er muradına
Bak ki ne düşünür yar bizim için

Âşıklarda olan feryattır ündür
Rıza için ölmek toydur düğündür
Kur'an rehberimiz Muhammet gündür
Yetmez mi bu devlet var bizim için

Emsali gelmedi haşâ cihana
Saadet tacıdır onda nişane
Bütün İslamlara mü'min olana
Habib-i muhtardır nur bizim için

Mevlüt İhsanî'yim kafilik perde
Beş vakit namaz çaredir derde
Bu fani dünyada ruz-i mahşerde
Ezanın sesidir sûr bizim için

-211-

Benim son günüme geldin ulaştın
Merhaba sevdiğim sen sefa geldin
Kapanan yaramı yeniden açtın
Getir merhemini sar sefa geldin

Gönlümün çiçeği gönlümün barı
Kesildi takatim yoktur kararı
Bulvarı dağından doldurmuş karı
Yanık yüreğimi sar sefa geldin

Kulağıma geldi selvinin sesi
Sen için diktirdim türlü libası
Bala bir elinden İran elması
Yanık yüreğime kar sefa geldin

Emrah'ın sevdiği Selvi sen misin
Sağ elin sinemde gezdirir misin
Ağır cenazemi kaldırır mısın
Namazım kılmaya yar sefa geldin

-212-

Derler ki yar sevme nasıl sevmiyem
Beni mecnun eden kaşı güzelin
Çıkar da yeşili yar allar giyin
Elvan tül örtünen başı güzelin

Dökülmüş gerdana siyah mûyu var
Huri gılman gibi aziz soyu var
İnce belli gül ağacı boyu var
Halen on dörttedir yaşı güzelin

Bukağı kevserdir dudağı kaymak
Olur mu bu yare bakmayla doymak
Hayıf ömrüm geçti günlerin saymak
Var mıdır bir yanda eşi güzelin

Mevlüt der ki nice methin yazılmış
Yar seni sevdiğim ya da sezilmiş
Bukağına inci mercan dizilmiş
Parlayan dürdane dişi güzelin

-213-

Seher vakti çıktım yola
Şahanımı aldım kola
Yüksek kayalıkta ola
Konakları kekliğimin

Kekliğim yuvadan uçtu
Taze koncayıdı açtı
Açıldıkça pembeleşti
Kanatları kekliğimin

Keklik âşık oldum sana
Beni koydun yana yana
Ak eller batmış kana
Parmakları kekliğimin

İhsâni kekliğin ara
Başı yeşil gözler kara
Benzer taze kirazlara
Dudakları kekliğimin

-214-

Erzurum'da Palandöken
Laleli'de lalen senin
Kazaların sıra sıra
İspir Çat Aşkale'n senin

Tortum'a tez gelir yazın
Oltu'da elman kirazın
Hınıs Tekman Karayazı'n
Kar boran mı çilen senin

Gâhi atlı gâhi yaya
Gezdim seni saya saya
Narman Tavusker Şenkaya
Komşu Kazan Göle senin

Çukurova'ya yaylasın
Cihanı inleten sesin
Horasan Köprüköy Pasin
Bunlardır müjdelen senin

Mevlüt İhsan her çağında
Besledin öz kucağında
Bardız Soğanlı Dağı'nda
Çok şehidi elan senin

-215-

Öğrendim halini kaderin işi
Saat on sekizin çılgın ateşi
Sarıldı ateşe mahalle çarşı
Sis bürüdü dağı düzü Gerze'nin

Bir handa mahvoldu sekiz yüz hane
Bu haberin acı verdi her yana
Küçük yavrularım düştü amana
Kara giydi gelin kızı Gerze'nin

Bu müşkül halini el tutmaz yaza
Bu afet parçası büyük bir kaza
Beş yüz hane yandı üç yüz de mağaza
Bu hali yurttaşa sızı Gerze'nin

Yardım et vatandaş böyle tufana
Ne mutlu düşküne el uzatana
Büyük hizmet etmiş olur vatana
Kan ağladı iki gözü Gerze'nin

Yüksek otelleri apartımanlar
Fışkırır alevler çıkar dumanlar
Evsiz kalmayanlar bundan ne anlar
Gülmez oldu güler yüzü Gerze'nin

Sana kara oldu bu yılın kışı
Elvan hanelerin soldu nakışı
Bu hali duyanlar akıttı yaşı
Kara giydi gelin kızı Gerze'nin

Söylendi bu halin batıda şarkta
On yedi vatandaş yandı konakta
Kimisinin yavrusu kaldı kundakta
Anne diyen yavru kuzu Gerze'nin

Dillerde söylensin bu yılın hali
Toprağa karıştı esnafın malı
Köylere sığındı bütün ahali
Anne diyen çok öksüzü Gerze'nin

Elli altı yılı ikinci ayı
Felaket bölgesi yazdı burayı
Mevlüt İhsanî'den bu hediyeyi
Her yanda söylensin Gerze'nin

-216-

Dinleyin sözümü yaren yoldaşlar
Bu benim halimden bilen getirin
Çeşmimden akıyor kan ile yaşım
Dindirip nemimi silen getirin

Her kimi gördümse bahtı karalı
Gelmez ah u zardan sabrı kararı
Sinem göz göz olmuş bağrım yaralı
Bir dem sururlanıp gülen getirin

Bulduğun bu yoldan gel olma pişman
Bir gün rütbelenir alırsın nişan
Oldu Kerbela'da dostuna kurban
Vatan uğurunda ölen getirin

Gönül ne çekersin böyle ah u zar
Aheste aheste olursun tüccar
Yüklenmiş kervanın lâl ile gevher
Gevherin kıymetin bilen getirin

Âşıklar yol verir her an pirine
Paha olmaz gevherine dürüne
Aşkın deryasında düşen derine
Bulun gavvaz semek dalan getirin

-217-

Alırsan sözlerim nasihat sana
Almasan havadan yel gelsin geçsin
Ne Yunus alınsın ne de Mevlâna
Turap al üstünden yel gelsin geçsin

Benim için toprak el verir
Çiçek açar çimen biter gül verir
Bir düşküne yardım eder yol verir
Binlerce seneler yıl gelsin geçsin

Toplanın alimler var ise deyin
Gelip geçmişleri bu güne deyin
Aliye Murtaza Hasan Hüseyin
Şehitler serdarı bul gelsin geçsin

Gel Mevlüt İhsanî söyle muteber
Yüz yirmi nebi-i peygamber
Alemin sevdiği habib-i enver
Geldi mi böyle bir kul gelsin geçsin

-218-

Name gider isen bizim diyara
Selam söyle nazlı yâra de gelsin
Eflâtun el çekti sinem kan ağlar
İlaç olmaz derin yara de gelsin

Gözyaşlarım mürekkeptir kınama
Açıl ahvâlimi söyle anama
Ömür bir şerittir hayat sinema
Tükenmeden söyle yâre de gelsin

Mevlüt İhsanî'yim bakın yaşıma
Söyle selamımı öz kardeşime
Sadık ahbabıma can yoldaşıma
Karlı dağı yara yara de gelsin

-219-

Gönül demedim mi sana yorulma
Laflanıp aleme sakın kurulma
Alem bilir pınarını durulma
Lafınan sermaye kar mı edersin

Elin kirpiğinde çöpü görürsün
Bozuk bir haddeli kapı görürsün
Kendi kulüben saray yapı görürsün
Dengime cihanda var mı edersin

Herkese söyleme kısa et dilin
Düşersin gözünden ahbabın elin
Düşün ki sonunda nic'olur halin
Bunu devlet sanar var mı edersin

Ondan haber alır ona götürür
Nicesini belalara yetirir
Mevlüt der gönlüme keder getirir
İblisi kendine yar mı edersin

-220-

Kadir Mevlâm senden bir yar isterim
Kaşı kara gözü sürmeli olsun
Ben o yari bülbül gibi beslerim
Göğsü turunç meme düğmeli olsun

Sevdiğim yüzünde çifte hal olsun
Boyu selvi kavak bel ince olsun
Siyah zülfü ak gerdana tel olsun
Saçları ipekten sırmalı olsun

Öyle yar isterim olmasın dengi
Mağripten maşrığa bastırsın rengi
Bir bakışta harap etsin firengi
Dillerde söylensin evmeli olsun

Mevlüt ne dayandın bu ah u zara
Tatlı canı ettin armağan yara
Yasta mı mehtabın giyinmiş kara
Kut musun kumaşın giymeli olsun

-221-

Koyun ören köylü bir Zinnet ana
Her yanda söylensin sızın duyulsun
Ezildi yavrular bölendi kana
Kaybolan dört civan kuzum duyulsun

Yavrulardan ayrılmışım ni'derim
Başım alıp ne diyara giderim
Bağrım parça parça kara kaderim
Beni ayrı koyan yazım duyulsun

Cefa ile minnet ile büyüttüm
Nenni dedim kollarımda uyuttum
Murada ermeden toprağa kattım
Gülmedi dünyada yüzüm duyulsun

Dört yavrumu bir araya dizdiler
Toplandı komşular mezar kazdılar
Göz yaşıyla künyeleri yazdılar
Ah ile döverim dizim duyulsun

Ben Zinnet'im koyun gibi melerim
Melerim de karlı dağı delerim
Oğul diye toprakları elerim
Dört tane yavrudur bizim duyulsun

Köyü Koyun ören kazası Narman
Bize yaratandan buymuş ferman
Mevlüt İhsanî'den bu oldu destan
Dert ile söylerim sazım duyulsun

-222-

Yunus Emre için;

Hakikati görmüş taşmış
Çalışmış Hakk'a yaklaşmış
Kapanmayan çığır açmış
Âşıklara izi Yunus'un

Kainatta çınlar sesi
Hakikattir pir nefesi
Aşktır Hakk'ın penceresi
Açmış gönül gözü Yunus

Az bulunur Yunus türü
Sevmiştir Hak'tan ötürü
Sabır gayret aşk götürü
Bunlan sesler bizi Yunus

Hayal deryasını geçmiş
Pirin kapısını açmış
Nefsin arzusundan kaçmış
Aşktan almış hızı Yunus

Her gönülde adı vardır
Pir gibi üstadı vardır
Her yemekte tadı vardır
Her sofranın tuzu Yunus

N'olmuş Mevlüt İhsan n'olmuş
Gönül kabı aşkla dolmuş
Coşa gelmiş derya olmuş
Âşıklar denizi Yunus

-223-

Gafil olan bu dünyada ağ karayı seçer bir gün
Huzuruna besler Hûda ecel canı içer bir gün
Başındadır bu herkesin bir gün işitirler sesin
Cet göğsünün düğmesini vurur pençe açar bir gün

Her yana haber verilir kapında suyun kurulur
Gelir eşin ahbapların zeminde çukur yarılır
Olsa âli-i kahraman yakasız beze sarılır
Getirirler cansız atı imam kefen biçer bir gün

Kimin ağlar kimin güler senin gelirler başına
Bir gün edersin elveda yarenin yoldaşına
Kondururlar bu canını senin musalla taşına
Kafesten göç eder ruhun durmaz pervaz açar bir gün

Bir gün olur vaz gelirsin Mevlüt İhsan varından
Bırakmaz helallik ala bile evladı yarından
Yüklenir ecel kazanır çeker gider diyarından
Yüksek saraydan inmeyen kara yere göçer bir gün

-224-

Hüsnü melek sima kokusu amber
Gerdanda benleri yazı Güllü'nün
Zülâldir lebleri bukağı Kevser
Kara kaşı ela gözü Güllü'nün

Aşka düşmüş hayatından el çekmiş
Dili şeker dimağına bal çekmiş
Saçlarını perde etmiş tel çekmiş
Onun için dertli sazı Güllü'nün

Güzel uğurunda fedadır canım
Vurma bıçağını akmasın kanım
Görünmez yaram var aşktır çıbanım
Belki merhem olur özü Güllü'nün

Mevlüt İhsanî'nin bu ifadesi
Seni mest eyleyen aşkın badesi
Menekşe kokusu bülbül sedası
Dert ile gülmüyor yüzü Güllü'nün

-225-

Nedir bu gafillik nedir bu gaflet
Ne seçtin yaşadın bu ana kadar
Oğul gönül bağı kardeştir kanat
Var mıdır bir devlet hiç ana kadar

Şaşırma aklını olma divane
Söyle ne hikmete geldin bu hane
Kendini ateşe atan pervane
Yok mudur hiç aklın pervane kadar

Eğer hastayısan mürşit bul ayıl
Uyuyan kişiye kim olur gayıl
Emelin yok ise kalırsın sayıl
Kurtaran var mıdır bir dane kadar

İhsanî vesveyle gel müşkül halen
Dünyayı zaptetse oğlun ayalin
Karun'dan kuvvetli olsa da malın
Sana yer vermezler bir hane kadar

-226-

Turnam giderseniz siz Ankara'ya
Atam yardım eder bahtı karaya
Sağ selamet geri dönsez sılaya
Bir daha Çermik'e gelin turnalar

Aşınız başından yüce dağları
Erzurum Tercan'ı düz ovaları
Güzel Erzincan'ın şirin bağları
Bir gece Fırat'ta kalın turnalar

Bu benim namemi çağlara sunun
Eğer vermeseniz alışın yanın
Görünen Sivas'tır Kayseri inin
Biraz da orada salının turnalar

Siz de takip edin tren hatları
Seyredin çeşitli fabrikaları
Şen Kırıkkale'nin zümrüt otları
Ordan da kısmetiz alın turnalar

Görünür Elmalı güzel Ankara
Benziyor toprağın taşın gevhere
Nice dertlilere etmiştir çare
Oradan geçecek yolun turnalar

Görürsüz meclisi Atamı benim
Affetsin hatamı varısa benim
Derde imdat eder aziz İnönü'm
Mevlüt'ün halinden bilin turnalar

-227-

Ezel bahar göz eyledi
Bülbül ayrı güller ağlar
Aşk ömrümü pûç eyledi
Aşka yanan kullar ağlar

Bilirim ki dünya fani
Devretti çok Süleyman'ı
Gelip giden çok kervanı
Haber alsan yollar ağlar

Âşık olmaz zârdan ayrı
Neden gezer yârdan ayrı
Has bahçeler nârdan ayrı
Dallar ağlar dallar ağlar

Mevlüt İhsâni'yim sözüm
Gülmemiştir neden yüzüm
Elimde inleyen sazım
Teller ağlar teller ağlar

-228-

Dağlar bitince çiçeğin
Üstüne gelir gökçeğin
Güzellenmiş hoş tümseğin
Bendim süslü güzel dağlar

Karlar eriyip coşanda
Bir hoş hayat olur sende
Süslü kuşlar ötüşende
Kulak verdim sazan dağlar

Yüzer gölde örnek kazın
Çekilir mi senin nazın
Geçse ilkbaharın yazın
Bakılır mı yüzen dağlar

Kalkmaz sizden tipi boran
Bu sözlerim yağan karan
Olmaz mı baharla aran
Sevinirsin yazan dağlar

Kendini süsleyip düşdün
Esen yelden hile sezdin
Esip yağan kardan bezdin
Usanıp da bezen dağlar

İlkbaharın şad mı geldi
Üzerine yad mı geldi
Mevlüt dilin tatlı geldi
Kulak vermiş sözen dağlar

-229-

Başı duman yamacı kar
Hoş nakışlı ulu dağlar
Sizde türlü hazine var
Hoş havalı sulu dağlar

Bilirim ki dünya yalan
Var mıdır temelli kalan
Gurbet elde garip olan
Sende bekler yolu dağlar

Türlü kuşlardır sazınız
Meleşir koyun kuzunuz
Bellisiz bahar yazınız
Yağar yağmur dolu dağlar

Ne zamandan beri varsız
Göksu çimen başı karsız
Haber aldım ihtiyarsız
Gördüz bunca kulu dağlar

Mevlüt İhsanî'yi yakar
Karlar erir sular akar
Yağmur yağar şimşek çakar
Mavi gökte bulut dağlar

-230-

Destanlar söyledi yiğit methetti
Hep eski yıllara bizim âşıklar
Aşkın arkasından varıp da gitti
O tozlu yollara bizim âşıklar

Güzel sevdi âşık oldu birine
Onun için boyun eğdi pîrine
Kimisi Leyla'ya kimi Şirin'e
Seslendi çöllere bizim âşıklar

Yorgansız döşeksiz dağlarda yattı
Halk için çalıştı cevherler sattı
Doğruyu söyledi belaya çattı
Karıştı sellere bizim âşıklar

Nice âşık geçti gülmedi bunca
Düşündü söyledi inceden ince
Bağı bekledi ki açılsın gonca
Kaptırdı ellere bizim âşıklar

Felek âşıklara kadir eyledi
Yalçın kayalara sedir eyledi
Salkım söğütleri çadır eyledi
Düştü bu hallere bizim âşıklar

Baharı kaybetti yaza yaslandı
Sevdiceği yüz bin naza yaslandı
Âşık ağlayarak saza yaslandı
Dert döktü tellere bizim âşıklar

Her zaman cahiller kendini över
Kamiller kadere boynunu eğer
Ya fırtına kırar ya dolu döver
Konmadan dallara bizim âşıklar

Âşıklar sığmadı eski çağlara
Su getirdi kazma vurdu dağlara
Bizim halimizden bakan sağlara
Bakar bu ellere bizim âşıklar

Bilmem arzumudur bilmem ki kader
Ağlaya ağlaya yoluna gider
Bazı göğüs çeker bazı ah eder
Ne desin kullara bizim âşıklar

Mevlüt İhsanî'yim budur yaramız
Kader ile çok bozuktur aramız
Devlet büyüğünden olsun çaremiz
Tutunsun dallara bizim âşıklar

Mevlüt İhsanî'yim açtım yaramı
Bilmem talihimiz ak mı kara mı
Kovanı açmadan basar haremi
Tatmadan ballara bizim âşıklar

-231-

Dünyanın dönüşü kudretin sırrı
Işılır gün doğar döner akşamlar
Her saatin ayrı ayrı rengi var
Ay yıldız çırası yanar akşamlar

Ara garip yolcu pınarı baştan
Su sesi geliyor karşı yamaçtan
Süzülür dereye çakıldan taştan
Eşsiz gelin gibi pınar akşamlar

Karşıki yaylada çobanın hali
Bir yırtık keçesi birde kavalı
Bir yaban tezeği bir kuru çalı
Ufaktan ateşi yanar akşamlar

Arısız bal koymuş kudret tasına
Her canlı caizdir aşk havasına
Koyun kuzusuna kuş yuvasına
Çırpına çırpına döner akşamlar

Mevlüt İhsanî'yim bir kere gülde
Yıllarca bir sızı gezer gönülde
Yenişte yokuşta bir ıssız çölde
Her zaman bir koca çınar akşamlar

-232-

Tabip ilaç eyler göz yarasına
Her eşek baytarı gözden ne anlar
Anasından doğma kör olan Adem
Yeşilden maviden bozdan ne anlar

Sarhoşa bir iki ver bade atsın
Dünya beş paraya keyfini çatsın
Sofu yesin içsin uzansın yatsın
Sevdadan ateşten közden ne anlar

Huzuri hakiki bade içmeyen
Yara vasıl olmaz candan geçmeyen
Âşık şair birbirinden seçmeyen
Şiirden gazelden sözden ne anlar

-233-

Tecellim kanadır bu ferman kimden
Emir olmuş sırrı yazdan hakimden
Ta ezel toprağın yoğrulmuş gamdan
Bana keder ah u zarı yazmışlar

Hüdâ emreylemiş görmeyeceksin
Dünyada muradan ermeyeceksin
Ağyara öz meyil vermeyeceksin
İsmi azem nazlı yari yazmışlar

Leyla'ya mecnunum gitmiyor gamım
Dostun talibiyim aşka giryanım
Cebel miyim duman tuttu her yanım
Bana ağrı gibi karı yazmışlar

Yeni girmişidim dokuz yaşına
Felek kahreyledi vurdu başıma
Uhutlar dayanmaz aşk ataşına
Kalbim ateş tene nârı yazmışlar

Nice bin sultanlar gelmiş bini ya
Hepisi devrolmuş gitmiş hani ya
Her âşık evvela almış künüye
Mevlüd'ü neden ki geri yazmışlar

-234-

Yaptım vazifemi döndüm sılaya
Gelin sual edin halim komşular
Tahammül olur mu böyle çileye
Geldi başımıza zulüm komşular

Çalıştım vatana tezkere aldım
Sevine sevine yuvama geldim
Yıkıldı duvarlar altında kaldım
Kesildi her yandan yolum komşular

Toplansın başıma ahbapla yaren
Acısın halimi işitip gören
Kazam Sarıkamış'tır köyüm Akören
Kırıldı kanadım kolum komşular

Sabah yedi idi bina kapandı
Ezildi vücutlar ciğerler yandı
Köylerin feryadı arşa dayandı
Kim görmüştü böyle zulüm komşular

Topraklar yarıldı bulut karardı
Nice çok insanı taşlara çaldı
Çoğunun muradı yarıda kaldı
Ansızın lâl oldu dilim komşular

Kamil-Nuri Cihan çifte kardeşler
Yığılmış üstüne topraklar taşlar
Görenler gözünden akıttı yaşlar
Üzüldü dünyadan elim komşular

Mevlüt İhsanî der taze nişanlı
Ezilmiş vücudu her yanı kanlı
Kimi Sarıkamışlı kimi Narmanlı
Tez koyun mezara ölüm komşular

-235-

Üzerinde kir olanın
Kabağına sinek konar
Kalbi gam fikir olanın
Ruhu iki çeşit yanar

Ölüm çok büyük hikmettir
Hepisi kula nimettir
Dünya eğerlenmiş attır
Biri iner biri biner

Cihanın sahibi Hakk'tır
Onun her işi mutlaktır
Fani dünya yuvarlaktır
Durmadan döndükçe döner

Mevlüt İhsan bu eseri
Bizlere öteden beri
İnsan gemici feneri
Bir an yanar bir an söner

-236-

İnsan isen doğru söyle yol göster
Boş sözlü zehirli dil neye yarar
İnsanın sıfatı en büyük eser
Kula yaramayan kul neye yarar

Kimi canlı uçar kimi sürünür
Ağaç çiçek açar güzel görünür
Bütün canlı insanlara yerinir
Meyvesiz yuvasız dal neye yarar

Söyle bu dünyada ne için varsın
Köprüler kurarsın saray yaparsın
Hüneri hisseyi kimden kaparsın
Hünersiz sanatsız el neye yarar

Çalıştın kazandın binlerce para
Bütün müşkülata olur mu çare
Müddetin dolunca haydi mezara
Seninle gelmeyen mal neye yarar

Gel Mevlüt İhsanî bu mudur ahtın
N'oldu malın mülkün hanidir tahtın
Bütün dostlarını geride bıraktın
Allah'a varmayan yol neye yarar

-237-

Bütün Adem oğulları
Özlem yaşar özlem yaşar
Hem arzusu hem de varı
Özlem yaşar özlem yaşar

Herkes ister yüce olsun
Amir olsun hoca olsun
Her derdi netice olsun
Özlem yaşar özlem yaşar

Kul barı özlemez mi
Devlet varı özlemez mi
Nazlı yari özlemez mi
Özlem yaşar özlem yaşar

Aşk dünyada ölmez yaşar
Su gibi kanaldan taşar
İnsanla koştukça koşar
Özlem yaşar özlem yaşar

Hasret kalan yari özler
Bülbüller baharı özler
Ağaçlar da barı özler
Özlem yaşar özlem yaşar

Özlem Adem'den Havva'ya
Ayrı atıldı dünyaya
Yıllarca düştü davaya
Özlem yaşar özlem yaşar

Bütün insanın özlemi
Hayat deniz arzu gemi
Böyle yürüttü Adem'i
Özlem yaşar özlem yaşar

Mevlüt İhsanî'yim gamdan
Söyledim Aslı Kerem'den
Her şeyin aslı Adem'den
Özlem yaşar özlem yaşar

-238-

Bir dilberin meftuniyem derde deva onda var
Ağzı yoktur kelam eder dürlü lisan onda var
Yaprakları gülden aziz öğreneyim soyunu
Ağ gerdanlı melek sima huri gılman onda var

Lisan yok her kalemde parmakları elleri
Yetmiş iki lugat söyler güzel tatlı dilleri
Ağ gerdanda bölük bölük siyah zülfün telleri
Yüz on dört zülfünün bağı gülü rehber onda var

Kapısına varır gider bütün bahtı karalar
O her derdin hekimidir merhem bulur yaralar
Ahvalini ne bilsinler ben dahi biçareler
Kudretin haznesidir her bir ihsan onda var

Otuz bağdır otuz kapı birdir onun kalesi
Nicesini âşık etmiş gözlerinin elası
Asla solmaz gençtir çağı üç bin onun lalesi
Otuz bağdan cevlan eder türlü seyran onda var

Altı gayın yasini var daima orda hazırdır
Bir padişah huzurunda üç yüz on üç vezirdir
On dokuz bin üç yüz ağaç kudureten nazildir
Her an tezedir yemişi bağı ritvan onda var

On dokuzdur bekçileri yirmi dörttür lalesi
Her tarafa şavkı verir daim yanar lambası
Hidayet lütfuna erer bu bağın müptelâsı
Bütün nebi bütün mürsel gani sübhan onda var

Kırk bin üç yüz yetmişinen dayan mevcuttur adı
On bin dört yüz on sekize de bir noktada mevcûdi
Yirmi binle tamam olur müminlerin muradı
Üç bin iki yüz doksandır aziz nişan onda var

On bin yüz doksan dokuzdur o kalenin hisarı
İki bin doksan altı hazine bir haznedarı
Üç bin dokuz yüz yetmiştir bize diyen yolları
İki bin dört yüz on altı bir mahpuban onda var

Dört bin doksan kalemdarın gece gündüz işi var
İki bin yüz yetmiş dört bağının haşhaşı var
Bin iki yüz yetmiş dört kulesinin daşı var
Altı bin yüz kırk hakimin iki de divanı var

Üç bin dört yüz doksan iki daima kararıdır
İki bin üç yüz otuz da o bahçenin barıdır
Yedi bin deryası vardır kırk bin yüz duvarıdır
Üç bin üç yüz kurnası bir derya ummanı var

Dokuz bin iki yüz yirmi daire bir tane kaleminen
İki bin yirmi sekiz vekil bir tane kaleminen
İki bin yüz seksen dolap bismillah kelâmınan
Açılsa alem bay olur türlü mercan onda var

Sekiz bin dört yüz ocağı daima durmaz yanar
Otuz saray otuz kapı otuz iki şehri var
Altı bin yedi yüz üç her tarafa akar pınar
Dokuz bin beş yüz altmıştır var temeli onda var

Üç bin dört yüz otuz iki kalenin penceresi
İki bin altmış tanedir mücevher en mazesi
Misal-i cennet gibidir gezersen her neresi
Altı bindir üstadları sırr-ı pünhan onda var

Dört bin memur hayır durur bin dokuz yüz yetmişe
Bin dokuz yüz doksan hayır gece gündüz bir işe
Üç yüz yirmi üç bin altı yüz yetmiş bir yardım eder düşmüşe
Mevlüt İhsan var oraya derde derman onda var

-239-

Arzu teskin eyledin nettin karar
Nedir bu endişe nedir ah u zar
Sağlık var değil mi hayattır tüccar
Yoksa bir eksiğin noksanın mı var

Kerem et ahvalin gel bana söyle
Yoksa arzuların hepisi böyle
Sekiz bağ istersin on iki yayla
Burada beslemeye hayvanın mı var

Nafile akıtma kan ile yaşı
Nerden bulak elmas biz yakut taşı
Horasan halısı Hint'in kumaşı
Çekip götürmeye kervanın mı var

Boşuna düşünme sen etme gamı
Çalışan yetişir sözün encamı
Üç tane su altı dört tane gemi
Bunu yüzdürmeye ummanın mı var

Beş çiftliğin hata etme tekine
Rençber olan dikkat eder ekine
Ekip biçtirmeye altı makine
Söyle ki tane harmanın mı var

Bozma makineyi işlet kareli
Vücudun şehrine vermez aralı
Sağlığı kaybetsen kalsan yaralı
Sarıp ey etmeye dermanın mı var

Lokman olan kendi yapar ilacı
Nedir devlet için çekersin acı
Elli dört hızarı yetmiş baltacı
İstersin kırmaya ormanın mı var

Herkes sanatının gider peşine
Gidecek yollarım kıldan da ince
Gece gündüz bu kaygı bu düşünce
Yedi unutulmaz düşmanın mı var

İstersen tüccar ol istersen paşa
Mevlüt sen beyhude yanma ateşe
Dünya benim olsa hep baştan başa
Beyhude kalmaya fermanın mı var

-240-

Muhammet miraçta gördü bir seçer
Nazar etti anın nice dalı var
Gayet çok nazenim süslü münevver
Akıl ermez bin bir çeşit hali var

O ağacın kırk sekizdir budağı
Üstünde bir kuş var leke dırnağı
Meyvesi yok asla solmaz yaprağı
Dile gelmez vesfedilmez hali var

Her yaprak bir hikmet türlü var rengi
Hedefin doğru tut doldur tüfengi
Nefs-i emareye edersen cengi
Senin için lütfü ihsan yolu var

Mevlüt gaflettedir eller uyanık
Aşkınan bu bağrım yanıktır yanık
Deryadan geçiren beş tane kayık
Her birinin türlü türlü yolu var

-241-

Kara bulut yine sardı ovayı
Derede ıssızlık dağda bir ses var
Şahin kuşu yüksek yapar yuvayı
Onda bile çeşit çeşit heves var

Yeşil ovalara otsuz bozbayır
Arifsen gel gülü dikenden ayır
Dür taşından elmas toprak cevahir
Kargalardan her canlıya nefes var

Mevlüt İhsanî'yim bu dünya handır
Göç eden ölümdür var olan candır
İşleten akıldır yürüten kandır
İçten içe değişmeyen esas var

-242-

Yolun kenarında yazılan göktaş
Bir garip güçle yapılan mezar
Bir damla kan ile iki damla yaş
Diyardan diyara serpilen mezar

Yaş ile beraber solmayan kâni
Kalk şehit evladı atanı tanı
Aziz vatanına vermiş bu canı
Ziyaret edilen öpülen mezar

Karşıdan göründü ihtiyar ana
Devrile devrile gelir bu yana
Evlâdım emeğim helâldir sana
Gönüle ferahlık serpilen mezar

Birisi göründü giymiş karalı
Yiğit şehit olmuş yar da yaralı
İki yazılı taş bir kuru çalı
Şehit olmuş diye tapulan mezar

Mevlüt İhsanî'de kalmadı sızı
Atası şehittir oğlu da gazi
Herkes kaderine olmuştur razı
Tarih abidesi yapılan mezar

-243-

Bir dünya tanırım dünya içinde
Bir alem saklanmış içinde gezer
Alamet aşikâr Japon'da Çin'de
Hikmetler kürenin dışına sızar

İnsanlar dünyadan büyük küredir
Her türlü ilim var her türlü pazar
Bir anda Babil'de Hint'te ve Çin'de
Bir anda göklerin sırrını bozar

Ne hikmet sırrının dibi karanlık
Ne de gözü bağlı gezer insanlık
Bütün müşküllerin ömrü bir anlık
Köhne inatlığın bendini bozar

İnsanlar dünyadan yedi katlıdır
Kimi iplik gibi kıvrım katlıdır
Kimi sade kimi marifetlidir
Kimisi mezarlık kimisi mezar

-244-

Bülbül gonca güle kalmış hasret
Onunla düşüyor zara beraber
Ahpablar ah eder meftimde elbet
İmanım gelecek yere beraber

Kimler engel oldu girdi arama
Asla meylim yoktur gayri harama
Tabip sen cerrahsan derin yarama
Merhemle sargıyı sara beraber

Bir zaman alevli bu aşkın başı
Söner mi ocağı yanar ateşi
Kışı mahzunlanan dağların başı
Sarılır tipiye kara beraber

Dağlar sevinirler kardan ayrılsa
Bağlar mahzunlanır bardan ayrılsa
Yiğitler ah eder yardan ayrılsa
Var ile kurbandır yara beraber

Didelerim giryan oldu yaşınan
Alın bu başımı dövün taşınan
Mevlüt der ki ahbabınan eşinen
Atsalar giderim nara beraber

-245-

Sevdiceğim geldi bize
Süt bileğe takmış küre
Sürme çekmiş ela göze
Kaşı dönmüş yaya dilber

Gözleri yaş ile dolmuş
O gül benzi biraz solmuş
Yoldan gelmiş çok yorulmuş
Gidiyormuş suya dilber

Misk ü amberden kokusu
Kaldırdı üstümden pusu
Her yana vurdu şavkusu
Benziyordu aya dilber

Mevlüt der sevmişim genci
Ağzında dişleri inci
Ok kirpikler gözler cici
Has iliklim maya dilber

-246-

Sırr-ı kayıpta durursun
Yar aşkınla ok vurursun
Vurma beni öldürürsün
Mezarımı kazan dilber

Hasta düşsem yar gelmiyor
Gelip dertten kurtarmıyor
Derdimi defter almıyor
Arz u hali yazan dilber

İnsaf et sevdiğim bana
Saldırdı beni ummana
Olmuş yeşil başlı suna
Çalkanıp da yüzme dilber

Giymişsin al yeşili
Leb-i kaymak baldır dili
Toplamış kokluyor gülü
Mahzun mahzun gezme dilber

-247-

Temeli tapusu yoktur bu handa
Velâkin divana yol buradan geçer
Kimin ticarette kimin ziyanda
Bütün canı cini kul buradan geçer

Adem bir çekirdek geldi cihana
Hazreti Havva'yı eş verdi ona
Akıl fikir hüner verdi insana
Nice bükülmeyen kol buradan geçer

Dünya kudretin kendi tarlası
Ektirir biçtirir hep halkı nası
Herkesin bir şekil rengi şeması
Kara yonca çiçek gül buradan geçer

Bütün canlı bir mezara kapanır
Hareketler susar yere kapanır
Kimi nura kimi nâra kapanır
İtikat ibadet fel buradan geçer

Doğum bir çiçektir ölüm de hazan
Dünya bir sofradır ticaret kazan
Dağları yol edip kitaplar yazan
Bağlanır hünerli el buradan geçer

Mevlüt İhsanî de derde dayandı
Köşede susanlar yandıkça yandı
Mağripten maşrığa kollar uzandı
Nice bin bir çeşit dil buradan geçer

-248-

Hududunu beklemeyen
Namus vatan kayıp eder
Çalışmayan servetini
Fazla yatan kayıp eder

Kontrolsüz iş yaptıran
Sonra tutturamaz fren
Veresiye mal kaptıran
Fazla satan kayıp eder

Yeni kurarsan mayayı
Planlı düşün gayeyi
Elindeki sermayeyi
Basit tutan kayıp eder

Mevlüt İhsâni nesini
Sonra alır havasını
Mahkemede davasını
Yersiz öten kayıp eder

-249-

Gurbet elde kalan sefil sergedan
Gâhi güler gâhi ağlar da gider
Hasta olsa ilaç bulamaz derden
Kendi öz yarasın bağlar da gider

Kimi var anlatsın her macerasın
Var mı anne bacı ilaç arasın
Gurbet elde kaç yiğidin yarasın
Hüdâsı el çalar sağlar da gider

Gurbetlik hastalık çetindir nası
Her işten vazgeçer gelmez havası
Elin bahçesinde yad bülbül sesi
Sineme ok vurur dağlar da gider

Mevlüt der gariplik ne yaman ataş
Kalbim püryan oldu bağrım kaya taş
Dilim eyvah eder didem kanlı yaş
Sel gibi coşverir çağlar da gider

-250-

Düşmanların sinsi pusu kurdular
Şehitsin yücesin hakanım asker
Tuzağa düşürüp sonra vurdular
Bu toprak öz senin vatanın asker

Annen yiğit demiş kundağa sarmış
On dokuz yaşında askere vermiş
Deden aynı çağda dağları yarmış
Seni yıldıramaz düşmanın asker

Sen güçlüsün tayfunlardan betersin
Kükreyince sahraları tutarsın
Yüz çevirmez düşmanına çatarsın
Yara ile dolsa her yanın asker

-251-

Yine bahar oldu coştu yüreğim
Akar boz bulanır selli dereler
Sıla derdi vatan derdi el derdi
İflah etmez bu dert beni yareler

Canım kurban olsun kadir bilene
İtibar olunmaz yüze gülene
Sıla derdi vatan derdi el derdi
Belki yarin çevresini saralar

Yaman olur âşık Emrah halleri
Diyin yare beklemesin yolları
Herkesin sevdiği giymiş alları
Koy benim sevdiğim giysin karalar

-252-

Cenap-ı Set tar
Akıttığı ter
Bir ulu gevher
Dünya dediler

Bu cem-i âlem
Oku elif lâm
Vurunca kalem
Nokta dediler

Sorma ki kimdir
Sebebi mim'dir
Ulu hakimdir
Mevlâ dediler

Açıldı rahtlar
Göründü ahlar
Cem-i ervahlar
İllâ dediler

Yazılınca şin
Şin'den çıktı cim
Cim üstüne cim
Künye dediler

Kandilde muhtar
Ervah-ı çar-yâr
Tahtında hünkar
Kübra dediler

Bildiren kitap
Açıldı hicap
Dal üstünde ab
Bir ba dediler

Mevlüt'ün sözü
Yanıktır özü
Zikreyle yüzü
Esma dediler

-253-

Uçun kuşlar uçun sılaya doğru
Gurbet köşesini ah u zar bekler
Kaç yıl oldu ben vatandan ayrıyım
Şimdi yollarımı nazlı yar bekler

Kısmet gurbet ele yazmış yazımı
Lokman hekim durduramaz sızımı
Koyunudum terk eyledim kuzumu
Meleye meleye kuzular bekler

Cennet olur her canlının sılası
Tükenir mi gurbet elin çilesi
Açıldı mı Toroslar'ın lâlesi
Erzurum dağını namlı kar bekler

Her kişinin kendisinin hanesi
Sılanın toprağı eller kınası
Bir gelin üç yavru bir de anası
Ağlar yollarını ihtiyar bekler

Mevlüt İhsanî'yim feleğin fendi
Nice kahramanı amansız yendi
Gurbet ellerinde ömrüm tükendi
Şimdi yollarımı bir mezar bekler

-254-

Gönül bahçesinde şeyda
O da gonca gülü bekler
Sevdiğinden düşse cüda
Gece gündüz yolu bekler

Didem yaşla akar kanlar
Yazıp defterim tutanlar
Çifte melek kiramanlar
O da sağı solu bekler

Yardan ayrı düşenleri
Bülbül gibi çeker zarı
Durmayıp çalışan arı
Bil ki dalak balı bekler

Mevlüt bölendin mi kana
Yar ateşi değmiş cana
Olmuş yeşil başlı suna
Ördek gibi gölü bekler

-255-

Ezel bahar yaz ayları
Gele bu günler bu günler
Şeyda bülbül çeker zarı
Çile bu günler bu günler

Güzeller yaylaya göçer
Deli gönül kaldı naçar
Yeşil yamaç çiçek açar
Lale bu günler bu günler

Akar yayla suyu akar
Aşk ateşi gönül yakar
Mevlüt İhsan çıkar bakar
Yola bu günler bu günler

-256-

Fehmi idrak eyle sen aç durumun
Sözümden bir hisse al sana yeter
Gıybetin eyleme sen onun bunun
Ak ile karayı bil sana yeter

Mevla buyurmuştur elif lam be farzını
Her an ikrar ile kıl namazını
Boş geçirme baharını yazını
Kazaya bırakma kıl sana yeter

Kandile düşende cihan serverı
Onun cemalinden damladı teri
Mümin âşık oldu o andan beri
Terinden halk oldu gün sana yeter

Yolundan çıkanlar gidemez başa
Nefsine uyanlar yanar ateşe
Şeriat tarikat büyük bir coşa
Hakk'a vasıl olan yol sana yeter

Her nimetten yüksek yarattı suyu
Ona da lütfetti en güzel huyu
Alçaktan sürünüz yerleri kuyu
Derine yavaş ol dal sana yeter

Mevlüt İhsan kulak verme her söze
Yiğidin dostluğu olur mu yüze
Muhannet adamla çıkılmaz düze
Sakın yoldaş olma çöl sana yeter

-257-

Yıllar boyu kuş bakışı
Üzerimden baktın yeter
Beni eyledin merdiven
Omuzuma çıktın yeter

Beni sanma ki nâşıyım
Binanın temel taşıyım
Babanın öz kardaşıyım
Yaptığını yıktın yeter

Ben mi kaba sen mi hile
Reddedersin bile bile
Yıllar boyu çektik çile
Mengeneye sıktın yeter

Dağdan karı bağışladım
Yaktın bağrımı haşladın
Doğru kişiyi taşladın
Suçtan kenar çıktın yeter

Meyletme haram paraya
Acı fakir fukaraya
Bir engel sokma araya
İşe çivi çaktın yeter

-258-

Küçüklere sevgi yaşlıya hürmet
Bütün insanlara vermeli kıymet
Sakata fakire eyle merhamet
İnsanlar da sever sübhan da sever

Cenneti istersen incitme canı
Ezme karıncayı kesme yılanı
Herkese yaşantı hakkını tanı
Dostların da sever düşman da sever

Bütün karanlığı düşün ışığı
Merhamet ocağı insan aşığı
Fakirin eline ekmek kaşığı
Gelecek de sever zaman da sever

İnsan olmalı hep Yunus türü
Herkesi sevmeli Hakk'tan ötürü
Bütün insan sever hürlüğü hürü
İnsanlar da sever hayvan da sever

Su gibi berrak ol dünyaya yara
Hiç kimseye deme ne ak ne kara
Her türlü varlığı kendinde ara
Anlayan da sever insan da sever

Bütün canlı mahlûkata hava ol
Yaralıya düşkünlere deva ol
Kanatlıya kanatsıza yuva ol
Okuyan da sever yazan da sever

Doksan beş senesi öz barış yılı
Tabiatın merhametin okulu
Mevlüt'üm severim akıllı kulu
Bütün dünya sever divan da sever

-259-

Gönül macarası anlatım kime
Tutmuş gam kervanı sururi gözler
Derdini ifade etmez hekime
Nedir bu tekkabun güriri gözler

Âşık olan başka yara yar demez
Her mecliste söylemeyi ar demez
Senden başka dahi kimse var demez
Sadıklar daima dürûri gözler

Yaradan lütfeyle ben günahkâra
Hışmınla düşürme sen beni nâra
Kullar birbirinden alsa borç para
Eğer veremezse mürûri gözler

Vefasız talihin oldum kamberi
Doğru çevirmedi bize çemberi
Mevlüt der dokuz on seneden beri
Kanlı yaş döküyor zarûri gözler

-260-

Dertlerim gider derine
Dert olmaz aşkın yerine
Bir sevdanın defterine
Yazılırım elli yıldır

Yol olmaz aşkın dağında
Gül solmaz sevda bağında
Gurbet elin yatağında
Büzülürüm elli yıldır

Tuz gölünde tuzlar gibi
Uzaktan yıldızlar gibi
İlk baharda buzlar gibi
Çözülürüm elli yıldır

Mevlüt İhsan altmış yaşım
Dağlar gibi duman başım
Ahım durmaz akar yaşım
Üzülürüm elli yıldır

-261-

Sadıklar sıdkını ayandan alır
Âşıklar aşkını ne yandan alır
Hainler çileyi çayandan alır
Hakk ile çalışan hakkını alır

Yar aşkın gezdirdi Aydın Adana
Ne sıla ne kardeş ne ata ana
Ah ile halini anlat her yana
Cerrahlar açsınlar yar yarasını

Yasini eladır Hak'tır ya Allah
Her iş aşikârdır ey dil-i agâh
Hayatsın elasın haksın ya Allah
Sıdk ile sadıklar ihsanın alır

Lâ senden gayrisi yaradan gani
Naz ile yarattın hali cihanı
Anda halk eyledi nice İhsanî
Çalışan kişiler hakkını alır

La ilaha illallah celali haksın
Canlıya cansıza rızk-ı rezzaksın
Hatalı aşığı narında yaksın
Her kişi işinin hakkını alır

-262-

Sevdadır serini salan tufana
Sinemde sağ yer yok döndü çıbana
Hasret didelerim benzer giryana
Kan revan eyledi yaş ayrı kalır

Kaynak yakışır mı vursan da cama
Atlasa kağıttan olur mu yama
İdrakim fehmile oldu mahkeme
Hayal ayrı kalır düş ayrı kalır

Asla kulak verme beyhude lafa
Haddini bilmeyen bir cahil kafa
Buldunsa madeni al git sarrafa
Mercan ayrı kalır taş ayrı kalır

Kara taş boyansa asla dür olmaz
Sarrafın da fiyatları bir olmaz
İnsan güzel olur lakin hür olmaz
Adem ayrı kalır kuş ayrı kalır

Mevlüt İhsanî'yim ne çıkar benden
Kamilsen hisse al ölümden kemden
Ölünce kemikler ayrılır tenden
Dihan ayrı kalır diş ayrı kalır

-263-

Dağlardan dumanlı bu benim başım
Sıla senden ayrılırım ayrılır
Garibim gözümden akıyor yaşım
Sıla senden ayrılırım ayrılır

Hasrettir bu sinem yıldıza aya
Bilmem neye geldim fani dünyaya
Genç iken ömrümü uğrattım zaya
Sıla senden ayrılırım ayrılır

Ben dertli Mevlüt'üm gözyaşım çağlar
Çiçekli yamaçlar dumanlı dağlar
Anam arkanızda kalmış kan ağlar
Sıla senden ayrılırım ayrılır

-264-

Yaz gelince ağaç durur yemişe
Gövde zahmet çeker dal faydalanır
Akıl ermez bu hikmete bu işe
Dalda yuva kalır el faydalanır

İnsanlar âşıktır her türlü sese
Onun için bülbülü koyar kafese
Çıkarmaz elinden bahar gelse de
Bülbül çile çeker gül faydalanır

Mevlüt İhsana söyle hikmetten
Herkesin taksimi gelir kudretten
Her türlü sefadan bütün nimetten
Canlı bir pay alır kul faydalanır

Sor arıya baharından güzünden
Deresinden yamacından düzünden
Söğüt şerbetinden çiçek özünden
Arıya ne kalır bal faydalanır

-265-

Emrah'a cellâtlar vermez amanı
Selvi zehir verdi nedir gümânı
Şah azat eyledi hani fermanı
Berat olduğuna kimler inanır

Uçsuz ince yola düştüm de vardım
Ağladım yaramı elimle sardım
Hem çölde dolandım hem dağlar yardım
Ferhat olduğuma kimler inanır

Aşkın arkasından koştukça koştum
Yuvayı kaybetmiş kanatsız kuştum
Yayla pınar idim kükredim coştum
Fırat olduğuma kimler inanır

Mevlüt İhsanî'yim dağlar ötesi
Hıçkırık sesi var ağlar ötesi
Geçmiş âşıkların çağlar ötesi
Murat aldığına kimler inanır

-266-

Kalktım seher vakti bad-ı sabaha
Baktım dergahına divan çağırır
Yalvarırım mektubum ulu dergâha
Eser hoş rüzgarlar sübhanı çağırır

Baktım çar köşeye eyledim nazar
Pirim sultanınan etmiştim Pazar
Alemin mektubu bana bergüzar
Dertliler derdine derman çağırır

Yarama melhemdir dostun yelleri
Gönlüm ferah bulur deyse elleri
Açılmış bağının gonca gülleri
Koklamaya bülbül gülşah çağırır

Herkes taksimine olmaz mı razı
Bozulmaz mevlanın yazdığı yazı
Arafat'a gelen kınalı kuzu
O da hak yoluna kurban çağırır

Ecel benim ile kurar da divan
Dayanmadı Rüstem gibi pehlivan
Nice âşık nice ehl-i gariban
Soyar libasını üryan çağırır

Mevlüt der sözüme kimseler kanmaz
Goncasız dikene bülbüller konmaz
Ateşi olmayan tutuşup yanmaz
Suyu söndürmeye yanan çağırır

-267-

Ben bu aşka giriftarım muradım cemalullahtır
Ta ezelden var ikrarım bu sözüm Hakk'a billâhtır
Bu güzeli sevdim amma haşa gelmemiştir eşi
Mekrudum hazreti muhtar muradımız ol Allah'tır

Bütün cihan sarraf olsa biçilmez onun kıymeti
Dört kitapta yazılıp da okumuş şerefi methi
Du cihan hatem'i odur bizler de zayıf ümmeti
Gözlerin nur-i azamdır al kaşların beytullah'tır

Kadir mevlâm hub yarattı nur yüzünden kâinatı
Bile arz-ı azam ile lütfü sekiz cenneti
Veçhinde veddua leyli ism-i azam âyeti
Kaşları rahman okunur dilinde bismillahtır

Mümin olan sağlığında dostu eder ziyaret
Onun şanına inmiştir ol Kur'an ayet ayet
Ayrılmaz onun izinden kime erse hidayet
Durağı Mekke Medine türbesi kıble-gâhtır

Senin zayıf ümmetinim Mevlüt İhsan adımız
Huzurunda cemalini görmektir muradımız
Ol Kur'an dır rehberimiz şeriat üstadımız
Du cihanın hatemisin makamın ulu dergâhtır

-268-

Bütün Ademoğlu cümle cihanda
Hakk'ın huzurunda dilektir Hızır
Biri karalarda biri sularda
Düşküne yardımcı melektir Hızır

Yolcuya yardımcı tipide karda
Dalgalı deryada coşkun sularda
Herkim kalır ise müşkülde darda
Sesler yardımına gerektir Hızır

Korkma dağın tipisinden karından
İnsanlar mesuldür yaptıklarından
Allah sana yakın şah damarından
İnsana en yakın yürektir Hızır

Kur'an İslamlar'ın anayasası
Buna inananın kalmaz tasası
Hazreti Musa'nın Hızır kısası
Asla şüphe etme gerçektir Hızır

Cümle mahlûk sever ezel baharı
Dünyanın nimeti canlının varı
Bostanın sebzesi bağların barı
Yeşildir çimendir çiçektir Hızır

Halil'in narını etti gülistan
İsmail'e koçu gönderdi kurban
Yunus'a lütfetti Yusuf'a ihsan
Bu çarkın sahibi bir tektir Hızır

Hızır yardım etsin Mevlüt İhsan'a
Yetişti ışığı bütün insana
Hazreti Muhammet Arabistan'a
Bütün kainattan gökçektir Hızır

-269-

Vicdanında hak sesini
Bunu duymak önemlidir
Adalet mülkün temeli
Uygulamak önemlidir

Gel hor görme vatandaşı
Hoşgörü her şeyin başı
İnsan birbirinin kardeşi
Diş ve damak önemlidir

Gözde ışık elde asa
Rehberindir anayasa
Çık zirveye basa basa
Doğru varmak önemlidir

Böyle emreylemiş Kur'an
Dikkat eyle Mevlüt İhsan
Her yaraya derman insan
Yara sarmak önemlidir

-270-

Esenlik hoştur bu benlik
Hoşgörüdedir düzenlik
Kemlik yapmak bir dikenlik
Doğru giden yol güzeldir

Sağduyuya sahip olan
Söylemez kimseye yalan
İnsan mıdır fesat olan
Aklı ile kul güzeldir

İnsan kötü sözü duymaz
Nefsile şeytana uymaz
Gönül kırmaz cana kıymaz
Tatlı olan dil güzeldir

Şuna buna taşlar atan
Halkın arasını katan
Haksızken haklıya çatan
Konuşmayan lâl güzeldir

Şuna buna taş atandan
Pişmiş aşa su katandan
İster olsan aynı kandan
Böylesinden el güzeldir

Çocuk insanlığın bağı
Bu asır hoşgörü çağı
Dünyanın taşı toprağı
Alınan menzil güzeldir

Gel Mevlüt gitme inadan
Herkes hür doğar anadan
Fabrikadan hazineden
Bir yıkık okul güzeldir

-271-

Benden güzel sorarsanız
İnsandaki öz güzeldir
İnsanlar güzeldir amma
Eğri değil düz güzeldir

İnsan her şeye muhtardır
Bin bir çeşit kanun vardır
Kimin geniş kimin dardır
Doğru olan söz güzeldir

Yeller eser sular akar
İnsan işler ateş yakar
Her mahlukun gözü bakar
Hakk'ı gören göz güzeldir

İnsan her varlıktan baştır
Dili tatlı gözü yaştır
Namerdin yüreği taştır
Güleç olan yüz güzeldir

Mevlüt İhsanî'ye yardır
Her işte bin hikmet vardır
Güzün soğuk kış da kardır
Bahar ile yaz güzeldir

-272-

Aşk bir cereyandır kolay belleme
Hafif olur fünyesini elleme
Salıncağı yüksektedir sallama
Beşiktedir amma bebek değildir

Cilveli görünür sana gül atar
Gönülde dolanır kalplerde yatar
Ne elin ulaşır ne gücün çatar
Oyuncaktır amma şebek değildir

Bu aşk ezelidir temelli kanun
Nice insanları eylemiştir hûn
Alpaslan, Yavuzlar olmuştur zebûn
Öğütür ahu göz dibek değildir

İstersen Rüstem ol ya Ali Haydar
Cihanı titreten olsan hükümdar
Sevgi insanları kıl ile bağlar
Mevlüt aşk ezeli göbek değildir

-273-

Develer geliyor Şam'a yaklaştı
Getirenler kimdir gelenler kimdir
Hava mı karardı güneş mi aştı
Öldürenler kimdir ölenler kimdir

İmam Hüseyin'in bu mu yazısı
Zeynep ağlar yüreğinde sızısı
Peygamber torunu Fatma kuzusu
Ağlayanlar kimdir gülenler kimdir

Yezit'in askeri hücuma gitti
Kerbela düzünü bir duman tuttu
Nasıl Müslüman ki Hakk'ı unuttu
Bildirenler kimdir bilenler kimdir

Hakk'ı inkar etmek küfür değil mi
İslama kast eden kafir değil mi
Yalana aldanan gafil değil mi
Aldıranlar kimdir alanlar kimdir

İslamın kalbine koydular közü
Bir mahşer meydanı Kerbela düzü
Ehl-i beytindir peygamber sözü
Kaldıranlar kimdir kalanlar kimdir

O günden bu güne bitmez davası
Peygamber matemi imanlar yası
On iki kapılı Hakk'ın bahçesi
Gidenler kim oldu gelenler kimdir

İmamların kestirdiler başını
Akıttılar yavruların yaşını
Kerbela'da bıraktılar naaşını
Kıldıranlar kimdir kılanlar kimdir

İnkarcıdır imamları bilmeyen
Küfür eder namazını kılmayan
İnsan değil hakikati bilmeyen
Bildirenler kimdir bilenler kimdir

Gel Mevlüt İhsanî söyle gerçeği
Nice insanların yandı yüreği
Peygamber bahçesi Hakk'ın çiçeği
Solduranlar kimdir solanlar kimdir

-274-

Çiçek derki ben haşhaşım
Al bürünmüş kara kaşım
Var mıdır bir yanda eşim
Hoş tarlalar hep benimdir

Güzel çiçek gelinciğim
Çiçeklerden birinciyim
Kızıl renkli tomurcuğum
Ova sahra hep benimdir

Tütünya der pembe rengim
Her çiçeğe vardır cengim
Getirin var ise dengim
Çayırlıklar hep benimdir

Güzel kokan menekşeyim
Değmeyin bana yaşayım
Çiçeklere ben paşayım
Güney yerler hep benimdir

Lale der ki rengim sarı
Çektirmeyin ah u zarı
Benim çiçekler dilbarı
Ela gözlü dilbar benim

Çoban çiçeği kırdayım
Kimse bilmez ben nerdeyim
Ela gözlü dilberdeyim
Koç kınalı kuzu benim

Ben İskender çiçeğiyim
Her çiçeğin gökçeğiyim
Benden güzel varsa deyin
Yüce dağlar hep benimdir

Gar çiçeği top top durur
İlkbaharı şenlendirir
Çiçeklere selam verir
İlkbaharı yaz benimdir

-275-

Haşhaş der ki gelinciğim
Çiçeklerden birinciyim
Kızıl renkli turuncuyum
Ova sahra hep benimdir

Tutiya der ki pembe rengim
Her çiçeğe vardır cengim
Getirin varsa dengim
Çayırlıklar hep benimdir

Lale der ki rengim sarı
Benim çiçekler dilbarı
Çektirmeyin ah u zarı
Güney dağlar hep benimdir

Sümbül der ki yalan sözüz
Döğüşmekte sizin gözüz
Yoksa bana bunca nazız
Hepinizden ben güzelim

Mayıs çiçek ben de sarı
Billur gibi ben suları
Soğuk soğuk pınarları
Cümle pınar hep benimdir

Papatya beyaz sarı
Ben süslerim tavlaları
Benden güzel olsaz bari
Bütün tarla hep benimdir

Mevlüt der ki vermen paye
Şimdi durduz siz kavgaya
Ben giremem bu araya
Hepinizden güzel benim

-276-

Zahikata meft buyurdu yaradan
Canlı cansız bu dünyaya misafir
Nice kavim geçti Adem sonradan
Bir müddet eylendi bana misafir

Adem'i topraktan yaptı yaradan
Bir müddet zamana geçti aradan
Ruh cesede nakil eyledi sonradan
Kaldı vücudunda kanla misafir

Havva'ya Allah'ın emri buyurdu
Çocuklar rahme düştü büyüdü
Hem yedi içti hem de uyudu
Dokuz ay eyledi ana misafir

Herkes rızkı için bir işe başlar
Canlıya konaktır dağ ile taşlar
Yerde yeşil otlar cümle ağaçlar
Vardır her birinde dane misafir

Hanidir dünyada insanlar hanlar
Devi alt eyleyen yiğit insanlar
Evliya enbiya çok Süleymanlar
Göçtü gitti kabristana misafir

Hakkın emri ile sûr da vurulur
Olur mahşer yeri divan kurulur
İnceden inceye sual sorulur
Bütün insan o meydana misafir

Gel Mevlüt İhsanî var Allah'ındır
Kâinat esrarı bar Allah'ındır
Cennet Allah'ındır nar Allah'ındır
Bu kâinat yaratana misafir

-277-

Şad iken bu gönlüm oldu virane
Ne bülbül ötüşür ne de kaz gelir
Her yanım çevrildi tipi borana
Ne bahar açılır ne de yaz gelir

Bu sevda sinemi etti tarumar
Yokla durumumu hele neler var
Her nereye gitsem derdim beraber
Ne benden usanır ne de vaz gelir

Yokladım defteri tecellim yarım
Düşününce endişe sermayem varım
Ben derdimi Ağrı kadar sayarım
Vursan teraziye sanma az gelir

Sordum bülbül âşık olmuş güllere
Onun için düşmüş dilden dillere
Sadık olan dostu için yollara
Düşse hatırına yüzde yüz gelir

Mevlüt İhsanî'yim çürüdüm ahtan
Beni berat eyle kurtar günahtan
Vadem tamam olsa emrolur şahtan
Sarılmaya üç beş arşın bez gelir

-278-

Vicdanında beşer yükü olmayan
Karşıkinin yükü ağır ne bilir
Irak durup derdi yakın duymayan
Sağıra top gibi bağır ne bilir

Eğer nasip ise bir ulu devlet
Helalden etmeli kısmi ticaret
Kefile el ile etsen işaret
Gözü kör kulağı sağır ne bilir

Kamil olan doğru sözü hoş görür
Tembel işe geçer sonra boş verir
Ayık vatan bekler yatan düş görür
Hayırsız bir adam uğur ne bilir

Mevlüt ah ettinse bırakma uzak
Vicdanı doğrular eder Hakk'ı hak
Gayret et düşersen olursun alçak
Sor bunu hatipten şair ne bilir

-279-

Ebedi dünyanın hususatları
Kimisi gizlidir kimi aşikârı
Sır dediğin edebiyat pınarı
Tutarisen sen önünü eylenir

Söyleme kimseye sırrını sakla
Ararsın sözümü benim çırakla
Kendi çiçeğini sen kendin kokla
Kötülüğü yapma ele söylenir

Kendin sevme eller sevsin ahlakın
Kimsenin bağından gül alma sakın
Herkese iyilik et ol Hakk'a yakın
Artar kıymet fidan gibi boylanır

Yabana sen sapma doğru yola gel
Yusuf'u Kenan'ı veren lemyezel
En büyük varlık bu ahlaktır güzel
Rağıbettir günden güne muylanır

Mevlüt ne düşmüşsün gama firaga
Bu keder sinemden gitmez ırağa
Gün gelir ki nazik tenim toprağa
Bağlar yaralarım sarar iylenir

-280-

Dertli olan yarasını bir lokmana gösterir
Kadir mevlam lütfederse çaresini gösterir
Bir gün gelir müddet dolar hem de biter çilesi
Mevla dertli kullarının çaresini gösterir

Sadakatle çalışanın olur mekanı beyan
Deli gönül ne yatarsın yeter gafletten uyan
Bir gün meftun olacaksın hem de kurulur divan
Mevla atar cennetine sırasını gösterir

Tövbe eyle sakın düşme sen nefsinin fendine
Ona derler ulu divan fakirine efendiye
Orda bütün yaptıkların gösterilir kendine
İhsanî de ahvalinden karasını gösterir

-281-

Bir kişi büyüğün sözün tutmazsa
Gast eder Hüdâsı dara getirir
Rahi takip edip doğru gitmezse
Divan yüzünü kara getirir

Sen aldanma bu dünyanın fendine
Düşersin birinin dar kemendine
Pehlivanım dersen kendi kendine
El oğlu dalını yere getirir

Dilde hem gül olur hem de har diken
Çıkardım elliye düşman biriken
Haramı bir kişi açsa da tüken
Bir gün sermayeyi şere getirir

Bir kişinin kara olsa kaderi
Gün be gün hicranı artar kederi
Sıhhat sağlık bulmaz hem kalır geri
Sinesine göz göz yara getirir

Mevlüt ne yatarsın gafletten uyan
Yazmış günahımı tutmuş kiraman
Nakırlar kolundasın yapışır hemen
Çekip sürüterek yere getirir

-282-

Senin bu dünyada nedir muradın
Çevreni temiz tut ağaç yetiştir
Akıl fikir sende insandır adın
Çevreni temiz tut ağaç yetiştir

Bize dört kitabın emri amacı
İşlersin ibadet yaparsın hacı
Kesersen vatanın olur davacı
Çevreni temiz tut ağaç yetiştir

Toprağa hor bakma o sana yeter
Anandan cömerttir yarinden beter
Onda ekmek biter onda gül biter
Çevreni temiz tut ağaç yetiştir

İslamın temizlik imandır huyu
Kirletme toprağı kirletme suyu
İster ırmak olsun isterse kuyu
Çevreni temiz tut besle ağacı

Sularında balık olsun et versin
Ovaların çiçek versin ot versin
Koyunların kuzu versin süt versin
Çevreni temiz tut büyüt ağacı

-283-

Bazı gülmek mesut eder
Bazısı yaş ile mutludur
Bazısını türlü varlık
Bazısı boş ile mutludur

Dünya böyle dolandırır
Herkesi aynı kandırır
Bal yedirir usandırır
Bazısı aş ile mutludur

Budur hayatın ekleri
Türlü libas ipekleri
Yaza verir çiçekleri
Bazı kış ile mutludur

Döner izime bakarım
Gönlümde ateş yakarım
Bazı canımdan bıkarım
Akan yaş ile mutluyum

Mutluluğun bir adı var
Çünkü aşılmayan duvar
Bütün insanlıkta bu var
Sadık eş ile mutludur

Mevlüt İhsanî'yim zarım
Nerde devlet nerde varım
Sadık yaren ahbaplarım
Her gün iş ile mutluyum

-284-

Kundağa koyunca kızı
Atasında başlar sızı
Günbegün kızarır yüzü
Bütün dostlar düşman olur

İkiye varınca yaşı
Biter otuz iki dişi
Ela gözü hilal kaşı
Büyüdükçe ceylan olur

Atası çalışır besler
Anası giydirir süsler
Yanına arkadaş sesler
Çiçeklenmiş bostan olur

On yaşına vara vara
Cebine doldurur para
Yalınız çıkar pazara
Yük taşıyan kervan olur

Kız çocuğu on üçünde
Oturmaz sıcakta günde
Taranır ayna önünde
Dar kafeste doğan olur

Gidince on beş yaşına
Hayaller girer düşüne
Çakallar düşer peşine
Bir virane mihman olur

Yaşı gider on yediye
Dostuna yollar hediye
Şu noktaya gelsin diye
Hemen yola revan olur

On dokuz yirmi arası
Yazar gönül macerası
Gelmiş evlenme sırası
Bağlar gibi gülşan olur

Falanın oğludur yarim
Beni vermezsez kaçarım
Başıza bela açarım
Komşulara destan olur

Zoru ile gelin gider
Bu işe neylesin peder
Bahane edilir kader
Yaptıkları yalan olur

Ya iyilikle ya da kaçar
Aradan birkaç ay geçer
Mektup yazar teller açar
Atası perişan olur

Bu sır herkese açılmaz
Zehirli sudur içilmez
Coşkun ırmaktır geçilmez
Öyle hayat zindan olur

Düşer çıkılmaz hataya
Yük olur ana ataya
Günlerini saya saya
Hayatı perişan olur

Döker gözünden yaşını
Döver dizini başını
Terk eder eski eşini
Dertlilerden yaman olur

Düşmanlar yakar kınalar
Ne yapsın ata analar
Bu yüzden nice sanalar
Yığılırsa viran olur

Burada iki kapı vardır
Biri cennet biri nardır
Bizim karı çok kibardır
Her şeyi yalana döner

-285-

Hürmet yapılır ekmekle
İyilik iki taştan olur
İyilik yap karşılık bekle
O da ekmek aştan olur

Şerefli zafer gününde
Dost çok olur var gününde
Müşkülâtlı dar gününde
Yardım öz kardeşten olur

-286-

İnsanda var iken hisse-i zeka
Kirletmez üstünü kondurmaz leke
Yüz astar nurdandır etme teneke
Kalbi sadık ise yüzü nur olur

Nedir bu endişen nedir bu derdin
Hazırdır otağı her yaman merdin
Şerefi rıkızın olmaz namerdin
Malı aziz olan kendi kar olur

Gönül etmez misin sen elden haya
Terk et bu ahlâkın çevril mevlâya
Yetmez mi bu kadar dolandın zaya
İnsanlarda namus ile ar olur

Mevlüt der çekilmez ah u zarım
Günlerim kavgalı yoktur hezerim
Biçilmiş kefenim hazır mezarım
Çürür nazik tenim kara yer olur

-287-

Ticarette kâr olmazsa
Dünya çarkı dönmez olur
İlim sanat var olmazsa
Işık ocak yanmaz olur

Amir başta salınırsa
Hazineler çalınırsa
Dörtte üçü alınırsa
Gözyaşları dinmez olur

El için göğüs açarsa
Tenhada eker biçerse
Dar giyer içki içerse
Evladı utanmaz olur

Hiç vakitsiz kapı çalma
Bir rızasız lokma alma
Oku öğren cahil kalma
Cahil olan kanmaz olur

Şimdi yol gidilmez yayan
Artık sonuç ayan beyan
Hak yiyip haktan korkmayan
Sonucu uyanmaz olur

Alim ahlakı bozarsa
Evlat atayı üzerse
Zalim mazlumu ezerse
Gökten rahmet inmez olur

Mevlüt İhsan söyle destan
Gel zarar düşünme dosttan
Gözyaşla ekilen bostan
Bitse de yiyilmez olur

-288-

Her rüzgar gelir mi dost diyarından
Canan ülkesinin yeli makbuldür
Bülbül feryat eder ah u zarından
Laleyi neylesin gülü makbuldür

Bu dünya böyledir ahir-i encam
Bir yanı meraktır bir yanında gam
Baban da olursa muhannet adam
Böyle insanlardan eli makbuldür

Sakın kemlik etme düşerse fırsat
Sonra iyiliğini görürsün kat kat
Atanın yüzünü kızartan evlat
Böyle insanlardan ölü makbuldür

Bülbülün feryadı deme güle ne
Açma sen sırrını deme gülene
Söyle ahvalini halden bilene
Sadık insanların külü makbuldür

Mevlüt der ki iyisini Hakk bilir
Cahil olan mizan tartı yok bilir
Her bir millet kendi dinin hak bilir
Herkesin kendine yolu makbuldür

-289-

Kara talihimden bıktım usandım
Bana mihnet eder dara düşürür
Elinden tutuştum kavruldum yandım
Gün be gün feryadı zara düşürür

Asla bu talihim gelmedi yaver
Çektirdi çileyi bana bu kader
Ne bende hal kaldı ne de fer
Her kolay işimi zora düşürür

Lütfeyle kerem et ey bari Hüdâ
Sanki hayatımı etme beyhûda
Gonca gül aşkına kavrulan şeyda
Korkarım dikene hara düşürür

Mevlüt der kar ettim sinem dağını
Kırdı tutturamam belim bağını
Felek balıkçısı atmış ağını
Korkarım ki beni dara düşürür

-290-

Allah'ın emri bu kullara oku
Her türlü yaraya dermandır kültür
Onunla bulursun var ile yoğu
Hakkın kapısıdır divandır kültür

Hep bütün dünyaya seslendik barış
Sanatta bilimde eylenme yarış
Geceli gündüzlü uyuma çalış
Edeptir ahlaktır Kur'andır kültür

Bıraktık dünyaya kültür mirası
Cihanda barıştır Türk'ün gayesi
Göklere yükselen insanlık sesi
Sevmek sevilmektir vicdandır kültür

Barış düşüncesi Türk'ün emeli
Cumhuriyet Atatürk'ün temeli
Her millet barışa uzattı eli
Gayesi huzurlu fermandır kültür

Barış gayret ister bu füze çağı
Treni vapuru gökte uçağı
Bütün insanlığın evi ocağı
Bu çarkın dönüşü zamandır kültür

Yazdı arzusunu taşı oyarak
İşleyerek okuyarak duyarak
Dizildi kitaplar hep varak varak
İncil'dir Tevrat'tır Kur'an'dır kültür

Gel Mevlüt İhsâni kültürle yaşa
Kültürsüz bir toplum çıkamaz başa
Seyret tabiata aya güneşe
Sönmeyen bir ışık tabandır kültür

-291-

Bu dünyada asla yoktur
Karar kardaş karar kardaş
Dertli gülenlerden çoktur
Zarar kardaş zarar kardaş

Gurbet eli çektirir acı
Yoktur ayrılık ilacı
Gözü yolda hasta bacı
Arar kardaş arar kardaş

Sor derdimi söylim den den
Beni soracaklar senden
Bütün gelenden gidenden
Sorar kardaş sorar kardaş

Derde yandı niceleri
Ne oldu neticeleri
Ağlayarak geceleri
Yarar kardaş yarar kardaş

Ayrılan kardaş gülemez
Kimse gözyaşın silemez
Bacı derdin el bilemez
Sarar kardaş sarar kardaş

Mevlüt ağlar zarı zarı
Gurbet ölümün ayarı
Bacı diye rüyaları
Yorar kardaş yorar kardaş

-292-

Her şeyden güçlüdür kaderin kolu
Güç ile bileği bükülmez kardeş
Gönülden gönüle sevginin yolu
Bir çelik hisardır sökülmez kardeş

Tatlı dil tatlıdır acısı acı
Tatlı söz gönülün olur ilacı
İnsan bu dünyanın yüksek ağacı
Her zaman meyvesi dökülmez kardeş

Sevginin ışığı gönülden göze
Kocalmaz yorulmaz tazeden taze
İçi görülmeyen benzer denize
Güzellerin kahrı çekilmez kardeş

Mevlüt yaş getirir yaşın üstüne
Kaderin yaptığı başım üstüne
Denizin üstüne taşın üstüne
Her bina her yere dikilmez kardeş

-293-

Şen olsun Sarkamış yansın ocağın
Buluda yükselmiş Soğanlı dağın
Çiçekli gerdanın güldür yanağın
Güzeldir baharın yazın Sarıkamış

Zümrüt ormanları hoştur havası
Çalkanan sunalar telli turnası
Bağrına yaslanmış Kars'ın ovası
Meleşir koyunun kuzun Sarıkamış

Ben senin âşığın her gün her zaman
İçerim kan ağlar görmesem her an
Ben senin sen benim olsan da duman
Gülde çiçeklensin yüzün Sarıkamış

Biraz da lütfeyle Mevlüt İhsan'a
Taramış zülfünü dökmüş bir yana
Yaz gelince güzellerin her yana
Laledir gelinin kızın Sarıkamış

-294-

Yirmi dokuz Eylül kalmadı zarın
Uyu gölgesinde al bayrakların
Burçak burçak akar şehit kanların
Bu şerefler sana yeter Sarıkamış

Aslanlar yeridir Türk'ün otağı
Destanlar şahidi taşı toprağı
Parlayan ay yıldız sönmez ocağı
Bugün dalga dalga tüter Sarıkamış

Yiğitler yeridir Türk'ün vatanı
Doğrudur vicdanı temizdir kanı
Yumrukla çıkardık kahpe düşmanı
Türk gücü her güce çatar Sarıkamış

İhsanî söyledi kanlı savaşın
Bana haber verdi toprağın taşın
Semaya yükselmiş dumanlı başın
Şehitler bağrında yatar Sarıkamış

-295-

İslâmiyet temelinde
Bizim sevgi bizim barış
Söylenir halkın dilinde
Sözüm sevgi sözüm barış

İslâmiyet emreylemiş
Peygamber de böyle demiş
Yunus da böyle söylemiş
Kızım sevgi oğlum barış

Siyaset dünya oyunu
Ölçen var mıdır boyunu
Menfaat halın koyunu
Kuzum sevgi kuzum barış

Bütün canlı bunu bekler
Kuşlar ağaçlar çiçekler
İnsan oğlunda dilekler
Bahar sevgi yazın barış

Mevlüt İhsan geri kaldım
Hayatımdan ne tat aldım
Elli yıl söyledim çaldım
Sözüm sevgi sazım barış

-296-

Âşık gönlü dardır amma
Bazı talih yardır amma
Her zührede vardır amma
Ozan hakkı inkar etmiş

Mevlüt İhsâni sıradan
Yardım eylesin yaradan
Kemlik gelir fukaradan
Azan hakkı inkar etmiş

-297-

Sen dizini dövme oğul
Dövülmeye ben müsait
Çelik taşla kırılır mı
Kırılmaya cam müsait

Kamiller nefse uyar mı
Alim cahile ayar mı
İnsan insana kıyar mı
Zalimliğe kem müsait

Garip Senem ile güldü
Leyla'nın meskeni çöldü
Ferhat Şirin için öldü
Yanmaya Kerem müsait

Mevlüt İhsan neler bekler
Hakk'a kabul mü dilekler
Nurdan halk olan melekler
İlime Adem müsait

-298-

Dede Korkut için;

Oğuz beylerinin öz danışmanı
Bütün âşıklara pir Dede Korkut
Bütün Türk soyunda söylenir şanı
Almış gönüllerde yer Dede Korkut

Savaşa gidince Oğuz hanları
Yükselirdi her meydanda şanları
Onlara yazardı mert destanları
Sözünde özünde er Dede Korkut

Oğuz boylarında en büyük üstâd
Nice ozanları etmiştir irşad
Hanların oğullaran verirdi ad
Bütün divanlarda var Dede Korkut

Masallar söylerdi destan yazardı
Yiğitlik hatiplik mertlik de vardı
Ere kılıç isim adlar takardı
Sevmezdi lekelik kin Dede Korkut

On iki hikaye destanı dilde
Hazar'da İran'da Hint'te Babil'de
Seni Türk milleti saklar gönülde
Gözü şimşek sözü dûr Dede Korkut

Bu ülkede doğdun burada büyüdün
Bütün Türk soyunda vardır öğüdün
Eserlerin yaşar kendin uyudun
Dolsun mezarına nur Dede Korkut

Nice çok hatipler ozanlar geçti
Nice hikayeler düzenler geçti
Nice çok destanlar yazanlar geçti
Velâkin gelmedi bir Dede Korkut

Mevlüt İhsan söyleyerek yoruldu
Bütün dünya tarihinden soruldu
Yetmiş üçte enstitüsü kuruldu
Kars'ta doğdun öldün pir Dede Korkut

-299-

Tatlı şirin bu dünyanın
Bir ölümü engel bunun
Bir gün sonu rahatının
Der ki dakka saatin bu

Ecel gelir meft oluruz
Sanma ki baki kalırız
Varıp yerde ey oluruz
Yemiş lokman eflatun bu

Geçer her şey baki kalmaz
Giden dalga geri gelmez
Güzel dünya doyum olmaz
Bir köşesi cennettir bu

Sana sözüm kara toprak
Yakar söndürürsün ocak
Ne yakınsın ne de uzak
Yorucu yol milletin bu

Dünyaya tazeden taze
Her iraden vardır bize
Bu millete etme niza
Senin lütfü hürmetin bu

Gayen bizi çalıştırmak
Her hünere alıştırmak
Sonu sona kavuşturmak
Senin bildim minnetin bu

Kendin bakar yaz verirsin
Her yanını düzenlersin
Şu Mevlüt'e bez verirsin
Üç buçuk arşın devletin bu

-300-

Yunus Emre için;

Pir kapısı hak diyerek
Geldi Yunus Emre oldu
Çalıştı boyun eğerek
Oldu Yunus Emre oldu

Gurur eylemedi hâşa
Nefsinen girdi savaşa
Benlik şişesini taşa
Çaldı Yunus Emre oldu

Mürşitten alınca dersi
Hiç kalmadı dünya hırsı
Göründü arş ile kürsu
Buldu Yunus Emre oldu

Bizim dedi Edebali
Çalışan bulur kemali
Arzusu Hakk'ın cemali
Buldu Yunus Emre oldu

Binince arabasına
Hiç dönmedi arkasına
Vardı ilim deryasına
Daldı Yunus Emre oldu

-301-

Bir güzel sevmiştim yadlar bırakmaz
Güzel bir yan oldu el bir yan oldu
Sinem pare pare lokman da bakmaz
Hicran bir yan oldu mil bir yan oldu

Eşinden ayrılan ah çeker ağlar
Sam yeli değerse sararır bağlar
Siz de karar edin ey yüce dağlar
Sümbül bir yan oldu gül bir yan oldu

Ah ile geçirdim gençlik çağını
Yaktı bu sinemde aşk ocağını
Dedim aç göreyim yar bukağını
Peçe bir yan oldu tül bir yan oldu

Sevdiğim ela gözde ser nakkaş
Endamı menekşe minası haşhaş
Bence bu cihanı değer baştan baş
İnci bir yan oldu lâl bir yan oldu

Yar ipek peçeli siyah çargatlı
Bilek çemirlenmiş kolları katlı
Yar keklik yürüyüşlü turna kanatlı
Suna bir yan oldu göl bir yan oldu

Aşkında sevdiğim olma muhtasar
Sadık güzellerde vicdandır eser
Yar cennet misali lebleri kevser
Dudak bir yan oldu dil bir yan oldu

İncidir dişlerin düz dane dane
Akar mah yüzünden ter dane dane
İhsanî incidir düz sen gerdana
Zülüf bir yan oldu tel bir yan oldu

-302-

Vatan sana minnettardır muhtaçtır
Emniyet kuvveti kahraman ordu
Milletin başında altından taçtır
Emniyet kuvveti kahraman ordu

Bugünü kuranlar ne güzel kurdu
Can ile baş ile koruruz yurdu
Şerefli güvenlik şerefli ordu
Emniyet kuvveti kahraman ordu

Azgınların siz bağlarsız kolunu
Düşkünlerin siz sorarsız halini
Adalet seninle bulur yolunu
Emniyet kuvveti kahraman ordu

Bu aziz milletin belinin bağı
Milletler içine yüzünün ağı
Hudutlar boyunca demirden dağı
Emniyet kuvveti kahraman ordu

Yiğitlik Türkler'in varlık sesi
Yavuz'dan Fatih'ten öteden beri
Atatürk Türkler'in büyük önderi
Emniyet kuvveti kahraman ordu

-303-

Senin adın egemendir
Türk çocuğu Türk çocuğu
Atatürk Fatih sendendir
Türk çocuğu Türk çocuğu

Küçük yaştan kahramandır
Zübeyde Fatma anandır
Layık ol kendin inandır
Türk çocuğu Türk çocuğu

Bağımsızlık bayramındır
Bayrakta olan kanındır
Bütün cihan hayranındır
Türk çocuğu Türk çocuğu

İstiklaldir istikbalin
Bekçisisin sen hilalin
İzindesin sen Kemal'in
Türk çocuğu Türk çocuğu

Evin yuvan okulundur
Türksün Türkçe öz dilindir
Ata'nın izi yolundur
Türk çocuğu Türk çocuğu

Al kalemin yaz defterin
Görevidir bu gençlerin
Yiğidisin tarihlerin
Türk çocuğu Türk çocuğu

Türk çocuğu bacı kardeş
Yan yana yapmıştır savaş
Karanlığa oldu güneş
Türk çocuğu Türk çocuğu

-304-

Leyl-i bahar bu aşk ile
Kalbim ah u zar dolu
Sadıklarda olmaz hile
İçi ziya nur dolu

Sızlar benim yaralarım
Arttı fazla çıbanım
Ta ezelden dost yoluna
Bu can ile kurbanım

O hat emel evliyadır
Can içinde cananım
Ben sevmişem o güzeli
Dünya olsun yar dolu

Ne çekersin deli gönül
Dünya kalmakalını
Anlat bilene eşitsin
Senin vesvihalini

Hüsn ü mahı gören gözler
Nider dünya malını
Sende devlet sende servet
Sende türlü var dolu

Ta ezelden hazırlanmış
Nar-ı niran yanarak
Nice azap çiyanlarla
Her tarafı mar dolu

Ne yatarsın Mevlüt İhsan
Menzil mekanın ırak
Mümin olan kullarına
Mevlâm gönderir burak

-305-

Yüce karlı dağlar aştım
Ana nere Anadolu
Gördüğüm hikmete şaştım
Ana nere Anadolu

Oğul nere benim sözüm
Gördüğün yer Anadolu
Elma armut bir de üzüm
Gördüğün yer Anadolu

Sahibi kim bu dağların
Nişanı ne ilkbaharın
Ninni diyen anaların
Ana nere Anadolu

Sularında sazan varsa
Beş vakit de ezan varsa
Köylerinde ozan varsa
İşte ora Anadolu

Giyimi nasıl giyerler
Kahvaltıda ne yiyerler
Çağıranda ne diyerler
Ana nere Anadolu

Giyiminde şal giyerler
Kahvaltıda bal yiyerler
Seslenir dadaş diyerler
İşte ora Anadolu

Yiğitlerin bahtı nasıl
İkrarı ile ahtı nasıl
Evi yeri tahtı nasıl
Ana nere Anadolu

Aran bağlık dağı kardır
Şu karşıki yaylalardır
Saray kümbet cami vardır
İşte bura Anadolu

Ana canım kurban yurda
Atam burda anam burda
Tilki yan bakamaz yurda
İşte bura Anadolu

Ağaç dikip gül dereyim
Nişan alıp yay gereyim
Cirit atıp at süreyim
Ana nere Anadolu

Eylenip de durduğum yer
Çadırımı kurduğum yer
Kundağımı sardığın yer
Ana bura Anadolu

Ak gelini al duvaklı
Toprağında cevher saklı
Çam ormanlı ak kavaklı
Oğul bura Anadolu

Düşmanları hile gördüm
Yüz bin şekil çile gördüm
Dağlarında kale gördüm
Ana nere Anadolu

Orta Asya'dan taştık
Gezdik dünyayı dolaştık
Kars'tan kapısını aştık
Oğul bura Anadolu

Yardım ederse Allah'ım
Duam ile budur ahım
On üç yaşta Melik Şah'ım
Ana nere Anadolu

Selçuklu'dan ana
Oğul sözüm budur sana
Edirne'den Ardahan'a
Oğul bura Anadolu

Mevlüt İhsan'dır yaveri
Türk yurdudur Türk pazarı
Atanın şehit mezarı
İşte bura Anadolu

-306-

Sende birlik egemenlik
Ey kahraman Türk ulusu
Amacın birlik düzenlik
Ey kahraman Türk ulusu

Atan ulu sen ulusun
Mertsin yiğitlik dolusun
Bu dünyanın sembolüsün
Ey kahraman Türk ulusu

-307-

Rüzgar poyraz olur ah u zarımdan
Sahralara iner gider dost deyu
Gözümün yaşından ırmaklar oldu
Yaylalarda pınar gider dost deyu

Niye ak olmadı bahtım karası
Yar beklerim yıllar geçti arası
Kalbimin sızısı gönül yarası
Ilgın ılgın kanar gider dost deyu

Mevlüt İhsanî'den dökülen yaşlar
Güz ayında yaprak döker ağaçlar
Sudaki balıklar gökteki kuşlar
Bir menzile konar gider dost deyu

-308-

Nice baba yurdum nice vatanım
Nice sen gidersin hoşuma Bakü
Sana çok ısındı kaynadı kanım
Bugünlerin gider coşuma Bakü

Aras bulanmıştı bütün kan idi
Ova sis tutmuştu dağ duman idi
Her taraf hırçındı el yaman idi
Aklan karışmıştı yaşıma Bakü

Men sene uzaktım sen hasta idin
Kara giyinmiştin çok yasta idin
Canı çekiştiren nefeste idin
Girerdin her zaman düşüme Bakü

Ejderhalar sarmıştı senin yolların
Perişandı ağaların kolların
Gel de sarılalım uzat kolların
Yaslandır çiğnini döşüme Bakü

Har araza söylemiştim selamım
Mektup yazacaktım yoktu kalemim
Elde mızırabım dilde kelamım
Taç oldun örtüldün başıma Bakü

Bir adın Bakü'dür bir adın Hazar
Âşık Leyla çeker destanlar yazar
Yetmiş yıl kan döktün çektin ah u zar
Şimdi yaklaşıpsan eşine Bakü

Selamımı kabul etti Han Araz
Göz yaşımı alıp gittin Han Araz
Mektubumu sorun netti Han Araz
Bele yazın mezar taşıma Bakü

Mevlüt İhsan destan yazdı hanedan
Çırpın da kalk kurban olum kanattan
Yıllar boyu ayrı gezdin sunadan
Nazlı yar girdi mi düşüne Bakü

-309-

Güvey olup soldurmadım kınamı
Söyle doktor bura hasta hana mı
Bırakın üstüme gelsin anamı
Ağla anam ağla ayrılık günü

Söyle doktor söyle yok mu ilacım
Sızlıyor yaralar gitmiyor acım
Üstünde ağlasın sürmeli bacım
Ağla bacım ağla ayrılık günü.

Odamın bezeği bir yeşil halı
Daha yar yar deyip bekleme yolu
Gözleri sürmeli eller kınalı
Ağla nazlı yarim ayrılık günü

Üstüme örtsünler karalı kilim
Ağzım da lâl oldu söylemez dilim
Başımda ağlasın sürmeli gelin
Ağla nazlı yarim ayrılık günü

Yol üstünde eşin benim mezarım
Gelsin mezarıma yaslansın yarim
Bilmedim patlamış bağırsaklarım
Ağla anam ağla ayrılık günü

Derdimi söyleyin Mevlüt İhsan'a
O da halimizi yazsın her yana
Çift civanın mezarıdır yan yana
Ağla anam ağla ayrılık günü

-310-

Bu aşkın elinden yandım kavruldum
İçim kan ağladı didem yaş döktü
Kader harmanında estim savruldum
Yollarıma çeper çekti taş döktü

Ne gündüz eğlendim ne gece yattım
Bilmeden akı da karaya kattım
Hayat perisine elim uzattım
Benim için yüz ekşitti kaş döktü

Ayrılık her dertten yamandır yaman
Gece ayaz eder gündüz de duman
Sorarsalar Mevlüt İhsan ne zaman
Otuzunda saç ağarttı diş döktü

-311-

Âşık Sümmâni için;

Herkes taksiminde aldı payını
Bütün âşıklara ah u zar düştü
Narman'da zengine mağaza dükkân
Köyde Sümmani'ye bir mezar düştü

Ezeli ervahta yazılan yazı
Herkes taksimine olmuştur razı
Aşkın elinde vasıta sazı
Kimisine cümbüş düştü tar düştü

-312-

Türk İstiklal Savaşı ün bıraktı cihana
Türk'ün aslan erleri toprak vermez düşmana
Süngümüz kılıncımız hep bölendi al kana
Padişah fermanları etmiş idi yurdu pay

Vatan parçalanınca çoğaldı halkın ünü
Anneler ağladılar göğe çıktı tütünü
Fikire fikir katıldı yirmi üç nisan günü
Atıldı büyük gazi öne geçti komutan

Polat vücut tunç elli dalgaları Akdeniz
Şimşek gibi parladı her tarafa Atamız
Kalbinde vatan aşkı gözlerinde dolu hız
Parmağı süngü oldu eli kalkan kolu yay

Ata ümit gemisi dolu çıktı Samsun'a
Sözü bu dileği bu düşman girdi vatana
Erzurum'a Sivas'a haber verdi her yana
Güneş gibi parladı başa geçti kurultay

İngiliz gemileri İstanbul'a girdiler
Padişah pay pay etmiş fermanı getirdiler
Batı güneylerini Fransa'ya verdiler
Gaziantep Antalya elden çıkmıştı Hatay

Haymana Eskişehir Kütahya'nın dağları
Aydınlı güzel İzmir Manisa ovaları
Yunanlar cephe tuttu koca Dumlupınar'ı
Yedi yıla alınmazken sürmemiştir bile ay

Ata batıda iken doğuyu sardı ateş
Erzurum Erzincan'da Ermeni açtı savaş
Büyük küçük kadın kız kimi silah kimi taş
Sopa ile fethettik Kars Ardahan Arpaçay

Bir zaman kararmıştı sevgili aziz vatan
Şimdi güler yüz etti aslan er Kemal Atan
Karış karış toprağın avuç avuç verdik kan
Bil ki senin uğrunda nice canlar ettik zay

Cumhuriyet kavuştu eriştik mutlu güne
Uyan Ata benziyor günlerimiz düğüne
Okur yazar seksen bir halâ artıyor yine
Köylümüz şehirlimiz hep efendi oldu bay

-313-

Vücudum şehrine düştü velvele
Dilim söyler didem ağlar hey vah hey
Bülbülün hasreti var gonca güle
Mahzun kaldı kara bağlar hey vah hey

Bağ bahçe kaybetti bir yemişini
Sahralar neyledi süslü kuşunu
Duman tuttu cebellerin başını
Namlı kar bürüdü dağlar hey vah hey

Sitemkârım çok çekmişim kahırı
Gam keder sinemden gelmiyor beri
Müzeyyen günleri gelse baharı
Biz görmesek görür sağlar hey vah hey

Der Mevlüt güler mi bahtı karalar
Göz göz oldu sinemdeki yaralar
Coşkun deriyalar derin dereler
Gürler akar yine çağlar hey vah hey

-314-

Mümin isen gel namaz kıl
Ezeli ikrardır namaz
İslam nâmazsız olur mu
Mümine izandır nâmaz

Adem atıldı cihana
Özür diledi Sübhan'a
Secdeyi emretti ona
Hak'tan yadigardır nâmaz

Nâmaz kılan nurlu olur
Gönlü çok huzurlu olur
Hakk'ı arayanlar bulur
Büyük devlet vardır nâmaz

Nâmaz Hakk'ın doğru yolu
Allah'a götürür kulu
Onda türlü ihsan dolu
Müminlere yârdır nâmaz

Müminler kılar nâmazı
Ondan Allah olur razı
Kurulur nizam terazi
Kula peygamberdir nâmaz

Nâmaz kulu koymaz darda
Sana ışıktır mezarda
Kıyamette ol mahşerde
Ayrılmayan yârdır nâmaz

-315-

Sözlerime merak ettim
Aşk olmazsa merak olmaz
Kaç kişiyi çırak ettim
El gözünden ışık olmaz

Demir ise kazan olur
Alim okuyup yazar olur
Aşk olursa ozan olur
Her ağaçtan kâşık olmaz

Mevlüt İhsan işte böyle
Sözünü arife söyle
Mecnun'un sevdiği Leyla
Sevilmeyen maşuk olmaz

-316-

Çaresiz bir işin peşine koşma
Öyle vurulmuşsa imkân olamaz
Derindir derdimi el vurup açma
Her tabip eflatun lokman olamaz

Sadık olan lüzumsuza boş verir
Kamil olan hoş laflara güç verir
Dereler de ilk baharda coş verir
Velâkin deryayı umman olamaz

Bu fani dünyanın oldum kamberi
Anadan dünyaya gelenden beri
Cenab-ı kudretin çok peygamberi
Hiçbiri muhtar-ı sultan olamaz

İnsanların türlü hali çok amma
Mevla'nın da güzel kulu çok amma
Dünyada Ali'si Veli çok amma
Hiçbiri kerrari merdan olamaz

Sadıkların doğru olur sözleri
Varır tutar hem de gider izleri
Şeriat mollası çok hafizleri
Hiç biri Zinnûri Osman olamaz

Bu fani dünyada oldum perişan
Ehl-i hâl olanlar bırakır nişan
Nice âşık geçti nice devrişan
Velâkin Şenlik'i Sümman olamaz

Mevlüt İhsanî'yim bakın kullara
Meyl-i muhabbeti dünyada vara
Altın semer giydirseler himara
Aslı temiz olur kuhlân olamaz

-317-

Gönül arz eder ki gide bir yana
Her yan duman tutmuş dağlar yol vermez
Yüz bin mihnet ile büyüten ana
O da hasretinen ağlar yol vermez

Belki bu engelde bize sebep var
Geçsin kış ayları gelsin de bahar
Dağlar çimen olsun erisin de kar
Dereler coş verir çağlar yol vermez

Baharı geçirsem gözlesem yazı
Gelsin de göllerin turnası kazı
İnsem dost bağına olur mu razı
Gül açmış bülbülsüz bağlar yol vermez

Mevlüt'üm hevesim gül rehasına
Gül de âşık olmuş bülbül sesine
El atı düşürdü yar kalesine
O da yollarımı bağlar yol vermez

-318-

Sevdiğim ateşin düştü canıma
Alevin yabancı köz kabul etmez
Sarıldı bu aşkın girubanıma
Nice minnet ettim söz kabul etmez

Hak versinler bu sözümü duyanlar
Cahiller ne bilir kamiller anlar
Coşkun deriyalar derin ummanlar
Şiddeti şiddete buz kabul etmez

Müminler her zaman çekerler yası
Münkirin yüzünün gitmez karası
Şeriat ahkamı iman aynası
Lekeyi hoşlanmaz toz kabul etmez

-319-

Bugünkü kurtuluş senindir senin
Bin üç yüz otuz dört biri nisanın
Bağrını çatlattık kahpe düşmanın
Dillerde destan olmuş sanı Bardız

Şen olsun toprağın doludur irat
İsteyen çiftçiye verirsin murat
Tarihler boyunca bırakmışsın ad
Her yanda nam alıp seslenen Bardız

Nice can yuvası senin eteğin
Üstünde çalışır durmaz peteğin
Sarmış her yanını renk renk çiçeğin
Ziynetin münevver süslenen Bardız

Kahraman Türkleriz kurt oğlu kurtlar
Atamız da bekler bizden umutlar
Ay yıldıza sarılıdır bulutlar
Kırmızı bayrakla süslenen Bardız

Gelince ilkbahar nevruz çağların
Laleli sümbüllü şirin bağların
Soğanlı yaslanan yüce dağların
Bir ucu doğuya yaslanan Bardız

Değerli derneğin kurulur kışın
Pazar güreşlerin metin yarışın
Halı ve kilimde sanatta işin
İçinde çok hüner beslenen Bardız

Bize çok sebzeler nice tokun var
Cana can katıcı amber kokun var
Elinde hem süngü hem de okun var
Kükremiş durmuyor aslanın Bardız

Yeter Mevlüt İhsan bu sözün yeter
Nice şehitlerin bağrında yatar
Son teşrin bitmeden kış gelir çatar
Her yanı kar olup süslenen Bardız

-320-

Türk piyade erleriyiz her tarafta şanımız
Öz vatanın uğruna kurban bizim canımız
Çelik vücut tunç bilekli alevdendir kanımız
Ana baba bacı kardeş çalışan biz Türkler'iz

Deryalardan ummanlardan dalgıç gibi gideriz
Bir tanemiz düşmanların bir ordusun bozarız
Düşmanların taş bağrını böylelikle ezeriz
Ta ezelden bu hünere alışan biz Türkler'iz

Işıldaklar alev ile güneş gibi kurarız
Düşman nerde saklanmışsa her tarafı ararız
Motorlular dalımızdan kale suru yararız
Ta ezelden bu hünere çalışan biz Türkler'iz

Telli telsiz pırıldaklar muhabere şanların
Çelik mevzu köprü kurmak şanlık istihkâmların
Ta ezelden biz batarız gözüne düşmanların
Her sahada Frenk ile yarışan biz Türkler'iz

Biz Türkler'in teyyaresi mavi gökte yürürüz
Değil bile düşmanları karıncayı görürüz
Bu vatanın uğrunda ölmek şeref biliriz
Şimşek gibi bulutlara karışan biz Türkler'iz

Vurulanlar şehit gider sağ kalanlar gaziyiz
Türk olanlar geri dönmez ölmemize razıyız
Vatan namus bayrak için biz kurbanlık kuzuyuz
Ana baba bacı kardaş çalışan biz Türkler'iz

EKLER

FOTOĞRAFLAR

ÂŞIK MEVLÜT İHSANÎ 2007

KÖYÜNDE BABASIYLA

EŞİ SIRMA HANIM VE KAYINPEDERİYLE

KIZLARIYLA BİRLİKTE

ÂŞIKLAR BAYRAMINDA YARIŞMA SIRASINDA

BİR ATIŞMADA

ÂŞIKLAR BAYRAMINDA

BİR ÂŞIK KAHVESİNDE

BİR ŞİİRİNİ DİKTE ETTİRİRKEN

SAZ ÇALARKEN

ÂŞIKLAR KAHVESİNDE

SARIKAMIŞLILAR GECESİNDE SAHNEDE-2006

1968-1971-1973-1974 YILLARI
TÜRKİYE ÂŞIKLAR BAYRAMI MADALYONLARI

2006 YILI KARACAOĞLAN HALK ŞİİRİ ÖDÜLÜ

2001 GELENEKSEL ALTIN KİRAZ FESTİVALİ'NDE ALDIĞI ÖDÜLÜ

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

ALTUN, Işıl, **Âşık Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma,** 1. Basım, İstanbul: Motif Vakfı Yayınları No:7, 2007

ARTUN, Erman, **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı,** Genişletilmiş 2. Basım, İstanbul: Kitabevi Yayınları, Ekim 2005

ARTUN, Erman, **Günümüzde Adana Aşıklık Geleneği (1966-1996) ve Aşık Feymani,** Adana:Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları: 3, 1996

BORATAV, Pertev Naili, **Folklor ve Edebiyat (1982) 1,** 2. Basım, İstanbul: Adam Yayınları, Ağustos 1991

DÜZGÜN, Dilaver, **Âşık Mevlüt İhsanî Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler,** Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları No:851, Aralık 1987

GÜNAY, Umay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,** 3. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999

GÖLPINARLI, Abdülbaki, **100 Soruda Tasavvuf**, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1995.

KAYA, Doğan, **Yaşnameler,** 1. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004

KAYA, Doğan, **Âşık Talibî Coşkun,** Sivas: Sivas Belediyesi Kültür Yayınları, 2005

KÖPRÜLÜ, M.Fuad, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar,** 3. Basım, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1976

KÖPRÜLÜ, M.Fuad, **Edebiyat Araştırmaları 1,** 4. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004

KÖPRÜLÜ, M.Fuad, **Saz Şairleri**, 3. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004

ONAY, Ahmet Talât, haz. Cemal KURNAZ, **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i,**1. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 1996

ÖZARSLAN, Metin, **Erzurum Âşıklık Geleneği,** 1. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001

MAKALELER

DÜZGÜN, Dilaver, "Erzurum' da Âşık Kahvehanesi Geleneği", **Folkloristik Prof. Dr.Dursun Yıldırım Armağanı,** (Yayına Haz. Metin Özarslan, Özkul Çobanoğlu), Ankara: 1998

OĞUZ, Öcal, "Âşık Şiiri (XVI-XX.yüzyıl), Ozan-Baksı'dan Âşık'a Dönüşüm" **Türk Edebiyatı Tarihi,** 2.Cilt, 2. Basım, İstanbul: TC Kültür Bakanlığı Yay., 2007, ss.138-178

ÖZARSLAN, Metin, "Âşıklık Geleneği İçinde Âşık Müziği ve Kimi Problemler", **Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi , Halk Bilimi Özel Sayısı III ,** C.13, S.38, 2002

ÖZARSLAN, Metin, "Türk Sözlü Gelenek Şiirinde Durak Meselesi ve Bir Türkü", **Folklor/Edebiyat Dergisi**, II.Cilt, S.:42, ss. 197-204.

ANSİKLOPEDİLER

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANSİKLOPEDİSİ (Devirler-İsimler-Eserler-Terimler), 1. Cilt, İstanbul: Dergah Yayınları, 1997

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLAM ANSİKLOPEDİSİ, 3.Cilt , İstanbul 1991

SÖZLÜKLER

AKSOY, Ömer Asım, **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü,** İstanbul: İnkılâp Kitabevi Yayınları, 1995

AKSOY, Ömer Asım, **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2 Deyimler Sözlüğü,** İstanbul: İnkılâp Kitabevi Yayınları, 1995

ALBAYRAK, Nurettin, **Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,** 1. Basım, İstanbul: L&M Yayınları, Ekim 2004

DEVELLİOĞLU, Ferit, Yay.Haz. Aydın Sami Güneyçal, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,** 14. Basım, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 1997

ERŞAHİN, İbrahim, **Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü,** İstanbul: Ötüken Yayınları, 2005

GEMALMAZ, Efrasiyap, **Erzurum İli Ağızları (İnceleme-Metin-Sözlük ve Dizinler) l. Cilt,** 2. Basım, , Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 588, 1995

İMLÂ KILAVUZU, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 525, 2000

OLCAY, Selâhattin, **Erzurum Ağzı (İnceleme-Derleme-Sözlük),** 2. Basım, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 581, 1995

TÜRKÇE SÖZLÜK, 1, A-J, 9. Basım, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998

TÜRKÇE SÖZLÜK, 2, K-Z, 9. Basım, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998

ULUDAĞ, Süleyman, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,** 2. Basım, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005

ÖZGEÇMİŞ

Yasemin GÜRSU, 1970 yılında İzmit'te dünyaya geldi.

1977-1981 yılları arasında ilköğrenimini, 1981-1984 yılları arasında ortaöğrenimini İzmit'te tamamladı. 1985 yılında İzmit Lisesi'nde başladığı lise eğitimine ailevi nedenlerden ara verdi. 1993-1997 yılları arasında İzmit Akşam Ticaret Lisesi'nde okudu, 1997'de bu okuldan mezun oldu, aynı yıl Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. 2001 yılında bu bölümden mezun oldu.

2001-2002 öğretim yılında Hava Harp Okulu'nda Türkçe Hazırlık Sınıfı'nda Türkçe öğretmeni olarak görev yaptı. 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Türk Dili Bölümü'nde Türk Dili Okutmanı olarak göreve başladı. Halen bu görevine devam etmektedir.

2004 yılında Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Bilimi programında yüksek lisansa başladı.

Evli ve bir çocuk sahibidir.